

Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2017

CESB

Consell Econòmic i Social
de Barcelona

La **Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2017** ha estat aprovada per la Comissió Executiva del Consell Econòmic i Social de Barcelona.

Presidenta: **Marina Subirats**

Comissió Executiva CESB: **Juan José Casado, Raquel de Haro, Yésika Aguilar, Lluís Vigueras, José A. Abancéns, Àngels Santigosa.**

Secretari general: **José A. Fernández**

El grup de treball ha estat format per: **Raquel de Haro, Vicenç Tarrats, Juan José Casado, Yésika Aguilar, Lluís Viguera, Natalia Baldan, Àngels Santigosa, Dolors Cotrina, Pep Gómez, José A. Fernández i Pascual Bayarri**

Col·laboracions per al capítol 1:

Departament d'Estudis de l'Àrea d'Economia, Empresa i Ocupació. Ajuntament de Barcelona.

Col·laboracions per al capítol 2:

Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Delegació Provincial de l'INEM. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Col·laboracions per al capítol 3:

Ajuntament de Barcelona: Barcelona Activa, Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de Barcelona i Fundació Barcelona Formació Professional; Generalitat de Catalunya: ACCIO, Àrea de d'Emprenedoria i Formació i Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC); departaments de formació de CCOO, UGT, FTN, PIMEC i FEPIME.

Col·laboracions per al capítol 4:

Ajuntament de Barcelona: Gabinet Tècnic de Programació; Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials; Agència de Salut Pública de Barcelona. Creu Roja, Càritas Diocesana de Barcelona i Banc dels Aliments.

Col·laboracions per al capítol 5:

Del delta del Besòs al delta del Llobregat, **Ada Colau, Alcaldessa de Barcelona**

L'Hospitalet i el projecte 31, **Núria Marín, Alcaldessa de L'Hospitalet de Llobregat**

L'estratègia delta: enfortint la competitivitat de la Barcelona metropolitana, **Jaume Collboni, Vice-president de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB**

Una nova estratègia per a la plataforma econòmica del delta del Llobregat, **Marc A. García, Director de l'oficina estratègica de l'àmbit del Pla del delta del Llobregat**, Ajuntament de Barcelona

El nou Pla Delta: una oportunitat per millorar la salut i el benestar de les persones, **Elia Díez i Imma Cortès Franch**, Agència de Salut Pública de Barcelona

Direcció editorial i coordinació: José A. Fernández.

Disseny i maquetació: Carles Bartolomé.

Presentació. Marina Subirats, presidenta del CESB

Introducció. Joan B. Casas, degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

Capítol 1. Situació econòmica l'any 2017

Marc econòmic internacional

Evolució de l'economia espanyola l'any 2017

Evolució de l'economia catalana l'any 2017

Evolució de l'economia de la ciutat l'any 2017

Capítol 2. El mercat de treball a Barcelona

Població activa i inactiva, segons l'EPA

Ocupació, afiliació a la Seguretat Social i contractació

Població aturada

Demandes d'ocupació registrades

Comparació de Barcelona amb altres àmbits

Expedients de regulació d'ocupació (ERO)

Prestacions per desocupació (SEPE)

Cost laboral i salaris

Sinistralitat i salut laboral

Capítol 3. Polítiques actives d'ocupació

Ajuntament de Barcelona

Agents econòmics i socials

Generalitat de Catalunya

La mediació laboral

Capítol 4. Qualitat de vida

Població

Renda familiar a Barcelona

Educació i formació

Cultura, lleure i esports

Medi ambient i sostenibilitat

Mobilitat

Percepció de la ciutat

Habitatge

Salut. Agència de Salut Pública de Barcelona

Article: Salut Pública. La importància d'incloure les desigualtats socials en salut a l'agenda política.

Ana Novoa, Agència de Salut Pública de Barcelona

Drets Socials. Ajuntament de Barcelona

Les entitats de Barcelona en la lluita contra la pobresa

Resum de l'estudi "Pobresa i desigualtat social a la ciutat de Barcelona: la configuració de l'escenari post-crisi". Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona

Capítol 5. Perspectives

Capítol 6. Valoracions

Introducció

Joan B. Cases, degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

L'any 2017 ha estat un exercici d'enfortiment de la recuperació de l'economia internacional, en el que aquesta ha guanyat força, per sobre, fins i tot, del previst inicialment, seguint l'estela començada a mitjan del 2013. Tot i destacar els continents europeu i asiàtic, cal ressenyar l'elevada sincronia en el dinamisme dels diferents països, la més alta des del 2010, amb 120 economies experimentant creixements, tant de països avançats com de països emergents. El patró que caracteritzà aquesta expansió és similar al d'anys anteriors, amb una millora de la confiança d'empreses i consumidors, si bé amb alguns canvis significatius. S'ha d'esmentar unes condicions financeres favorables, el sanejament i la correcció de desequilibris fiscals, una política monetària acomodaticia i un suau augment dels preus de les primeres matèries. Precisament la pujada dels preus de les matèries bàsiques, juntament amb un cert enduriment de la política monetària en alguns països i un canvi en la política comercial i d'immigració en altres, indiquen una modificació en determinades bases del paradigma de creixement dels darrers exercicis.

Economia mundial

Durant el 2017 l'economia mundial va mantenir la tendència positiva dels últims anys, accelerant, fins i tot, la seva marxa, esdevenint l'exercici amb un creixement més elevat des del 2011, sobre la base del comportament ascendent de la inversió i, sobretot, del comerç internacional. El PIB va augmentar un 3,8%, per sobre del 3,2% de l'any anterior, registrant un major dinamisme en la darrera de l'exercici. A diferència d'anys anteriors, el comportament de l'economia va ser favorable a les diferents zones geogràfiques i països, evidenciant-se una homogeneïtat important entre ells. El PIB dels països avançats va experimentar un creixement d'un 2,3%, intensificant la seva marxa en relació a l'1,7% del 2016, gràcies a la millora de la confiança d'empreses i consumidors. D'altra part, les economies de mercats emergents i en desenvolupament van seguir protagonitzant el dinamisme mundial, en incrementar-se globalment un 4,8%, taxa més elevada que el 4,4% de l'exercici passat, amb la recuperació de països rellevants, com Brasil i Rússia. El comportament del conjunt de l'economia del planeta va superar els pronòstics positius dels organismes internacionals pel que fa a determinades zones geogràfiques, com per exemple la zona euro, palesant-se, així mateix, una millora dels països exportadors de primeres matèries. Cal destacar el creixement assolit durant el segon semestre, superior al 4%, nivell més alt des de la segona meitat del 2010, gràcies a la recuperació de la inversió i al repunt del comerç internacional. Des del punt de vista financer el marc es va caracteritzar per increments en les cotitzacions borsàries, pujades dels tipus d'interès i augment del preu del petroli. Segons regions, es pot esmentar el fort dinamisme dels països emergents d'Àsia i d'Europa, seguits dels països en desenvolupament de baix ingrés, destacant Xina, Índia i Turquia.

Cara al 2018 les perspectives són sòlides. Els organismes internacionals són optimistes, avançant el manteniment de la bona marxa de l'any anterior a nivell mundial i per àrees geo-

gràfiques, cosa que seguirà enfortint l'activitat. El Fons Monetari Internacional (FMI) preveu un creixement de l'economia global d'un 3,9%, revisant a l'alça pronòstics realitzats a finals del 2017.

Com l'exercici passat, les economies emergents i en desenvolupament continuaran encapçalant el dinamisme internacional. Detalladament, les bases que sustenten aquestes previsions són diverses i són heretades del passat recent. En primer lloc, les positives condicions financeres, amb una política monetària favorable en els països avançats, malgrat el procés de normalització iniciat pels Estats Units i previst a la zona euro. D'altra banda, cal esmentar l'impacte expansiu que tindrà a curt termini els canvis en la política fiscal dels Estats Units, especialment sobre els seus principals socis comercials, Canadà i Mèxic. Un altre factor a ressaltar és la continuació en la recuperació i en l'expansió de grans economies emergents, com Índia, Brasil, Rússia, Indonèsia, Turquia, Argentina i Nigèria. Finalment, no es pot oblidar els efectes dinamitzadors produïts per l'alça dels preus de les primeres matèries, amb el petroli al capdavant, sobre els països en desenvolupament. Pel 2019 les previsions del FMI apunten, també, un creixement de l'economia mundial d'un 3,9%, sobre unes bases molts similars a les del 2018.

Certament, no es tracta d'una expansió exempta de riscos i incerteses, que cal tenir present i afrontar amb determinació, amb l'objectiu de garantir que l'actual cicle expansiu sigui equilibrat, sostenible i de llarga durada. A diferència, però, d'anys anteriors hi ha coincidència entre els analistes que el balanç de tots els riscos es veu equilibrat al menys a curt termini. Com en anys passats, cal estar atents al front polític, sobretot pel que fa a la situació a Europa, i als conflictes geopolítics, molt centrats en l'Orient Mitjà. En el camp comercial, s'ha de mantenir la vigilància en les forces tendents al proteccionisme i en les tensions comercials, encapçalades per les notícies que procedeixen, sobretot, dels Estats Units, que poden malmetre la fase expansiva actual mitjançant un conflicte comercial, recolzades, a la seva vegada, en una pèrdua de suport popular a la integració econòmica internacional i a favor de polítiques de tall populista. També s'ha d'apuntar la preocupació per l'acumulació de vulnerabilitats financeres associades a tipus d'interès reduïts, a l'alça dels preus dels actius i la creació de possibles bombolles financeres, i a un creixement de l'endeutament global, cosa que posa en dubte la salut del sistema financer, l'evolució de la qual es pot veure afectada, així mateix, per l'enduriment de les condicions de finançament fruit del procés de normalització de la política monetària dels Estats Units i de l'eurozona. En l'àmbit no estrictament econòmic, s'ha d'apuntar, segons els organismes internacionals, els fluxos migratoris, els fenòmens meteorològics i canvi climàtic, els ciberatacs, i el frau i robament de dades.

Estats Units

Durant el 2017 l'economia dels Estats Units va seguir evidenciant un comportament molt positiu, amb una acceleració de l'activitat en els darrers mesos de l'exercici. Aquesta evolució es recolza en el dinamisme del consum privat, en la millora notable de la inversió, i en l'augment de la despesa pública, en un marc caracteritzat pel panorama positivament creixent de la confiança

dels consumidors i de les empreses. Específicament, el PIB nord-americà cresqué un 2,3%, després de la moderació experimentada l'any anterior, quan pujà un 1,5%. Estats Units sembla palesar un elevat grau de maduresa i un possible recalentament en el seu cicle econòmic, amb un risc creixent de tensions inflacionistes i amb un mercat de treball que mostra una situació propera a la plena ocupació.

De fet, els preus al consum van acabar l'any amb un augment d'un 2,1% (1,3% el 2016), mentre que la taxa d'atur disminuï fins el 4,1% (4,9% el 2016 i 10% el 2009). Val a dir que el ritme mensual de generació de llocs de feina fou de 171.000. En aquest context, els salaris van seguir pujant, amb un ascens d'un 2,5%. Per la seva part, la producció industrial va deixar de caure per experimentar un progressiu augment a mesura que avançava l'any, acabant l'exercici amb una pujada interanual d'un 3,5% (-1,2% el conjunt del 2016). D'altra banda, es pot destacar la consolidació de la recuperació del sector de la construcció. Es van iniciar 1,208 milions d'habitatges, uns 31.000 més que l'exercici passat. En el capítol exterior, el dòlar es va caracteritzar al llarg de l'any per una depreciació en relació a les divises de països avançats i de països emergents, cosa que no impedí que la balança comercial continués mostrant un dèficit que fou d'aproximadament un 2,8% sobre el PIB, una dècima superior al de l'any anterior.

La maduresa de l'expansió nord-americana, amb tensions inflacionistes, avala l'enduriment de la política monetària de la Reserva Federal, que impulsà vàries pujades dels tipus d'interès al llarg del 2017. El caràcter restrictiu de la política monetària es va veure compensat per l'aprovació d'una reforma tributària expansiva a finals de l'exercici, l'impacte real de la qual és, hores d'ara, incert.

L'any 2018 l'economia nord-americana seguirà mostrant un elevat dinamisme, de la mà del bon comportament del consum privat, la consolidació de la inversió, i una política fiscal expansiva (reducció d'impostos i augment de despesa). De fet, les previsions pels propers anys apunten que l'economia continuarà creixent a un ritme superior al seu potencial. Específicament, el FMI anticipa que el PIB dels Estats Units augmenti el 2018 un 2,9%.

Zona euro

L'any 2017 l'economia de l'eurozona va consolidar el seu cicle expansiu, per sobre de les previsions inicials, destacant una major homogeneïtzació i una acceleració en el dinamisme dels diferents països. Això gràcies al creixement de l'economia mundial, a la política monetària acomodaticia del Banc Central Europeu (BCE) i unes condicions financeres favorables, i a la millora en el clima de confiança d'empreses i consumidors, que impulsà la creació d'ocupació, l'augment d'inversió i el bon comportament, en general, de la demanda interna. El PIB va créixer a la zona euro un 2,3%, per sobre de l'1,8% del 2016 i ritme més elevat des del 2007, mentre que al global de la Unió Europea l'augment fou d'un 2,4%, també superior al 2,0% de l'exercici anterior. Com en anys passats, els països comunitaris que van palesar un major dinamisme van ser els perifèrics de l'est, destacant Romania, Eslovènia, Estònia, República Txeca, Hongria, Letònia i Hongria. Tant la demanda interna com l'externa van contribuir positivament a la bona marxa de l'economia comunitària. L'activitat creditícia va experimentar un important impuls en

tots els segments, palesant una evolució ascendent de les inversions empresarials i dels préstecs al consum.

Dins de la demanda interna, el consum privat va seguir sent el principal motor del creixement de l'economia de l'eurozona durant el 2017, gràcies a la millora de la confiança de les famílies, al positiu comportament del mercat de treball i al favorable context creditici.

També, cal destacar l'aportació positiva de la demanda externa al dinamisme de l'economia comunitària. Paral·lelament, la inflació va mostrar una evolució moderadament alcista, amb una pujada de l'índex de preus al consum d'un 1,5%, front l'augment d'un 0,2% de l'any anterior, amb una important contribució de l'apartat energètic. Des de la perspectiva de l'oferta, el 2017 s'ha de remarcar l'acceleració de l'activitat als diversos sectors econòmics. La producció industrial a l'eurozona va créixer de l'ordre d'un 3,0%, el doble que el 2016, amb un ascens progressiu a mesura que avançava l'any (5,2% interanual el desembre). Mentrestant, les vendes al detall s'incrementaren un 2,6%, front l'1,5% de l'exercici anterior. D'altra banda, l'activitat a la construcció registrà un increment de la producció d'un 2,4%, per sobre de l'1,3% del 2016, de la mà de la construcció residencial.

El mercat laboral de la Unió Europa va seguir mostrant el 2017 un panorama positiu. En el cas de l'eurozona l'ocupació va créixer un 1,6%, assolint un total de 156,7 milions de persones, nivell més alt de la història. Paral·lelament, es mantingué la tendència a la baixa de l'atur, que disminuï en 1,519 milions de persones a la zona euro, fent que la taxa de desocupació passés del 9,7% a finals del 2016 al 8,7% el desembre del 2017, un punt percentual menys. Val a dir que aquesta taxa és la més reduïda des del mes de gener del 2009. D'altra banda, cal esmentar com esperançador la generalització de la bona marxa del mercat de treball en els diferents països, amb un augment de llocs de feina i una contracció de l'atur. Aquesta millora s'està traslladant a un augment de costos salarials. En altre sentit, s'ha de destacar que durant el 2017 es va mantenir el superàvit de la balança per compte corrent de l'eurozona, malgrat el major ritme de creixement de l'economia. De fet, s'estima un ròssec favorable d'un 3,8% sobre el PIB, similar al 3,7% del 2016, gràcies a que els saldos de les balances de serveis i de rendes van compensar el deteriorament de la balança comercial. El manteniment de la política expansiva del Banc Central Europeu, amb uns tipus d'interès en mínims històrics, i una conjuntura més positiva, amb un ascens de la confiança dels diversos agents econòmics, van seguir impulsant l'activitat creditícia. Les enquestes del BCE sobre préstecs bancaris així ho palesen, amb un augment de la demanda en tots els segments en un context de millors condicions d'accés al crèdit. A l'eurozona els crèdits a societats no financeres cresqueren el 2017 un 2,5% i el relatiu a les llars un 2,6%, en ambdós casos per sobre dels registres de l'exercici passat (1,8% i 1,7%, respectivament).

A l'igual que en exercicis precedents, l'evolució positiva de l'economia, els baixos tipus d'interès, les polítiques de contenció fiscal i les reformes estructurals van permetre que continués baixant el dèficit i el deute públics en els diversos països comunitaris. A finals del 2017 el dèficit públic es situà en un 0,6% sobre el PIB a la zona euro, nivell inferior a l'1,1% de finals de l'any anterior. Per la seva banda, l'endeutament públic es reduí des d'un 89,0% en el quart

trimestre del 2016 a un 86,7% el mateix període del 2017. Cal afegir, en aquest sentit, que els països amb uns sectors públics més endeutats continuaren sent els més meridionals, amb Grècia al capdavant, juntament amb Bèlgica.

Pel que fa el Brexit, l'any 2017 la Unió Europea i Gran Bretanya van establir, després de varis mesos, un preacord sobre els termes de separació, finalitzant amb èxit la primera fase de les negociacions i obrint la segona sobre un possible acord de transició i el futur tractat comercial entre ambdós. Val a dir que s'estima que el cost financer que haurà de pagar Gran Bretanya serà de 40.000-45.000 euros. En altre sentit, cal destacar que la Comissió Europea va publicar a finals d'any un pla estratègic per promoure una major integració econòmica i monetària. Per exemple, contempla, entre altres mesures, l'establiment d'un pressupost per a la zona euro, la creació d'un Ministeri Europeu d'Economia, i la transformació del Mecanisme Europeu d'Estabilitat (MEDE) en un Fons Monetari Europeu per als programes de rescat.

Cara a l'any 2018 s'espera que l'economia de l'eurozona mantingui i acceleri el bon ritme mostrat durant l'exercici anterior. Segons el FMI, el PIB creixerà un 2,4%, amb una demanda interna que continuarà sent el motor principal, liderada pel consum de les llars, que es veurà animat per la marxa del mercat laboral i uns tipus d'interès baixos. Els factors positius són majors que els negatius, encara que persisteixen alguns riscos importants que cal tenir presents. Internament, s'ha d'esmentar els efectes que pugui provocar el previsible procés de normalització de la política monetària del BCE, les negociacions del Brexit i les incerteses d'ordre sociopolític.

Japó i països emergents

L'any 2017 l'economia del Japó va registrar un creixement d'un 1,7%, per sobre del 0,9% de l'exercici anterior. Val a dir que el darrer trimestre del 2017 va ser el vuitè trimestre d'evolució positiva, cosa que no s'aconseguia des del 1989 i revela la importància de l'actual cicle expansiu, recolzat en un comportament alcista de la taxa de creixement i un tancament de l'any millor del previst inicialment. Cal destacar el bon comportament del consum privat i de la inversió no residencial, d'una banda, i de la demanda externa, de l'altra. Paral·lelament, la inflació es va accelerar lleugerament, en créixer l'índex de preus al consum un 0,5%, superant la davallada d'un 0,1% del 2016, mentre que la taxa d'atur tancà l'exercici amb un 2,7%, inferior al 3,1% de l'any passat. Cara al 2018 el FMI preveu que el PIB nipó creixi un 1,2%.

Les economies dels països emergents i en desenvolupament van accelerar el 2017 el seu ritme de creixement després d'uns anys de feble i dispar dinamisme, cosa que s'espera que es consolidi en els propers exercicis. Això va ser especialment palès a finals del 2017, amb una tendència positiva gairebé generalitzada, que es va veure acompanyada per unes condicions financeres favorables, per un notable impuls de les entrades de capitals -assolint-se nivells rècord en alguns casos-, per una apreciació de moltes divises i per una alça dels preus de les primeres matèries. El gran beneficiat de tot això va ser el continent asiàtic, que seguí encapçalant el 2017 la marxa de les economies dels països emergents i del món en general, consolidant-se com la regió més dinàmica, amb un creixement del seu PIB d'un 6,5%, taxa similar a la del 2016.

Durant el 2017 la Xina va experimentar un creixement de la seva economia d'un 6,9%, lleugerament per sobre del 6,7% de l'any anterior, trajectòria que respon a l'objectiu marcat per l'executiu del país i que suposa la primera acceleració des del 2010, amb un ritme trimestral força estable.

Els positius comportaments del consum i de les exportacions van ser el motor del dinamisme xinès. Les vendes minoristes augmentaren un mica més d'un 10%, en línia amb el registre del 2016, alhora que la producció industrial s'estima que s'incrementà un 6,6%, per sobre del 6,0% de l'exercici precedent. D'altra banda, els intercanvis comercials amb l'exterior van créixer a taxes elevades, d'un 8,5% en el cas de les exportacions i d'un 16,5% en les importacions, fent que la balança comercial registrés un lleuger deteriorament del seu superàvit. Val a dir que la Xina ja suposa un 18,8% del PIB mundial en terme de paritat de poder adquisitiu, per sobre del 15,1% dels Estats Units. Per la seva part, cal recordar que el país està immers en un procés de transformació del seu model de desenvolupament, en el que la indústria i la inversió van deixant pas als serveis i al consum. Aquest procés està avançant gradualment, però es dubta sobre si es podrà continuar realitzant de forma suau, sense provocar una desacceleració brusca, atès que això sembla més complicat del previst. Es pot afegir que les autoritats aposten per una economia més equilibrada i sostenible, amb una major atenció en les reformes estructurals. Pel 2018 les prioritats en el camp econòmic passen per reduir els riscos financers i potenciar el despallanquejament, disminuir la pobresa en l'àmbit rural, i lluitar contra els nivells de contaminació. El FMI anticipa un creixement de l'economia xinesa d'un 6,6% l'any 2018. Per la seva banda, l'Índia va experimentar el 2017 un creixement del seu PIB d'un 6,4%, front el 7,9% de l'exercici passat. L'evolució dels tres primers trimestres es va caracteritzar per una moderació important del ritme d'activitat, que es va accelerar significativament a finals de l'any. La previsió per al 2018 és que l'economia registri un increment d'un 7,4%.

Per altra part, s'estima que l'economia de Rússia va créixer el 2017 un 1,5%, cosa que significa superar els descensos dels darrers anys (0,3% el 2016), amb un millor comportament en la primera meitat de l'exercici. Això suposa la sortida de l'economia de la situació crítica, però cal remarcar la fragilitat que mostra el país cara a mitjà termini, atès l'existència de factors desfavorables, com les sancions internacionals i el context geopolític, l'elevada dependència del petroli i el gas, la davallada demogràfica i la deficient qualitat institucional per impulsar l'activitat econòmica. Segons el Fons Monetari Internacional, el PIB rús registrarà un augment d'un 1,7% l'any 2018. En altre sentit, a Turquia l'economia va experimentar durant el 2017 un creixement d'un 7,3%, en el que es tracta una de les majors taxes des del 2013, per sobre del 3,2% de l'exercici anterior. El dinamisme va ser superior al previst, però, en sentit negatiu, va provocar l'aparició d'un conjunt de desequilibris importants que limitaran l'expansió a curt termini. Entre aquests, es pot esmentar la inflació, que assolí l'11,1% (7,8% el 2016), i l'augment del dèficit per compte corrent, que es situà a finals d'any al voltant d'un 5% del PIB (3,7% el 2016).

Per últim, el 2017 l'economia a l'Amèrica Llatina va superar la situació negativa de l'any anterior. Concretament, el PIB cresqué un 1,3%, invertint el retrocés d'un 0,7% del 2016. Cal des-

tacar la recuperació de Brasil i Argentina, països que, tot i així, encara desperten preocupació, i la bona marxa d'altres economies importants, com Mèxic i Xile. A Brasil, per exemple, el PIB va experimentar un augment d'un 1,0%, creixement baix però que esdevé el primer des del 2014, mentre que a Mèxic s'incrementà un 2,1% (2,9% el 2016). La previsió del FMI per al conjunt de l'economia del continent llatinoamericà és d'un augment d'un 2,0% cara al 2018.

Comerç mundial i polítiques econòmiques

El comerç mundial de mercaderies va experimentar el 2017 un augment d'un 4,7% en volum, accelerant la pujada d'un 1,8% del 2016, amb creixements significatius tant en l'apartat de les importacions com de les exportacions. S'ha de remarcar que el comerç internacional de mercaderies va créixer per sobre del PIB mundial, a diferència del que havia passat els darrers anys, recuperant, d'alguna manera, el que havia caracteritzat el cicle expansiu anterior a la recent crisi. L'any 2017 cal esmentar l'ascens generalitzat dels intercanvis a totes les regions geogràfiques, sobretot del món emergent i en desenvolupament. Aquest va registrar un augment de les importacions d'un 7,2% i de les exportacions d'un 5,7%. Per la seva banda, les vendes a l'estranger dels països desenvolupats van créixer el 2017 un 3,5%, mentre que les compres pujaren un 3,1%. El continent asiàtic va liderar el dinamisme i l'acceleració del comerç internacional, amb increments d'un 9,6% en importacions i d'un 6,7% en exportacions, després de dos anys de reduït creixement. Pel que fa els països desenvolupats, l'augment dels intercanvis comercials amb l'exterior va ser més elevat en la segona meitat de l'exercici que en la primera, mostrant una acceleració a mesura que avançava l'any 2017. Diversos factors expliquen la reactivació del comerç internacional durant el 2017, entre els quals es pot esmentar l'augment en les inversions, força correlacionades amb els intercanvis, i la pujada dels preus de les primeres matèries, que impulsà els ingressos dels països basats en l'exportació de recursos naturals i dinamitzà la inversió en el sector energètic. Segons valor, els intercanvis comercials de mercaderies van estar encapçalats per la Unió Europea i per Àsia, en concentrar el 33,9% i el 32,7% del total, respectivament, sent Xina, Estats Units i Alemanya els països més importants de manera destacada (12,3%, 11,4% i 7,5%, respectivament). Per al 2018 es preveu que el comerç internacional de mercaderies en volum creixi un 4,4%, amb ascensos a totes les grans àrees, però amb una acceleració en el cas dels països desenvolupats i una moderació en el dinamisme en els països emergents i en vies de desenvolupament.

D'altra banda, el comerç mundial de serveis comercials va experimentar una important expansió durant el 2017, després del feble creixement del 2016 i de la contracció del 2015. Concretament, cresqué un 7,4%, front d'un 1,9% el 2016 i un descens d'un 3,8% el 2015. Va destacar l'ascens del comerç en l'àmbit del transport, amb un 8,3%. En terme de valor, es pot afegir que la Unió Europea encapçalà els intercanvis de serveis comercials, copsant el 40,1% del global, encara que el país més rellevant fou Estats Units (12,4%).

A l'igual que el 2017, les incerteses per al 2018 en el comerç internacional es focalitzen en la volatilitat financera, unida a l'enduriment de la política monetària iniciat en els Estats Units i previst en la zona euro, així com en l'augment de la inestabilitat de la política comercial, alimen-

tada per determinats grups polítics i per certs governs que mantenen una oposició creixent al lliure comerç. Al respecte, es pot apuntar les mesures proteccionistes anunciades en els primers mesos del 2018 pel govern nord-americà, com per exemple les aprovades el passat mes de març sobre les importacions d'acer i d'alumini.

D'altra banda, no es pot oblidar l'impacte sobre el comerç internacional de les negociacions relatives al Brexit europeu i a la modernització del Tractat de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord (NAFTA), així com la desvinculació dels EEUU de l'Acord Transpacífic de Cooperació Econòmica (TPP), amb la Conca del Pacífic, -que, no obstant això, va ser signat entre la resta de països participants el març passat- i de l'Associació Transatlàntica per al Comerç i la Inversió (TTIP), que estava en procés de negociació amb la Unió Europea.

Durant el 2017 la inflació va experimentar una lleugera repuntada a nivell internacional, després del creixement contingut dels anys anteriors, impulsada per la reactivació generalitzada de l'economia i per l'augment dels preus de les primeres matèries i productes bàsics. Segons el FMI, els preus al consum s'incrementaren un 3,1% a escala mundial, per sobre del 2,8% del 2016. Tot i créixer, l'evolució de la inflació va ser diferent a les diverses grans regions geogràfiques. Els preus al consum pujaren un 1,7% als països desenvolupats, accelerant la marxa del 2016 (0,8%), mentre que van augmentar un 3,9% als països emergents, per sota de la taxa de l'any passat (4,3%). El comportament alcista dels preus va ser bastant generalitzat a les economies desenvolupades, però en el cas del món en desenvolupament les taxes d'inflació van ser força variades, atès la heterogeneïtat dels cicles econòmics i de l'estructura productiva, així com de la credibilitat financera, als diversos països. A l'OCDE l'índex de preus al consum va créixer un 2,3% (1,1% el 2016), mentre que a la Unió Europea s'enregistrà una pujada d'un 1,7% i a la zona euro d'un 1,5% (0,3% i 0,2% el 2016, respectivament), amb un comportament bastant regular al llarg de l'exercici. Tots els països comunitaris van experimentar augments de la inflació, destacant les alces de les economies bàltiques, amb un 3,7% a Lituània i Estònia i un 2,9% a Letònia. També es pot ressenyar les pujades de Gran Bretanya, Bèlgica i Àustria (2,7%, 2,2% i 2,2%, respectivament). A començament del 2018 la inflació manté la trajectòria alcista de l'exercici anterior tant en els països desenvolupats com en els que estan en vies de desenvolupament, amb previsions de que acabi per sobre de les taxes del 2017.

A diferència dels darrers anys i d'acord amb el canvi d'inèrcia palès el 2016, durant el 2017 els preus internacionals de les primeres matèries van reactivar-se. Segons dades del FMI, els relatius a les primeres matèries no energètiques van créixer un 6,8%, front els descensos d'un 1,5% de l'exercici anterior i d'un 17,4% del 2015. Per la seva part, l'índex The Economist de primeres matèries s'incrementà el 2017 un 7,4%, cosa que contrasta amb els retrocessos d'un 2,3% del 2016 i d'un 16,1% del 2015. Dins d'aquest cal esmentar la pujada dels preus dels productes bàsics industrials, d'un 20,2%, amb increments d'un 23,7% en els metalls i d'un 12,8% en les matèries agrícoles no alimentàries. Per la seva banda, els aliments van patir un descens dels preus d'un 1,7%. Les màximes cotitzacions de les primeres matèries no energètiques s'assoliren a principi del 2017, mentre que a partir del febrer es produí una davallada que es mantingué fins

a l'estiu, a partir del qual tornaren a impulsar-se. Paral·lelament, el preu del petroli va recuperar-se notablement el 2017, en créixer un 23,3%, front el descens d'un 15,7% de l'exercici anterior (-47,2% el 2015).

Pel que fa específicament a la varietat de cru Brent del Mar del Nord l'increment fou d'un 25,3%, cosa que contrasta amb les davallades d'un 16,9% i d'un 47,5% dels dos anys passats. Va començar l'exercici a nivells d'uns 54 dòlars/barril, per caure posteriorment fins al mínim anual de 45,9 dòlars/barril el mes de juny, quan s'inicià una carrera progressivament ascendent que portà la cotització als 65,1 dòlars/barril el desembre. El dinamisme de l'economia mundial i la política de retalls de producció de l'Organització de Països Exportadors de Petroli (OPEP), reafirmada a finals del mes de novembre amb l'anunci d'una extensió d'aquests fins a finals del 2018, estan darrera de la pressió sobre la cotització del cru en els mercats internacionals. Val a dir que durant el 2017 la incidència del creixement del preu del petroli sobre la marxa de l'economia mundial va ser limitada, atès que la pujada fou progressiva en el temps i en cap cas assolí els alts nivells de temps passats, mentre que, per altra banda, va ajudar les economies dels països productors, sobretot països en desenvolupament, animant, així, el comerç internacional. Cal estar atents a l'evolució que segueix el preu del cru al llarg del 2018, els primers mesos del qual va mostrar el manteniment de la tendència alcista, inèrcia que, no obstant això, s'està intensificant a mesura que avança l'any per l'impacte de conflictes de tipus polític i geopolític a nivell internacional i que està impulsant la cotització a nivells superiors als del 2014.

L'any 2017 les polítiques econòmiques a la Unió Europea van continuar la inèrcia dels anys anteriors en un context econòmic positiu. Per un costat, els diversos països van mantenir el procés de correcció dels desequilibris fiscals, animats per uns tipus d'interès reduïts, cosa que impulsà a la baixa els dèficits i els endeutaments públics, facilitant el relaxament de les polítiques de contenció de la despesa governamental. Paral·lelament, prosseguí les reformes estructurals, sobretot en els països que havien estat més afectats per la recent crisi econòmica, amb l'objectiu d'eliminar les restriccions existents en els seus mercats de factors i de bens i serveis i de dinamitzar la flexibilitat dels seus sistemes productius.

Tanmateix, la política monetària del Banc Central Europeu (BCE) va seguir protagonitzant la conjuntura econòmica. El seu caràcter clarament expansiu i la seva aposta especialment pels països perifèrics van marcar el desenvolupament durant el 2017. A l'eurozona l'euríbor va continuar en percentatges negatius i caient. Concretament, la mitjana de l'euríbor a 3 mesos va disminuir 7 punts bàsics i la del relatiu a 12 mesos 0,12 punts entre el 2016 i el 2017, passant de -0,26% a -0,33% en el primer cas i de -0,03% a -0,15% en el segon. Malgrat això, la bona marxa de l'economia europea i la previsible recuperació de la inflació a curt termini van comportar un canvi de discurs del BCE en els darrers mesos de l'exercici. En el mes d'octubre anuncià una reducció dels estímuls monetaris a l'economia, mitjançant una disminució del seu programa de compra d'actius (Quantitative Easing, QE), rebaixant les adquisicions mensuals de 60.000 a 30.000 milions d'euros a partir de gener i, al menys, fins el setembre del 2018. Val la pena recordar que el BCE va decidir a finals del 2016 allargar el QE fins el desembre del 2017 i reduir

el ritme de compra des dels 80.000 milions d'euros al mes fins als 60.000 milions d'euros a partir de l'abril del 2017.

D'altra banda, cal destacar que l'actualització del quadre macroeconòmic 2018-2020, amb una revisió a l'alça de les perspectives de creixement realitzada el mes de desembre del 2017, va fer pensar que possiblement en la segona meitat del 2018 es faci públic la fi de les compres netes d'actius per part del Banc Central Europeu, prevista per finals d'any, tot i que aquest encara mantindrà la seva presència en els mercats via la reinversió dels venciments.

En qualsevol cas, el seu President, Mario Draghi, és partidari d'observar l'evolució de la inflació, la recuperació de la qual està sent força lenta, i després d'un marge de temps incrementar els tipus d'interès de manera progressiva, seguint un procés de normalització monetària molt gradual. Certament, aquest marc afavoreix la confiança dels inversors en el curt termini, però aconsella preparar-se per l'arribada d'un nou cicle econòmic caracteritzat per l'ascens dels tipus d'interès. Al respecte, dos temes mereixen la màxima atenció d'autoritats i d'agents econòmics. En primer lloc, la incidència que tindrà un context de tipus creixents sobre l'encara elevat endeutament públic i privat, i, indirectament, l'impacte sobre les grans magnituds de la conjuntura econòmica. Un segon tema és la tan esmentada necessitat de que les polítiques d'ajustament de desequilibris i d'estímul econòmic a nivell comunitari no recaiguin només sobre la política monetària del BCE. Cal impulsar les polítiques fiscals per part dels països que estiguin en major disposició de fer-ho i, alhora, continuar amb les reformes estructurals per part dels països que palesin uns models econòmics més febles. A principi del 2018 els tipus d'interès es van mantenir estables, alhora que les primes de risc van romandre contingudes.

La Reserva Federal dels Estats Units (Fed) va consolidar el 2017 l'enduriment de la seva política monetària, després de dur a terme els tres augments de tipus d'interès inicialment previstos. Cal recordar que el 2015 va realitzar la primera pujada en vuit anys, a la que va seguir una més durant el 2016. L'enduriment va continuar a principi del 2018, atès que en la reunió del mes de març va tornar a augmentar el tipus de referència en 25 punts bàsics, situant-lo en l'interval 1,50-1,75%. De fet, la previsió és que al llarg de l'any la Fed, que compta amb nou President des del 3 de febrer, realitzi tres noves pujades dels tipus d'interès. La política monetària restrictiva dels EEUU s'enfronta a una política fiscal interna expansiva, després de l'aprovació a finals del 2017 d'una reforma tributària. Aquesta impulsarà el creixement de l'economia dels Estats Units en un context ple d'incerteses, atès el grau de maduresa que ja presenta aquesta. Tot fa pensar en una normalització de la política monetària de la Reserva Federal més agressiva del previst, amb un enduriment de les condicions financeres més ràpida de l'esperat. Això, lògicament, tindrà efectes de contagi sobre les economies d'altres països, sobretot provocant una disminució dels fluxos de capital vers a mercats emergents. D'altra banda, s'ha d'apuntar les mesures proteccionistes anunciades a principi del 2018 per part del govern nord-americà. Cal estar, doncs, atents als profunds canvis de la política econòmica dels Estats, amb una combinació de mesures que, si més no, resulta arriscada per al propi país i per a la resta del món.

Per la seva part, l'euro va palesar durant el 2017 un comportament alcista en els mercats internacionals, invertint la tendència descendent dels darrers anys. Front el dòlar nord-americà la divisa comunitària va apreciar-se un 14,1% entre els mesos de desembre del 2016 i del 2017 (1,200 dòlars per euro el 31 de desembre de 2017), trajectòria que continuà en els primers mesos del 2018. D'altra banda, la cotització de l'euro respecte a l'ien japonès també va apreciar-se, assolint un ascens d'un 10,0% a finals del 2017 en comparació a les acaballes de l'any anterior (135,206 iens per dòlar el 31 de desembre de 2017), apreciació que també caracteritzà la relació euro-lliura esterlina, amb una pujada d'un 4,1% (0,887 lliures esterlines per euro el 31 de desembre de 2017). A diferència de l'euro, el dòlar nord-americà es va depreciar el 2017 respecte de la major part de les divises del món emergent i dels països desenvolupats, comportament que es mantingué a començament del 2018. Per exemple, front la divisa nipona el dòlar va patir un retrocés d'un 3,7% entre els mesos de desembre del 2016 i del 2017.

En el seu informe d'abril passat, el FMI esmenta que la conjuntura present ofereix l'oportunitat d'impulsar polítiques i reformes que consolidin l'actual fase expansiva, millorant el creixement a mitjà termini per a tothom. S'han de tirar endavant reformes estructurals que estimulin la productivitat, mantenir la política monetària acomodaticia -sempre que la inflació sigui feble-, promoure una política tributària que garanteixi la sostenibilitat fiscal, reforci el producte potencial i fomenti la inclusivitat, continuar amb el sanejament dels balanços i amb la millora de la resiliència financera, afavorir les perspectives de convergència dels països en desenvolupament de baixos ingressos, i potenciar la cooperació multilateral per garantir el dinamisme de l'economia, preservant un sistema comercial obert i actuant per superar una varietat significativa de dificultats (canvi climàtic, ciberseguretat, evasió fiscal, corrupció, ...).

Estat espanyol, Catalunya i Barcelona

Durant el 2017 les economies d'Espanya i de Catalunya van seguir consolidant la recuperació iniciada a meitat del 2013, amb el manteniment del creixement a un ritme elevat, de la mà tant de la demanda interna com de l'externa. Val a dir que l'economia interna acumulà el 2017 tres anys consecutius de creixement per sobre del 3%, superant a la majoria dels països comunitaris i del món desenvolupat. A més de la solidesa, també cal destacar el caràcter equilibrat del creixement, a diferència de l'etapa anterior d'expansió econòmica, atès que es produí en un context de correcció de desequilibris, amb disminucions del dèficit públic i de l'atur, despalanquejament financer, baixa inflació i superàvit en la balança per compte corrent, cosa que comportà una davallada en la prima de risc. Val la pena esmentar que aquesta evolució tingué lloc en un marc caracteritzat per una important crisi política i social a l'Estat espanyol, arran de la situació de Catalunya i de l'extensió a nivell estatal de la corrupció. A Espanya el PIB va créixer un 3,1% en volum, mentre que a Catalunya augmentà un 3,4%, en els dos casos moderadament per sota de les taxes de l'any anterior (3,3% i 3,6%, respectivament). En xifres corrents l'import del primer es situà en 1,164 bilions d'euros, alhora que el segon assolí els 234.651 milions d'euros, superant tots dos els nivells de precisió i aconseguint màxims històrics. El creixement

del PIB estatal va ser bastant estable al llarg de l'any, mentre que el català palesà un millor comportament en la segona meitat de l'exercici que en la primera.

El dinamisme d'ambdues economies s'explica, com en els exercicis passats, per factors interns i externs. S'ha d'apuntar, entre d'altres, el comportament del mercat laboral, la consolidació del cicle alcista de les activitats immobiliàries i de construcció, la favorable evolució de la inversió en equipament, el vigor de l'activitat creditícia, i la marxa positiva del turisme i les exportacions, juntament amb el dinàmic context de l'economia mundial i comunitària i els baixos tipus d'interès de l'eurozona, de l'altra.

A l'igual que l'exercici precedent, totes les comunitats autònomes van registrar el 2017 un creixement de les seves economies, superant en la majoria dels casos el 2,3% experimentat de mitjana per l'economia de l'eurozona. Els majors increments del PIB van tenir lloc a l'Aragó i al Principat d'Astúries, amb pujades respectives d'un 3,6% i d'un 3,5%. Val a dir que la primera cresqué un 2,7% i la segona un 1,8% durant el 2016. Es pot afegir que l'Aragó i el Principat d'Astúries van ser, també, les comunitats que van registrar majors pujades del PIB per càpita al llarg del 2017, amb taxes d'un 5,0% i d'un 5,7%, respectivament. Altres ascensos importants de l'economia van correspondre a la Comunitat de Madrid, a Catalunya i a la Regió de Múrcia, amb augments d'un 3,4% les dues primeres i d'un 3,3% la tercera. En els darrers llocs es van situar Ceuta i Melilla, amb increments del PIB d'un 1,6% i d'un 1,7%, respectivament.

El patró de creixement de les economies espanyola i catalana va continuar sent el 2017 el mateix dels darrers anys, reafirmant-se el bon ritme dels seus diferents components. La demanda interna fou el principal dinamitzador, juntament amb l'aportació positiva de les exportacions. El consum privat, protagonista del 58,2% del total de la demanda estatal, va seguir sent un dels catalitzadors més importants de l'economia espanyola, gràcies, a l'igual que l'any anterior, al bon comportament del mercat laboral, a la confiança familiar, al desendeutament de les llars i a unes condicions financeres i d'accés al crèdits més favorables. Durant el 2017 va créixer un 2,4%, inferior al 2,9% de l'exercici anterior, amb un comportament progressivament més positiu a mesura que avançava l'any, sobretot en el darrer trimestre. A Catalunya el consum de les llars, que suposa el 61,0% del total de la demanda interna, va augmentar el 2017 un 2,4%, taxa similar a la del 2016, experimentant una millor evolució en el segon i tercer trimestres de l'exercici. D'altra banda, la formació bruta de capital es va accelerar el 2017 en el conjunt de l'Estat en relació a l'any anterior, en créixer un 5,0%, front el 3,3% del 2016. Destaca la millora en el dinamisme registrada en els seus dos apartats. Així, la inversió en béns d'equipament augmentà un 6,1% i la realitzada en construcció un 4,6%, per sobre dels increments del 2016 (4,9% i 2,4%, respectivament). En el Principat la formació bruta de capital cresqué un 5,6%, taxa superior al 5,2% del 2016, millorant la marxa en el capítol de béns d'equipament (5,4% el 2017 respecte del 5,2% del 2016) i moderant el ritme en l'apartat de construcció (5,1% el 2017 en relació al 6,4% del 2016). Val a dir que a Catalunya la inversió mostrà un millor comportament més dinàmic en el primer i tercer trimestres de l'any. Per últim, el consum públic va reactivar-se durant el 2017, després de la contenció patida l'exercici passat. A nivell estatal va créixer un

1,6%, front el 0,8% del 2016, amb un evolució més dinàmica en els darrers tres mesos de l'any. Al Principat el consum de les administracions públiques també es va recuperar, mostrant una evolució més positiva que al conjunt d'Espanya. Va augmentar un 2,4%, superant el 0,9% del 2016. El ritme de millora va ser progressiu al llarg de l'any.

El sector exterior va palesar un bon comportament durant el 2017, contribuint favorablement a la marxa del conjunt de l'economia tant a Espanya com a Catalunya. En aquest sentit, cal destacar el paper que han jugat en els darrers els guanys de competitivitat aconseguits, sustentats en la contenció dels costos de producció. D'una banda, les exportacions de bens i serveis van créixer en volum un 5,0% en el global estatal i un 6,4% al Principat, en ambdós casos per sobre de les pujades de l'any anterior (4,8% i 4,9%, respectivament). Per la seva part, les importacions van seguir l'evolució de la demanda interna, experimentant un augment real d'un 4,2% a Espanya i d'un 4,0% a Catalunya, en el primer cas accelerant l'ascens d'un 2,7% i en el segon moderant lleugerament la pujada d'un 4,2% registrats l'exercici precedent. A l'igual que el 2016, cal ressenyar el positiu comportament de les exportacions de serveis, dins de les quals s'ha de parlar d'un altre rècord en l'apartat turístic. En valor les exportacions de mercaderies cresqueren el 2017 un 8,9% a l'Estat i un 8,7% al Principat, superant significativament les taxes de l'any passat (2,6% i 2,0%, respectivament). Mentrestant, les compres de mercaderies a l'exterior s'incrementaren en euros corrents un 10,5% a Espanya i un 8,3% a Catalunya, en el primer territori invertint el retrocés d'un 0,4% i en el segon accelerant la pujada d'un 1,5% del 2016. Val a dir que el 2017 les importacions catalanes van superar per primera vegada els registres de precrisi en terme de valor. Aquesta evolució dels intercanvis comercials amb l'estranger va comportar un empitjorament del dèficit de la balança comercial tant a l'Estat com al Principat, cosa que s'explica, en bona part, per l'augment de les importacions energètiques, impulsades el 2017 per la conjuntura econòmica i per l'ascens del preu del cru. En el cas d'Espanya, el saldo negatiu es situà en el 2,2% del PIB, per sobre del que caracteritzà el 2016. A Catalunya el dèficit comercial va créixer el 2017 un 8,0% en valor, en contrast amb la davallada d'un 0,6% experimentada l'any anterior. Pel que fa els serveis, s'ha de remarcar que el saldo de la balança estatal amb l'exterior va millorar fins a representar el 5% del PIB, mentre que la balança de rendes va seguir amb el seu comportament positiu. En global, la balança per compte corrent del global d'Espanya -que integra la comercial, la de serveis i la de rendes- va palesar el 2017 un superàvit de l'1,9% del PIB, mateix percentatge que l'exercici anterior. Cal afegir que es tracta del cinquè any consecutiu de superàvits en la balança per compte corrent, la qual cosa esdevé un element clau per corregir l'elevada posició deutora de l'Estat en relació a la resta del món. En el cas específic de Catalunya, es pot concloure que la internacionalització és ja un tret estructural de l'economia, emmarcada en un cercle virtuós en el que més internacionalització condueix a més innovació i més innovació porta a més internacionalització.

Atenent a la perspectiva de l'oferta, es pot esmentar que els diversos grans sectors d'activitat van experimentar el 2017 una evolució diferenciada, encara que majoritàriament positiva. L'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca va registrar a Espanya un increment del seu PIB

d'un 3,7%, però patí un retrocés a Catalunya d'un 3,1%, en el primer cas moderant el dinamisme del 2016 i en el segon invertint la marxa alcista (6,9% i 6,1%, respectivament). Per la seva banda, la indústria manufacturera va créixer un 3,8% al conjunt estatal i un 4,6% al Principat, taxa bastant similar a la de l'exercici anterior a Espanya i inferior a Catalunya (3,5% i 6,4%, respectivament).

Cal afegir que l'índex de producció industrial augmentà a l'Estat un 2,9% de mitjana durant el 2017, inferior al 3,7% registrat al Principat (1,6% i 3,1% el 2016, respectivament). S'ha d'esmentar el millor comportament de l'activitat industrial en la segona meitat de l'exercici que en la primera part, amb importants ascensos de la xifra de negoci i de l'entrada de comandes de les empreses. En el cas específic de la indústria catalana, les branques més dinàmiques al llarg del 2017 van ser el tèxtil, confecció, cuir i calçat i la metal·lúrgia i productes metàl·lics, seguits, a certa distància, dels productes minerals no metàl·lics i dels productes farmacèutics. D'altra part, la construcció va consolidar el 2017 la recuperació dels darrers anys, sobre la base de la positiva evolució de l'economia i l'augment de la demanda. Cresqué un 4,9% a Espanya i un 4,7% al Principat, accelerant els registres assolits el 2016 (1,9% i 3,2%, respectivament), en un context d'ascens de la demanda d'habitatges i dels preus, cosa que es reflectí en pujades dels crèdits hipotecaris i de l'activitat constructiva. A nivell estatal la compravenda d'habitatges va créixer el 2017 un 14,6%, superant les 460.000 unitats per primera vegada des del 2008, mentre que els preus d'aquestes s'incrementaren un 2,4% i els visats d'obra nova un 25,1%, augments bastant semblants als registrats l'any anterior. En el cas de Catalunya els habitatges en construcció cresqueren el 2017 un 15,2% i els acabats un 138,8% (16,5% i -35,6% el 2016, respectivament). Finalment, el PIB del sector serveis va experimentar el 2017 un creixement d'un 2,6% en el global estatal i d'un 2,9% a Catalunya, percentatges més moderats que els de l'exercici precedent (3,0% i 3,1%, respectivament). Dins d'aquestes branques més dinàmiques a Espanya van ser les activitats professionals i la informació i comunicacions, mentre que, pel contrari, cal apuntar el retrocés patit per les activitats financeres i d'assegurances. Es pot afegir que les vendes al comerç minorista van créixer el 2017 un 2,4% a l'Estat, per sota del 3,0% de l'any anterior, alhora que les matriculacions de turismes s'incrementaren un 9,1%, front d'un 12,7% el 2016. Finalment, s'ha de destacar que el 2017 es va seguir batent rècords pel que fa al turisme. Espanya va rebre 81,8 milions de turistes internacionals, un 8,6% més que l'exercici passat, mentre que a Catalunya l'augment fou d'un 5,0%, assolint els 19,0 milions de persones.

El comportament positiu del mercat laboral va ser un dels trets característics del 2017, seguint l'estela dels darrers anys. A Espanya l'ocupació va créixer un 2,6% i l'afiliació a la Seguretat Social un 3,4%, taxes similars a les de l'any anterior (2,7% i 3,6%, respectivament). Al Principat el nombre d'ocupats augmentà un 2,9% i el total d'afiliats un 3,2% (3,4% i 3,6% el 2016, respectivament). D'acord amb l'Enquesta de Població Activa (EPA), al conjunt estatal es crearen el 2017 un total net de 483,2 milers de llocs de treball i a Catalunya 91,4 milers. Paral·lelament, el nombre de desocupats caigué el 2017 més que el 2016, en 564,3 milers de persones a Espanya

i en 86.400 al Principat, assolint en tots dos casos nivells inferiors als del 2009. Això vol dir caigudes d'un 12,6% i d'un 14,6%, respectivament, retrocessos superiors als de l'any passat (8,6% i 11,9%, respectivament). D'aquesta manera, la taxa d'atur descendí d'un 19,6% el 2016 a un 17,2% el 2017 a l'Estat i d'un 15,7% a un 13,4% a Catalunya, és a dir en 2,4 i 2,3 dècimes en cada cas. Com en exercicis anteriors, el sector serveis va ser el que generà una major part de l'ocupació creada en termes absoluts, amb un 61,9% del total, seguit de la construcció, amb un 26,6%.

Tots els sectors van registrar el 2017 creixements del nombre de llocs de feina, destacant la construcció, amb un increment mitjà d'un 13,2%. Malgrat la favorable evolució del mercat de treball durant el 2017, cal insistir un any més en la persistència de varis problemes importants que s'han convertit en estructurals, atès la seva transcendència i dificultat per solucionar-los tot i el cicle expansiu actual. D'una banda, l'encara elevada taxa d'atur, juntament a les altes taxes de desocupació juvenil i d'atur de llarga durada. Espanya és, després de Grècia, el país que ostenta la segona posició dins de la Unió Europea pel que fa a aquests percentatges. A finals del 2017 es pot parlar un 36,8% d'atur juvenil, d'un 7,1% de desocupació de llarga durada i d'un 4,8% d'atur de molt llarga durada. Cal afegir que en el primer cas el problema és extraordinàriament greu en el cas dels joves amb fracàs escolar, amb dèficits de formació i amb estudis bàsics, mentre que en els altres dos la major problemàtica es centra entre els de més edat. Això fa que determinats col·lectius palesin un risc més alt d'exclusió social i de pobresa, i que aquest fet es vagi intensificant al llarg del temps fins assolir uns dels nivells més elevats d'Europa. Un altre problema important del mercat de treball que s'ha convertit en quasi estructural en l'actual cicle expansiu és la precarietat laboral o, des d'un altre punt de vista, la baixa qualitat d'una part destacada de l'ocupació creada, amb una gran quantitat de contractes temporals i a temps parcial no desitjats, juntament amb uns nivells retributius baixos i, en general, molt continguts. Per exemple, a Catalunya un 87,1% dels contractes registrats durant el 2017 van ser temporals, dels quals un 41,3% eren per una durada d'un mes o menys. A més, hem de ser conscients que molts joves treballen amb contractes precaris i sous baixos. Per tal de fer front a tots aquests problemes que persisteixen en el mercat de treball, el govern espanyol va aprovar el mes de desembre del 2017 l'Estratègia Espanyola d'Activació per a l'Ocupació, donant continuïtat a l'estratègia desenvolupada en el període 2014-2016. Entre altres objectius, persegueix millorar l'ocupabilitat dels col·lectius laboralmente més vulnerables, amb orientació, formació, empremoria, igualtat d'oportunitats, ...

Durant el 2017 la inflació va recuperar definitivament la inèrcia alcista, després de l'estabilitat/baixa dels tres anys anteriors. A Espanya l'índex de preus al consum (IPC) va créixer un 2,0% de mitjana, mentre que a Catalunya l'augment fou d'un 2,2%. Cal recordar que en el període 2014-2016 es patiren caigudes d'un 0,2%, d'un 0,5% i d'un 0,2% en el primer cas, alhora que al Principat s'enregistraren pujades d'un 0,1% el 2014 i el 2016 i un descens d'un 0,2% el 2016. A nivell estatal el comportament dels preus al llarg de l'exercici es caracteritzà per una evolució més alcista en el primer semestre, sobretot els primers mesos, i per una moderació progressiva pos-

terior, especialment en el darrer trimestre, que continuà en els primers mesos del 2018. Aquest dinamisme de la inflació del 2017 s'explica per factors de demanda i d'oferta. Entre els primers destaca el dinamisme de l'economia interna, amb el consum privat i la inversió al capdavant, i entre els segons s'ha d'esmentar, principalment, el repunt de la cotització del cru, amb una incidència molt important sobre l'economia espanyola, així com de les primeres matèries a escala internacional. Els grups de despesa que experimentaren un major increment de l'IPC van ser el transport i l'habitatge, àmbits clarament vinculats a dos dels factors apuntats, el consum privat i el petroli. En altre sentit, els costos laborals unitaris experimentaren a Espanya un creixement d'un 0,1% al llarg del 2017, cosa que contrasta amb el descens d'un 0,2% de l'exercici anterior. Paral·lelament, la productivitat per ocupat s'incrementà un 0,3%. Tot això va seguir permetent la millora de competitivitat de l'economia en el context internacional. Des del punt de vista financer, el 2017 s'ha de destacar la continuació en el procés de sanejament i desendeutament privat, la millora en les condicions financeres i d'accés al crèdit, i el major dinamisme en la concessió de crèdit bancari a famílies i empreses. Així, el deute de les llars i de les societats no financeres va seguir disminuint, situant-se en nivells sobre el PIB similars als de l'eurozona, d'un 61,8% en el primer cas i d'un 98,0% en el segon en el tercer trimestre del 2017. Paral·lelament, la nova concessió de crèdit a les llars per a la compra d'habitatges va créixer un 17,4% i per al consum un 17,9%, mentre que el crèdit a empreses petites i mitjanes s'incrementà un 8,1% i el dirigit a les grans un 0,9%. Per la seva part, la taxa de morositat va seguir disminuint. Aquesta es situà a finals del 2017 en un 7,8%, la qual cosa significa una reducció d'1,3 dècimes menys que l'any passat i s'explica per la notable davallada dels crèdits dubtosos, que fou d'un 16%. D'altra banda, el global del sector públic va continuar amb el procés de sanejament i ajustament fiscals, cosa que va permetre que acabés l'exercici 2017 complint l'objectiu de dèficit compromès amb la Comissió Europea, d'un 3,1% del PIB, front el 4,3% de l'any anterior. L'activitat econòmica, que impulsà els ingressos tributaris i les cotitzacions socials, d'una banda, i l'esforç pel que fa a reducció de la despesa, sobretot en pagament d'interessos i en disminució de prestacions per atur, de l'altra, expliquen el comportament del dèficit públic, que s'espera es situï en el nivell acordat d'un 2,5% el 2018. Segons administracions, es pot afegir que l'Administració central i la Seguretat Social no van assolir els seus objectius, però això va ser compensat pel compliment de les comunitats autònomes i dels ajuntaments. Així mateix, s'ha de destacar la millora en el rating del deute sobirà i la baixa de la prima de risc espanyola, assolint nivells que no es veien des del 2009. Malgrat tot l'anterior, cal esmentar que Espanya es manté en el procediment comunitari de dèficit excessiu i palesa un endeutament públic que segueix en cotes elevades, d'un 98,3% sobre el PIB el 2017 (99,0% el 2016). De fet, cal tenir present que l'ajustament públic realitzat ha estat cíclic i no estructural. Això aconsella mantenir l'alerta sobre la correcció del dèficit públic, que no hauria de recaure només en la bona marxa de l'economia i que caldria que es centrés més en mesures profundes, sense perdre de vista les conseqüències que es puguin derivar del procés de normalització monetària previst pels propers mesos, que empenyeran els tipus d'interès a l'alça i, molt possiblement, la càrrega del deute.

Barcelona i la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) van mantenir el 2017 la solidesa dels darrers anys pel que fa a creixement de l'economia i a atractiu internacional, impulsant el seu posicionament a Catalunya, a Espanya i en el context mundial, malgrat els esdeveniments excepcionals de caràcter sociopolític i de terrorisme que es van produir en el segon semestre. Val la pena recordar que s'està definint progressivament un model productiu que s'insereix cada vegada més i millor en l'anomenada Revolució Digital, sobre uns patrons sòlids de desenvolupament, que es basen en una enorme capacitat innovadora i d'adaptació. La dotació de capitals en tots els sentits (capital físic, humà, tecnològic...) revela un gran potencial econòmic i humà i és garantia de futur, en un marc en el que el benestar social i la qualitat de vida són principis inexcusables, marcant un determinat estil de vida. S'estima que el PIB de Barcelona va augmentar el 2017 al voltant d'un 3,5%.

El consum privat va continuar encapçalant el dinamisme econòmic, juntament amb el suport de la inversió i, molt especialment, l'enfortiment de la recuperació de la construcció i el sector immobiliari. Paral·lelament, les exportacions i l'arribada de turisme incrementaren el vigor mostrat en anys anteriors. En aquest sentit, cal seguir insistint en la capacitat d'atracció de Barcelona i el seu entorn, així com, també, del conjunt de Catalunya, quan a empreses, inversions, talent, iniciatives emprenedores, projectes innovadors, ..., tal i com ho revelen diversos rànquings internacionals en els que tant una com l'altra ocupen llocs capdavanters. I, en aquesta línia, s'ha de remarcar la consolidació de la capitalitat internacional de Barcelona, cosa que es palesa en la seva atracció d'esdeveniments diversos. L'any 2017 el turisme de congressos va batre rècords, amb 2.134 esdeveniments i un impacte econòmic de 1.851 milions d'euros, destacant el Mobile World Congress (MWC).

El positiu comportament de les economies barcelonina i metropolitana durant el 2017 s'evidencià en varis àmbits, encara que el dinamisme va ser més contingut que en anys passats fruit d'una relativa maduresa en la inèrcia del cicle expansiu. El total d'empreses de Barcelona va créixer un 1,0% i el de la Regió Metropolitana de Barcelona un 0,9%, moderant pujades dels darrers anys (2,4% i 2,7% el 2016, respectivament). D'altra banda, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social augmentà un 2,7% a Barcelona entre finals del 2016 i finals del 2017 i un 3,5% a la RMB, taxes més reduïdes que les de l'any anterior (3,4% i 4,0%, respectivament). Val a dir que en ambdós casos el 2017 es tancà amb un total de treballadors superior al que existia a finals del 2008, cosa que permet afirmar que s'han superat els nivells de precisi. Així mateix, durant el 2017 es pot destacar el major dinamisme en la creació de llocs de feina assalariats que en la d'autònoms. Per la seva part, el nombre de contractes registrats cresqueren un 7,9% a Barcelona, alhora que pujaren un 7,0% a la RMB, per sota dels percentatges de l'exercici passat (10,0% i 11,4%, respectivament). En aquest context positiu, l'atur va experimentar una important contracció. El total de desocupats va disminuir un 9,4% a Barcelona i un 11,4% a la Regió Metropolitana de Barcelona entre finals del 2016 i finals del 2017, cosa que va fer baixar la taxa d'atur d'un 10,27% a un 9,44% en el primer cas i d'un 12,58% a un 11,33% en el segon.

La majoria dels grans sectors d'activitat van créixer el 2017 pel que fa a teixit empresarial i l'ocupació. Cal destacar la construcció, que seguí consolidant la seva recuperació, amb un augment del nombre d'empreses d'un 2,6% i del total d'afiliats d'un 5,3% en el cas de Barcelona. Dins de la construcció, el total d'habitatges iniciats va créixer a Barcelona un 11,4%, malgrat que el nombre d'habitatges acabats caigué un 24,3%. A continuació, s'ha de remarcar els serveis, responsable de més del 80% del PIB i del 89,7% dels llocs de treball, que registrà el 2017 una pujada d'un 1% en firmes i d'un 2,7% en llocs de treball. En el sector serveis, el turisme va seguir el 2017 amb el seu dinamisme dels darrers anys, assolint nivells rècords. Així, l'aeroport va arribar als 47,284 milions de passatgers, cosa que representa un increment d'un 7,1% respecte de l'any anterior. Per la seva part, la indústria va patir durant el 2017 una contracció d'un 1,0% en el nombre de companyies, però un ascens d'un 1,2% en l'ocupació. Finalment, l'agricultura experimentà un descens en el total d'empreses d'un 11,1% i una davallada en el nombre d'afiliats d'un 13,3%, cosa que contrasta amb el dinamisme de l'any anterior, quan va ser el sector de major creixement en ambdós indicadors.

Evolució a principi del 2018

A començament del 2018 l'economia internacional manté el vigor mostrat en la darrera part de l'any anterior, sustentat sobre els mateixos factors dinamitzadors del 2017, cosa que s'observa tant en els països desenvolupats com en els emergents. S'espera que això es mantindrà en els propers mesos i fa pensar que l'exercici finalitzi amb creixements que poden ser superiors als de l'exercici passat. De fet, el FMI preveu un alça del PIB a nivell mundial d'un 3,9%, amb un increment de les economies desenvolupades d'un 2,5% i de les en vies de desenvolupament d'un 4,9%. En el cas dels Estats Units, es pot apuntar que la marxa positiva de l'economia es veurà animada per la reforma fiscal expansiva, a la que cal afegir l'aprovació el mes de febrer d'una llei encaminada a augmentar la despesa pública el 2018 i el 2019. En altre sentit, es palesa unes majors tensions inflacionàries de les previstes, així com l'evolució a l'alça del dèficit públic, que poden impulsar més ràpida i intensament les pujades dels tipus d'interès per part de la Reserva Federal. A la Unió Europea els primers indicadors disponibles del 2018 palesen l'optimisme en la confiança de consumidors i empresaris, que assoleixen nivells rècords dels darrers anys, i, també, en l'activitat dels diversos sectors, generalitzant-se entre els diversos països. Durant el primer trimestre el PIB va créixer un 2,4% respecte dels mateixos mesos del 2017, mentre que a la zona euro l'augment fou d'un 2,5%. En aquest context, la inflació mostra un creixement contingut, situant-se en un 1,2% en el mes d'abril a la Unió Europea, alhora que l'atur assolí el març la taxa més baixa des del setembre del 2008, d'un 7,1%. Mentrestant, continua la bona marxa de l'economia xinesa i la recuperació de grans països emergents, com Rússia, Brasil i Turquia.

L'economia espanyola també manté els primers mesos del 2018 l'impuls de finals de l'any anterior, de la mà de la demanda interna, encapçalada pel consum privat, i de les exportacions. Segons l'avanç de l'INE, es pot estimar que el PIB va créixer un 2,9% en el primer trimestre de l'exercici respecte el mateix període del 2017, amb un ascens interanual de l'índex de preus al consum d'un 1,1% en el mes d'abril. La producció industrial s'incrementà un 2,9%

de mitjana en els primers tres mesos del 2018 en relació al mateix període de l'any anterior, alhora que la xifra de negocis i l'entrada de comandes del sector augmentaren en promig un 5,0% en els mesos de gener-febrer. Per la seva part, la xifra de negocis del sector serveis pujà en termes interanuals un 6,1% de mitjana en el període gener-febrer. En les dues branques va seguir creixent la confiança dels empresaris. En l'apartat de consum, es pot esmentar que les matriculacions de turismes van créixer un 9,8% en el primer trimestre, mentre que les vendes al detall augmentaren un 2,4%. Pel que fa a la inversió, cal apuntar que les vendes de vehicles industrials s'incrementaren un 12,1% en els mesos de gener-març.

Respecte del mercat de treball, el nombre d'afiliats a la Seguretat Social palesà un creixement d'un 3,9% a finals del primer trimestre de l'any en comparació al març del 2017, alhora que l'atur registrat palesà un descens d'un 7,3% en el període gener-abril. Finalment, els intercanvis comercials amb l'exterior mantenen el puls de l'exercici precedent. El mes de gener les exportacions augmentaren en terme anual un 6,5% i les importacions un 8,9%.

El dinamisme dels darrers anys va seguir caracteritzant l'economia de Catalunya a principi del 2018. Dades del Col·legi d'Economistes de Catalunya confirmen que la confiança dels economistes en la situació econòmica va seguir millorant en els primers mesos de l'exercici, assolint-se nivells corresponents a finals del 2004. Segons estimacions de la Cambra de Comerç de Barcelona de finals del mes d'abril, el PIB del Principat va créixer un 3,3% durant el primer trimestre en comparació al mateix període de l'exercici passat i s'espera augmenti un 3,1% en el segon. La inflació, per la seva banda, s'incrementà un 1,2% en els mesos de gener-abril en relació al 2017. Des del punt de vista sectorial, es pot esmentar que la indústria continua amb la trajectòria ascendent. Així, la producció cresqué en terme interanual un 4,5% en els primers tres mesos de l'exercici, mentre que la xifra de negoci s'incrementà un 7,0% en el període gener-febrer. La branca industrial més dinàmica va ser la metal·lúrgia i fabricació de productes metàl·lics, seguida del tèxtil, confecció, cuir i calçat. Per la seva part, la construcció continua guanyant impuls. La licitació oficial d'obres pujà un 115,1% en el primer trimestre i el nombre d'hipoteques immobiliàries constituïdes augmentaren un 14,2% els mesos de gener-febrer. Pel que fa al sector serveis, es pot apuntar que la xifra de negoci cresqué un 7,5% en els mesos de gener-febrer en relació als mateixos mesos del 2017. Més específicament, destacaren pel seu dinamisme les activitats administratives i serveis auxiliars, seguides de les activitats professionals, científiques i tècniques i de la informació i comunicacions. Cal afegir que el comerç al detall s'incrementà un 1,6% a preus constants en els primers tres mesos. El mercat de treball català segueix consolidant el seu vigor, tal i com mostrà l'augment d'un 4,2% del total d'afiliacions a la Seguretat Social en el primer trimestre del 2018, alhora que l'atur continua disminuint, amb un nombre de desocupats que el mes d'abril fou un 7,1% menor que el del mateix mes de l'any anterior. Quan al consum privat, es pot indicar que les matriculacions de turismes van créixer un 11,4% en el primer trimestre, mentre que el global de visitants estrangers pujà un 5,2% i el nombre de passatgers en aeroports un 9,4%. Finalment, les exportacions van créixer un 9,1% el mes de gener i les importacions un 12,8%. Per al conjunt del 2018 la previsió de creixement de

l'economia catalana és d'un 3,1%, segons estimacions de la Cambra de Comerç de Barcelona.

A Barcelona el comportament manté el ritme positiu al llarg dels primers mesos del 2018. El nombre d'empreses va créixer un 1,0% en el primer trimestre, mentre que el global d'afiliats a la Seguretat Social s'incrementà un 2,6%. Paral·lelament, el nombre de desocupats registrats va disminuir un 5,9% en aquest període, deixant la taxa d'atur en el 9,42% en el mes de març.

Abans d'acabar aquest capítol és necessari comentar diferents problemes que s'estan convertint en crònics i que poden arribar a resultar un veritable llastre per a les generacions futures, problemes tractats, entre d'altres temes, en el 3r. Congrés d'Economia i Empresa de Catalunya organitzat pel Col·legi d'Economistes de Catalunya i celebrat el passat 17 de maig. Ara que l'economia creix és el moment d'afrontar-los amb les mesures i els canvis que siguin necessaris. En primer lloc, és urgent atendre amb mesures estructurals un nivell d'endeutament públic i privat que segueix en cotes elevades i que condiciona la vida econòmica i social en tots els seus aspectes.

Pel que fa a Catalunya, la fragilitat de les finances públiques exigeix un nou sistema de finançament que no sigui discriminatori i que respongui a les necessitats reals. En altre sentit, cal seguir tenint present les greus disfuncions que palesa el mercat laboral, quan a atur i precarietat, cosa que revela una desconexió entre l'evolució positiva de l'economia i la translació d'aquesta a la marxa del conjunt del mercat de treball. Val a dir que l'atur encara disminueix massa lentament en general i es manté molt alt en col·lectius específics. L'actual dualitat del mercat laboral exigeix un debat profund sobre la possibilitat d'introduir reformes importants.

Vinculat amb l'anterior, no es pot oblidar el creixement de la desigualtat social en els darrers anys, aspecte cabdal que posa en risc un dels principis bàsics de la nostra societat i que farà necessari, explorar, cada vegada més, fórmules com la renda bàsica universal o un increment del salari mínim interprofessional. La nostra societat no es pot permetre ciutadans que no puguin tenir un projecte de vida propi. Cal un creixement inclusiu, amb mesures contundents en aquest sentit, atès que com apunta un 78,5% dels economistes del Col·legi d'Economistes de Catalunya les desigualtats socials no es corregiran només amb el dinamisme de l'economia. L'atenció a l'envelliment de la població i els seus efectes sobre qüestions com la productivitat, l'ocupació, la sanitat i les prestacions socials són qüestions que exigeixen, també, accions de calat ampli que dia rere dia es fan més urgents. En altre ordre de coses, s'ha de seguir apostant per l'impuls de la competitivitat de l'economia però sobre unes bases estructurals, com la innovació i les infraestructures, i no tan sols sobre factors de caràcter nominal, com els preus o els salaris, que han estat els fonaments els darrers anys. Finalment, Catalunya i Barcelona han de seguir realitzant esforços per situar-se en posicions capdavanteres en l'actual Revolució Digital, recuperant l'esperit que les ha caracteritzat en revolucions industrials passades. Les avantatges i els punts forts de què disposen per això són molts i cal impulsar-los amb determinació des de la perspectiva de la col·laboració público-privada. En aquesta línia, l'aposta clara per la indústria catalana realitzada pel Parlament de Catalunya, la Generalitat i la societat civil, i que es plasma en mesures concretes en el Pla Nacional per la Indústria, subscrit l'estiu del 2017, és una bon camí.

CAPÍTOL 1: Situació econòmica

Evolució de l'economia mundial

Existeix un notable consens a l'hora de valorar molt positivament l'evolució de l'economia mundial durant 2017. L'FMI estima que va créixer a un ritme del 3,7%, mig punt percentual més que un any abans. A banda d'ésser una de les taxes de creixement més elevades de la darrera dècada, el que li atorga més valor és que respon a una dinàmica expansiva que implica a totes les grans àrees econòmiques. No és pot parlar d'expansió homogènia però sí que s'han escurçat les diferències de creixement observades els darrers anys. Es tracta, en definitiva, d'un ritme de creixement menys descompensat que el registrat en anys anteriors gràcies a que el conjunt dels països desenvolupats han accentuat el seu ritme de creixement més que els emergents. Tot i així, el ritme d'avanç d'aquests, estimat en un 4,7%, dobla el dels avançats i confirma que es continua progressant en la reducció del gap estructural que els separa en termes de desenvolupament econòmic. Una tendència que sembla que es mantindrà de cara al bienni 2018-2019 si es compleixen les expectatives que apunten majoritàriament a un reforçament de les taxes de creixement de l'economia mundial fins a vorejar el quatre per cent. Expectatives recolzades en una moderada recuperació de les cotitzacions del petroli i primeres matèries que contribueixi a un repartiment més just i sostenible de la riquesa. Però sense menysprear el risc de que l'augment de la demanda generi tensions inflacionistes que obliguin a un augment accelerat dels tipus d'interès.

Durant el 2017 l'economia mundial va mantenir la tendència positiva dels últims anys, accelerant, fins i tot, la seva marxa, esdevenint l'exercici amb un creixement més elevat des del 2011, sobre la base del comportament ascendent de la inversió i, sobretot, del comerç internacional. El PIB va augmentar un 3,8%, per sobre del 3,2% de l'any anterior, registrant un major dinamisme en la darrera de l'exercici. A diferència d'anys anteriors, el comportament de l'economia va ser favorable a les diferents zones geogràfiques i països, evidenciant-se una homogeneïtat important entre ells. El PIB dels països avançats va experimentar un creixement d'un 2,3%, un creixement recolzat per igual en la dinàmica expansiva de Nord-Amèrica, Japó i Europa, intensificant la seva marxa en relació a l'1,7% del 2016, gràcies a la millora de la confiança d'empreses i consumidors. D'altra part, les economies de mercats emergents i en desenvolupament van seguir protagonitzant el dinamisme mundial, en incrementar-se globalment un 4,8%, taxa més elevada que el 4,4% de l'exercici passat, amb la recuperació de països rellevants, com Brasil i Rússia.. En el cas de les emergents, s'ha aconseguit reactivar el seu ritme d'expansió gràcies, en bona mesura, a l'esmentada recuperació del preu de les primeres matèries. En l'evolució del conjunt ha estat determinant el manteniment del dinamisme asiàtic i el gir que han registrat Rússia i les principals economies sud-americanes, especialment Brasil. Una dinamització que ha anat acompanyada d'una notable recuperació del comerç mundial, qüestionada darrerament per un cert revifament de polítiques nacional-proteccionistes a diferents zones del món. Es manté latent, però a la baixa, el risc de que l'actual cicle expansiu de l'economia es pugui veure perjudicat per les incerteses i riscos polítics.

Estats Units

Durant el 2017 l'economia dels Estats Units va seguir evidenciant un comportament molt positiu, amb una acceleració de l'activitat en els darrers mesos de l'exercici. Aquesta evolució es recolzà en el dinamisme del consum privat, en la millora notable de la inversió, i en l'augment de la despesa pública, en un marc caracteritzat pel panorama positivament creixent de la confiança dels consumidors i de les empreses. Específicament, el PIB nord-americà cresqué un 2,3%, després de la moderació experimentada l'any anterior, quan pujà un 1,5%.

Europa

Pel que a les principals economies europees, l'evolució macroeconòmica de 2017 ha estat més positiva que la d'un any abans. L'economia de l'eurozona va consolidar el seu cicle expansiu, per sobre de les previsions inicials, destacant una major homogeneïtzació i una acceleració en el dinamisme dels diferents països. Això gràcies al creixement de l'economia mundial, a la política monetària acomodaticia del Banc Central Europeu (BCE) i unes condicions financeres favorables, i a la millora en el clima de confiança d'empreses i consumidors, que impulsà la creació d'ocupació, l'augment d'inversió i el bon comportament, en general, de la demanda interna. El PIB va créixer a la zona euro un 2,3%, per sobre de l'1,8% del 2016 i ritme més elevat des del 2007, una dinàmica recolzada en l'evolució alcista de les economies alemanya, francesa i italiana i en el manteniment del creixement de l'espanyola. Al global de la Unió Europea l'augment fou d'un 2,4%, quatre dècimes percentuals més que un any abans i el ritme més elevat de la darrera dècada. Com en anys passats, els països comunitaris que van palesar un major dinamisme van ser els perifèrics de l'est, destacant Romania, Eslovènia, Estònia, República Txeca, Hongria, Letònia i Hongria. El Regne Unit, immers en les negociacions del Brexit, ha continuat relativament despenjat de l'evolució alcista de la majoria del seus socis.

Japó i països emergents

L'any 2017 l'economia del Japó va registrar un creixement d'un 1,7%, per sobre del 0,9% de l'exercici anterior. Les economies dels països emergents i en desenvolupament van accelerar el 2017 el seu ritme de creixement després d'uns anys de feble i dispar dinamisme, cosa que s'espera que es consolidi en els propers exercicis. El gran beneficiat de tot això va ser el continent asiàtic, que seguí encapçalant el 2017 la marxa de les economies dels països emergents i del món en general, consolidant-se com la regió més dinàmica, amb un creixement del seu PIB d'un 6,5%, taxa similar a la del 2016.

Previsions per al 2018

Què es pot esperar de l'economia mundial durant 2018? Les previsions són majoritàriament optimistes en el sentit que s'espera mantenir o incrementar lleument el ritme de creixement de 2017. Es confia en la inèrcia expansiva de les economies occidentals un cop s'ha aconseguit que avancin a uns ritmes relativament homogenis. D'això depèn que les emergents puguin continuar

millorant les seves condicions de vida, especialment les més dependents de l'exportació de primeres matèries. Els organismes internacionals són optimistes, avançant el manteniment de la bona marxa de l'any anterior a nivell mundial i per àrees geogràfiques, cosa que seguirà enfortint l'activitat. El Fons Monetari Internacional (FMI) preveu un creixement de l'economia global d'un 3,9%, revisant a l'alça pronòstics realitzats a finals del 2017.

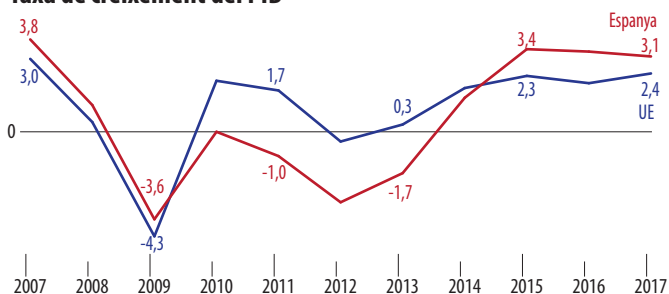
Com al 2017, les economies emergents i en desenvolupament continuaran encapçalant el dinamisme internacional, gràcies a les positives condicions financeres, amb una política monetària favorable en els països avançats i l'impacte expansiu que tindrà a curt termini els canvis en la política fiscal dels Estats Units, especialment sobre els seus principals socis comercials, Canadà i Mèxic. Un altre factor a ressaltar és la continuació en la recuperació i en l'expansió de grans economies emergents, com Índia, Brasil, Rússia, Indonèsia, Turquia, Argentina i Nigèria. Finalment, no es pot oblidar els efectes dinamitzadors produïts per l'alça dels preus de les primeres matèries, amb el petroli al capdavant, sobre els països en desenvolupament. Pel 2019 les previsions del FMI apunten, també, un creixement de l'economia mundial d'un 3,9%, sobre unes bases molts similars a les del 2018.

Certament, no es tracta d'una expansió exempta de riscos i incerteses, que cal tenir present i afrontar amb determinació, amb l'objectiu de garantir que l'actual cycle expansiu sigui equilibrat, sostenible i de llarga durada. A diferència, però, d'anys anteriors hi ha coincidència entre els analistes que el balanç de tots els riscos es veu equilibrat al menys a curt termini. Com en anys passats, cal estar atents al front polític, sobretot pel que fa a la situació a Europa, i als conflictes geopolítics, molt centrats en l'Orient Mitjà. En el camp comercial, s'ha de mantenir la vigilància en les forces tendents al proteccionisme i en les tensions comercials, encapçalades per les notícies que procedeixen, sobretot, dels Estats Units, que poden malmetre la fase expansiva actual mitjançant un conflicte comercial, recolzades, a la seva vegada, en una pèrdua de suport popular a la integració econòmica internacional. En l'àmbit no estrictament econòmic, s'ha d'apuntar, segons els organismes internacionals, factors preocupants com els fluxos migratoris, els fenòmens meteorològics i canvi climàtic, els ciberatacs, i el frau i robament de dades.

Evolució de l'economia espanyola el 2017

Durant el 2017 l'economia espanyola avança en el procés de recuperació i millora dels indicadors que -després de sortir de la recessió el 2013- li ha permès encadenar disset trimestres consecutius d'increment del PIB i assolir variacions intertrimestrals d'entre +0,7 i el +0,9% els quatre trimestres de l'any. En el conjunt de 2017 el PIB experimenta un creixement del +3,1% que li permet completar -juntament amb els dos anys anteriors- el trienni amb millors registres macroeconòmics des del 2007, en un context caracteritzat pel dinamisme de la demanda interna i una situació financera favorable. Aquesta evolució de l'activitat situa Espanya a la banda alta de les economies europees i clarament per sobre del creixement del PIB de la Unió Europea (+2,4%), on continua la recuperació de l'activitat iniciada a mitjans de 2013.

Taxa de creixement del PIB

El bon comportament del consum i de la inversió, la creació d'ocupació i -pel que fa als factors externs- les mesures d'expansió monetària del BCE han contribuït a l'evolució positiva dels indicadors d'activitat al llarg del 2017, permetent mantenir una variació interanual del PIB per sobre el +3% els quatre trimestres de l'any. Segons les previsions dels experts, durant el 2018 l'activitat econòmica experimentarà una certa desacceleració, que situaria el creixement anual de l'economia espanyola en el +2,7%.

Per components, la demanda interna s'erigeix -com ja va succeir l'any anterior- en el principal motor de la recuperació a l'experimentar un creixement del +2,8% en el conjunt del 2017 i una acceleració gradual al llarg de l'any. Impulsen aquesta evolució favorable la inversió en formació bruta de capital fix (FBCF) -que experimenta un augment del 5%, amb una evolució destacada de la inversió en béns d'equipament (+6,1%)- i la despesa en consum de les llars, que creix un 2,4% en un context de millora dels indicadors laborals. Així mateix, la despesa pública evoluciona a l'alça (+1,6%) per tercer exercici consecutiu després d'anys d'intens ajust, amb una trajectòria moderadament ascendent durant l'any, mentre que la inversió en construcció accelera la seva evolució respecte al 2016 (+4,6%).

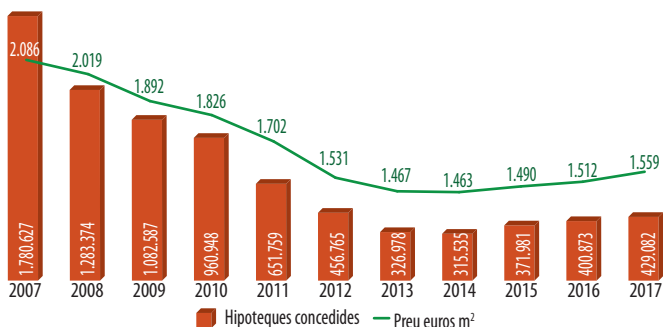
Pel que fa a la demanda externa, el 2017 l'increment del valor de les exportacions (+5%) de mercaderies és percentualment similar al de les importacions (+4,7%), i el dèficit comercial de mercaderies augmenta en un 40%, de manera que la taxa de cobertura se situa en el 91,4%. Amb aquesta evolució, la balança de pagaments per compte corrent assoleix un saldo positiu (un 1,9% del PIB) per cinquè any consecutiu gràcies a l'augment del superàvit per serveis turístics i al descens del dèficit de la balança de rendes i transferències, tot i que el seu volum (19.800 milions d'euros) és inferior al de l'any anterior per l'increment de la factura energètica.

Des del punt de vista de l'oferta, com ja va succeir l'any anterior, el 2017 tots els grans sectors de l'economia espanyola experimenten un augment del VAB. Cal destacar que la millor evolució correspon al sector de la construcció -amb un creixement anual proper al 5% -, i que la indústria guanya dinamisme, amb un creixement (+3,7%) superior al dels serveis (+2,6%).

Efectivament, l'economia espanyola tanca l'any 2017 amb el millor increment del VAB de la construcció des de l'any 2001 (+4,9%). L'evolució de la inversió en construcció -tant privada com obra civil- és un dels factors determinants d'aquesta evolució, i pel que fa al mercat de l'habitatge l'any 2017 confirma la continuïtat d'un nou cicle immobiliari amb tendència a l'alça de la major part dels indicadors.

Així, les vendes d'habitatges s'incrementen un 15,1%, gràcies al dinamisme tant del mercat d'obra nova (+10,8%) com del mercat de segona mà (15,4%), mentre que el preu mitjà de l'habitatge lliure se situa en 1.559euros/m² el quart trimestre de 2017 (amb un +3,1% d'increment interanual). D'altra banda, les hipoteques concedides augmenten un 7% respecte a l'any anterior, i en concret les destinades a habitatge augmenten un +9,6%.

Nombre d'hipoteques i preus del mercat residencial. IV trimestre

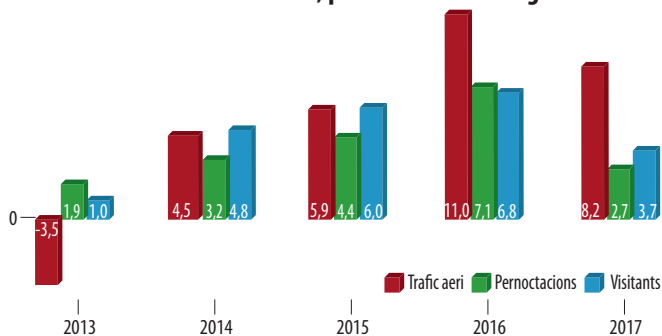
Per la seva part, la indústria assoleix també un creixement significatiu del VAB (+3,7%), lleugerament superior al de 2016, després que l'índex de producció industrial (IPI) assoleixi una variació anual (+3,2%) que pràcticament duplica la de 2016. Així mateix, l'índex de confiança empresarial al sector millora respecte a l'any anterior, mentre que la utilització de la capacitat

productiva se situa en un 78,8% en el conjunt de l'any (0,3 punts percentuals per sobre del nivell de 2016) i el quart trimestre supera el 80%.

Finalment, el terciari experimenta creixements interanuals superiors o iguals al 2,5% els quatre trimestres del 2017, amb una lleugera desacceleració al llarg de l'any. Aquest resultat es deu principalment a l'evolució positiva de les activitats professionals, la informació i comunicacions i el comerç, transport i hostaleria (amb augments interanuals del VAB del +6,2, el +5,1 i el +3,2%, respectivament).

Pel que fa a l'activitat turística, cal destacar el notable creixement del tràfic aeri (+8,2%), que assoleix la quarta variació interanual positiva consecutiva. A més, el nombre total de visitants i de pernотacions assoleix nous màxims històrics el 2017 tot i registrar increments -d'un 3,7% i un 2,7%, respectivament- inferiors als de l'any anterior, d'acord amb l'Enquesta d'Ocupació Hotelera de l'INE.

Taxes de variació de tràfic aeri, pernотacions i viatgers

Preus, salaris, estalvi i crèdit

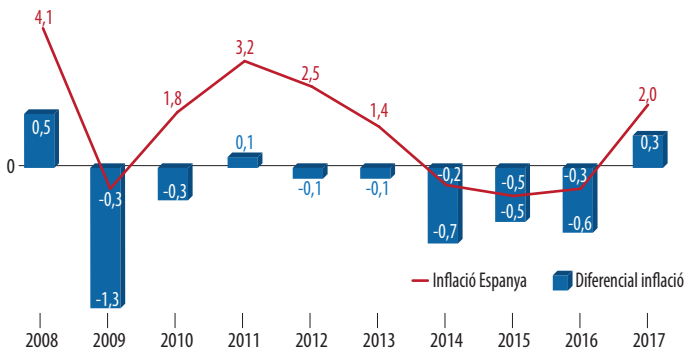
Quant a l'evolució de la inflació, el 2017 l'IPC va enregistrar una variació mitjana anual del 2%, xifra superior a la de la Unió Europea (+1,7%) que suposa el primer diferencial positiu entre ambdues taxes d'inflació des de 2011.

Els productes i serveis que més s'han encaritzats han estat el transport (+4,2%) i l'habitatge, (+3,9%), que l'any anterior havien experimentat els majors descensos de preus. Altres grups de productes experimenten un augment de preus inferior a la mitjana, i l'únic que s'ha abaratit respecte al 2016 és el d'articles per la llar (-0,4%).

Així doncs, el 2017 finalitza l'etapa de moderació històrica de la inflació que ha viscut l'economia espanyola des de finals de 2013 al 2016, propiciada pels baixos preus del petroli i la moderació dels costos laborals. L'evolució del preu del petroli ha marcat molt de prop la trajectòria dels preus durant l'any, que va començar amb increments significatius de l'IPC (a l'entorn del 3%) que posteriorment s'han anat moderant fins tancar el desembre amb una va-

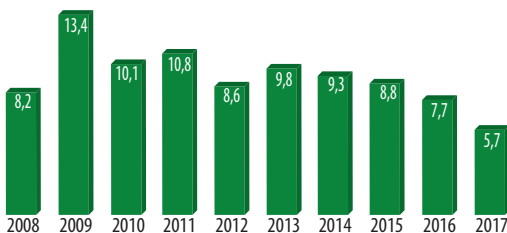
riació anual d'aquest indicador de l'1,1%. Amb aquesta evolució, la variació mitjana anual de inflació subjacent (és a dir, aquella que no té en compte els preus energètics i el dels aliments no elaborats) se situa per sota de la de l'IPC general per primera vegada en els darrers anys, amb un valor del +1,1%.

IPC i diferencial d'inflació amb la UE. Mitjanes anuals

Els salaris pactats en conveni creixen un 1,5% respecte a l'any anterior, el que suposa una evolució més favorable que la de 2016 (+1,0%). D'altra banda, els costos laborals totals per treballador¹ augmenten un +0,7% el quart trimestre després del lleuger descens de l'any anterior i del procés de devaluació interna -mitjançant la contenció de preus i salaris- que ha experimentat recentment l'economia espanyola. En els dos casos, però, l'increment d'aquests indicadors és inferior a la inflació anual, amb els conseqüents efectes negatius sobre el poder adquisitiu dels salaris.

Taxa d'estalvi de les llars d'Espanya

Pel que fa a l'estalvi de les famílies, l'augment significatiu del consum final de les llars durant el 2017 fa que -malgrat l'evolució interanual positiva de la renda que disposen (+2,0%)- la

1 Desestacionalitzats i corregits d'efecte de calendari.

taxa d'estalvi se situï en el 5,7% de la renda disponible, 2 punts per sota del registre de 2016. Aquesta xifra suposa un descens de 7,7 punts percentuals respecte al 2009 (any amb el valor més alt des de l'inici de la crisi).

En referència al crèdit, les mesures d'estímul monetari del Banc Central Europeu han permès que en el conjunt de l'exercici l'estoc del crèdit viu que roman als balanços de les entitats de dipòsit alenteixi el seu descens, amb un decrement interanual moderat (-3,1%) el mes de setembre. El menor retrocés de l'estoc de crèdit el 2017 es concentra especialment en les activitats productives, mentre continua també el despallanquejament net de les llars i de les administracions públiques.

Mercat de treball

En el mercat laboral, la millora del comportament de la demanda interna permet avançar en la creació neta de llocs de treball i el 2016 la Seguretat Social tanca l'any amb 18.331.107 persones afiliades -589.210 més que l'any anterior- (+3,3%) que suposen el quart increment interanual des de 2007. Un fet molt rellevant que, no obstant, no ha de fer oblidar que l'ocupació creada es caracteritza per una major precarietat, amb salaris amb menor poder adquisitiu i una proporció de contractes indefinits sobre el total inferior a la dels anys anteriors a la crisi.

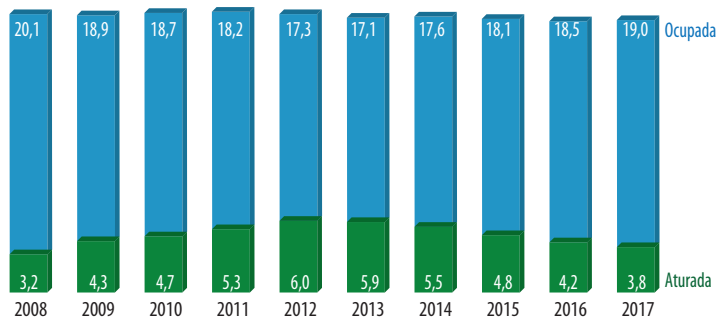
D'altra banda, l'Enquesta de Població Activa (EPA) del quart trimestre del 2017 situa el nombre de persones a l'atur en 3.766.700 persones, el 16,7% de la població activa, taxa que més que duplica la mitjana europea (7,3%). Cal remarcar que aquesta xifra suposa un descens de l'atur de 471.100 persones i un -11,1% respecte al quart trimestre del 2016 -percentualment similar al de l'any anterior-, després d'un procés de crisi que havia augmentat el nombre de persones aturades en prop de tres milions de persones.

Per sexes, la taxa d'atur femenina supera la masculina (18,5% i 15,1%, respectivament), tot i que hi ha una diferència moderada entre el nombre d'homes i dones en atur en termes absoluts. Pel que fa a la durada de l'atur, el nombre de persones que porten més d'un any sense trobar feina incrementa el seu pes i ja suposa més de la meitat (el 50,4%) de l'atur total, mentre que, en referència a la distribució per edats, la taxa d'atur juvenil (de 16 a 24 anys) se situa en el 37,5%. Cal remarcar que el quart trimestre de 2017 l'atur disminueix en termes anuals a tots els grans sectors de l'economia excepte a la indústria, on s'estabilitza.

Per comunitats autònomes, les majors reduccions absolutes del nombre de persones en atur es produeixen a Andalusia, Catalunya i la Comunitat Valenciana (amb -159.700 i -79.200 i -57.400 persones menys, respectivament). Quant a la taxa d'atur, es mantenen les fortes diferències territorials entre els valors més baixos -que corresponen a Navarra, el País Basc i Aragó (9,6%, 10,6% i 11,4%, respectivament) i els més elevats -enregistrats per Extremadura i Andalusia (amb el 25,1% i el 24,4%, respectivament)-, que equivalen a més del doble dels anteriors.

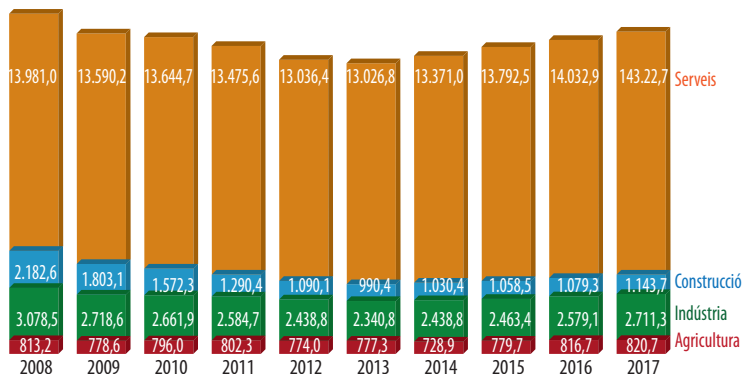
Pel que fa a la població activa, el 2017 augmenta en 19.100 persones després de sis anys consecutius de reduccions -que han suposat una caiguda acumulada de prop de 700.000 efectius -, fet que reflecteix la millora dels indicadors i les expectatives al mercat laboral espanyol.

Població ocupada i aturada. En milions. IV trimestre

Quant a la població ocupada, l'EPA indica un augment d'un 2,7% respecte a l'últim trimestre de 2016 (490.300 persones més) que suposa el quart increment anual consecutiu. L'ocupació creix en tots els sectors de l'economia i mostra especial dinamisme a la construcció (+6% anual) i la indústria (+5,1%), per un +2,1% al serveis, que, d'altra banda, registra el major increment absolut (289.700 llocs de treball).

Ocupació per sectors en milers de persones. IV trimestre

El 2017 la majoria de les CC.AA. van guanyar població ocupada, situant-se significativament per sobre de la mitjana espanyola en termes de variació interanual les de Canàries i Andalusia. En termes absoluts les que creen més llocs de treball són Andalusia i Catalunya, que conjuntament aporten gairebé el 50% de l'ocupació neta generada a Espanya, mentre que territoris com Castella- Lleó, Astúries o Cantàbria experimenten reduccions moderades.

Dèficit i deute

El saldo pressupostari de les administracions públiques a Espanya se situa en el -3,11% del PIB el 2017, mentre que si no es tenen en compte les ajudes destinades a institucions financeres en el marc de la reestructuració del sector bancari el dèficit assoleix el -3,1% del PIB. La moderació de la despesa pública i l'augment dels ingressos tributaris han permès, doncs, complir l'objectiu de dèficit fixat per la Comissió Europea (el 3,1% del PIB). Pel que fa al deute públic, augmenta fins al valor més gran de la sèrie històrica recent -1.144.298 milions d'euros-, però el seu pes relatiu sobre el PIB disminueix en 0,7 punts fins a situar-se en el 98,3%, un percentatge 2,5 vegades superior al de l'inici de la crisi i més elevat que els de la Unió Europea i la Zona Euro (82,5% i 88,1%, respectivament).

Evolució del saldo pressupostari i el deute públic

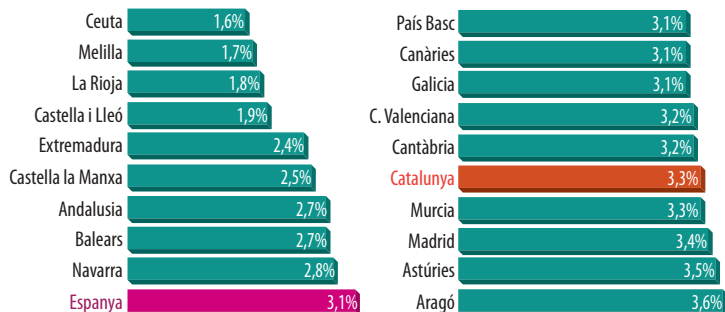

Pel que fa a la distribució del dèficit pressupostari de les administracions públiques el 2017 per nivells de govern, l'encapçala l'Administració Central (-1,9%), seguida de la Seguretat Social (-1,5%) i les comunitats autònomes (-0,3%), mentre que les corporacions locals són les úniques que aconseguen tancar l'any amb superàvit (0,6%).

Distribució del PIB per comunitats autònomes

La comptabilitat regional d'Espanya de 2017 revela que totes les comunitats autònomes registren taxes positives d'evolució del PIB. Amb augments superiors a la mitjana espanyola (3,1%) es troben Aragó, Astúries, Madrid, Múrcia, Catalunya, Cantàbria, el País Valencià, Galícia i el País Basc; mentre que -per la banda baixa- Castella i Lleó i la Rioja assoleixen creixements inferiors al 2%.

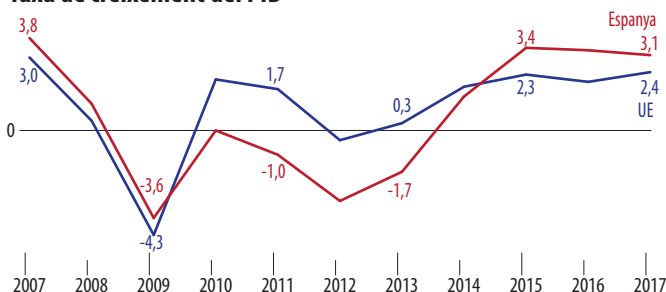
Creixement interanual* del PIB per CC.AA. 2017

*2017(1a E)/2016(A)

Pel que fa al PIB per habitant l'any 2017, la mitjana espanyola se situa en 24.999 euros xifra inferior a la mitjana de la UE (29.900), essent Astúries la comunitat que registra la millor evolució interanual d'aquest indicador (5,7%). A Catalunya la variació interanual és del 3,9% .

Taxa de creixement del PIB

Set comunitats autònomes superen el PIB per càpita d'Espanya, entre les quals Madrid encaçala la classificació amb 33.809 euros, seguit del País Basc i Navarra, mentre que Catalunya ocupa el quart lloc amb un PIB per càpita de 29.936 euros (que se situa un 19,7% per sobre de la mitjana de l'Estat). D'altra banda, es manté la dispersió en la distribució regional d'anys anteriors, doncs el PIB per càpita de la comunitat amb l'indicador més elevat (Madrid) pràcticament duplica el d'Extremadura, que ocupa la darrera posició del rànquing.

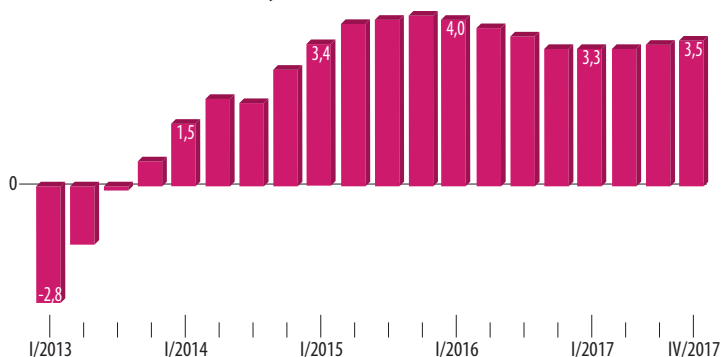
Evolució de l'economia catalana el 2017

Evolució del PIB

L'economia catalana confirma la seva recuperació al llarg del 2017 i encadena disset trimestres consecutius de variació interanual positiva del PIB en tancar l'any. Amb un PIB de 234.651 milions d'euros, el creixement real de l'economia del Principat al conjunt de 2017 ha estat del 3,4%, un resultat que culmina -junt amb els de 2015 i 2016- un trienni de fort creixement, i s'emmarca en un context caracteritzat també per l'evolució positiva de l'activitat als àmbits espanyol (3,1%) i de la Unió Europea (2,4%), afavorida per factors com la política monetària expansiva del Banc Central Europeu o els baixos preus del petroli.

Cal remarcar que l'activitat econòmica experimenta una millora gradual del seu comportament al llarg de l'exercici, de tal manera que el quart trimestre de 2017 el creixement interanual del PIB se situa en el 3,5%.

Evolució del PIB a Catalunya. Variació interanual en %. Base 2010

Les darreres previsions de diversos organismes apunten a que la recuperació es mantindrà robusta el 2018, on -d'acord amb els experts- el creixement de l'economia catalana es podria situar al voltant del 3,1%.

L'evolució de l'economia catalana el 2017 ha tingut com a motors principals la demanda interna i l'exportació de béns i serveis, amb un patró de creixement més equilibrat que en anys precedents. La demanda interna augmenta en el seu ritme de creixement fins al 3,1% (0,4 punts percentuals més que l'any anterior) gràcies al bon comportament tant del consum públic i privat com -especialment- de la formació bruta de capital.

Pel que fa al comerç exterior, les exportacions de béns i serveis -afavorides per l'acceleració del comerç mundial i els guanys de competitivitat derivats de la moderació dels costos laborals relatius- han crescut a bon ritme (6,4%), el que suposa la millor evolució dels darrers anys. Les

importacions també s'incrementen -en línia amb la recuperació de la demanda interna-, però amb menys força (4%) que les exportacions, de manera que el saldo total amb l'estranger és positiu (1%).

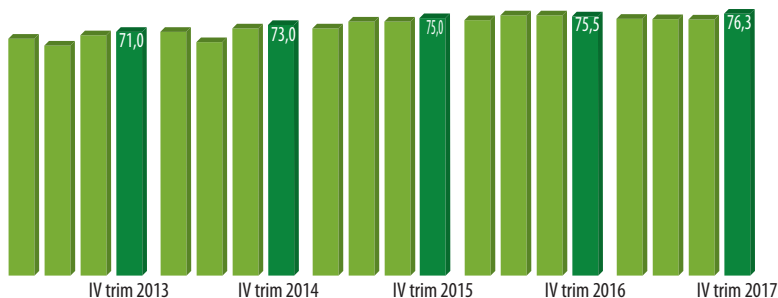
El 2017 la demanda interna segueix creixent, impulsada pel comportament expansiu tant del consum públic com del privat (ambdós amb un augment anual del 2,4%). Efectivament, l'augment de l'ocupació -amb el seu impacte beneficiós sobre les rendes familiars- i la bona dinàmica de l'economia han contribuït a mantenir el creixement del consum de les llars, mentre que el consum públic segueix recuperant-se després de les caigudes associades al procés de reducció dràstica de la despesa pública de la fase central de la crisi. Tot i així, cal esmentar que el quart trimestre s'observa una desacceleració del consum de les llars, mentre que el consum públic accelera el seu increment al llarg de tot l'any.

El component de la demanda interna amb una evolució més favorable és novament la formació bruta de capital, que registra un increment notable (5,6%) que dona continuïtat al procés de recuperació iniciat el 2014. L'entorn financer favorable i la revitalització del mercat de l'habitatge contribueixen a que tant la inversió en béns d'equipament com la inversió en construcció presentin un notable dinamisme (5,4% i 5,1%, respectivament).

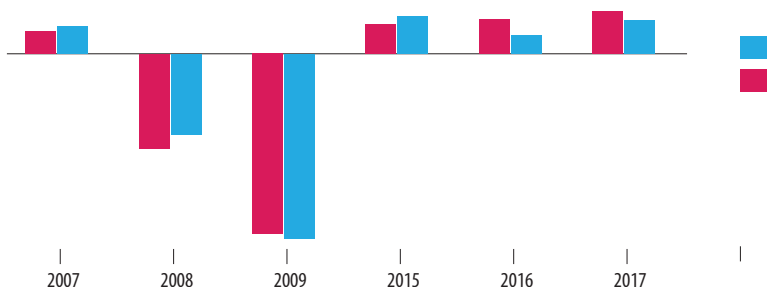
Des de la perspectiva de l'oferta, cal assenyalar que el 2017 tots els grans sectors experimenten una evolució positiva del PIB, amb excepció de l'agricultura. En aquest context favorable, cal destacar el comportament dinàmic de la indústria, que manté el seu ritme de creixement pels volts del 5% anual (4,9%) després d'encadenar tres anys consecutius de forta expansió, i la recuperació de la construcció, que assoleix el millor registre des de 2006 (4,7%) després d'un intens procés d'ajust. El terciari modera lleugerament la seva evolució en relació a l'any anterior (2,9%) i l'agricultura obté el pitjor resultat, amb un decrement anual del PIB del -3,1%.

La indústria catalana encadena divuit trimestres consecutius de creixement des de finals de 2013 i, a nivell anual, presenta una taxa de creixement (4,9%) que dona continuïtat als registres positius del sector en els darrers anys, després d'experimentar una acceleració de l'evolució de l'activitat que li permet tancar l'exercici amb un creixement del 6,4% el quart trimestre.

Grau d'utilització de la capacitat productiva a Catalunya (%)

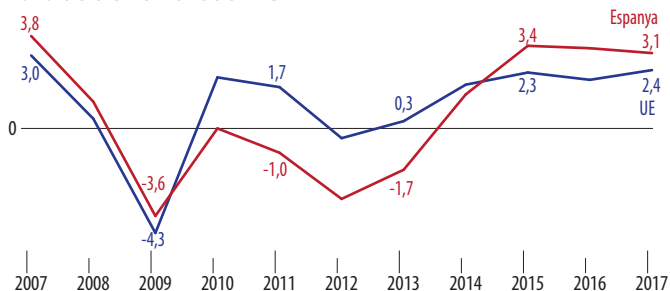

L'enquesta de clima empresarial de 2017 reflecteix també una bona marxa del negoci a de la indústria, que tanca l'exercici amb un saldo favorable per tercer any consecutiu (15,7 el quart trimestre) tot i que suposa un descens de 3,6 punts respecte a un any enrere. Així mateix, la utilització de la capacitat productiva -un indicador avançat rellevant de l'activitat industrial- evoluciona a l'alça en el transcurs de l'any i se situa en 76,3 el darrer trimestre de 2017, el valor més elevat dels darrers sis anys.

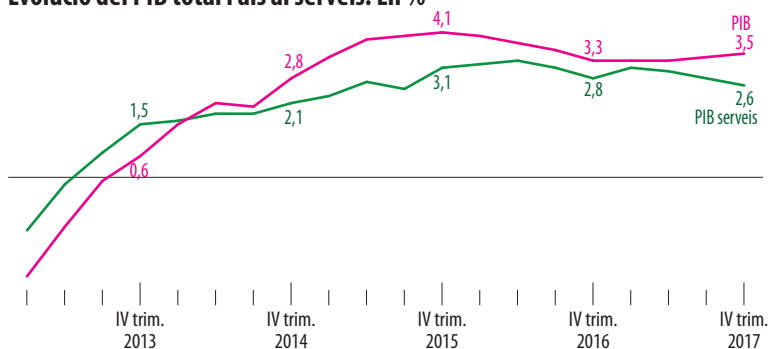
L'evolució de l'Índex de producció industrial (IPI) mostra un creixement (3,7%) en el conjunt del 2017 que intensifica la tendència positiva de l'any anterior i confirma el bon moment que viu la indústria catalana. Aquesta xifra posa de manifest que el comportament de la indústria catalana ha estat més dinàmic que l'observat al conjunt de l'Estat (2,9%) i de l'Eurozona. Per branques, la producció industrial presenta una evolució especialment positiva en les metal·lúrgia i els productes metàl·lics, els equips elèctrics, electrònics i òptics, i la maquinària i equips mecànics, mentre que es redueix en la indústria del paper i les arts gràfiques.

Taxa de creixement del PIB

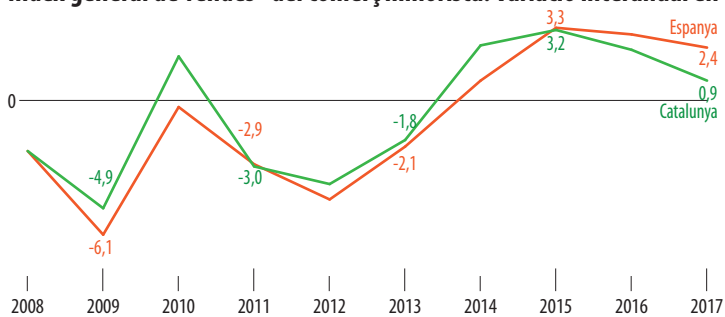
Per la seva part, el sector de la construcció assolix variacions interanuals del PIB superiors al 3,5% els quatre trimestres de 2017 i intensifica la bona evolució durant la segona part de l'any. D'aquesta manera, el creixement del PIB del sector al conjunt de l'any supera el del conjunt de l'economia catalana i suposa la tercera dada positiva des del 2007, **després d'un intens procés d'ajust que va reduir la seva activitat en prop del 50%**. El subsector residencial és el principal impulsor de la recuperació, amb augments de la compravenda d'habitatges de segona mà i de la construcció d'habitatges nous, i la licitació d'obra pública també comença a millorar.

Evolució del PIB total i als al serveis. En %

Els serveis experimenten el segon major creixement del PIB des de 2007 (2,9% el 2017), un resultat lleugerament inferior al de l'any anterior i al del conjunt de l'economia catalana. Per subsectors, els majors creixements del PIB corresponen a les activitats professionals, científiques, administratives i immobiliàries, seguides de l'administració pública, educació, sanitat i serveis socials, que es van recuperant progressivament del fort ajust fiscal patit durant la crisi.

Índex general de vendes* del comerç minorista. Variació interanual en %

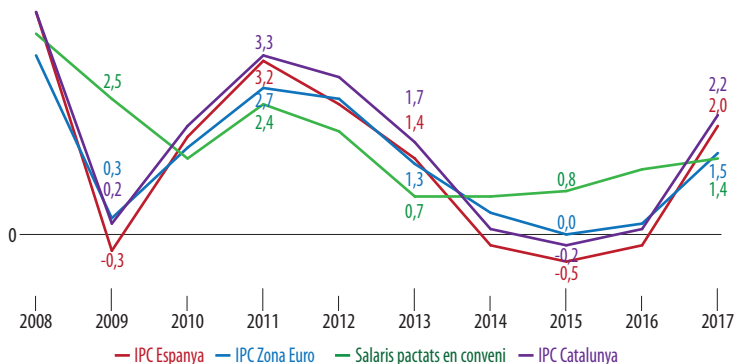

*A preus corrents

Amb tot, l'evolució del terciari mostra una tendència a la desacceleració al llarg de 2017, ja que el sector ha passat d'un creixement interanual del 3,1% el primer trimestre fins al 2,6% del darrer; una evolució que cal relacionar amb la desacceleració que experimenta la despesa en consum de les llars els darrers mesos de l'any.

En el cas del comerç minorista, el comportament de les vendes manté un to moderadament positiu la major part de l'any -afavorit per l'augment de l'ocupació i el seu impacte sobre la renda de les famílies- i perd força el quart trimestre. En conjunt, l'indicador tanca el 2017 amb la quarta variació interanual positiva consecutiva en un desembre (0,9%), un resultat que suposa un lleu descens en termes reals (-0,9%), modera la seva evolució dels anys anteriors i és sensiblement inferior al del conjunt d'Espanya (2,4%).

Salaris i preus de consum. Variació anual en %

Per la seva banda, l'activitat turística es confirma com un dels motors de l'economia catalana, i tanca el 2017 amb màxims històrics de visitants i pernoctacions (19,7 i 57,1 milions, respectivament). El turisme estranger experimenta un notable augment interanual del nombre de persones viatgeres (5,5%), mentre que el domèstic s'estabilitza i registra un lleuger descens de les pernoctacions hoteleres (-0,8%), en contrast amb el seu comportament dinàmic de l'any anterior.

En conjunt, des de l'òptica de l'oferta, l'evolució de l'economia catalana el 2017 confirma la consolidació de la recuperació iniciada el 2014, amb un comportament especialment favorable de la indústria (4,9%), una clara recuperació de la construcció (4,7%) i un increment més moderat del sector serveis (2,9%).

Les previsions macroeconòmiques per al 2018 són de continuïtat en el creixement de l'economia, que seguiria impulsat per l'increment del consum privat i de la inversió, així com la consolidació de les exportacions. D'altra banda, però, es preveu una suau desacceleració del ritme d'evolució de l'activitat i creació d'ocupació, en un context d'elevada incertesa que pot afectar el procés de recuperació de l'activitat.

Comerç exterior

En els darrers anys el sector exterior s'ha erigit en un dels principals motors d'activitat a l'economia catalana, i ha realitzat una aportació sistemàticament positiva al creixement del PIB al llarg del període de recessió 2008-2013. Aquest paper dinamitzador- especialment palès en el bienni 2010-11 es modera a partir de 2014, quan la demanda interna pren el relleu com a principal motor de l'activitat i impulsa les importacions.

L'any 2017², les exportacions totals de Catalunya han registrat un volum de 70.847,4 milions d'euros, el que suposa un increment interanual d'un 8,7% -pràcticament igual al que experimenten les importacions (8,6%)-. Aquests resultats suposen una clara acceleració del creixement de les vendes i les compres a l'estranger i un dèficit comercial superior als 14.000 milions d'euros, així com una taxa de cobertura (83,5%) similar a la dels dos anys anteriors.

El valor de les exportacions catalanes representa més de la quarta part (25,6%) del total espanyol i confirma el Principat com a líder del rànquing exportador estatal. Per destinacions, l'augment de les vendes a l'exterior s'ha concentrat als mercats de Nord-amèrica (20,7%), la Xina (17,7%), la Unió Europea (7,2%) i la resta d'Europa (12,5%).

D'altra banda, el 58,9% de les exportacions industrials de les empreses catalanes el 2017 -més de 39.700 Meuros- corresponen a béns d'alt o mitjà-alt contingut tecnològic. Aquest conjunt de productes mostra un increment del 5,9% en termes interanuals -inferior al del conjunt de productes industrials (8,7%), amb una evolució favorable de les de béns de nivell tecnològic alt (9,2%) i, en menor mesura, de les de nivell mitjà-alt (5,1%).

Al seu torn les importacions catalanes assoleixen un volum de 84.883,8 Meuros el 2017, després d'una evolució anual menys favorable que la que experimenta el conjunt d'Espanya (8,6 i 10,3%, respectivament). El 60,3% de les importacions industrials de les empreses catalanes corresponen a béns d'alt o mitjà-alt contingut tecnològic.

Inversió estrangera

La inversió estrangera productiva a Catalunya ha estat de 3.093 milions d'euros el 2017, el que suposa una reducció interanual del -39,8%. Es tracta d'una xifra superior a la del 2014, després que el 2015 i 2016 el Principat assolís les xifres més altes de la sèrie històrica.

El caràcter volàtil dels fluxes d'inversió directa fa aconsellable l'anàlisi de períodes temporals superiors a l'any. En aquest sentit, si es consideren mitjanes quinquennals, la inversió bruta estrangera productiva a Catalunya en el període 2013-2017 ha estat de mitjana de 4.064,2 Meuros, un 33,9% més que la mitjana del quinquenni anterior 2008-2012 (3.035,2).

Pel que fa a la inversió estrangera bruta total a Catalunya -inclosos els ETVEs- se situa en 3.185,7 Meuros el 2017, un 38,3% menys que l'any anterior.

Amb aquests resultats, l'any 2017 la inversió estrangera bruta productiva a Catalunya representa un 13% de la realitzada a Espanya. En el cas de la inversió bruta total, el pes relatiu de Catalunya se situa en el 8,8%.

² Amb dades provisionals d'Idescat i de Datacomex (Ministeri d'Economia i Competitivitat)

La branca econòmica que ha captat més inversió estrangera ha estat la indústria manufacturera (amb el 35,6% del total), seguida de les activitats immobiliàries i el comerç (amb un 16,8% i 14,3%, respectivament).

Per àrees geogràfiques, les inversions procedents de la Unió Europea representen prop de tres quartes parts del total (el 74%) tot i haver-se reduït un -33,4%, mentre que la inversió procedent d'Amèrica Llatina, Amèrica del Nord i Àsia cau més d'un 70%.

Innovació

L'any 2016³ la despesa en innovació empresarial a Catalunya va assolir un volum de 3.367,2 milions d'euros i va augmentar un 1,3% en termes interanuals. El Principat és la segona comunitat amb més despesa en activitats innovadores, amb una quarta part de la d'Espanya (24,3%)

Catalunya es manté el 2016 com la comunitat amb major nombre d'empreses que efectuen activitats innovadores a Espanya, amb 3.602 companyies que representen gairebé una quarta part (el 23,0%) del total estatal i la situen 4 punts percentuals per sobre del valor de Madrid, la segona regió en aquest indicador.

D'altra banda, el 2016 Catalunya és la segona amb més despesa total en R+D, amb el 23,4% del total espanyol i un augment interanual d'aquest indicador del 3,9%. La despesa en R+D al Principat representa l'1,46% del PIB, un pes que disminueix 0,06 punts percentuals respecte a 2016 i la situa en la quarta posició a Espanya per darrere del País Basc, Madrid i Navarra.

El 2017 Catalunya encapçala el rànquing espanyol de sol·licituds dels models d'utilitat amb el 18,3% del total i és la segona en nombre de patents amb un pes del 15,5%. En relació al 2016 les sol·licituds de models d'utilitat experimenten un augment de 1,8% -per un 0,5% que es produeix al conjunt de l'Estat-, mentre que les de patents evolucionen desfavorablement, amb un decrement del 21,9% que va en la línia de l'observat a Espanya (-19,8%).

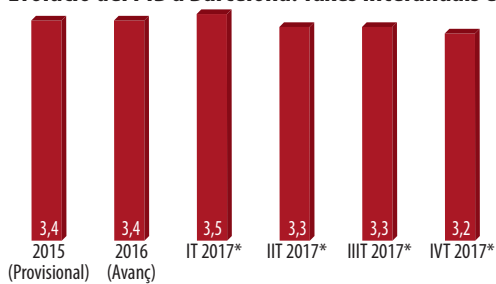
Preus, salaris i crèdit

La inflació ha registrat una etapa de moderació històrica des de finals de 2013 fins el 2016, degut principalment al baix preu del petroli i el feble creixement dels costos salarials. Aquesta tònica canvia el 2017 amb la pressió a l'alça del preu del petroli que incideix en una escalada dels preus a principis d'any que es modera els següents trimestres de manera que la variació interanual de l'IPC de l'economia catalana se situa en el 2,2% de mitjana anual el 2017, lleugerament superior a la d'Espanya (2%) i la de la Zona Euro (1,5%).

Durant el 2017 s'han registrat 358 convenis col·lectius a Catalunya, que han pactat un increment salarial del 1,42%, lleugerament superior al de 2016 (que va ser de 1,1%). Tot i així, es constata novament l'any 2017 una pèrdua de poder adquisitiu dels ciutadans, ja que els salaris creixen a taxes més baixes que la del IPC. Cal destacar a més l'augment significatiu del nombre d'acords signats respecte al 2016 (15,9%) i el fort descens del nombre de treballadors afectats per la negociació d'aquests convenis (-37,5%).

³ Darrera dada disponible.

Evolució del PIB a Barcelona. Taxes interanuals en volum*

Pel que fa a l'àmbit financer, les mesures d'estímul monetari del Banc Central Europeu han permès que en l'exercici l'estoc del crèdit viu adreçat a Catalunya que roman als balanços de les entitats de dipòsit abandoni la tendència descendent per primera vegada des de 2010, amb un lleuger increment interanual (0,1%) el mes de setembre. Això mostra que els fluxos d'amortització de crèdits d'empreses i famílies són ja inferiors als fluxos de crèdits nous concedits, i cal destacar l'evolució especialment favorable del crèdit viu per a activitats productives.

Dèficit i deute públic

Els comptes de la Generalitat van tancar el 2017 amb un dèficit del 0,56 % del PIB (en termes SEC), un resultat afavorit pel bon comportament dels impostos i les liquidacions del model de finançament que representa una reducció de 0,4 punts percentuals respecte al dèficit del 2016 i se situa 0,14 punts percentuals per sota de l'objectiu aprovat per les Comunitats Autònomes pel Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas (0,7% del PIB).

El deute públic a Catalunya frena l'evolució ascendent experimentada des de 2007 i assoleix el 34,8% del PIB el quart trimestre de 2017, un valor 0,6 punts inferior al de l'any anterior que el manté en la banda alta de la sèrie històrica disponible. Aquest endeutament és molt inferior al de l'Estat espanyol -que es troba prop del 100% del PIB-, però pel que fa a les CCAA, el Principat se situa com la tercera amb un major nivell d'endeutament respecte al producte total, tan sols superada per la Comunitat Valenciana (42,5%) i Castilla i la Manxa (36%).

Evolució de l'economia de Barcelona el 2017

L'economia de la ciutat de Barcelona mostra un bon dinamisme de l'activitat econòmica i del mercat de treball durant el 2017 i el PIB de la ciutat experimenta un creixement real del 3,3% en el conjunt de l'any, impulsat per la reactivació de la demanda interna -especialment del consum de les famílies-, l'augment de inversió empresarial i el bon comportament de les exportacions.

En aquest context, l'Enquesta de Clima Empresarial de l'Àrea Metropolitana de Barcelona reflecteix una evolució favorable de la marxa dels negocis a l'AMB, que assoleix resultats positius per tercer any consecutiu, acompanyats de l'augment de l'ocupació i l'evolució positiva de la inversió. Tot i així, en la segona part de l'any aquest indicador es desaccelera, mentre que la creació de noves empreses es redueix respecte al 2016.

Cal destacar així mateix que l'any 2017 la creació d'ocupació neta avança a bon ritme a Barcelona i l'atur disminueix sensiblement. Malgrat aquest comportament favorable, els indicadors mostren una certa desacceleració i el mercat laboral segueix plantejant grans reptes, com són el pes de l'atur de llarga durada, la precarietat de molts dels nous llocs de treball, la pèrdua de la capacitat adquisitiva de les persones assalariades o la bretxa salarial entre homes i dones.

Barcelona i la seva àrea impulsen el desenvolupament d'un model d'economia plural, innovadora i inclusiva, basat en la sostenibilitat econòmica, social i ambiental. En aquest context, i amb el lideratge de Barcelona Activa, l'estratègia de promoció econòmica prioritza l'impuls de sis sectors estratègics que esdevenen un eix vertebrador de la política municipal i de la transformació del model productiu: la indústria manufacturera, l'economia digital, els sectors creatius, l'economia verda i circular, la salut i Bio i l'economia social i solidària.

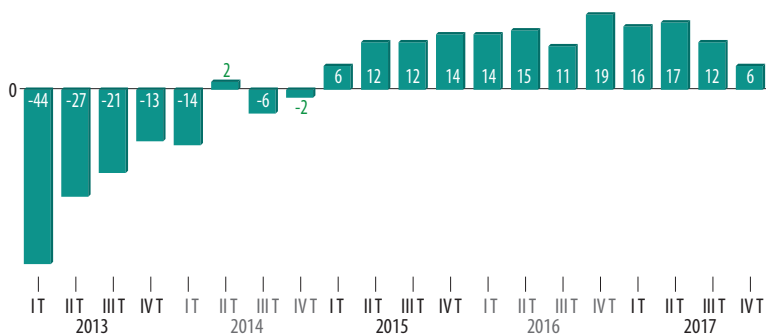
La bona evolució dels indicadors interns s'acompanya dels resultats positius dels sectors més internacionalitzats de l'economia de l'àrea de Barcelona que en els darrers anys han dinamitzat l'economia de la ciutat, com ho mostren la continuïtat del creixement de les exportacions, els increments en l'activitat turística i la de l'aeroport -amb un nou màxim històric de passatgers- o l'extraordinari dinamisme del trànsit de mercaderies al port. D'altra banda, Barcelona continua ben posicionada en el context internacional i europeu com a ciutat amb una marca global i una bona reputació que la fan atractiva pels negocis, l'emprenedoria, la inversió estrangera i la captació de talent; així, cal remarcar que el 2017 la ciutat avança notablement a l'Innovation Cities Index, en el que assoleix la 5a posició europea i 13a del món, i se situa com a primera ciutat global en organització de congressos internacionals.

Evolució del PIB

D'acord amb les dades facilitades pel Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, el PIB de la ciutat el 2017 experimenta un creixement real del 3,3% en el conjunt de l'any. Aquest resultat culmina -junt amb els de 2015 i 2016- un trienni de fort creixement, i se situa prop del del conjunt de Catalunya i lleugerament per sobre de l'evolució de l'activitat a l'àmbit espanyol (amb augments del PIB del 3,4 i 3,1%, respectivament).

Tot i així, en el transcurs de l'any s'observa una desacceleració gradual de l'activitat a la ciutat, que ha portat l'augment interanual del PIB des del 3,5% del primer trimestre al 3,2% del quart i situa la variació mitjana anual del PIB lleugerament per sota de la de 2016 (3,4%).

Marxa dels negocis a l'AMB. Saldos en %

*Any 2017 estimacions

Des de la perspectiva de l'oferta, cal assenyalar que el 2017 els principals grans sectors de l'economia de Barcelona⁴ experimenten un creixement del PIB positiu i una evolució similar o més favorable que la de l'any anterior. El major increment interanual correspon al sector de la construcció (+3,8%) -que destaca per la seva ràpida progressió en relació al 2016 (1,0%)- i tant la indústria com el terciari assoleixen també bons resultats (3,5 i 3,3%, respectivament).

El pes determinant dels serveis (proper al 90%) en el PIB de la ciutat i la seva dinàmica favorable fan del terciari el principal motor del creixement de Barcelona el 2017. L'anàlisi desagregada de la seva evolució posa de manifest un comportament especialment dinàmic de les branques de comerç, hostaleria, transport i informació i comunicacions, que assoleixen creixements interanuals d'entorn del 4% els quatre trimestres del 2017 i una variació mitjana anual del 3,8%.

Activitats financeres, immobiliàries i els serveis a les empreses assoleixen un creixement interanual del 3,5% en el conjunt de l'any i l'administració pública, educació, sanitat i serveis socials i personals un augment del 1,8%, després d'una evolució més favorable que la de l'any anterior.

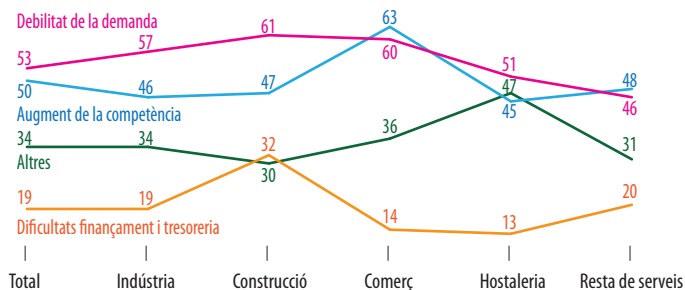
Clima empresarial

Segons l'Enquesta de Clima Empresarial, el 2017 la marxa dels negocis a l'Àrea Metropolitana de Barcelona manté una evolució favorable per tercer any consecutiu, i assoleix resultats positius durant els quatre trimestres. Aquest resultat posa de manifest la continuïtat de la recuperació econòmica, impulsada per la demanda interna i la forta creació d'ocupació i afavorida per factors externs com la política expansiva del Banc Central Europeu.

4 A excepció de l'agricultura, activitat de poc pes relatiu dins de l'economia de la ciutat.

De tota manera, en la segona part de l'any l'evolució de la marxa dels negocis es desaccelera fins a tancar el quart trimestre amb un saldo positiu (6) inferior en 13 punts al d'un any enrere. En aquest període, el 26% dels empresaris de l'AMB assenyalen que la marxa dels negocis ha estat favorable enfront del 20% que assenyalen que ha estat negativa, amb un saldo resultant (6) inferior al de Catalunya (9,1).

Principals factors limitadors de la marxa dels negocis. 2017. % de respostes

Tots els sectors analitzats per l'enquesta registren un indicador positiu anual de la marxa del negoci al 2017, fet que posa de manifest la el bon to que ha predominat en l'activitat econòmica. De tota manera, el quart trimestre la indústria escapa al descens d'aquest indicador, i tots ells experimenten un decrement respecte a un any enrere, especialment acusat en el cas de l'hostaleria.

L'ocupació segueix la tendència positiva encetada dos anys enrere i registra un saldo positiu similar al de 2016, amb una evolució especialment favorable al comerç. També la inversió realitzada a l'AMB registra un saldo positiu -per quart any consecutiu- amb el segon millor resultat des de l'any 2009, amb registres especialment favorables al comerç i la construcció.

Llocs de treball segons grandaria del centre de cotització. Barcelona 2017

La feblesa de la demanda continua sent el factor més esmentat pels empresaris com a limitador de la marxa dels negocis a l'AMB l'any 2017, però perd pes per cinquè any consecutiu

gràcies a l'augment de l'ocupació i el consum privat. L'augment de la competència es manté -a molt poca distància- com el segon factor més esmentat pels empresaris, mentre que el tercer -altres factors- guanya pes respecte als anys precedents.

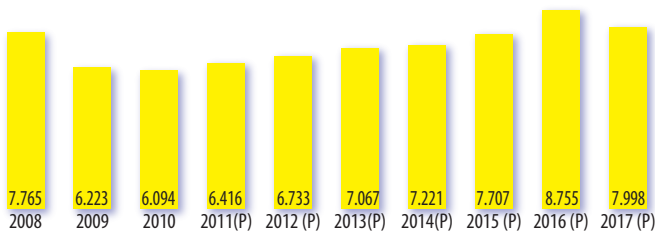
L'empresariat de l'AMB preveu que l'evolució del clima empresarial durant el 2017 tindrà continuïtat en la primera part del 2018 amb una marxa dels negocis positiva però amb tendència a la desacceleració, una evolució que també s'observaria en el nombre de treballadors i la inversió anual. Per sectors, el comerç és el que presenta millors expectatives, seguit de la indústria i la resta de serveis, i val a dir que les expectatives empresarials sobre la marxa dels negocis a l'AMB són similars a les del conjunt de Catalunya.

Teixit i dinàmica empresarial

El 2017 continua la millora de l'activitat econòmica a Barcelona i tant el nombre de llocs de treball com el d'empreses segueixen augmentant, una tendència que comparteix l'àmbit metropolità -fins i tot amb major intensitat-. Efectivament, pel que fa als llocs de treball, l'afiliació a la Seguretat Social a la ciutat experimenta un creixement (2,5% i 26.173 persones), la segona xifra més elevada des del segon trimestre de 2008. L'increment d'aquest indicador a Barcelona durant el 2017 és lleugerament inferior als de l'àmbit metropolità, Catalunya i Espanya (3,5, 3,3% i 3,3% respectivament). Barcelona segueix creant ocupació neta i ha recuperat el 86,1% dels llocs de treball perduts durant la crisi, tot i que l'afiliació total a la ciutat continua per sota dels 1,1 milions de persones amb què comptava el 2007.

Per grans sectors, cal destacar la forta reactivació interanual que experimenta la construcció (amb un creixement del 5,3%) i els increments més moderats del sector terciari i l'industrial a la ciutat (2,5% i 1,2%, respectivament), mentre que a l'àmbit metropolità l'afiliació a la indústria mostra una evolució més dinàmica que a la ciutat (2,5%).

Societats mercantils creades a Barcelona ciutat

D'altra banda, el quart trimestre de 2017 Barcelona compta amb 75.372 centres productius i l'àmbit metropolità amb 162.404, el que suposa un augment interanual (del 1 i el 0,9%, respectivament) més moderat que el de l'any anterior. Respecte al 2016, els serveis guanyen centres de cotització tant a Barcelona com a la RMB (amb increments del 1 i 0,8%, respectivament), mentre

que el nombre d'empreses industrials es redueix a Barcelona (-1%) i -molt lleugerament- a l'àmbit metropolità (-0,3%). En conjunt, des del quart trimestre de 2008 la ciutat ha experimentat una lleugera pèrdua de teixit empresarial (-1,6%).

Per grandària, el 46,6% de les persones assalariades a la ciutat estan ocupades en pimes i microempreses, un 30,5% en empreses d'entre 101 i 1.000 treballadors i el 22,9% en empreses de més de 1.000 treballadors.

Quant a la dinàmica empenedora, a Barcelona s'han constituït 7.998 societats mercantils durant l'any 2017 -757 menys que el 2016-, el que suposa un descens interanual del -8,6% després del fort increment de l'any anterior (13,6%). Amb tot, es tracta de la segona xifra anual més alta des del 2007, i cal remarcar que el capital subscrit en les societats mercantils constituïdes a Barcelona el 2017 -491,6 Meuros- augmenta en un 10,2% respecte a l'any anterior. L'evolució mensual d'aquesta estadística mostra un clar contrast entre l'augment anual del nombre de societats mercantils creades del primer semestre (1,9%) i el fort descens del segon, amb reduccions anuals de dos dígits.

A la província es compten 14.923 noves societats creades que representen un decrement anual (-14,6%) superior a Catalunya (-15%) i inferior al d'Espanya (-6,6%).

Pel que fa a la taxa d'activitat empenedora (TEA)⁵, l'Informe de Catalunya 2017 del Global Entrepreneurship Monitor la situa en un 8,5% de la població adulta resident a la província de Barcelona -la taxa més elevada des de 2008-, amb un valor superior al de Catalunya (8%), d'Espanya (6,2%), d'Europa (7,9%) i als de països com Suècia, França, Alemanya o Itàlia. El resultat suposa un augment de 1,5 punts percentuals respecte a la taxa de 2016 a l'àrea barcelonina, i cal destacar que el 56,5% de les iniciatives d'empendre en fase inicial estan motivades per una oportunitat de negoci, el que suposa un increment significatiu (7,9 punts percentuals) respecte a l'any anterior.

⁵ El Global Entrepreneurship Monitor és una font de referència internacional per l'anàlisi quantitativa i qualitativa de l'emprenedoria. La TEA d'Europa fa referència a les economies basades en la innovació del continent.

D'altra banda, la TEA femenina assoleix un valor del 7,4% que suposa un increment anual d'1,2 punts percentuals i el segon millor registre des de 2004.

El perfil de la persona que emprèn a la demarcació de Barcelona l'any 2017 és el d'un home de 35 a 44 anys, amb estudis de secundària, una renda d'entre 30.000 i 60.000 euros anuals i un estat ocupacional d'empleat.

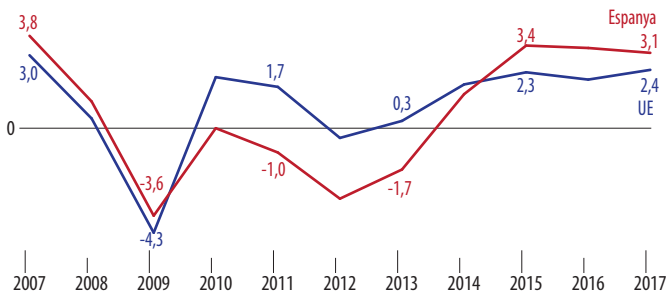
Construcció residencial i mercat immobiliari

Després d'un intens procés d'ajust de vuit anys, el 2017 la construcció mostra una marxa dels negocis positiva per segon any consecutiu, tot i que amb trajectòria descendent al llarg de l'any, i -pel que fa a altres variables analitzades a l'Enquesta de Clima Empresarial de l'AMB-, destaca per registrar una millora marcada en la inversió, mentre que l'ocupació i els preus de venda del sector s'estabilitzen.

Les taxes positives d'evolució del VAB de la construcció el 2017 i altres dades oficials confirmen una trajectòria de recuperació de l'activitat constructora, especialment palesa al subsector residencial. Així, la compravenda d'habitatges a la província de Barcelona se situa prop de les 52.600 transaccions després d'augmentar un 13% en termes interanuals, i al mercat de segona mà l'increment és del 12,2%. Així mateix, el nombre d'habitatges de nova construcció previstos a les llicències d'obres aprovades a la ciutat augmenta (6,7%) i completa un bienni 2016-2017 expansiu, mentre que el d'habitatges sotmesos a reforma o ampliació experimenta un notable descens anual (-26,8%). Pel que fa al nombre d'habitatges iniciats d'obra nova, augmenta significativament a Barcelona (11,4%) i segueix creixent amb especial força a la RMB (47,1%).

Així mateix, els preus del mercat residencial evolucionen a l'alça per tercer any consecutiu: el desembre de 2017 el preu de compra d'habitatge de segona mà a la ciutat se situa en 4.284 euros/m², el que representa un augment del 10,4% respecte al mateix mes de 2016; i al mercat de lloguer el preu mitjà per superfície -de 13,4euros/m² el quart trimestre de 2017- creix un 9,8% en termes interanuals.

Taxa de creixement del PIB

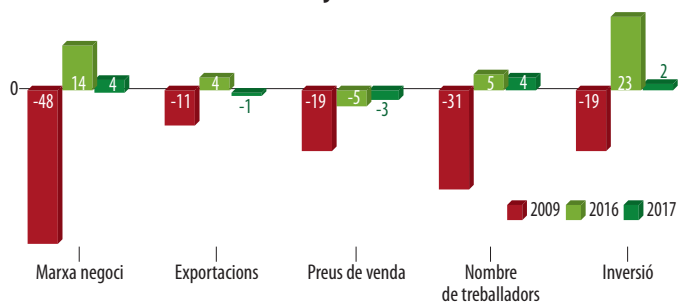
Els sectors estratègics a Barcelona

La ciutat de Barcelona avança en la transició cap a un model d'economia plural, innovadora i socialment inclusiva, basat en la sostenibilitat econòmica, social i ambiental. En el mandat 2016-2019, amb el lideratge de Barcelona Activa, l'estratègia de promoció econòmica prioritza l'impuls de sis sectors estratègics que esdevenen un eix vertebrador de tota la política municipal i de la transformació del model productiu: la indústria manufacturera, l'economia digital, els sectors creatius, l'economia verda i circular, la salut i Bio i l'economia social i solidària.

Indústria manufacturera

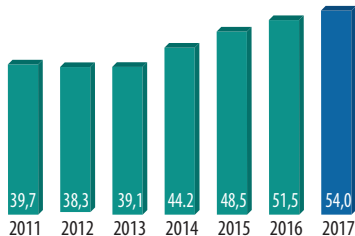
Catalunya i l'àrea de Barcelona són un dels territoris industrials d'Europa: El pes de la indústria¹ sobre el PIB català (20,8%) supera la mitjana de la Unió Europea. El 2016 Catalunya és la quarta regió europea en persones ocupades en manufactures d'alta i mitjana-alta tecnologia.

Activitat industrial a l'AMB. Mitjanes anuals. Saldos en %

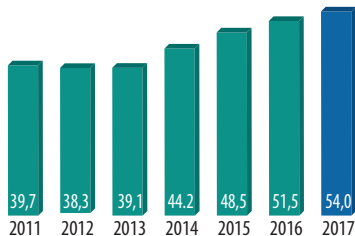
La indústria és un sector clau per a la competitivitat de l'economia de la ciutat i a la seva àrea metropolitana, que compten amb clusters industrials de referència -químic, alimentari o automoció- per a desenvolupar la indústria 4.0. Cal remarcar que el sector crea llocs de treball de qualitat, amb salaris superiors a la mitjana de la ciutat i un elevat pes de la contractació indefinida.

Llocs de treball* en TIC a Barcelona. En milers

Els resultats de l'enquesta de clima empresarial de l'AMB de 2017 per a la indústria són positius pel que fa a la marxa dels negocis, l'ocupació i la inversió. Tot i així, es detecta una desacceleració d'aquests indicadors i la facturació a l'estranger en relació a l'any anterior, mentre que el descens de preus de venda es modera.

Llocs de treball* en TIC a Barcelona. En milers

*Afiliació al règim general i d'autònoms

Economia digital/TIC

L'any 2017 Barcelona compta amb més de 54.000 persones treballadores i amb prop de 2.800 empreses amb assalariats a les TIC, el que representa el 5,1% del llocs de treball i el 3,7% del teixit empresarial de la ciutat.

Pes de la contractació indefinida Barcelona. 2017

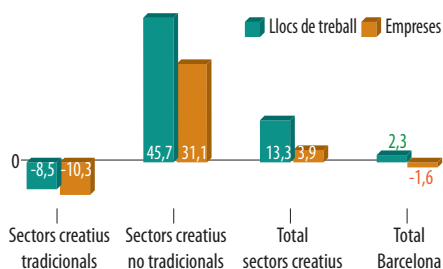

L'ocupació augmenta en més de 14.200 persones i un 36% entre 2011 i 2017, molt més ràpidament que el conjunt de l'economia de Barcelona (9,2%), una tendència que també es registra-

forma més accentuada- al teixit empresarial, on les empreses TIC han crescut un 42%, mentre que el conjunt d'empreses amb assalariats a Barcelona ho ha fet en un 4,7%.

El 2017, més de la meitat dels contractes signats al sector TIC (el 52,6%) són indefinits, xifra sensiblement superior a la mitjana de Barcelona (14,1%). D'altra banda, el salari mitjà del sector informació i comunicacions -que inclou les TIC- a Barcelona és de 36.430 euros/any el 2016 i supera en més de 7.200 euros (un 25%) el del conjunt de la ciutat. En conjunt, la major estabilitat dels contractes i el nivell de remuneració salarial caracteritzen l'economia digital com un dels sectors que ofereix millor qualitat de l'ocupació a Barcelona.

Evolució dels llocs de treball i empreses amb assalariats a Barcelona 2008-17. En %

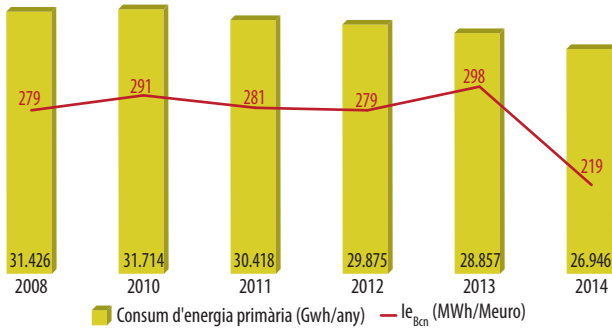

Sectors creatius

Les activitats creatives compten amb prop de 130.000 llocs de treball a Barcelona el 2017, el que representa el 12% dels localitzats a la ciutat i la meitat (el 49,6%) de l'ocupació creativa a Catalunya. La ciutat registra prop de 9.000 empreses amb assalariats en aquest sector.

L'ocupació en activitats creatives a Barcelona ha augmentat en un 13,3% respecte a 2008, una evolució més favorable que la del conjunt de l'economia de la ciutat. Cal destacar el comportament dinàmic de la dels sectors creatius no tradicionals (com els videojocs i l'edició electrònica) -que creix un 45,7% des de 2008-, mentre que a les indústries culturals tradicionals s'ha reduït. Amb aquesta evolució, el 2017 els sectors creatius no tradicionals generen més ocupació a Barcelona que els tradicionals.

Evolució de l'indicador d'intensitat energètica i del consum d'energia primària (IeBCN) a Barcelona. 2008-14

Economia verda i circular

A Barcelona, el 2017 l'economia verda ocupa entre 28.000 i 40.300 persones, el que suposa entre un 2,6 i un 3,7% de l'ocupació total de la ciutat i més del 40% de l'ocupació verda a Catalunya. El teixit empresarial de l'economia verda a Barcelona s'estima en un ventall d'entre 904 i 2.175 empreses amb assalariats, que representen entre l'1,2 i el 2,9% de les de la ciutat.

El 2017 l'ocupació verda experimenta un augment anual (a l'entorn del 4%) més intens que el del conjunt de l'economia (2,5%). Aquest major dinamisme s'observa també en el cas de les empreses, que intensifiquen la seva recuperació amb un creixement interanual al voltant del 5%.

L'avenç d'aquest sector és prioritari tant per mitigar l'impacte mediambiental com perquè mostra una gran capacitat d'innovació: així, el pes de les patents verdes sobre el total (12% en les patents internacionals i 8% en les espanyoles sol·licitades a Barcelona) és clarament superior al de l'economia verda sobre l'ocupació i sobre el teixit empresarial, mentre que la ciutat acull 88 Unitats de recerca mediambiental.

Pel que fa a l'ús eficient dels recursos, cal destacar la millora de l'indicador d'intensitat energètica a la ciutat -la quantitat d'energia necessària per a obtenir una unitat de PIB- que cau un -21,7% entre 2008 i 2014, el descens del consum energètic i la reducció del percentatge d'electricitat consumida generada a partir de fonts renovables.

Punts de recàrrega elèctrica de promoció pública

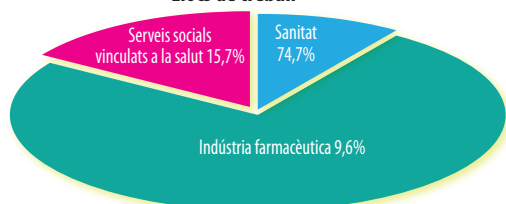

El 2016 el destí dels residus municipals es distribueix entre el tractament mecànic -biològic que es realitza als ecoparcos metropolitans (58,1%), la valorització material (35,1%), la valorització energètica (3,3%) i el dipòsit controlat (2,7%). La recent disminució de la proporció de residus municipals valoritzats -que el 2016 se situa en el 39,1%, quan l'any 2012 era proper al 45%-, junt amb l'estancament del percentatge de recollida selectiva de residus -que es manté al voltant del 36% per quart any consecutiu- posen de manifest la necessitat d'intensificar els esforços per a avançar cap a l'economia circular, un dels principals reptes de l'economia de Barcelona en els propers anys.

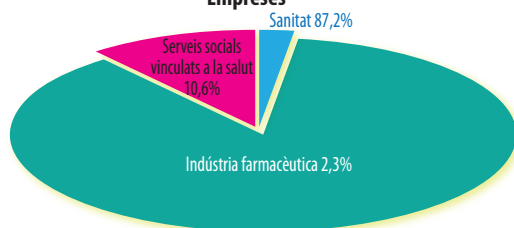
Barcelona es caracteritza per un model de mobilitat sostenible, amb un pes elevat dels desplaçaments interns efectuats a peu, en bicicleta i/o en transport públic (que el 2016 suposaven el 84,6% del total) que el Pla de Mobilitat 2015-2018 es proposa millorar. Així mateix, la ciutat col·labora amb el clúster d'automoció en la implantació del vehicle elèctric en el marc del programa LIVE i l'any 2016 compta amb 409 punts de recàrrega elèctrica públics, dada que més que duplica la de 2011 i consolida aquesta aposta estratègica de futur. Si se li sumen els privats la ciutat compta amb un total de 664 punts de recàrrega.

Sector Salut i Bio per branques a Barcelona. 2017

Llocs de treball

Empreses

El sector de la mobilitat compta a Barcelona amb 46.266 llocs de treball i 1.816 empreses a quart trimestre de 2017. La branca de fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs concentra més del 40% de l'ocupació del sector, i s'articula al voltant de dues grans empreses tractores -Nissan i Seat- que són el nucli d'un potent cluster d'automoció de referència amb alta capacitat exportadora.

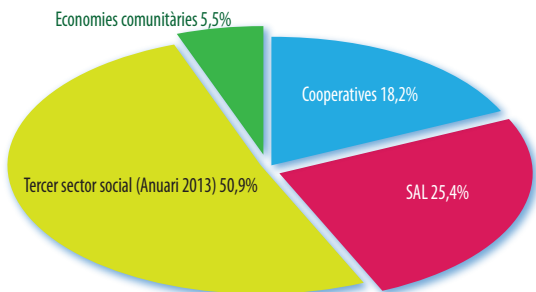
Salut i qualitat de vida

El quart trimestre de 2017, el sector de salut i Bio amb més de 90.000 llocs de treball i 3.090 empreses amb assalariats a Barcelona, que representen el 8,5% i el 4,1%, respectivament, del total de la ciutat. Aquest sector consta de diversos components diferenciats i relacionats entre si: l'activitat sanitària concentra el 75% dels llocs de treball i el 87,2% de les empreses amb assalariats del sector, mentre que els serveis socials vinculats suposen el 15,7% de l'ocupació i la indústria farmacèutica prop del 10%, amb una dimensió empresarial mitjana rellevant. El sector de Salut i Bio és un dels que genera –any rere any- un volum més elevat de contractació, i el 2017 va suposar (amb prop de 136.000 contractes) el 12% de la realitzada a la ciutat.

La indústria farmacèutica i biotecnològica conforma un clúster dinàmic amb una notable capacitat de recerca i innovació. Més del 60% de les empreses del sector farmacèutic estatal reben la consideració d'innovadores, amb Catalunya com a territori capdavanter en aquest àmbit. Catalunya lidera també la inversió en R+D biotecnològica a Espanya, i compta amb 15 hospitals universitaris, 9 instituts de recerca i 6.000 investigadors en aquest àmbit. Pel que fa a l'obertura

a l'exterior, el 2017 les exportacions de medicaments de la província de Barcelona van superar els 4.500 milions d'euros, tot assolint el 8,2% de les vendes a l'exterior de la demarcació.

Empreses, associacions i iniciatives de l'economia social i solidària. Barcelona 2015

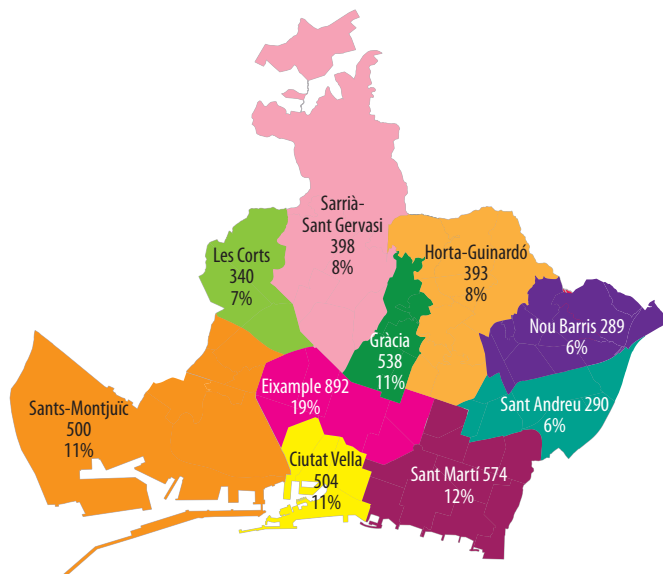

Economia Social i Solidària: una economia transformadora cap a la sostenibilitat integral. L'any 2015 a la ciutat es localitzaven 861 cooperatives, prop de 1.200 societats anònimes laborals, 2.400 entitats del tercer sector social i 260 iniciatives d'economies comunitàries, el que representa el 2,8% del total de les empreses i el 8% de l'ocupació de Barcelona i pels volts del 7% de la riquesa generada a la ciutat.

Segons el registre de cooperatives de la Generalitat de Catalunya, l'any 2017 es van registrar a Barcelona un total de 61 noves cooperatives de les quals un 74% son cooperatives de treball associat. Aquesta dada, que iguala l'assolida l'any 2016, situa la constitució de noves cooperatives a Barcelona en els nivells més elevats de la sèrie històrica i les cooperatives constituïdes a la ciutat de Barcelona l'any 2017 suposen el 37% del total de Catalunya.

Per districtes, L'Eixample concentra gairebé el 20% de les empreses i iniciatives d'economia social i solidària de la ciutat, amb predomini del comerç. Sant Martí, Gràcia, Ciutat Vella i Sants-Montjuïc suposen cadascun al voltant del 11-12% del total. A Sant Martí hi ha una forta presència de societats laborals i cooperatives, a Gràcia d'experiències comunitàries, a Ciutat Vella de Centres Especials de Treball i Cooperatives d'Iniciativa Social i a Sants-Montjuïc del conjunt de l'economia social i solidària. Els districtes amb una presència inferior al 10% del total són Sarrià- Sant Gervasi -on destaca l'agro-ecològic-, Les Corts -amb més presència del tercer sector social-, Sant Andreu -producció- i Nou Barris -gestió cooperatiu/comunitària-.

Empreses, associacions i iniciatives de l'economia solidària. 2015

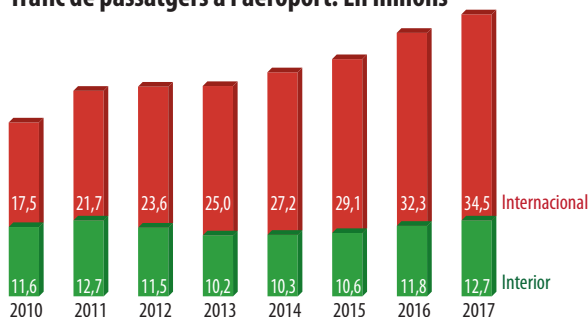
D'altra banda, el tercer sector social, que representa pels volts de la meitat de les empreses i entitats de l'economia social, el constitueixen organitzacions de diverses formes jurídiques regides pels principis de l'economia social, que actuen en l'àmbit dels serveis socials i d'atenció a la persona. El 2016 hi ha al voltant de 700 entitats socials amb 4 o més persones contractades a Barcelona, el que suposa el 23,3% del teixit associatiu social català d'aquest tipus. El sector compta amb unes 30.000 contractacions, el que suposa pràcticament un terç (32,6%) de les persones que treballen en aquest sector a Catalunya i un 2,9% de l'ocupació total de la ciutat.

Turisme

Barcelona tanca l'any 2017 amb una evolució moderada en l'àmbit de l'activitat econòmica turística. Els principals indicadors del sector assoleixen un balanç positiu en el conjunt de l'any, amb 7,7 milions de turistes en hotels i 19,7 milions de pernотacions que suposen nous màxims històrics i una evolució interanual del +2,6 i el +0,7%, respectivament. Tot i així, els impactes dels esdeveniments dels darrers mesos de l'any a la ciutat -els atemptats del 17A, la situació política a Catalunya i la incertesa associada- es van traduir en un descens d'aquests indicadors

el quart trimestre que assenyalava la fi d'una etapa fortament expansiva per passar a una fase de consolidació i evolucions més moderades de l'activitat turística, com la registrada en la primera part del 2018.

Tràfic de passatgers a l'aeroport. En milions

El comportament del turisme a la ciutat comtal aquest any ve impulsat per l'evolució expansiva del turisme estranger provinent dels continents americà i asiàtic -que experimenta creixements de dos dígitos-, que contrasta amb la moderada reducció dels visitants originaris de l'Estat Espanyol i altres països de la Unió Europea. Pel que fa a la procedència, cal assenyalar els Estats Units com a primer mercat internacional emissor de turistes, que supera tant al Regne Unit com França després de situar-se en segona posició l'any anterior. El 2017 aquests tres països emissors se situen per sobre dels 600.000 visitants anuals, després d'experimentar un increment interanual superior al +8%. D'altra banda, el nombre de passatgers de creuers sobrepasa els 2,7 milions de persones i modera el seu augment en relació a l'any anterior (1,1%).

Pel que fa al turisme de negocis, segons el Barcelona Convention Bureau el 2017 la ciutat va acollir 1.974 reunions amb 590.773 delegats i un impacte econòmic de 1.851 milions d'euros.

Port i aeroport

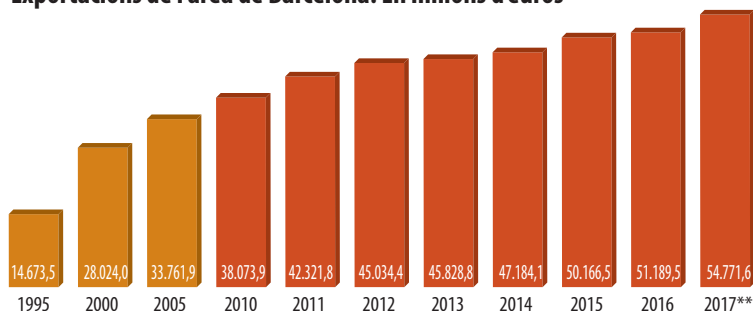
Els fluxos d'activitat comercial al Port de Barcelona reflecteixen el 2017 la conjuntura econòmica favorable a Catalunya, Espanya i Europa, i guanyen embranzida en relació a l'any anterior. Els 60 milions de tones de mercaderies que han passat pel port de Barcelona suposen un màxim històric i confirmen que el port s'ha convertit en un operador global, cada vegada més especialitzat en el tràfic de productes elaborats i semielaborats.

Així, el tràfic de mercaderies total creix un 26,3% i el de contenidors un 32,3% en el conjunt del 2017, el que suposa una evolució clarament més dinàmica que la dels anys anteriors. La càrrega general -que inclou les mercaderies de més valor afegit- augmenta el seu volum en un 29,6% i ja representa dos terços del tràfic comercial total, mentre que el tràfic de granel sòlids i el de líquids a doll experimenten variacions de (0,7% i 26,9% respectivament).

El trànsit de persones passatgeres augmenta en un 4,5% respecte al 2016, amb una evolució moderada del segment dels creueristes (1,1%), mentre que el nombre de passatgers de ferri de línia regular creix amb més força que l'any anterior (11,8%).

L'Aeroport de Barcelona registra 47,2 milions de passatgers el 2017, el que suposa un màxim històric i un increment interanual del 7,1%.

Exportacions de l'àrea de Barcelona. En milions d'euros

L'anàlisi de l'evolució mensual del trànsit de passatgers a l'aeroport reflecteix un creixement durant tot el 2017. Entre els mesos de setembre i desembre -període marcat per l'impacte de l'atemptat terrorista del 17A i la tensió i incertesa política- aquest indicador modera el seu augment, però manté increments anuals significatius (compresos entre el 3,9 i el 6,4% anual). El resultat global positiu del 2017 s'explica en gran part pel dinamisme del tràfic internacional de passatgers al Prat, que ja suposa prop de tres quartes parts (el 73%) del total i augmenta un 6,8% en termes anuals (amb un creixement destacat del de fora de la Unió Europea (13,3%)). A aquesta evolució se li ha afegit el bon comportament del trànsit interior, que augmenta un 7,7% en relació al 2016.

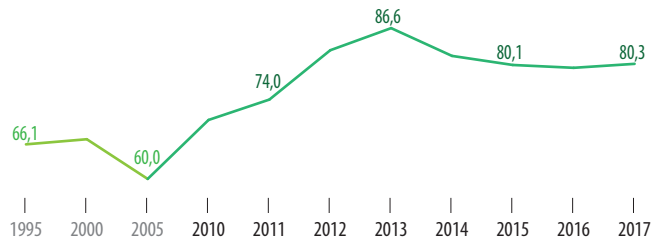
Comerç exterior

L'any 2017 les exportacions de la província de Barcelona han assolit un volum de 54.771,6 Meuros⁶, el que suposa -per setè any consecutiu- un nou rècord de la sèrie històrica disponible. En relació a l'any anterior, les vendes a l'exterior creixen amb menys ritme a Barcelona (7,0%) que a Catalunya (8,7%) i el conjunt d'Espanya (8,1%). La millora de la competitivitat ha estat la clau de l'augment d'aquest indicador al llarg de l'exercici.

El 2017 la província de Barcelona continua encapçalant el rànquing exportador de l'Estat, amb la cinquena part del total de les vendes. El lideratge de Barcelona es manté any rere any i la seva contribució - molt semblant a la de 2016 (20,1%) - supera la suma de les de Madrid (11%) i València (6,3%), les àrees urbanes que la segueixen en el rànquing.

⁶ Dades provisionals, com totes les incloses al present informe.

Taxa de cobertura* de l'àrea de Barcelona

*Dades provisionals

El nombre d'empreses exportadores a la demarcació de Barcelona ha estat de 40.634 el 2017, el que representa un decrement interanual (-3,6%) i un pes del 25,2% al conjunt d'Espanya -el segon després de Madrid (33%)- i el 87,1% del total de Catalunya.

L'any 2017 els trets més rellevants de les exportacions de l'àrea de Barcelona són:

Els productes de nivell tecnològic alt i mitjà-alt representen el 60,3% de les vendes totals a l'estranger. L'àrea de Barcelona genera per si sola gairebé de la quarta part (25,1%) d'aquestes exportacions a Espanya i lidera clarament el rànquing estatal.

El sector químic representa més de la quarta part de les vendes a l'exterior de la província de Barcelona (26,1%) durant el 2017 -amb un volum superior als 13.300 milions d'euros-, seguit de l'automoció (19,2%) i dels béns d'equip (18,7% del total).

Quant a la distribució geogràfica de les exportacions, la major part de les vendes a l'exterior de l'àrea de Barcelona (el 62,5%) es destinen a la UE a amb França (14,5%), Alemanya (11,9%) i Itàlia (8,7%) com les principals destinacions. El pes de la Unió Europea es redueix lleugerament tot i que les exportacions a aquest àmbit geogràfic augmenten (5,8%) en relació al 2016, i les dirigides a la Zona Euro (amb un increment de 4,9%) representen més de la meitat de les de l'àrea de Barcelona (50,6%), mentre que les vendes a la resta d'Europa creixen un 10,2%. Pel que fa a altres àrees geogràfiques, el 2017 creixen a bon ritme les adreçades a Àfrica i d'Amèrica del Sud (13,2 i 12,9%) del Nord, i de forma més moderada (pels volts del 6%) les vendes a Amèrica del Nord, Àsia i Oceania, tot destacant els increments interanuals significatius de les vendes a països com Singapur (25,4%), Argentina (22,6%) Brasil (20,3%), o Xina (12,4%).

Al seu torn, les importacions de la província de Barcelona han comptabilitzat 68.232,92 Meuros el 2017, el que suposa un creixement interanual del 6,2% i representa el 22,6% de les del conjunt d'Espanya.

Aquest any el creixement de les exportacions és lleugerament superior al de les importacions de manera que la taxa de cobertura se situa en el 80,3%, 0,7 punts percentuals per sobre del registre d'un any enrere. D'aquesta manera, per cada euro que s'importa des de la demarcació, les exportacions permeten recuperar 80 cèntims.

Barcelona, ciutat de referència internacional

En els darrers anys, la internacionalització de l'economia s'ha confirmat com a un factor clau des del punt de vista de la competitivitat. En aquesta línia, la ciutat de Barcelona manté un bon posicionament en els contextos europeus i global, fet que suposa un actiu de gran rellevància en un entorn internacional molt competitiu per a les àrees metropolitanes del món, i reforça la capacitat d'atraure empreses, ocupació, talent i inversió estrangera de la ciutat.

Segons el Global Cities Investment Monitor 2017 de KPMG, el 2017 Barcelona aconsegueix situar-se, com a 11à. ciutat global en captació de projectes d'inversió exterior, assolint la xifra de 105 projectes internacionals. El lideratge de Barcelona en aquest àmbit la situa com a 10à. àrea urbana del món en el quinquenni de 2013-17 amb 500 projectes d'inversió exterior.

Principals àrees urbanes en captació de projectes d'inversió estrangera. 2017

Barcelona i Catalunya continuen sent una destinació atractiva per a la inversió estrangera. Barcelona és la ciutat d'Europa que presenta la millor estratègia de promoció i captació d'inversió estrangera i la segona del sud d'Europa amb les millors perspectives per al període 2018/19, segons l'informe FDi Cities and Regions of the Future 2018/19 (grup Financial Times). El mateix informe la situa com a 6a. ciutat europea en connectivitat i reconeix Catalunya com la millor regió per invertir al sud d'Europa el 2018-2019, per segon any consecutiu.

L'Informe City Rep Trak del Reputation Institute situa Barcelona com la 8a. ciutat del món amb millor reputació l'any 2017, en un rànquing on cal destacar la pujada de 6 posicions respecte de l'any anterior, tot superant ciutats com Madrid, Toronto, Amsterdam, Milà i Tòquio.

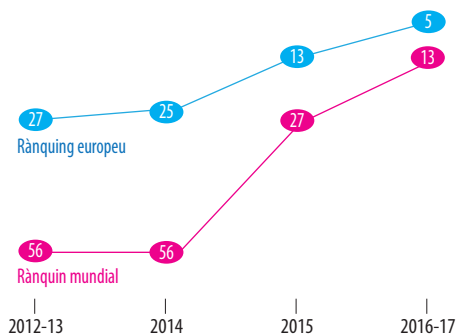
En l'esfera de la qualitat de vida, cohesió social i medi ambient, Barcelona és considerada la 13a. ciutat més segura del món i guanya dues posicions respecte a l'any anterior, segons l'informe The Safe Cities Index 2017 elaborat per la revista britànica The Economist, que avalua la seguretat urbana en l'era digital. Quant a la cohesió social, la taxa de risc de pobresa o

exclusió social (AROE) de Catalunya es manté inferior a la de la Unió Europea. Respecte als indicadors que fan referència a la sostenibilitat, Barcelona presenta un volum d'emissions de CO₂ equivalent per habitant relativament baix en comparació amb altres ciutats del món.

A partir de la seva tradició emprenedora, la ciutat esdevé un dels ecosistemes més dinàmics d'emprenedoria tecnològica d'Europa segons diferents rànquings europeus: és el 5è start-up hub en la classificació Start-up Europe per tercer any consecutiu i també segons el Start-up Heatmap Europe. La consultora britànica Atomico la situa com a 3a ciutat d'Europa preferida per establir-hi una start-up després de Londres i Berlín i la quarta en volum d'inversió rebuda per les start-up en 2017. A més, l'European Digital City Index 2016 la posiciona com a 9a ciutat d'Europa entre les 60 principals del continent.

El bon posicionament internacional de la ciutat en el camp tecnològic s'observa també als camps més amplis i transversals de la innovació, la sostenibilitat i la ciència.

Innovació a ciutat del món. Posicionament de Barcelona

Font: 2thinknow Innovation Cities Index

Barcelona és la 13ª del món i 5a. d'Europa en el rànquing de l'Innovation Cities index 2016-2017 i ha escalat 14 posicions en la classificació mundial l'últim any.

Segons l'informe Networked Society City Index 2016, es troba entre les quinze primeres ciutats del món pel que fa a nivells d'equipament digital, maduresa tecnològica, cohesió social i institucions enfocats a l'objectiu del desenvolupament sostenible

Barcelona és la 21a. ciutat del món i la 15a. europea d'acord amb l'Índex de mobilitat urbana sostenible.

Pel que fa a la ciència, la ciutat destaca com a 15ª del món i 5a. d'Europa pel que fa a la producció acadèmica científica segons el Science Citation Index.

Així mateix, Barcelona es consolida com a ciutat d'excel·lència en formació empresarial. Segons el rànquing del diari Financial Times sobre els millors 100 programes d'MBA a jornada

completa, les escoles barcelonines de negocis IESE i ESADE es posicionen entre les sis primeres en el rànquing europeu (tot assolint la 5ª i 6ª posició, respectivament). Aquest fet manté Barcelona com l'única ciutat amb dues institucions docents en el top 10 de les millors escoles de negocis del continent europeu el 2017, per cinquè any consecutiu, i les situa entre les 20 primeres a nivell mundial.

Pel que fa al turisme, Barcelona continua molt ben posicionada com a ciutat líder d'atracció de visitants, tant a nivell europeu com internacional. Segons Euromonitor International, l'any 2016 és la 23a. ciutat més visitada per turistes internacionals entre 100 ciutats del món, i la 6a. més visitada entre les ciutats europees. Quant a l'àmbit del turisme de negocis, el 2017 Barcelona escala al primer lloc del rànquing mundial de ciutats en nombre i en participants de congressos internacionals segons l'informe de l'International Congress and Convention Association (ICCA).

D'altra banda, respecte a les infraestructures d'accés a la ciutat, l'aeroport de Barcelona és el setè d'Europa en nombre de passatgers el 2017. A més, la ciutat compta amb el primer port base per a creuers d'Europa i de la Mediterrània, i se situa com el quart port base del món el 2016.

Finalment, en relació al cost de la vida, segons l'estudi anual elaborat per Mercer Consulting, la ciutat manté un cost competitiu en relació a altres ciutats del món i se situa en la posició 121 el 2017. L'abaratiment relatiu en comparativa mundial respecte a 2016 -quan Barcelona ocupava el lloc 110- es deu a la baixa cotització de l'euro, ja que si es compara amb altres ciutats europees s'han produït un lleuger encariment relatiu pel nou escenari d'expansió econòmica que ha fet augmentar els preus de consum, i de compra i lloguer de l'habitatge.

Posicionament de Barcelona en rànquings internacionals

POL D'ACTIVITAT ECONÒMICA	
Les 10 primeres ciutats d'Europa (2018/2019) - Estratègia d'Inversió Estrangera	1
Primeres àrees urbanes del món en projectes d'inversió (2013-2017)	10
Índex de Ciutats Competitives al món/Europa (2017)	24 /11
Ciutats del món en organització de reunions internacionals (2017)	1
Ciutats globals amb millor reputació (2017)	8
SOSTENIBILITAT, QUALITAT DE VIDA I COHESIÓ SOCIAL	
Índex de ciutats segures (2017)	13
Qualitat de Vida (Mercer Consulting) (2017)	42
Mobilitat sostenible en ciutats del món (2017)	21
Índex de Progrés Social, SPI* (2016)	163
TURISME	
Destinacions de turisme internacional Europa/Món (2016)	6/23
Creuers als principals ports d'Europa-Mediterrània/món (2016)	1/4
Pernoctacions de turistes internacionals (2016)	4
CONEIXEMENT	
Índex de ciutats innovadores (2017)	13 món/ 5 Europa
Ciutats Digitals a Europa (Emprenedoria digital)	9
Millors programes MBA. Rànquing europeu/mundial (2017)	IESE 5/10, ESADE 6/17
Producció acadèmica científica al món/ Europa (2016)	15/5
INFRASTRUCTURES	
Les 10 primeres ciutats d'Europa (2018/2019) - Connectivitat	6
Aeroports d'Europa per volum de passatgers (2017)	7
COST DE LA VIDA I ESPAIS PRODUCTIUS	
Perspectives d'Inversió en propietats (2018)	13
Expectatives de desenvolupament immobiliari (2017)	11
Ciutats del món amb major cost de la vida (Mercer Consulting) (2017)	121

Annex taules

Context internacional

PIB a preus mercat, 2017. Demanda. Variació interanual (%)

	T I	T II	T III	T IV	2017
Consum final	+1,9	+2,2	+2,1	+2,5	+2,2
Despesa en consum final de les llars.	+2,2	+2,4	+2,4	+2,5	+2,4
Despesa en consum final de les AAPP.	+1,0	+1,5	+1,4	+2,4	+1,6
FBCF	+4,9	+3,9	+5,6	+5,6	+5,0
-Construcció	+4,5	+4,3	+5,1	+4,8	+4,6
-Béns d'equipament	+6,1	+3,9	+6,6	+7,7	+6,1
Variació d'existències	+0,1	+0,0	+0,2	+0,1	+0,1
Demanda Nacional	+2,5	+2,5	+3,0	+3,2	+2,8
Exportacions de béns i serveis	+5,6	+4,5	+5,6	+4,4	+5,0
Importacions de béns i serveis	+4,5	+3,1	+5,9	+5,2	+4,7
PIB a preus de mercat	+3,0	+3,1	+3,1	+3,1	+3,1

Font: INE.

PIB a preus de mercat, 2017. Oferta. Variació interanual (%)

	T I	T II	T III	T IV	2017
Agricultura i pesca	+5,0	+3,7	+4,2	+2,0	+3,7
Indústria	+3,0	+3,4	+3,9	+4,6	+3,7
Construcció	+4,5	+4,9	+4,9	+5,4	+4,9
Serveis	+2,7	+2,6	+2,5	+2,5	+2,6
PIB a preus de mercat	+3,0	+3,1	+3,1	+3,1	+3,1

Economia espanyola

Capacitat o necessitat de finançament. En % del PIB (PM)

	Admó. central	CC.AA.	CC.LL.	Seguretat Social	Total
2007	1,29	-0,32	-0,31	1,27	1,92
2008	-2,89	-1,71	-0,48	0,66	-4,42
2009	-9,12	-2,01	-0,55	0,72	-10,95
2010	-4,79	-3,72	-0,65	-0,23	-9,38
2011	-3,63	-5,12	-0,79	-0,10	-9,64
2012	-7,94	-1,87	0,32	-0,98	-10,47
2013	-4,84	-1,58	0,55	-1,13	-6,99
2014	-3,68	-1,78	0,53	-1,04	-5,97
2015	-2,76	-1,73	0,42	-1,21	-5,28
2016 (P)	-2,70	-0,84	0,61	-1,59	-4,51
2017 (A)	-1,90	-0,32	0,59	-1,48	-3,11

Font: IGAE, Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas

Economia catalana

PIB a Catalunya. Components de la demanda. Variació anual (%)

	2007	2013	2014	2015	2016	2017
Demanda interna	4,8	-4,3	2,2	4,8	2,7	3,1
Consum privat	3,5	-4,8	1,7	3,7	2,4	2,4
Consum públic	7,7	-2,8	0,0	5,3	0,9	2,4
Formació bruta de capital	5,9	-4,1	5,6	8,0	5,2	5,6
Béns d'equipament i altres	11,9	-1,2	4,8	7,7	4,4	5,4
Construcció	2,2	-8,5	4,4	4,4	6,4	5,1
Saldo amb l'estranger	-0,5	1,3	-0,7	0,4	0,4	1,0
Exportacions	5,4	2,4	4,9	4,9	4,9	6,4
Importacions	5,2	0,2	8,0	3,8	4,2	4,0
PIB	3,4	-1,0	2,1	3,8	3,6	3,4

Font: Idescat

Evolució del PIB a Catalunya per sectors. Variació anual en %

	2016	2017
PIB	3,6	3,4
Agricultura	6,1	-3,1
Indústria	5,0	4,9
Construcció	3,2	4,7
Serveis	3,1	2,9

Font: Idescat en base a dades del INE.

Exportacions industrials a Catalunya segons contingut tecnològic. En milions d'euros

	2017	% s/ total	Var. 2017-16 (%)
Nivell tecnològic alt	7.314,9	10,8	9,2
Nivell tecnològic mitjà alt	32.395,0	48,0	5,1
Total nivell tecnològic alt i mitjà-alt	39.709,9	58,9	5,9
Nivell tecnològic mitjà baix	10.206,4	15,1	26,7
Nivell tecnològic baix	17.544,9	26,0	6,5
Exportacions de productes industrials	67.461,2	100	8,7

Font: elaboració del Departament d'Estudis de la Gerència de Política Econòmica i Desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona en base a dades d'Idescat.

Inversió estrangera a Catalunya

	2016 (Meuros)	2017 (Meuros)	Var. 2017-16 (%)	Pes Cat/Esp (%)
Inversió bruta total	5.165,7	3.185,7	-38,3	8,8%
-Inv. Bruta sense ETVEs	5.137,2	3.093,0	-39,8	13,0%
-Inv. Bruta en ETVEs	28,1	92,6	229,4	0,7%

Despesa en activitats innovadores, 2016

	Catalunya			Pes Cat/Esp 2016
	2015	2016	Var.16/15(%)	
Despesa (M euros)	3.324,5	3.367,2	1,3	24,3%

Economia de Barcelona

PIB Barcelona 2015-17. Base 2010. Taxes interanuals en volum per sectors

	2015 (Provisional)	2016 (Avanç)	IT 2017*	IIT 2017*	IIIT 2017*	IVT 2017*
PIB		3,4	3,4	3,5	3,3	3,3
Agricultura		11,7	2,9	-1,8	-6,4	-7,8
Indústria		3,7	3,3	2,9	3,2	3,8
Construcció		0,1	1,0	2,6	2,9	4,5
Serveis		2,9	3,4	3,5	3,3	3,2

Font: Gabinet Tècnic de Programació, Ajuntament de Barcelona. Dades corregides d'efectes estacionals.

Nombre d'empreses i llocs de treball a Barcelona i a l'Àmbit Metropolità*

	Barcelona		Àmbit metropolità	
	IV T. 2017	Var. interanual (%)	IVT. 2017	Var. interanual (%)
Empreses				
Total	75.372	1,0	162.404	0,9
Indústria	2.946	-1,0	15.097	-0,3
Construcció	4.477	2,6	13.467	3,7
Serveis	67.909	1,0	133.575	0,8
Llocs de treball				
Total	1.087.344	2,5	2.177.988	3,5
Indústria	75.113	1,2	283.778	2,5
Construcció	32.911	5,3	111.727	6,1
Serveis	976.636	6,0	1.779.507	3,5

* L'ocupació sectorial recull les dades d'afiliació als Règims General i d'Autònoms de la Seguretat Social, i en el cas de Barcelona)inclou l'afiliació als règims especials. L'AMB inclou les comarques del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Maresme i els dos Vallesos.

Compravenda d'habitatge 2017

	2017			Variació 2017-16 (%)		
	Total	Nou	2a. mà	Total	Nou	2a. mà
Barcelona ciutat	15.301	1.082	14.511	7,3	-1,7	11,0
Barcelona província	52.558	6.698	45.860	13,0	18,6	12,2
Catalunya	76.369	10.508	65.861	13,6	22,7	12,3
Espanya	464.423	83.260	381.163	14,6	10,8	15,4

Població ocupada* a l'economia verda a Barcelona. IV T. 2017

	Valor mínim	Valor màxim
Nombre de persones treballadores	28.014	40.302
Pes s/ ocupació total ciutat (%)	2,6%	3,7%
Pes ocupació verda Bcn/ Cat	40,9%	40,1%
Var. IV tr. 2017/2016 (en %)	3,7%	4,3%

* Persones afiliades als règims general i d'autònoms de la Seguretat Social

Tràfic de mercaderies al port de Barcelona. Tones

	2017	Var. 2017-16
Nombre de contenidors (TEUs)	2.968.757	32,3%
Tràfic de mercaderies	60.070.134	26,3%
Per tipus de navegació		
Cabotatge	8.548.545	5,9%
Exterior	51.521.589	30,4%
Per envàs		
Càrrega general	41.120.874	29,6%
Líquids a doll	14.483.623	26,9%
Sòlids a granel	4.465.637	0,7%
Per tipus d'operació		
Embarcament	19.728.849	3,9%
Desembarcament	22.168.514	11,6%
Trànsit	18.172.770	108,2%

Exportacions en milions d'euros

	2017*	Var. 2017-16	Pes s/Esp.
Barcelona	54.772	7,0%	20,0%
Catalunya	70.829	8,7%	25,4%
Espanya	277.126	8,1%	

* Dades provisionals Font: Datacomex. Ministerio de Economía y Competitividad

Importacions en milions d'euros

	2017*	Var. 2017/16	Pes s/Esp
Barcelona	68.232,9	6,2%	22,6%
Catalunya	84.321,7	8,6%	27,9%
Espanya	301.870,1	10,3%	100,0%

* Dades provisionals Font: Datacomex. Ministerio de Economía y Competitividad

Capítol 2. El treball a Barcelona

Evolució de la població a Barcelona segons l'EPA

Població inactiva

Segons l'EPA, de mitjana anual, la ciutat tenia 517.100 persones inactives l'any 2017. En aquest grup hi destaca el pes dels pensionistes, ja que gairebé una de cada quatre persones de 16 anys i més pertany a aquest col·lectiu.

En el període 2008-2017 la població inactiva s'ha mantingut pràcticament estable, ja que els augments del nombre de pensionistes, de les persones amb incapacitat i de les que estudien, s'han compensat amb la reducció de les que fan feines de la llar.

El 2007 presenta una tendència similar a la del conjunt del període, ja que augmenta lleugerament el nombre de pensionistes i significativament el de les persones que estudien, mentre es redueix el grup de les que fan feines de la llar i les persones que pateixen incapacitat.

Població activa

En mitjanes anuals, l'any 2017, l'increment interanual de la població activa és de 2.900 persones. La ocupada guanya 15.100 persones i la aturada torna a caure per cinquè any consecutiu.

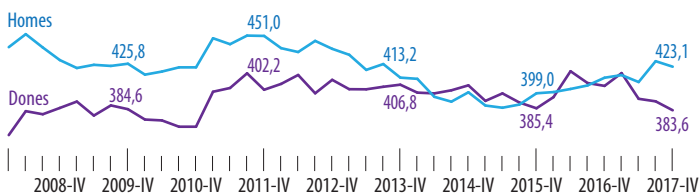
Si prenem com a referència l'any 2008, la població activa presenta un descens de més de 27.000 persones, una reducció de l'ocupada de 54.600 i un increment de l'aturada de 27.000.

L'any 2017 Barcelona tenia 815.600 persones actives de mitjana anual, el 89,1% de les quals estaven ocupades el 10,9% aturades. Aquests indicadors reflecteixen la millora experimentada els darrers quatre anys.

Anàlisi comparativa de les mitjanes anuals de població activa:

Per sexe. Després de tres anys de majoria de dones a la població activa de Barcelona, l'any 2017 els homes tornen a ser el grup majoritari. Al darrer any l'evolució segons sexe va invertir el signe del període anterior: la població activa masculina va pujar un 3,3% i la femenina es va reduir un 2,6%.

Evolució de la població activa per sexe a Barcelona. Mitjanes anuals

Per edat. La població activa jove és les que presenta els majors descensos durant la crisi econòmica, i en canvi, és el grup que més creix al darrer any.

Per nacionalitat. Durant la crisi, la població activa estrangera mostra una evolució molt erràtica, ja que al principi es va incrementar fins a arribar al seu màxim l'any 2011; fins el 2015, va caure més intensament que l'espanyola; i, als dos darrers anys, ha recuperat el seu pes.

Per nivell formatiu. Les persones amb estudis superiors es consoliden com grup majoritari a la població activa de la ciutat. És l'únic que augmenta des de l'any 2008, i ja representa el 60% del total de la població activa, quan l'any 2008 el seu pes era del 45,4%.

El 2017, es redueix el grup de persones amb secundària de primera i segona etapa, i augmenta el de les que han cursat educació superior i les que tenen, com a màxim, estudis primaris. L'increment de la població activa de menor nivell formatiu s'ha d'analitzar a partir de les taxes d'abandonament i fracàs escolar.

Població ocupada

Segons l'EPA

El quart trimestre de 2017 la ciutat hi havia 726.400 persones ocupades, lluny de les 800.400 que es va assolir el segon trimestre de l'any 2008. El 2017 és el tercer any consecutiu en què es produeix un augment de la població ocupada en termes de mitjana anual.

Evolució de la població ocupada a Barcelona

Per situació professional. Gairebé set de cada deu persones ocupades a Barcelona l'any 2017 eren assalariades del sector privat. Les assalariades al sector públic i les empresaris representaven el 13,1% i el 18,2%, respectivament. S'observa una reducció del pes de les assalariades al sector públic, i un augment de les que treballaven al sector privat, i de les empresaries i altres.

La població assalariada al sector privat es va reduir intensament entre 2008 i 2014, i es va recuperar al darrer trienni. El sector públic presenta un comportament diferent, ja que augmenta fins a l'any 2012, es redueix entre 2012 i 2015, i al darrer bienni repeteix aquest comportament: augmenta el 2016 i minva el 2017.

Per sexe. L'any 2017 l'ocupació masculina augmenta amb més intensitat que la femenina, malgrat en el període 2008-2017 la femenina es comporta millor que la masculina, ja que les dones perden un 2,8% des de l'any 2008 de la seva ocupació, i el homes un 10,6%.

Per edat. L'any 2017, el jovent és el col·lectiu que presentà el major augment d'ocupació. Entre el 2008 i el 2017, en canvi, la seva ocupació patia una reducció de quasi un terç.

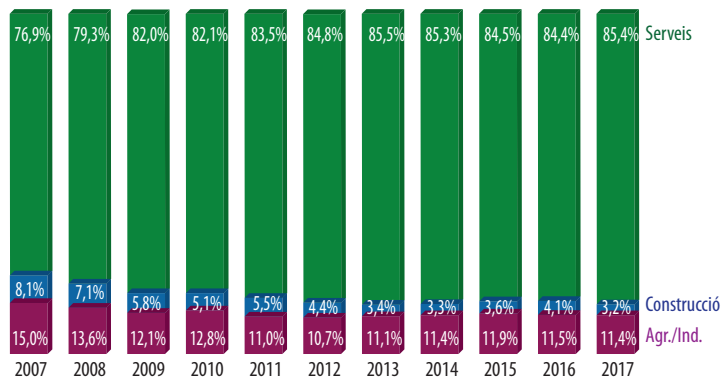
Amb menys intensitat la població de 25 a 54 anys presenta el mateix compartiment, la de 55 anys i més és l'única que guanya ocupació al llarg del període i es redueix l'any 2017.

Per nacionalitat. L'any 2012 començà una reducció progressiva del pes de la població estrangera en l'ocupació de la ciutat, però durant els darrers dos anys va augmentar.

Per nivell formatiu. El percentatge de persones ocupades que havien cursat educació superior arribava al 62,5% l'any 2017, el nivell més alt els darrers anys, quasi 16 punts per sobre del pes que tenien l'any 2008. És l'únic grup que guanya ocupació al llarg del període, quasi un 25%. La resta de grups presenten reduccions superiors al 22%, especialment el de les persones que han cursat, com a màxim, estudis primaris.

Per sector. L'any 2017 la construcció és el sector que perd més ocupació i el més baixa en el període 2008-2017. L'agricultura i la indústria perden conjuntament un 22% en el mateix període, mentre els serveis recuperen, l'any 2017, el nivell d'ocupació que tenien el 2018.

Ocupació per sectors. Mitjanes anuals

L'evolució per sectors assenyalava els canvis que s'estan produint al teixit econòmic de la ciutat. L'any 2008, el 20,7% de les persones ocupades treballaven en la indústria i la construcció, mentre que l'any 2017 aquest percentatge baixava al 14,6%.

Si comparem el pes dels sectors sobre l'ocupació total amb el de l'any 2007, observem que s'intensifica la terciarització de l'economia. De cada 100 persones ocupades l'any 2017, al voltant de 85 ho feien als serveis, quasi a 3 a la construcció i 15 en indústria/agricultura.

Per branques d'activitat (CNAE 2009), les que concentraven més ocupació l'any 2017 eren administració pública, educació i sanitat (23%); comerç, reparacions i hotelaria (21,3%); i activitats financeres, immobiliàries, professionals, administratives i serveis auxiliars (20,5%).

Per durada de la jornada. L'any 2017 l'ocupació va augmentar a les feines amb jornada completa i a les de temps parcial. Els dos tipus de jornades s'incrementen entre el homes, però entre les dones es redueix la complerta, al temps que l'increment de la jornada parcial de les dones fa que més del 65% de la ocupació a temps parcial sigui femenina.

Afiliació a la Seguretat Social

L'afiliació a Barcelona al quart trimestre de 2017, era de 1.087.344 persones. Com als tres anys anteriors, als quatre trimestres de l'any 2017 s'observen increments interanuals. Els increments afecten al règim general i al d'autònoms, mentre els règims especials tornen a baixar.

De desembre de 2007 a desembre de 2017, Barcelona va perdre, 11.376 persones afiliades, l'1%. Aquesta caiguda de l'afiliació a Barcelona ha estat inferior a la de Catalunya i Espanya.

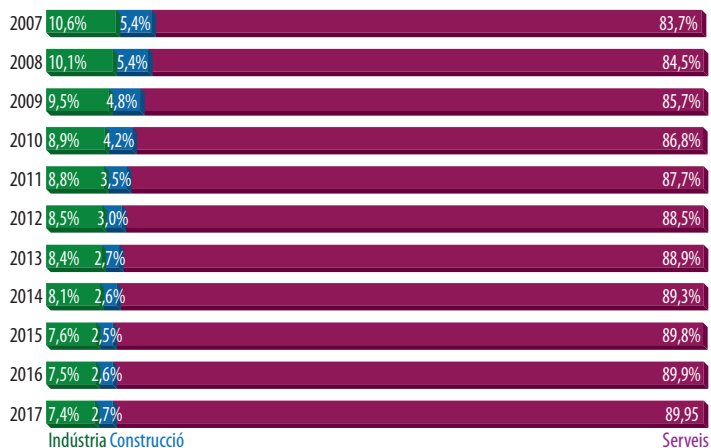
Aquests percentatges també són un indicador de les diferències del teixit productiu d'aquests àmbits, i de com les activitats econòmiques de la ciutat resisteixen millor la crisi.

Afiliació al règim general de la Seguretat Social a Barcelona

Per sectors i règims. A Barcelona, l'afiliació al règim general va créixer el darrer any a tots els sectors, si exceptuem l'agricultura, mentre al d'autònoms s'observen baixades a la indústria i al subsector del comerç, i la construcció presenta la millor evolució anual. En tots els sectors l'afiliació al règim general evoluciona millor al d'autònoms.

Afiliació al règim general de la Seguretat Social per sectors

L'evolució del règim general mostra la preponderància del sector serveis a la ciutat i l'increment continu del seu pes. És el sector presenta la dinàmica més positiva els darrers anys. A l'altre

extrem trobem la indústria que perd pes en tots els exercicis. Aquestes tendències confirmen, un cop més, l'especialització de la ciutat com a proveïdora de serveis, per una banda; i per altra, la reubicació de les indústries en altres indrets de l'AMB.

Per activitats. Si fem una anàlisi desagregada de la afiliació als dos principals règims per activitats econòmiques, cal destacar que al 2017 augmenta a quasi totes elles, excepte a administració pública, i activitats financeres i d'assegurances.

L'any 2017, el 68,2% de l'afiliació al règim general corresponia a serveis a empreses, comerç, hoteleria, activitats sanitàries i de serveis socials, educació i administració pública.

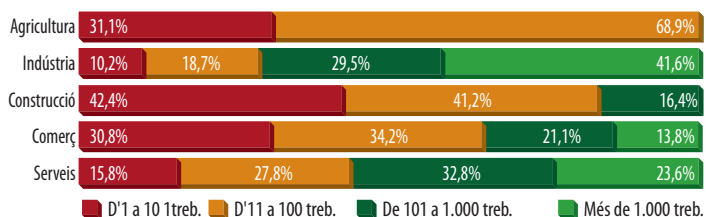
Per grandària del centres de cotització. L'impacte de la crisi sobre els centres de cotització a la ciutat s'ha traduït en una reducció de l'1,6%, amb dues fases clarament diferenciades: el quinquenni inicial registra una reducció constant, i els darrers quatre anys increments any rere any. El desembre de 2017 es comptabilitzaven a Barcelona 75.372 centres de cotització.

El descens només afecta als centres de fins a 100 persones, i els majors increments s'observen als centres de més de 1.000 persones.

A la ciutat, al 2017, la població afiliada es va incrementar a tots els sectors, i especialment a la construcció i als serveis. És un augment independent de la grandària dels centres d'aquests dos sectors; a la indústria només augmenta als de més de 1.000 treballadors, al comerç es redueix als centres més petits.

Els serveis, i especialment la indústria, són els sectors amb més grans centres de cotització. El desembre de 2017, més del 71% de la població afiliada a la indústria treballava en centres de més de 100 persones i el 41,6% en centres de més de 1.000. En els serveis, els centres amb més de 100 persones ocupaven a quasi el 57% de les persones afiliades. En canvi, al comerç només el 13,8% de l'afiliació pertanyia a centres de més de 1.000 treballadors, i el 65% es concentra en centres de fins a 100 persones.

Afiliació per sectors i grandària del centre. Desembre 2017

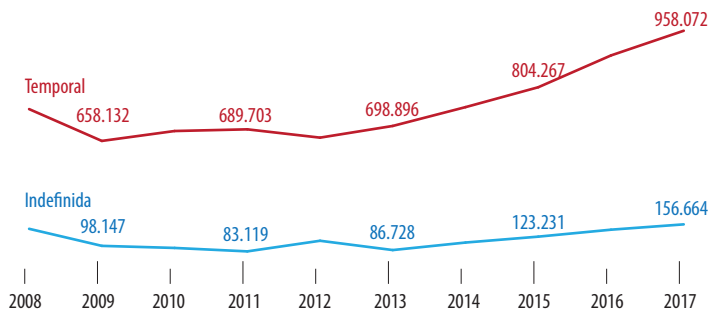

Contractació registrada

El nombre de contractes formalitzats l'any 2017 a la ciutat va ser de 1.114.736. Aquesta xifra suposa un increment del 7,9% respecte a 2016. És el sisè any consecutiu que es registren augments anuals de la contractació.

Per durada. Com els tres anys anteriors, es produeix un augment de la contractació que afecta a la temporal i a la indefinida, però, quan comparen les dades del darrer any amb les de 2007 per sexe, s'observa que a la població femenina es redueix el nombre i el pes dels contractes indefinits. En el període 2007-2017 la contractació temporal presenta un increment del 26,3%, la indefinida del 0,2%.

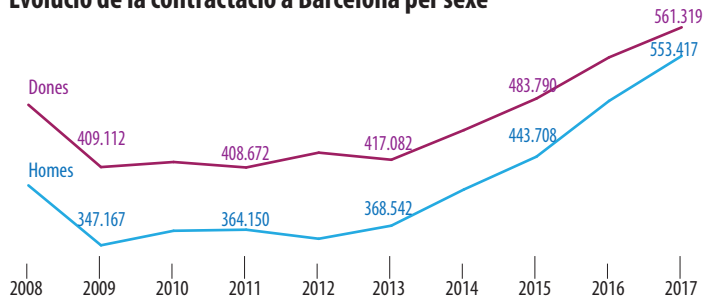
Evolució de la contractació a Barcelona per durada

Al 2017, de cada cent persones contractades vuitanta-sis van formalitzar contractes temporals, mentre que a l'any 2007 eren vuitanta-tres. No obstant, el resultat final de la crisi es d'un increment del pes de la contractació temporal.

Per sexe. l'any 2017 la contractació de dones va superar la registrada pels homes, arribant al 50,4% dels contractes registrats a Barcelona.

Evolució de la contractació a Barcelona per sexe

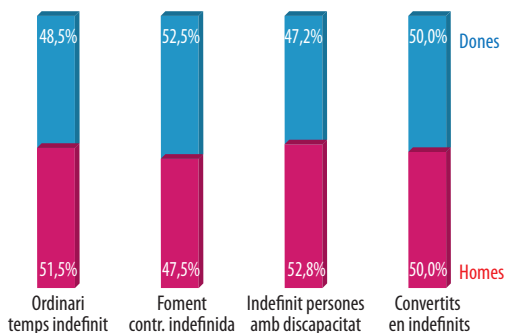
Observem que el pes dels contractes temporals ha pujat des de l'any 2007, tant entre les dones com entre els homes, sent la població femenina la majoritària.

Contractació indefinida

Respecte a 2016 s'incrementen les principals modalitats de contractes indefinits, només es redueixen els adreçats a persones amb discapacitat. Per sexe, el 49% dels contractes indefinits formalitzats a Barcelona l'any 2017 han estat per a dones.

Després del descens constant entre 2007 i 2013, la contractació indefinida va començar a reupar fins a arribar, en 2017, a un nombre similar al formalitzar l'any 2007. En aquesta sèrie s'ha d'assenyalar el pic de 2012 que va ser conseqüència de la reforma del regim de feines a la llar.

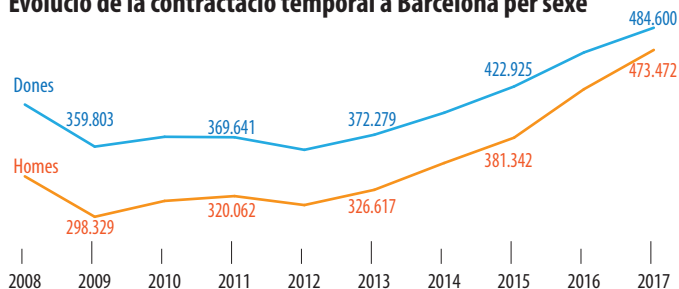
Contractació indefinida per sexe i tipus de contracte

Contractació temporal

Amb més del 50%, la contractació temporal continua sent la més habitual entre les dones, tot i que el 2017 la contractació temporal masculina es va incrementar més que la femenina.

Evolució de la contractació temporal a Barcelona per sexe

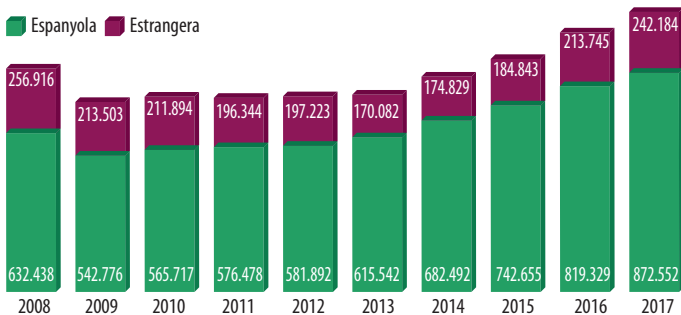

Malgrat es produeix una convergència que apropa la contractació temporal femenina a la masculina, les dones han estat més afectades que els homes per aquests tipus de contractes al llarg dels darrers dotze anys.

En quant a la durada d'aquests contractes, l'any 2017 el 47% eren de menys d'un mes. Si ampliem el període fins a sis mesos el percentatge arriba al 66%, és a dir, dos terços de la contractació temporal es situava per sota de mig any continuat de feina. En el període 2007-2017 els contractes de menys d'1 mes augmenten un 76%.

Per nacionalitat. Els contractes registrats per persones estrangeres han augmentat per quart any consecutiu, i per sobre de l'augment registrat entre la població de nacionalitat espanyola. Malgrat això, des de l'any 2007 la contractació de població estrangera va disminuir un 7,7%, mentre que l'espanyola es va incrementar un 33,7%.

Evolució de la contractació a Barcelona per nacionalitat

L'any 2017 augmenta la contractació indefinida, tant entre les persones estrangeres -13, %-, i entre les espanyoles -8,9%-, en els dos casos per sobre de la contractació temporal.

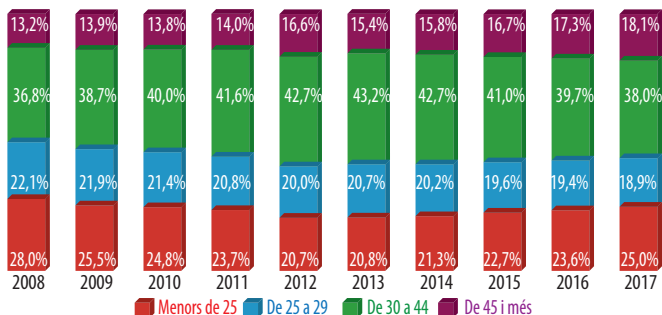
Des de l'any 2007, la major diferència entre els dos col·lectius es troba a la contractació temporal, atès que aquesta augmenta un 42% entre les persones espanyoles, i va descendir un 11,5% entre les estrangeres.

Per edat. Com als tres anteriors, l'any 2017 la contractació augmentà a tots els grups d'edat, i especialment entre les persones menors de 20 anys i les majors de 44.

Des del començament de la crisi, els contractes indefinits s'han reduït entre la població menor de 30 anys i han augmentat als grups per sobre d'aquesta edat.

L'any 2017, el percentatge de contractes temporals sobre el total va oscil·lar entre el 91,9% en les persones menors de 20 anys i 84,1% del grup de 25 a 29 anys. Respecte a l'any 2007 tots els col·lectius presenten un augment al percentatge de temporalitat, malgrat aquesta tendència canvia lleugerament de signe al darrer exercici, ja que hi ha una lleugera reducció de la temporalitat de les persones de 20 a 44 anys, les més joves i les de més edat la mantenen.

Pes dels grups d'edat sobre la contractació total

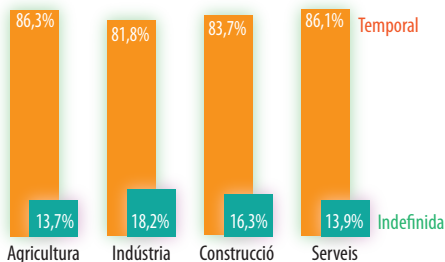

Per sector. A Barcelona, l'augment de la contractació afecta tots els sectors. L'any 2017, el sector serveis concentrà el 94% dels contractes formalitzats, superant per segon any el nivell de contractació previ a la crisi⁷. El pes de la indústria i la construcció es situava al voltant del 3%.

L'increment de la contractació al sector serveis denota l'avenç del procés de terciarització de l'economia.

Durant la crisi la contractació indefinida ha evolucionat pitjor que la temporal en tots els sectors. El 2017, tots els sectors presenten taxes de temporalitat superiors al 81%.

Contractació a Barcelona per sectors i durada. 2017

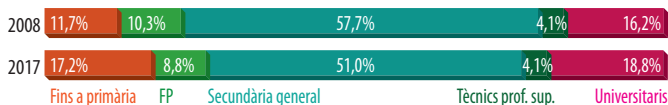
Si desagreguem la contractació per branques d'activitat, observem que hoteleria i restauració, activitats sanitàries i de serveis socials, activitats tècniques i professionals i comerç represen-

⁷Abans d'entrar en l'anàlisi respecte l'any 2007, convé assenyalar que a partir del mes de gener de 2014 l'activitat econòmica a la qual s'assignen els contractes de posada a disposició comunicats per empreses de treball temporal (ETT) és la de l'empresa usuària i no la de l'ETT com fins aleshores, tal com estableix l'ordre ESS/1727/2013. En exercicis anteriors aquests contractes s'assignaven a l'apartat d'activitats professionals i tècniques, però des de 2014 es donen d'alta a l'epígraf d'activitat objecte del contracte, per la qual cosa les comparacions no són del tot homogènies.

ten el 57% dels contractes formalitzats a Barcelona l'any 2017. Hoteleria i restauració torna a ser l'activitat amb més pes a la contractació, seguida per activitats sanitàries i de serveis socials. El comerç és l'activitat més important quant a la contractació indefinida, ja que concentra quasi el 19% dels contractes indefinits que es formalitzen.

Per nivell d'estudis. El 2017, tots els grups registren increments a la seva contractació respecte a l'any 2016, excepte el de tècnics professionals superiors.

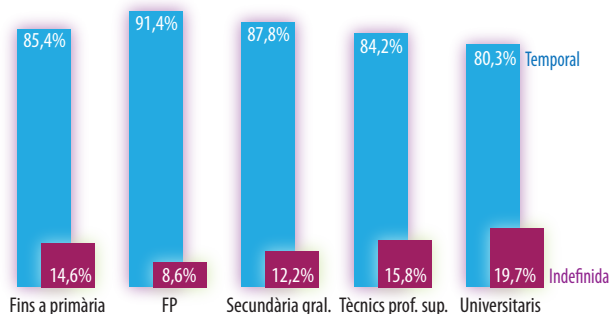
Evolució de la contractació a Barcelona per nivell d'estudis

Més de la meitat de les persones que van formalitzar contractes al llarg de 2017 havien cursat de secundària general (batxillerat), les universitàries conformaven el segon grup en importància, i per darrera d'aquestes es situaven les titulades en FP i tècnics professionals superiors i les només tenien fins a primària.

El grau de temporalitat de la població més formada és el més baix, i el més alt es troba entre les que tenen FP secundària. La temporalitat segons nivell de formació, que havia convergint els darrers anys, torna a augmentar l'any 2017. L'any 2007 la diferència entre la taxa de temporalitat més alta i la més baixa era de 10,4 punts, l'any 2017 s'incrementava a 11,1.

Contractació per nivell d'estudis i durada del contracte. 2017

Per mesos. L'any 2017 la contractació s'incrementa interanualment tots els mesos, excepte a abril i desembre. Els majors increments es produeixen als mesos de març, octubre i maig.

Població aturada

Com es ben conegut, la crisi va generar un enorme increment de l'atur. Les dades de 2017 revelen que la destrucció d'ocupació d'aquell període encara no ha estat superada. Amb tot, la comparació 2016-2017 ens dona una visió més favorable, atès que s'ha produït un descens d'un 12%. És a dir, encara que lentament, s'estan recuperant llocs de treball. Durant el quart trimestre de 2017, Barcelona va tenir una mitjana de 89.100 persones aturades.

Les dones han estat les més perjudicades per la destrucció de llocs de treball. No va ser així en els primers anys de la crisi, però ja fa 5 anys que la població femenina és majoritària entre la desocupada.

Les estadístiques sobre l'atur provenen de l'EPA, que ofereix dades trimestrals estimades, i del registre de persones desocupades del Servei d'Ocupació de Catalunya.

Segons l'EPA

Segons l'EPA, Barcelona va tenir una mitjana de 89.100 persones aturades l'any 2017, xifra que suposa un descens del 12% respecte a 2016.

Per sexe. Respecte a l'any 2008, l'atur s'ha incrementat un 43,4%, i el doble entre les dones que entre els homes. En termes percentuals, des de l'any 2008 l'increment de la població masculina aturada és d'un 30,6% i el de la població femenina de quasi el 60%.

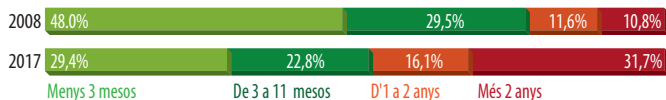
L'any 2017, el perfil majoritari de la persona aturada a la ciutat és el d'una dona de 25 a 54 anys que porta més de dos anys a l'atur, és a dir, aturada de molt llarga durada.

Per edat. L'any 2017 es redueix l'atur en tots els grups de més de 24 anys, i amb més intensitat a mesura que augmenta l'edat de les persones sense feina.

Per temps de recerca de feina. L'any 2017, la baixada més intensa, de quasi un 34%, s'observa entre la població que porta més de dos anys cercant feina. Les que feia menys d'un any que estaven desocupades eren 46.500, el 52,2%, i les aturats de més d'un any 42.600.

Quan observem l'evolució d'aquest darrer grup constatem que les persones aturades de llarga durada es multipliquen per 4 entre 2008 i 2017 i passen de 13.900 a 42.600.

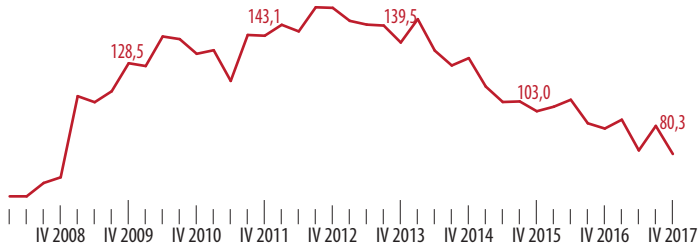
Evolució de la població aturada per temps de recerca de feina

Evolució de l'atur 2002-2017

L'increment de la població aturada ha estat important entre 2007 i 2012, fins a arribar a 158.200 persones, el màxim històric, el tercer trimestre de l'any 2012. Des de llavors baixa lleugerament fins a mitjans de 2014 i amb més intensitat els darrers tres anys.

Evolució de la població aturada a Barcelona segons l'EPA. En milers

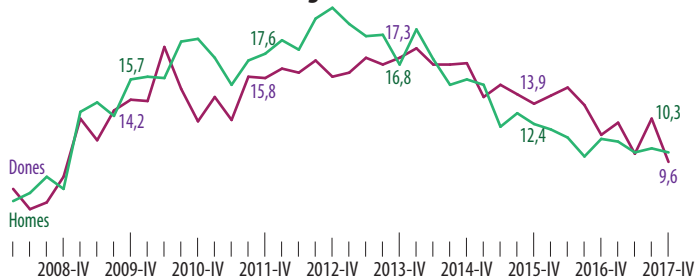

Taxa d'atur

Segons l'EPA, el quart trimestre de 2017 Barcelona la taxa d'atur disminueix 1,5 punts respecte al mateix trimestre de 2016.

Abans de la crisi, les taxes d'atur segons sexe estaven força igualades i se situaven al voltant del 5,5%. Des de el 2012, la taxa d'atur masculina ha baixat 10,7 punts i la femenina 6,3, i tornen a situar-se en valors similars.

Evolució de les taxes d'atur segons sexe a Barcelona

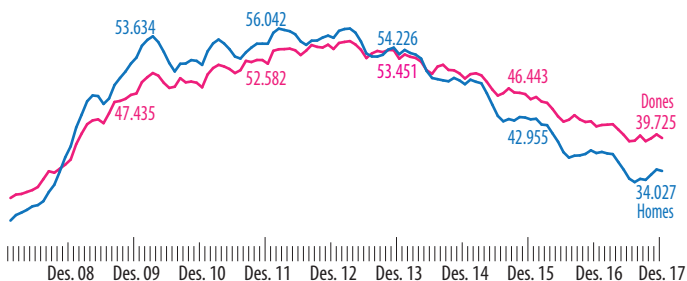
Quan analitzem aquestes taxes per edats observem que la població menor de 25 anys supera la mitjana de la ciutat al llarg de tot el període 2007-2017, i com a mesura que augmenta l'edat es redueix la taxa d'atur

La taxa d'atur del jovent presenta increments i reduccions més sobtats que els de la resta de grups. La grandària de la mostra de l'EPA per a aquest col·lectiu pot explicar aquesta situació, però també s'ha de tenir en compte que la demanda de feina del jovent es veu més afectada pel cicles econòmics que la dels altres grups d'edat, per factors no quantificats com ara l'augment del nombre de "desanimats", és a dir, persones que deixen de cercar feina, i per l'increment de les persones joves que opten per emigrar.

Atur registrat

L'atur registrat a Barcelona, segons el Departament de Treball, Afers socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, es va situar, el desembre de 2017, en 73.752 persones. Segons l'EPA, la població aturada pujava a 80.300 persones.

Evolució mensual de la població aturada registrada a Barcelona

Per sexe. El desembre de 2017 el 53,9% de les persones aturades registrades eren dones, el percentatge més alt des de l'any 2008.

Per edat. L'any 2017 el 66,5% de les persones desocupades tenien entre 25 i 54 anys. L'atur, el desembre de 2017, és inferior al de desembre de 2008, una baixada que afecta a tots els grups de persones de menys de 55 anys, ja que les majors de més edat augmenten un 37,6%.

Per nivell formatiu. Al llarg de l'any 2017 l'atur va disminuir en tots els grups, independentment del nivell formatiu. Els descensos més importants s'observen, entre les persones amb primària complerta i les que han cursat formació professional secundària.

La població amb formació mitjana es manté al voltant del 70% entre 2008 i 2017, el de les persones amb menys formació disminueix més de dos punts, i augmenta en el grup de nivell alt.

Aquesta evolució es correspon al descens de la població amb baixos nivells formatius i a l'increment de la que asoleix nivells alts.

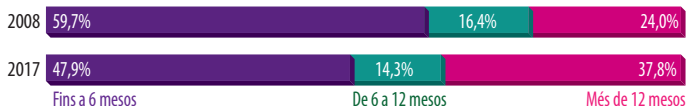
Atur registrat per nivell formatiu a Barcelona. Desembre

Per nacionalitat. El 19,7% del total de persones aturades a Barcelona el desembre de 2017 tenien nacionalitat estrangera.

Per temps de recerca de feina. Per tercer any consecutiu el descens més important es produeix entre la població aturada de llarga durada, no obstant aquest grup continua sent molt rellevant, amb un pes proper al 38% del total.

Atur registrat per durada de la demanda a Barcelona. Desembre

De la lectura d'aquestes dades es pot inferir que en el mercat laboral de Barcelona conviuen un elevat nombre de persones que entren i surten del mercat de treball de forma freqüent, juntament amb un nombros grup de població aturada de llarga durada amb grans dificultats per trobar un lloc de treball, dificultats que s'agreugen en el cas de les dones.

Per sector. El 2017 l'atur va baixar en tots els sectors, i amb especial intensitat a la construcció i la indústria, amb reduccions de 13,9% i el 12,7%, respectivament. Comparant les dades del començament de la crisi amb les del darrer exercici, l'atur només ha crescut als serveis i al col·lectiu de persones sense ocupació anterior.

Atur registrat per sector econòmic a Barcelona. Desembre

Nota: Agricultura representa menys d'1%

Per activitats econòmiques. Segons el cens CCAE 2009, l'any 2017 l'atur es redueix a totes les activitats econòmiques, excepte a les indústries d'aigua, sanejament i residus.

Per districtes

Entre desembre de 2016 i desembre de 2017 l'atur va baixar en tots els districtes. Des de gener de 2009, primer mes amb dades d'atur per districtes, el nombre de persones sense feina ha crescut un 92%, especialment a Nou Barris i Sant Andreu, amb augments superiors al 95%.

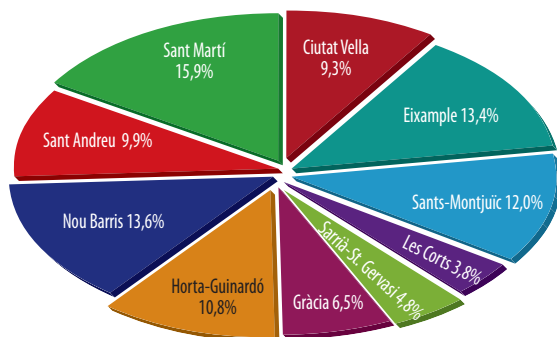
Els districtes que el desembre de l'any 2017 concentren el nombre més gran de població aturada de la ciutat són els de Sant Martí, Nou Barris i l'Eixample, que acumulen quasi el 43% de la població desocupada de la ciutat.

Les xifres de l'atur es poden matisar relacionant-les amb la població en edat de treball. A Barcelona, el desembre de 2017, la població aturada representava el 7% de la població de 16 a

64 anys, però aquest percentatge varia força segons per districtes. A Sarrià, només el 3,8% de la població de 16 a 64 anys, mentre que a Nou Barris aquest percentatge pujava al 9,7%.

El 60% de les persones estrangeres en atur es concentren als districtes de Ciutat Vella, Sant Martí, Nou Barris i l'Eixample.

Per sexe, l'atur és predominantment masculí només a Ciutat Vella, ja que les dones representen el 44,6% de la seva població aturada, mentre en Sant Andreu, Les Corts i Gràcia més del 56% de les persones aturades són dones.

Per barris

A tots els barris de la ciutat, excepte a Barri Gòtic, s'observa una reducció de l'atur al període desembre 2016-desembre 2017. Al desembre de 2017 l'atur masculí supera al femení en només 8 barris (els quatre de Ciutat Vella, dos a Sants-Montjuïc i dos a Sarrià-Sant Gervasi).

Dels deu barris amb un major pes de l'atur registrat, set es troben al districte de Nou Barris. En el extrem contrari es troben els barris de Sarrià-Sant Gervasi estan entre els deu barris amb menor pes de l'atur registrat.

El 4,7% de la població aturada de la ciutat viu al Raval, que torna a ser el barri amb el major nombre de persones sense feina. Els deu barris amb major pes sobre l'atur a la ciutat concentren pràcticament el 30% del total.

L'atur de llarga durada baixa als 73 barris de la ciutat al llarg del darrer any. Els deu barris amb major pes de l'atur de llarga durada es concentren als districtes de Sant Andreu (6) i Sant Martí (4), en tots els casos amb nivells superiors al 41%. A l'altre extrem es troben els barris de Sant Gervasi-Galvany, la Vila de Gràcia i el Gòtic, amb percentatges que no arriben al 33% del total.

Context socioeconòmic: índex de renda familiar disponible 2016

Des del començament de la crisi ha augmentat la desigualtat entre els barris de Barcelona. L'any 2008 el barri amb major renda familiar disponible (Tres Torres) tenia una renda 4,3 vegades més alta que la del barri amb menor renda familiar disponible (Baró de Viver), mentre que l'any 2016 aquesta proporció, entre els barris de Pedralbes i Ciutat Meridiana, es multiplicava per 7,1. No obstant, s'ha de senyalar que aquesta diferència s'ha reduït respecte als anys 2014 i 2015.

Durant la crisi s'han accentuat les diferències dels barris més benestants i més pobres en relació a la mitjana de la ciutat. L'any 2008 el barri amb major renda familiar disponible multiplicava per 2,1 la mitjana de la ciutat, vuit anys després el multiplicador era 2,4. Al mateix temps, els barris amb menor renda s'allunyen de la mitjana de ciutat, ja que l'any 2008 el barri amb menor renda familiar es situava quasi en la meitat de la mitjana, i el 2016 només arribava al 34,3%.

També s'ha incrementat el nombre de barris que només arriben fins al 60% de la RFD mitjana de la ciutat, un percentatge rellevant per definir les àrees en risc de pobresa. L'any 2008 5 barris es situaven per sota d'aquest nivell, i el 2016 eren 16. Així, l'any 2008 només l'1,6% de la població de Barcelona residia en barris amb una RFD per sota del 60% de la mitjana de ciutat, mentre l'any 2016 era el 13%.

En el període 2008-16 trobem 26 barris que milloren aquest índex als districtes de Sant Martí i Gràcia, Sarrià-Sant Gervasi, l'Eixample, Horta-Guinardó i Sants-Montjuïc i Ciutat Vella. En canvi, dels 31 barris que conformen la zona nord de la ciutat (Horta-Guinardó, Nou Barris i Sant Andreu) només quatre milloren en relació a la mitjana.

Hi ha una correspondència entre l'índex de renda familiar i el pes de l'atur sobre la població de 16-64 anys en els diferents barris⁸. Dels 10 barris amb l'índex de RFD més alt, 8 es troben entre els que tenen un menor pes de l'atur sobre la seva població en edat activa. I a l'inrevés: dels 10 barris amb majors taxes d'atur 7 es troben entre els 10 amb menor renda.

Nivell formatiu i atur

El pes de l'atur registrat sobre la població de 16 a 64 anys també es pot vincular amb el nivell educatiu de la població. La majoria dels barris amb menors taxes d'atur es troben entre els que presenten majors percentatges de població amb estudis superiors. Així, vuit dels deu barris amb més població amb estudis superiors es troben entre els 10 que registren un menor pes de l'atur sobre la seva població en edat de treballar. A més a més, nou estan entre els 10 que presenten una major renda familiar disponible.

A l'altre extrem, als barris amb majors percentatges de persones que només han cursat fins a primària el pes de l'atur registrat sobre la població de 16 a 64 anys és més elevat. Dels onze barris amb més atur, vuit presenten el major percentatge de població que, com a màxim, tenen

⁸ El nivell d'atur és una de les variables que intervenen en l'estimació de la Renda familiar disponible de cada barri, juntament amb la matriculació de vehicles, el preu de venda dels habitatges i el nivell d'estudis. Per tant, ambdues variables presenten una forta correlació.

primària. També en aquest cas s'observa una relació amb el nivell de renda: dels deu barris amb majors percentatges de persones con educació bàsica, vuit es troben entre els deu amb menor renda familiar disponible.

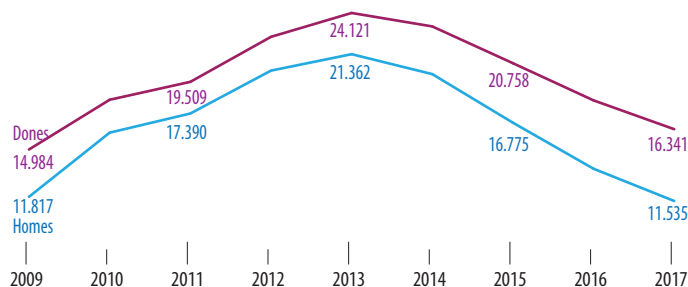
Atur de llarga durada a Barcelona

Al desembre de 2017 la ciutat tenia 27.876 persones aturades de llarga durada segons dades de l'atur registrat, xifra que s'eleva a 38.400 si prenem com a referència l'EPA. Quant a les aturades de molt llarga durada, segons el SOC hi eren 17.755, i segons l'EPA 25.300.

Entre desembre de 2007 i desembre de 2017 l'atur de llarga durada augmentà un 71%. No obstant, s'ha de destacar que des de desembre de 2013, quan l'atur de llarga durada va assolir el màxim amb 45.483 persones, la reducció ha estat de quasi un 39%.

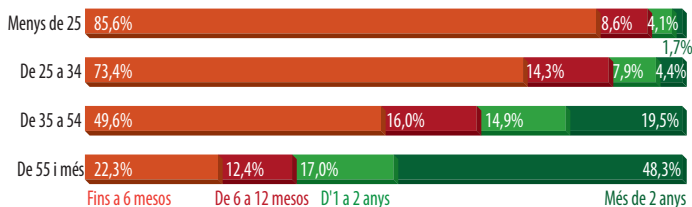
De desembre de 2009, primer any del que tenim dades desagregades, a desembre de 2017 l'atur femeni de llarga durada creix un 9,1%, mentre que el masculí registra una reducció del 2,4%.

Atur de llarga durada registrat a Barcelona. Desembre

Per edats. A la composició de la població aturada per edats s'observa com el temps de desocupació augmenta conforme ho fa l'edat de les persones.

Atur registrat a Barcelona per durada i edats. Desembre 2017

Per sexe. El desembre de 2017, les dones suposaven el 54% de la població aturada i els homes el 46%. Aquests percentatges varien segons el temps de permanència en aquesta situació,

ja que entre la població aturada de menys de sis mesos els homes són majoritaris, i entre les persones aturades de llarga durada, les dones representaven el 58,6%. La distància entre homes i dones s'amplia en el subgrup de població aturada de molt llarga durada, ja que les dones suposen quasi el 60% del total.

Per nivell formatiu. El percentatge d'atur de llarga i de molt llarga durada varia força segons el nivell formatiu de les persones. En el grup de les que, com a màxim, han assolit educació bàsica és del 47,1%, i del 27% en el cas de les que tenen estudis superiors. Entre les que han cursat secundària, incloent-hi programes d'FP, suposa el 40% del total.

Per sector. La indústria és el sector on l'atur de llarga i de molt llarga durada és més intens: el 52% de la població aturada industrial porta més d'1 any sense feina i el 37,2% més de dos anys. En els serveis, aquests percentatges baixen al 36,8% i al 23%, respectivament.

Atur de llarga durada a Barcelona segons l'EPA. IV trimestre 2017

Segons l'EPA, l'atur a Barcelona va disminuir un 14,4% entre desembre de 2016 i desembre de 2017, i el de llarga durada un 28,2%. Per subgrups, les persones aturades de molt llarga durada disminueixen un 33%, i les que porten entre un i dos anys un 16,6%.

Si calculem l'increment acumulat des del primer trimestre de 2008 a desembre de 2017, l'atur total ha crescut a la ciutat un 38,9%, i el de llarga durada un 134,1%, 3,4 vegades més, especialment per l'augment de l'atur de molt llarga durada, que ha augmentat un 205%.

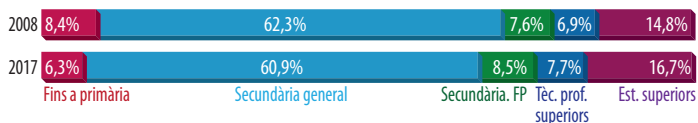
Demandes d'ocupació

En aquest apartat es recullen les dades de les persones que cerquen feina, incloent-hi les que treballen i manifesten el seu desig de canviar d'ocupació.

Per edat i sexe. El desembre de 2017, les oficines del SOC de Barcelona tenien registrades 92.731 demandes d'ocupació. El total de persones demandants d'ocupació baixa en tots els segments d'edat, excepte al del jovent de 16 a 19 anys.

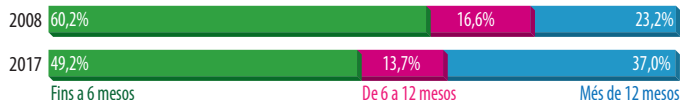
Per nivell formatiu. L'any 2017 es va reduir el nombre de persones sol·licitants d'ocupació en tots els nivells formatius. La reducció és més intensa entre les persones que han cursat estudis primaris i les que tenen estudis superiors.

Demandes d'ocupació per nivell formatiu a Barcelona. Desembre

Per temps de recerca de feina. L'any 2017, es va incrementar el nombre de persones sol·licitants que porten aturades fins a 6 mesos.

Demandes d'ocupació per temps de recerca de feina. Desembre

Per sector. Al darrer exercici les persones sol·licitants d'ocupació disminueixen en tots els sectors econòmics, especialment a la construcció i a la indústria.

Per branques, destaca la reducció en els serveis lligats a les activitats econòmiques i al comerç, a la indústria, a la construcció, als serveis a les persones i administracions públiques.

Serveis a les persones, serveis per a activitats econòmiques i hotelaria, són les activitats on hi ha més persones no aturades que cerquen una feina millor.

Per nacionalitat. Les demandes d'ocupació entre les persones de nacionalitat espanyola han crescut un 25% des de l'any 2008 i un 24% entre les estrangeres.

Demandes d'ocupació de persones no aturades

El desembre de 2017 a Barcelona hi havia 18.979 persones sol·licitants d'ocupació no aturades, és a dir, persones ocupades que cercaven un nou lloc de treball. Per segon any consecutiu les dones superen als homes com a demandants d'ocupació no aturats.

Les dones eren el grup majoritari entre els sol·licitants d'ocupació no aturats amb estudis per sobre de primària. Els homes eren majoria en el grup de demandants amb primària.

Les persones no aturades sol·licitants d'ocupació amb nacionalitat estrangera representaven el 22,7% del total.

Per activitats econòmiques. El 51,7% es concentraven en activitats administratives, hoteleria, comerç, indústries manufactureres i activitats professionals i tècniques.

Per grups d'ocupació. A desembre de 2017 les demandes d'ocupació de persones no aturades van augmentar entre els operadors de maquinària i treballs sense qualificar. Les reduccions més rellevants es van donar al grup de direcció i gerència i administratives.

Els homes son majoritaris al grup de directors o gerents, treballadors qualificats, operadors de maquinària, i tècnics de suport. Les dones en els grups de tasques administratives, serveis, tècnica i ciència i treballs no qualificats.

Comparació amb altres àmbits

Per tal de situar millor l'evolució del treball a Barcelona, hem inclòs una comparació amb alguns altres àmbits propers: Catalunya i Espanya.

L'any 2017, i per segon any consecutiu, l'evolució de la població activa va ser millor a Barcelona que a Catalunya i a Espanya. Barcelona continua sent el territori on les dones tenen un pes més gran en el total de població activa.

Pel que fa als nivells d'estudis de la població activa, d'una manera general van disminuint els grups amb educació primària o inferior a aquesta i va creixent el nombre de persones amb educació superior. A Barcelona, però, s'ha incrementat lleugerament el grup dels menys qualificats aquest darrer any, però alhora és el territori on la població activa té un major nivell d'estudis.

Un altre tret en el que Barcelona destaca és el pes de la contractació de persones amb estudis superiors, gairebé un 19%, que duplica el percentatge d'Espanya i supera en més de 5 punts el de Catalunya.

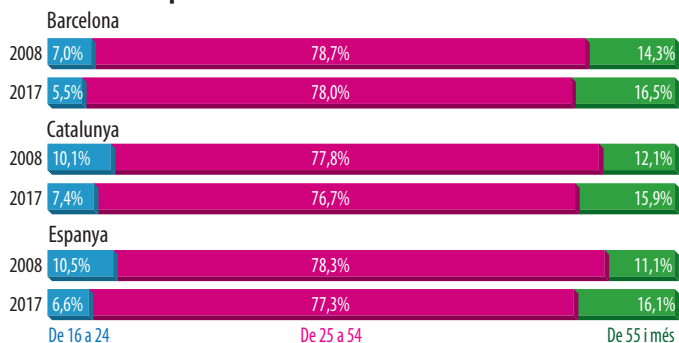
Població activa i taxa d'activitat

Per edat i sexe. L'any 2017, per segon any consecutiu, l'evolució de la població activa a Barcelona va ser millor que a Espanya i a Catalunya.

Barcelona, amb un 48,6%, continua sent el territori on les dones tenen un pes més gran sobre el total de població activa. En els tres àmbits el seu pes s'ha incrementat progressivament els darrers anys, des d'el 1,6% a Barcelona al 6,3% al conjunt de l'Estat.

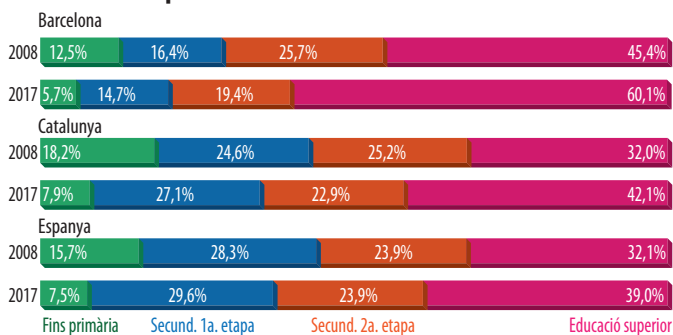
Per edats. La població activa menor de 25 anys és l'únic grup que creix a tots els àmbits. Les persones actives majors de 54 anys augmenten a Catalunya i Espanya, però es redueixen a Barcelona. El grup de població de 25 a 54 anys només s'incrementa a Barcelona.

Població activa per àmbits territorials i edats

Per nivell formatiu. Barcelona és l'àmbit on el percentatge de població activa amb educació superior és més alt, 60,1% del total, experimenta una millora de 14,7 punts respecte a l'any 2008. De 2008 a 2017 es van reduir les persones amb estudis de fins a primària en tots els àmbits, mentre augmentaven les que tenien educació superior. Aquesta evolució posa de relleu una millora del nivell de formació de la població activa.

Població activa per àmbits territorials i nivell formatiu

Taxa específica d'activitat

La taxa específica d'activitat a Barcelona va arribar a 80,2 al quart trimestre de 2017, amb una reducció de 0,6 punts respecte al quart trimestre de l'any anterior. A Espanya es manté al mateix nivell que al 2016, a Catalunya augmenta 0,1 punts, i a l'UE s'incrementa 0,4. La taxa d'activitat femenina es redueix lleugerament a Espanya, Catalunya, i Barcelona, i la masculina només s'incrementa a Catalunya; a l'UE-15, per la seva part, augmenten les dues taxes.

Població ocupada i taxa d'ocupació segons l'EPA

Per edat i sexe. L'any 2017, per tercer any consecutiu, a Barcelona es va incrementar l'ocupació. A Catalunya i Espanya també augmenta el nombre de persones ocupades. Des de 2008 la pèrdua d'ocupació a la ciutat és inferior a la produïda al conjunt de l'Estat i a Catalunya.

Al 2017 les dones representaven el 48,4% de l'ocupació a Barcelona, Catalunya i Espanya presentaven percentatges inferiors però, en qualsevol cas, el percentatge de dones sobre el total d'ocupació va augmentar al llarg de la crisi en tots els àmbits territorials.

Al darrer exercici l'ocupació va créixer als tres àmbits territorials entre les persones menors de 55 anys, especialment entre les més joves. L'ocupació de la població de més de 55 anys només baixa a Barcelona.

Per sectors. L'any 2017 la població ocupada va augmentar en tots els àmbits territorials i en tots els sectors, excepte a la construcció a Barcelona. Serveis és l'únic sector on l'ocupació evoluciona millor a Barcelona que als altres dos àmbits.

El sector amb més pes en els tres àmbits va ser el dels serveis, però amb una importància que varia força: a Espanya donaven treball al 75,6% de la població ocupada mitjana, a Catalunya al 73,9%, i a Barcelona aquest percentatge pujava al 85,4%. En els tres àmbits, el pes dels serveis s'ha incrementant al llarg de la crisi.

Per situació professional. Catalunya i Barcelona són els àmbits on tenen més pes els assalariats al sector privat l'any 2017, i Espanya el que té major percentatge de persones treballadores del sector públic. La ciutat registra el major percentatge d'empresaris i autònoms.

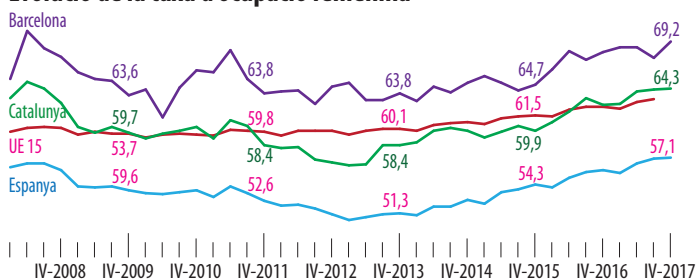
Les persones assalariades del sector privat són el col·lectiu que, des de l'any 2008, ha perdut més ocupació a Barcelona i Catalunya. A Espanya ha estat el d'empresaris i autònoms.

L'any 2017 l'ocupació al sector públic baixa a Barcelona i Catalunya, i a Espanya només es redueix al grup d'empresaris i autònoms.

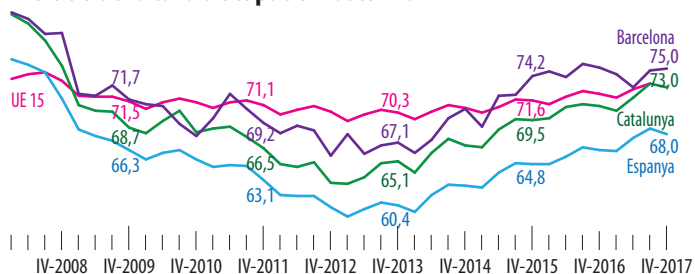
Per durada del contracte. L'any 2017, als tres àmbits, l'augment de la contractació temporal és força més intens que el de la contractació indefinida que fins i tot es redueix a Barcelona. Des de l'any 2008, les persones assalariades amb contracte indefinit presenten un descens del 9,1%, a Espanya la reducció ha estat del 3,6% i a Catalunya del 8,3%.

Taxa específica d'ocupació

Evolució de la taxa d'ocupació femenina

Evolució de la taxa d'ocupació masculina

El quart trimestre de 2017 Barcelona mantenia una taxa d'ocupació superior a la catalana, a l'espanyola i fins i tot a la de l'UE-15. Barcelona es va mantenir, el quart trimestre de 2017, com l'àmbit amb les taxes d'ocupació femenines més elevades.

La taxa d'ocupació femenina de Barcelona està 6 punts per sobre de la taxa de la UE-15, Espanya continua amb taxes d'ocupació inferiors a la mitjana europea, tant entre els homes com entre les dones, i Catalunya supera, per segon any consecutiu, la mitjana europea quan a la taxa d'ocupació femenina.

L'any 2017, Barcelona era l'àmbit amb la taxa d'ocupació femenina més elevada i només Espanya no acomplia l'objectiu del 60% establert per a la Cimera de Lisboa per a l'any 2010.

Afiliació a la Seguretat Social

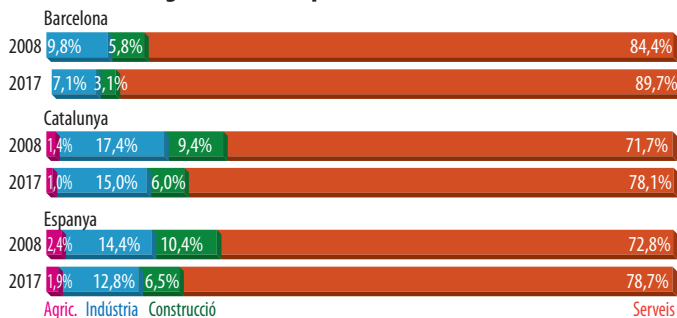
Si al llarg del període 2007-2012 es van succeir sis anys de pèrdues d'afiliació a la ciutat, l'any 2017 és el cinquè consecutiu que registra creixements del nombre d'afiliats. El desembre de 2017 l'afiliació creix un 2,5%, i a la resta d'àmbits territorials -provincia, Catalunya i Espanya- es mouen entre el 3 i el 4%.

A Barcelona, l'any 2017, el 85,9% de l'afiliació es concentrava al règim general, a Espanya se situava en el 75,5%. Els autònoms i els règims especials tenien menys rellevància a la ciutat que al conjunt de l'Estat.

Per nacionalitat. Des de l'any 2008, augmenta l'afiliació entre les persones espanyoles als tres àmbits, i entre les estrangeres només es redueix al conjunt de l'Estat.

Per sectors. Al 2017, la construcció és el sector on més es va incrementar l'afiliació als tres àmbits, una situació que es repeteix a Catalunya i Espanya però que és novetat a Barcelona.

Afiliació a la Seguretat Social per sectors

Donat l'increment del pes dels serveis sobre l'afiliació als tres àmbits, des de l'any 2008, podem afirmar que l'economia s'ha terciaritzat, ja que la indústria i, sobre tot, la construcció perdien pes durant la crisi.

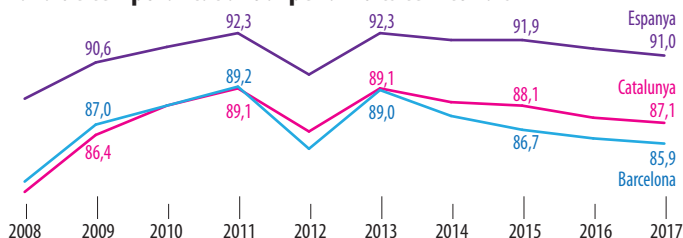
Contractació

A Barcelona, l'any 2017 la contractació anual es va incrementar un 7,9%, un percentatge superior al de Catalunya i al d'Espanya. Entre 2008 i 2017, la contractació temporal presenta un fort increment als tres àmbits, amb taxes que van del 28% al 34%.

L'any 2017, a Catalunya, i especialment a Espanya, els homes eren majoritaris en la contractació temporal i en la indefinida. A Barcelona, en canvi, són les dones el grup majoritari, amb un 50,4% del total, però aquest percentatge baixa al 49% en el cas dels contractes indefinits.

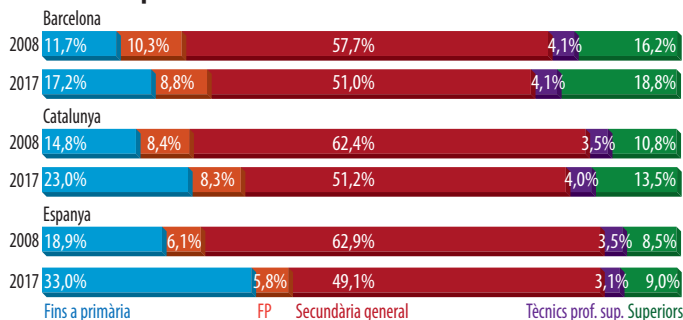
Al darrer exercici, la taxa de temporalitat -percentatge de contractes temporals sobre el total de contractes formalitzats- es va situar entre el 85,9% de Barcelona i el 91,0% d'Espanya.

Taxa de temporalitat anual per àmbits territorials

Per nivell formatiu⁹. El 2017, la contractació va augmentar als tres àmbits independentment del nivell d'estudis de les persones, excepte la de les tècniques professionals superiors, que baixen un 2,2% a Barcelona.

Contractació per àmbits territorials i nivell d'estudis

⁹ Cal advertir que hi ha una diferència entre el total de contractes i la suma de contractes per nivell formatiu, ja que es desconeix el nivell formatiu de part de les persones treballadores amb una relació laboral especial del servei de la llar familiar, regulada pel Reial Decret 1620/2011, de 14 de novembre.

A l'any 2017, a Barcelona el pes de la contractació de les persones amb estudis universitaris duplicava la mitjana estatal: a Barcelona representaven quasi el 19%, a Espanya el 9%, i a Catalunya el 13,5%.

Població aturada i taxa d'atur segons l'EPA

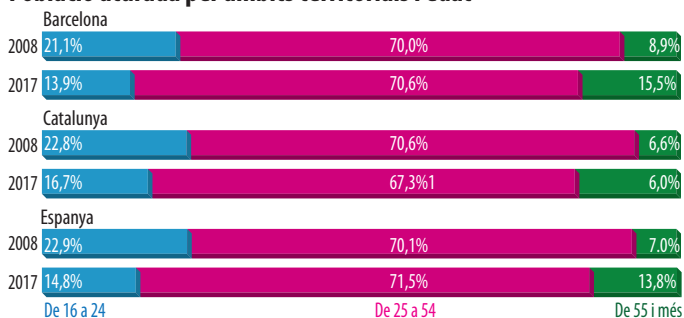
Per sexe. Segons l'EPA, el 2017 l'atur va baixar un 12% a Barcelona. Per segon any consecutiu la disminució de l'atur a Barcelona és inferior a les dels altres dos àmbits territorials.

L'any 2017 el 50,2% de les persones aturades de Barcelona eren dones, mentre l'any 2008 representaven poc més del 45%. Aquest creixement del pes relatiu de les dones sobre el total d'atur també s'observa a Catalunya, i a Espanya.

Per edat. L'any 2017, l'atur baixa als tres àmbits a tots els grups d'edat, excepte al grup de jovent a Barcelona. A Catalunya i Espanya la major reducció es registra al grup de població de 25 a 54 anys, mentre que a Barcelona és al de persones majors de 54 anys.

En el període 2008-2017 l'atur de les persones majors de 54 anys presenta increments que van del 150% de Barcelona al 252% de Catalunya. En els tres àmbits, l'atur s'intensifica a mesura que s'eleva l'edat de les persones.

Població aturada per àmbits territorials i edat

Per durada de la demanda. L'any 2017 les persones aturades de llarga durada eren el grup més nombrós i el seu pes oscil·lava entre el 48,8% de Barcelona i el 52,6% d'Espanya. De 2008 a 2017, malgrat les reduccions dels tres darrers anys, la població aturada de llarga durada, es va multiplicar per 3,1 a Barcelona, per 4 a Catalunya i per 3,7 a Espanya.

Taxa d'atur

El quart trimestre de 2017 Barcelona es mantenia com l'àmbit territorial amb la menor taxa d'atur, amb l'excepció, de la UE-15. A Espanya i Catalunya les reduccions interanuals d'aquesta taxa es situaven entre 2 i 3 punts, a Barcelona la baixada va ser d'1,6 punts.

L'any 2017, per segon any consecutiu, s'observa que la taxa d'atur femenina és redueix amb major intensitat que la masculina a Catalunya i a Barcelona, a Espanya el descens és similar en ambdós sexes.

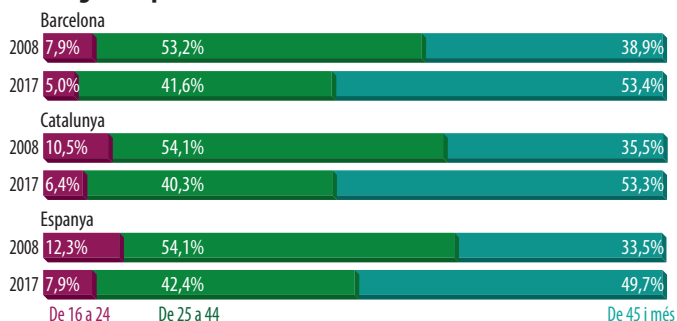
Atur registrat

Les taxes interanuals d'increment de l'atur registrat dels quatre àmbits territorials mostren una evolució similar des de l'any 2007.

Per edat i sexe. Quasi el 54% de les persones aturades registrades a Barcelona el desembre de 2017 eren dones. A Catalunya i Espanya aquest percentatge era superior: 55,7% i 57,2%, respectivament. Als tres àmbits, per tant, les dones tornen a ser el grup majoritari entre les persones desocupades, i amb un pes major que el que tenien als dos darrers anys.

En el període 2008-2017 s'observa un augment de l'edat de les persones aturades en tots els àmbits territorials.

Atur registrat per àmbits territorials i edats

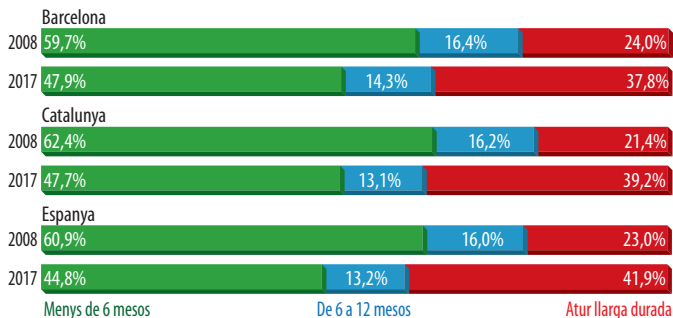
Per sector. L'atur registrat l'any 2017 va disminuir en tots els àmbits territorials i en tots els sectors. La construcció, per tercer any consecutiu, experimenta les majors reduccions als tres àmbits, i serveis les més moderades.

Per durada. Per quart any consecutiu, l'atur va disminuir als tres àmbits amb independència de la durada de la demanda de les persones desocupades.

Amb un pes superior al 44% en tots els àmbits al desembre de 2017, el col·lectiu de persones aturades que porten menys de sis mesos en aquesta situació és el majoritari.

El desembre de 2017 Catalunya torna a formar part del grup de comunitats autònomes que presenten un comportament de l'atur millor que la mitjana estatal. A la província de Barcelona també redueix més intensament que al conjunt de l'Estat.

Atur registrat per àmbits territorials i durada

Atur registrat a la Regió Metropolitana de Barcelona

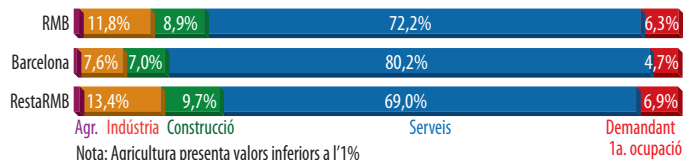
El desembre de 2017 el 44,1% de les 259.824 persones aturades a l'RMB es concentra a la comarca del Barcelonès, seguida pel Vallès Occidental amb el 20,4%. L'atur baixa interanualment en totes les comarques, especialment al Baix Llobregat i al Vallès Oriental.

Per sexe i edat. El desembre de 2017, a l'RMB l'atur baixa un 8,5%, dos punts més que a Barcelona. Evoluciona millor entre els homes, tal com passa a Barcelona.

Igual que en Barcelona, l'atur registrat es comporta millor entre les persones majors de 25 anys i com a la ciutat, augmenta al col·lectiu de menors de 20 anys.

Per sector. Al 2017, les reduccions de l'atur registrat a l'RMB afecten tots els sectors, especialment a la construcció i a la indústria per tercer any consecutiu. L'atur es redueix més a l'RMB que a Barcelona en tots els sectors.

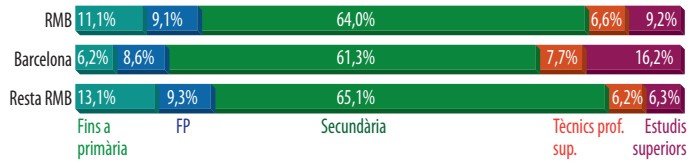
Atur registrat per sector econòmic. Desembre 2017

Per nivell d'estudis. A l'RMB, el 75,1% de la població aturada te, com a màxim, secundària (sense incloure la formació professional) i a la resta de l'RMB (excepte Barcelona) aquest percentatge arriba al 78,2%, i a Barcelona baixa al 67,4%

El pes de les persones sense feina amb estudis de FP mitjana o superior és força semblant en els dos àmbits. La gran diferència es troba als grups situats als extrems de nivell d'estudis. Les persones aturades amb estudis superiors de la ciutat són el 16,2% i a l'RMB el 9,2%.

Atur registrat per nivell formatiu. Desembre 2017

Expedients de regulació d'ocupació

Les dades que ofereix aquest indicador permeten conèixer les activitats que en un moment donat travessen dificultats per mantenir els seus llocs de treball i, per extensió l'impacte de la crisi per sector i àmbits territorials.

És un procediment que contempla tres modalitats d'aplicació:

- 1.- Reducció temporal de la jornada laboral.
- 2.- Suspensió dels contractes durant un període determinat.
- 3.- Rescissió del contractes o acomiadament col·lectiu.

La recuperació econòmica del darrers anys es reflecteix en una reducció significativa del nombre d'expedients, especialment els de rescissió.

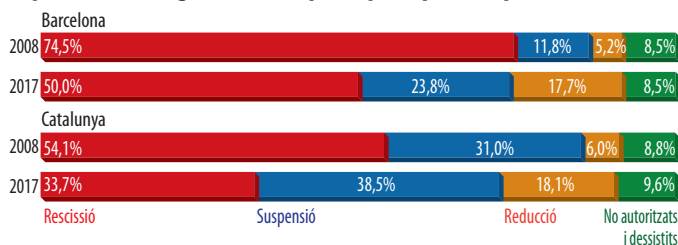
De la evolució d'aquest indicador al llarg de la crisi s'ha de destacar la reducció del nombre d'expedients, el creixent pes del sector serveis i de la població femenina afectada.

Evolució dels ERO

L'any 2017 es van presentar 130 expedients de regulació d'ocupació a Barcelona, un 42,7% menys que l'any 2016. De l'any 2008 al 2012, el nombre d'ERO va pujar intensament, fins a arribar a superar, l'any 2012, la xifra de 1.500 expedients a Barcelona, i al quinquenni 2013-2017 es va produir una reducció significativa.

Al llarg del període han perdut pes els de rescissió de contracte, i han augmentat considerablement els de reducció d'ocupació.

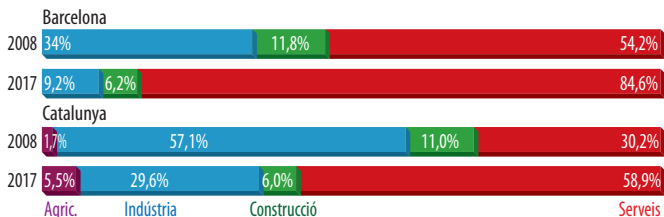
Expedients de regulació d'ocupació per tipus d'expedient

Per sector. L'any 2017 el nombre d'expedients de regulació d'ocupació va disminuir en tots els sectors. En el període 2008-2017 s'han reduït amb molta intensitat a la indústria i a la construcció, i amb menor intensitat als serveis.

La evolució d'aquest indicador senyala que els serveis s'han convertit en les activitats on més ERO es formalitzen. L'any 2017 representaven el 84,6% dels expedients a Barcelona.

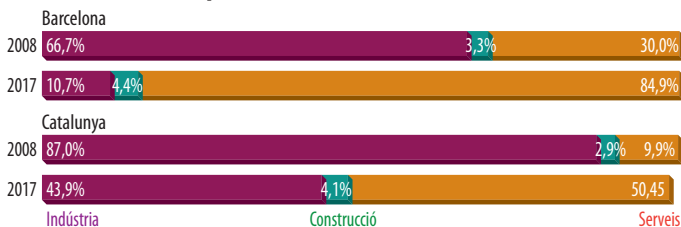
Expedients de regulació d'ocupació per sector

La indústria, en canvi, ha perdut pes i si el 2008 el 34% dels ERO de Barcelona afectaven la indústria, l'any 2017 només suposaven el 9,2%.

Persones afectades. L'any 2017 les persones afectades per expedients de regulació d'ocupació a Barcelona van ser 2.232, un 50% menys que l'any 2016. Si ens remuntem a l'any 2008, el total de persones afectades a la ciutat s'ha reduït un 74%.

Persones afectades per ERO. Per sector econòmic

A Barcelona, la població femenina afectada per ERO havia baixat un 47% del 2008 al 2017, mentre que la masculina s'havia reduït un 80,5%. Si bé la majoria de les persones incloses en ERO són homes, cada vegada és més gran el pes de les dones.

El 2017, el 22% de les persones afectades per ERO a Barcelona treballava en activitats d'informació i comunicació i el 19,2% activitats tècniques i professionals.

Prestacions per desocupació

Les prestacions per desocupació per a persones que involuntàriament perden la seva feina han experimentat un descens constant. Des de l'any 2009 el grau de cobertura ha baixat quasi 20 punts percentuals.

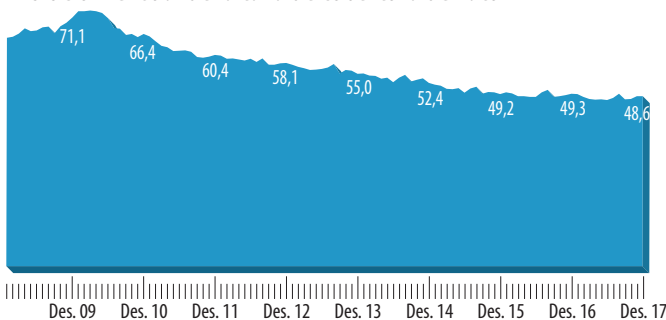
Mentre es mantienien elevades taxes d'atur es produïa un descens del nombre de persones perceptores de prestacions contributives i un lleuger increment de les beneficiàries de prestacions no contributives –RAI, persones amb càrregues familiars, majors de 45 anys, majors de 55 anys,...- que com a norma general es situen al voltant del 75% del SMI.

Com a conseqüència d'aquestes dinàmiques l'import de les prestacions per desocupació abonades a la província de Barcelona va disminuir més de 516 milions d'euros si comparem 2017 amb 2008, i gairebé 1.700 milions si prenem com a referència l'any 2009. Per aproximar-nos a aquests descens a la ciutat hem d'assenyalar que les persones beneficiàries d'aquestes prestacions representen el 25% de les beneficiàries de la província.

Grau de cobertura

La cobertura de les prestacions per desocupació a la ciutat de Barcelona van baixar 0,7 punts l'any 2017. Al començament de la crisi aquesta cobertura es va mantenir i fins i tot va créixer, fins arribar al 73% al març de 2010. Des d'ençà no ha deixat de baixar i el desembre de 2017 només arriba al 48,6% de les persones aturades.

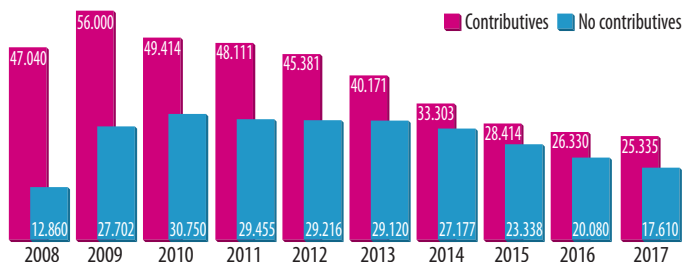
Evolució mensual de la taxa de cobertura de l'atur

Cal destacar que existeix una diferència a les quanties segons siguin contributives o no contributives. Les primeres es calculen en funció de les cotitzacions, mentre les segones s'adrecen a les persones que han esgotat les contributives i a les que reuneixen determinats requisits com càrregues familiars o haver superat determinats llindars d'edat, i són de menor quantia.

Des de l'any 2009, el Servei Públic d'Ocupació Estatal (SEPE) no ofereix dades sobre el nombre de rebuts ni de l'import d'aquestes prestacions desagregades per municipis i, per tant, per Barcelona només s'inclouen dades de persones beneficiàries.

Persones perceptores de prestacions per desocupació a Barcelona

Les persones que reben prestacions per desocupació a Barcelona eren 42.945 el desembre de 2017, amb una reducció del 7,5% el darrer any. Aquest descens va afectar amb més intensitat als perceptors de prestacions no contributives, que als de contributives.

Prestacions a la província de Barcelona

Al llarg de l'any 2017, per segon any consecutiu, a la província s'observa una reducció de les persones beneficiàries superior a la de la ciutat de Barcelona, concretament del 8,4%. Aproximadament una de cada quatre persones beneficiàries de prestacions de la província de Barcelona està domiciliada a la ciutat de Barcelona.

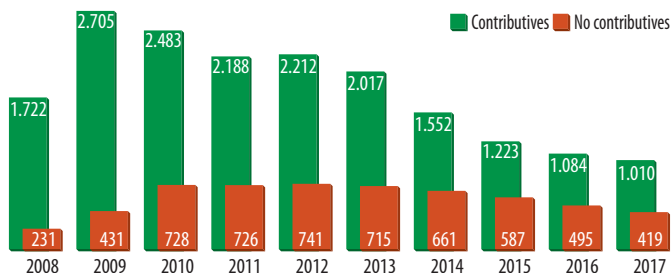
L'import abonat a la província de Barcelona al 2017 va ser de 1.438,5 milions d'euros, un 9,3% menys que l'any anterior. El darrer any baixa el nombre de rebuts, l'import i les persones beneficiàries, en tots els casos per sobre del 8%, tant a les prestacions contributives com a les no contributives.

Persones perceptores i import de les prestacions a la província de Barcelona

El nombre de persones beneficiàries de prestacions contributives a la província de Barcelona no ha estat proporcional a l'increment de l'atur. De desembre de 2007 a desembre de 2017 les persones beneficiàries de prestacions a la província es van incrementar un 3% i l'import pagat s'ha reduït un 0,4%. En aquest període l'atur registrat a la província creix un 50%.

Import de les prestacions a la província de Barcelona. En milions

Beneficiaris de prestacions per sexe

Tant a la província com a la ciutat les dones eren el grup majoritari de persones beneficiàries de prestacions per desocupació contributives i no contributives.

A Barcelona ciutat, el 58,2% de les dones amb dret a prestacions pertanyen al grup de contributives i el 41,8% al de no contributives. Entre els homes, el pes de les contributives augmenta fins al 60%, mentre que baixa el de les no contributives fins al 40%.

Cost laboral, hores treballades i salaris

Catalunya és també la cinquena comunitat on menys s'incrementen els salaris en el període 2008-2017, 1,8 punts per sota de la mitjana estatal.

Pel que fa als salaris, l'anàlisi de la seva evolució és complexa perquè parteix de diverses fonts que no son estrictament comparables, i perquè hi ha tipus d'ingressos que escapen a les dades oficials. En aquesta síntesi apuntarem els trets més rellevants en els que les tres fonts coincideixen, i per tant podem pensar que efectivament responen a la realitat o s'hi acosten molt.

L'any 2016 el salari mitjà de la ciutat era de 29.176 euros. Com a conseqüència de la crisi, el període 2010-2016 va ser de contenció salarial, i la mitjana dels salaris només va augmentar un 2,6% a Barcelona en tot el període, en una proporció similar a la de Catalunya i lleugerament superior a la d'Espanya. Aquest increment salarial és força inferior a l'augment de preus al llarg del període en els tres àmbits territorials.

El salari mitjà, però, amaga grans diferències segons els col·lectius. L'any 2016 el grup amb salaris mitjans més alts és el dels homes de 55 a 59 anys; en canvi, joves i dones son els grups més desfavorits, en termes salarials.

La bretxa salarial mitja entre homes i dones és del 23,8%, i la bretxa salarial intergeneracional encara és més exagerada: una persona jove de menys de 25 anys percebia de mitjana el 23% del salari d'una de 55 a 59 anys.

A la província de Barcelona més de 800.000 persones van percebre menys de 18.300 euros, de les quals al voltant de 644.000 no arribaven als 10.000 euros.

La comparació internacional ens mostra que s'està eixamplant la bretxa salarial entre Espanya i la resta d'Europa. L'any 2008 els ingressos a la UE-15 eren un 26,9% superiors als d'Espanya, l'any 2015 aquest diferencial havia passat a 38,3%.

Costos laborals i salarials¹⁰. INE

Segons l'Enquesta trimestral del cost laboral, el quart trimestre de 2017 a Catalunya el cost laboral mensual total es va incrementar un 0,3% respecte al quart trimestre de 2016.

L'augment dels costos laborals a Catalunya i Espanya es sustenta bàsicament en l'increment dels costos salarials, ja que l'epígraf d'altres costos registra un increment molt reduït. Aquesta contenció dels altres costos es deu a una baixada significativa de les percepcions no salarials.

Per sectors. A Catalunya, l'any 2017 els costos laborals van augmentar a la indústria i als serveis, mentre que es van reduir a la construcció. En tots els sectors, els costos laborals i salarials són mes elevats a Catalunya que a Espanya.

¹⁰ Els costos laborals consisteixen en la despesa total que suporten els ocupadors per al seu personal. Comprenen la remuneració dels assalariats, en efectiu o en espècie, les cotitzacions socials a càrrec de l'empresa, els costos de formació professional i els impostos relacionats amb l'ocupació que es puguin considerar cost laboral i s'han de deduir les subvencions rebudes. El cost salarial total correspon a la remuneració dels assalariats, en efectiu o en espècie.

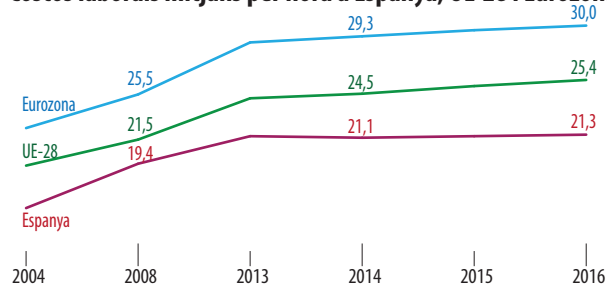
Unió Europea. 2016

Els costos laborals mitjans per hora¹¹ proporcionats per Eurostat mostren que en termes absoluts a Espanya el cost laboral l'any 2016 va ser de 21,3 euros per hora, a l'UE-28 pujava a 25,4 euros i a l'Eurozona a 30. Totes les grans economies europees presenten, en aquest exercici, costos hora superiors als espanyols. Només certs països de l'Europa de l'Est o Portugal presenten costos inferiors.

Entre 2008 i 2016, els costos laborals a Espanya es van incrementar per sota de la mitjana europea. En aquest període, totes les grans economies de la zona (Alemanya, França, Itàlia, Regne Unit o Holanda) van experimentar increments superiors al d'Espanya, i només Croàcia, Hongria, Irlanda i Xipre van registrar augments inferiors.

Aquest comportament es manté al 2016, ja que a Espanya es van incrementar el 0,5%, mentre a l'Eurozona va ser de l'1% i a l'UE-28 de l'1,6%.

Costos laborals mitjans per hora a Espanya, UE-28 i Eurozona

Hores treballades

L'INE també ofereix dades sobre l'evolució de les hores treballades. A Catalunya, la mitjana d'hores pactades per treballador i mes el quart trimestre de 2017, incloent-hi les jornades a temps complet i a temps parcial, van ser 149,3 hores. Catalunya va tenir jornades per sobre de la mitjana estatal a la indústria i de menor durada a la construcció i els serveis.

El total d'hores extra per mes i persona treballadora va baixar un 1,4% a Espanya en el període 2008-2017. En canvi, a Catalunya va augmentar un 8,7%, degut al fort increment del darrer any, de quasi un 43%.

¹¹ Definitos com els costos laborals totals dividits pel nombre corresponent d'hores treballades pel nombre mitjà anual de treballadors. Cobreixen els salaris i els costos no salarials (cotitzacions socials dels ocupadors més els impostos menys les subvencions).

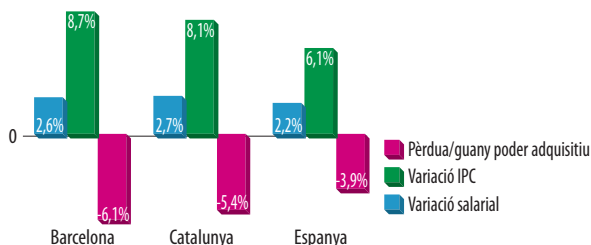
Salaris

En aquest apartat abordem la qüestió salarial amb dades de tres fonts que treballen amb metodologies distintes i que no coincideixen en el temps. Malgrat es complicat establir comparacions sobre alguns aspectes, sobre tot temporals, totes elles coincideixen en les tendències i evolució dels salaris.

Segons l'Ajuntament de Barcelona

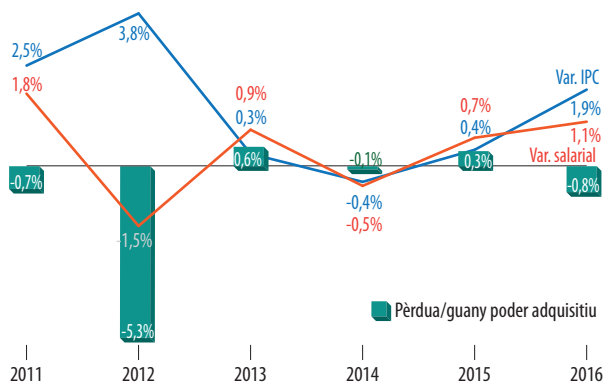
El Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona elabora, a partir de la mostra contínua de vides laborals de l'INSS, una estimació dels salaris bruts anuals de les persones afiliades al règim general de la Seguretat Social. Les dades corresponen al període 2010-2016 a Barcelona, Catalunya i Espanya

Evolució acumulada 2010-2016 del poder adquisitiu dels salaris

L'any 2016, el salari mitjà a la ciutat era de 29.176 euros anuals. Es va incrementar l'1,1% respecte a 2015.

Evolució del poder adquisitiu dels salaris a Barcelona

Cal destacar la contenció de les remuneracions al període 2010-16, ja que en aquests sis anys els salaris s'han incrementat un 2,7% a Catalunya, un 2,2% a Espanya i un 2,6% a Barcelona, percentatge que suposa un augment de 732 euros anuals en sis anys en el cas de la ciutat.

L'increment salarial que s'observa als tres àmbits territorials és força inferior a l'augment de preus, especialment a la ciutat. Així, de desembre de 2010 a desembre de 2016 la pèrdua de poder adquisitiu es situa al voltant del 6% a Barcelona.

El 2016, la bretxa salarial de gènere a Barcelona, tot i que va disminuir, era d'un 21,8%. Aquestes diferències salarials entre homes i dones a Barcelona es reproduïxen en variables com ara l'edat, la categoria professional i la durada del contracte.

Per sexe. El 2016, la població masculina de 55 a 59 anys, amb 43.373 euros, tenia els salaris anuals mitjans més alts de Barcelona. En la femenina, era el segment de 50 a 54 anys el que tenia els salaris mitjans elevats alts amb 30.869 euros anuals.

Per edat. La població menor de 24 anys era la que percebia menors salaris, tant entre les dones com entre els homes.

A Barcelona, en el període 2010-2016, en termes generals, baixen els salaris de la població menor de 35 anys, però a partir d'aquesta edat les tendències són diferents segons sexe: els salaris s'incrementen entre les dones majors de 35 anys, i entre els homes de 35 a 39 i de 50 a 59 anys es redueixen.

Al 2016, la bretxa intergeneracional, calculada entre el salari del grup de població amb menors salaris i els de les persones que mes cobren, ens indica que una persona jove de menys de 25 anys percebia el 23% del salari d'una de 55 a 59 anys.

Si encreuem les variables edat i sexe, el 2016, una dona menor de 25 anys tenia un salari equivalent al 17,6% del percebut per un home de 55 a 59 anys, la qual cosa, traduïda a valors absoluts, dona una diferència de 35.721 euros anuals bruts, és a dir, 2.977 euros mensuals.

Per categoria professional. La bretxa salarial entre homes i dones es reproduïx en totes les categories professionals. En el grup d'alta direcció, enginyeria i llicenciatures, les dones cobren un 25,8% menys que els homes; en el d'oficials i especialistes la diferència se situa en el 33,2% i en la d'auxiliars administratius i subalterns, en el 13,1%.

Per durada dels contractes. El 2016 el salari mitjà anual a Barcelona era de 30.888 euros si la persona tenia un contracte indefinit i de 18.038 euros si era temporal.

La bretxa salarial entre dones i homes és més gran entre les persones que tenen contractes indefinits, ja que la població femenina percep quasi un 25% menys que la masculina. Quan parlem dels salaris dels contractes temporals aquest percentatge és inferior al 4%.

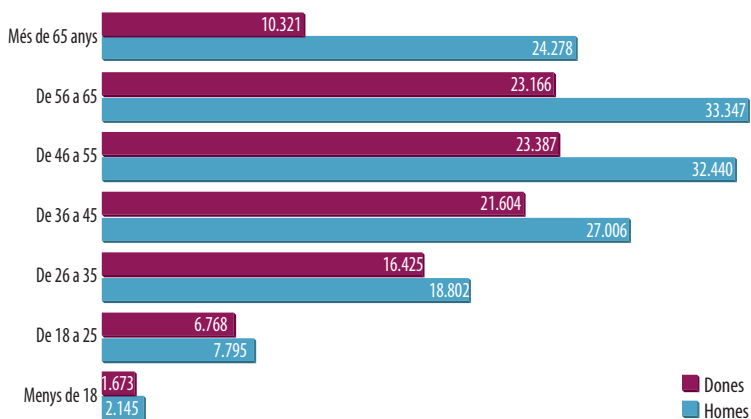
Segons l'Agència Tributaria. Província de Barcelona, 2016

Segons l'Agència Tributaria, la població assalariada a la província de Barcelona era de 2.397.868 persones l'any 2016, de les que un 52,3% eren homes, i la bretxa salarial mitja es situava en el 23,8%.

Aquest indicador, malgrat no esta disponible per la ciutat de Barcelona, és una aproximació amb uns marges d'errors reduïts, ja que entre d'altres factors s'ha de tenir en compte que l'AMB concentra la major part de la població assalariada en gairebé la majoria de les activitats, que dins d'aquest àmbit la ciutat té un pes molt rellevant i que els fluxos de la població ocupada entre municipis són molt dinàmics.

Per sexe i edat. La població masculina assalariada supera a la femenina en tots els trams d'edat amb sous que també es troben per sobre dels percebuts per les dones. Cal assenyalar que el percentatge de població femenina disminueix a mesura que augmenta l'edat.

Salaris mitjans per trams d'edat. 2016

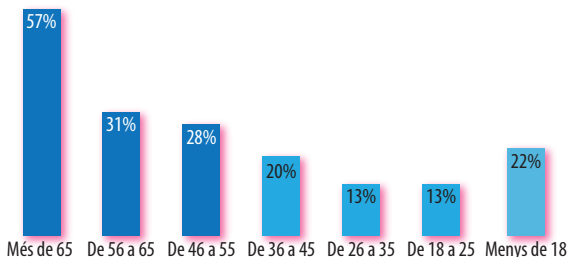

En termes generals, una dona cobra 500 euros mensuals menys que un home, però al desagregar la població assalariada per franges d'edat les diferències són notables: les dones menors de 35 anys cobren entre 40 i 198 euros mensuals menys que els homes de la seva mateixa edat, en aquest cas s'ha d'advertir que ens trobem davant dels col·lectius amb els salaris més baixos –el salari anual mitjà d'una persona menor de 18 anys és de 1.673 euros, el de les persones de 26 a 35 anys és de 16.425 euros-. Aquesta diferència arriba a 450 euros mensuals entre les persones de 36 a 45 anys, i a 1.157 en el cas de les majors de 65.

Les dades dels salaris mitjans segons edat mostren que la bretxa salarial entre homes i dones es un element que es repeteix a pràcticament tot els trams d'edat. En termes percentuals es constata la bretxa augmenta a mesura que ho fa l'edat, excepte al grup de persones menors de 18 anys que alhora es el de menor pes a la població assalariada: menys de l'1%.

Per sobre la mitjana total de la bretxa salarial es troben les dones majors de 45 anys.

Bretxa salarial per edat

Per import de les percepcions salarials. A la província de Barcelona més de 800.000 persones van percebre menys de 18.300 euros anual el 2016, de les quals al voltant de 644.000 no arribaven als 10.000 euros. La franja de les que van percebre entre 20.000 i 41.000 euros anuals estava composta per gairebé 901.600 persones. Finalment, en els trams de més de 41.000 euros -hi havia 280 mil i escaig persones, l'11,7%- els homes duplicaven el nombre dones.

Per sector d'activitat econòmica. La població femenina es majoritària al sector serveis, especialment als socials, un epígraf molt vinculat a la feminització de les activitats de cura de les persones; als de serveis a les empreses, i a les activitats financeres i d'assegurances. A la resta d'activitats predominen els homes. Per sexe es constata que els salaris mitjos dels homes són superiors als de les dones en totes i cadascuna de les activitats, excepte a les agrícoles.

Salari mitjàns per sector i sexe

En quant a la bretxa salarial entre homes i dones trobem que per sobre de la bretxa salarial mitja es situen els sectors de comerç, reparacions i transports, i el d'activitats financeres i d'assegurances amb un 31%, i en tercer lloc serveis a les empreses amb un 29%.

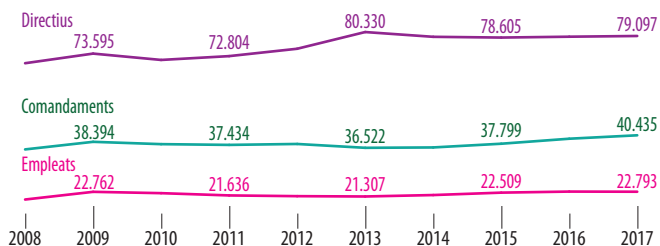
Remuneracions segons el grup ICSA i Eada. 2017

El grup ICSA i l'escola de negocis EADA presenten un informe anual sobre l'evolució de les remuneracions brutes des de l'inici de la crisi. Analitzen les retribucions mitjanes en grans grups –persones directives, comandaments i empleades– i seva la relació amb el cost de la vida.

Les darreres dades corresponen a juliol de 2017, la qual cosa permet veure com ha incidit la crisi en l'evolució salarial. Les remuneracions inclouen la retribució total anual bruta, la variable i les tendències en beneficis extrasalarials (cotxe, ordinador, tiquet restaurant, etc.). Segons aquestes dades, una persona directiva va cobrar, de mitjana, 79.097 euros anuals l'any 2017, per 40.435 euros els comandaments i 22.793 euros les persones empleades. El sector de banca i assegurances és el sector que pagava millor, independent de la categoria de les persones.

L'any 2017 es va incrementar la retribució dels grups d'ocupació més alts, mentre que es va reduir lleugerament el dels empleats. El de comandament va augmentar la seva retribució un 2,7%, el de persones directives va tenir un augment del 0,3, i el grup de empleades va registrar una reducció del 0,2%.

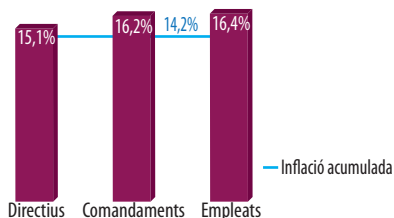
Salaris per grups d'ocupació

Segons aquest font, entre juliol de 2007 i juliol de 2017, els salaris bruts van augmentar entre les persones empleades un 16,4%, els dels comandaments un 16,2% i el de les persones directives un 15,1%.

Malgrat que l'augment dels salaris no ha estat molt intens, la baixa inflació dels darrers anys ha fet que en aquest període tots els grups hagin incrementat el seu salari per sobre de la inflació acumulada, és a dir, que hagin guanyat poder adquisitiu des de l'any 2007: 2,2 punts les persones empleades, 2 punts els comandaments i 0,9 punts les persones directives.

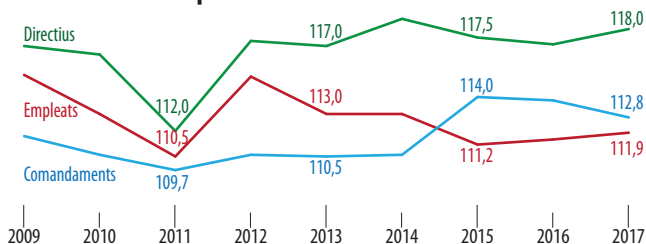
Evolució del poder adquisitiu 2007-2017 per grups d'ocupació

A l'informe trobem que en els tres grups d'ocupació Catalunya estava entre les comunitats autònomes amb retribucions superiors a la mitjana espanyola. Les retribucions de les persones directives en Catalunya, amb una remuneració mitja de 80.916 euros, només van ser superiors a Madrid, i es situaven un 2,3% per sobre de la mitjana nacional. Al grup de comandaments també era la segona comunitat autònoma quant a nivell salarial, per darrere de Madrid, amb un sou mig de 41.365 euros, un 2,2% per sobre de la mitjana d'Espanya. Finalment, el grup de persones empleades, amb unes retribucions mitjanes de 23.037 euros, Catalunya es situa un 1,1% per sobre de la mitja estatal, i en quarta posició entre les comunitats autònomes.

L'informe constata l'existència d'una bretxa salarial entre homes i dones a totes les categories professionals, que creix a mesura que millora la categoria professional. La bretxa entre homes i dones s'han ampliat al llarg del període 2008-2017 entre els directius, ja que l'any 2017 un home cobrava un 18% més que una dona, 6,1 punys més que al 2008, i només s'ha reduït entre les persones empleades, passant d'un 15,3% l'any 2009 a un 11,9% l'any 2017.

Diferència salarial per sexe. Sou dona=100

Guanyos salarials a la UE. 2015

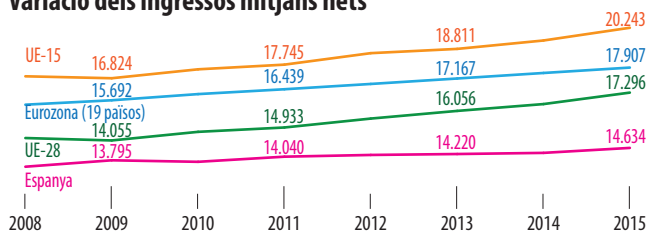
Segons Eurostat els ingressos mitjans nets per persona, al llarg del període 2008-15, s'incrementen al conjunt de la UE per sobre de l'augment que s'observa a Espanya.

A Espanya, de 2008 a 2015, els ingressos mitjans nets per càpita van passar de 13.360 euros a 14.634 euros, un augment del 9,5%, quan l'increment mitjà del conjunt de la UE-28 va ser del

21,6% i el de la UE-15 del 19,4%, més del doble que el espanyol. De fet, el creixement dels ingressos a Espanya només supera el de sis països europeus, com Grècia, Portugal o Turquia.

Les elevades taxes d'atur i temporalitat laboral, i la conseqüent contenció dels salaris a Espanya han provocat un eixamplament de la bretxa d'ingressos entre Espanya i la resta d'Europa. Si l'any 2008 els ingressos de la UE-15 eren un 26,9% superiors al d'Espanya, l'any 2015 aquest diferencial era del 38,3%.

Variació dels ingressos mitjans nets

Sinistralitat i malalties laborals

L'any 2017 es van produir 31.836 lesions per accidents de treball, de les quals 213 van ser greus i 15 mortals. En relació a 2016 hi va haver una disminució de tots els nivells, sobretot en les lesions mortals. Els homes van patir lesions més freqüentment que les dones, i també més greus (70% de les greus i 80% de les mortals).

Les ocupacions més freqüents dels homes accidentats són policies i cambres, i en les mortals peons de pesca, agricultura i caça. Per a les dones, personal de neteja i empleades administratives amb tasques d'atenció al públic. Els accidents es produeixen prioritàriament en el sector serveis, fet que es correspon amb la prevalença dels serveis en l'ocupació de la ciutat.

Pel que fa a les malalties professionals, l'any 2017 se'n van declarar 550. La incidència, per comparació amb l'any 2016, va tendir a baixar, passant de 63,6 per 100.000 persones a 59,1. Alhora, tendeixen a disminuir les malalties que han requerit baixa mentre augmenten les que no en requereixen, fet que suposa que disminueixen les de caràcter més greu. La patologia més freqüent és la musculoesquelètica.

Pel que fa a les malalties relacionades amb el treball, els trastorns més freqüents són els mentals i de comportament (fonamentalment de tipus ansios i depressiu); afecten tant homes com dones. La seva incidència s'està incrementant a la ciutat, passant de 87,3 per 100.000 persones assalariades a 96,2 per 100.000.

Lesions per accidents de treball

L'any 2017 es van produir 31.836 lesions per accident de treball amb baixa, de les quals 213 van ser greus i 15 mortals. En relació a 2016 hi va haver una disminució de tots els nivells de gravetat, sobretot de les mortals.

Les LAT més severes (greus i mortals) més freqüents van ser les in itinere. En els homes van ser el 48,3% de les greus i el 58,3% de les mortals. En les dones van ser el 59,4% de les greus i el 33,3% de les mortals (les in itinere van ser igual de freqüents que les traumàtiques i les no traumàtiques en jornada: una de cada).

La majoria de les LAT es van produir en el sector dels serveis seguit, a molta distància, de la indústria. La majoria de les LAT van ocórrer en personal amb contracte fix (el 67,8% de totes les LAT amb baixa), tot i que el 2017 es va mantenir la tendència observada des de 2014 respecte l'augment de la proporció de persones amb contracte eventual entre les persones accidentades (en els homes el 2014 va ser del 24,2% i en les dones del 26%, mentre que el 2017 va ser del 32,2% en ambdós sexes).

Malalties professionals

L'any 2017 es van declarar 550 malalties professionals de les quals el 50,7% van ser amb baixa. Van ser més freqüents en dones i en persones amb ocupacions manuals, tant pel que fa a les que van cursar amb baixa com les que ho van fer sense.

L'evolució del nombre de les malalties professionals va ser diferent segons el sexe i el tipus d'ocupació: van disminuir en les dones (de 351 a 318) i en les ocupacions no manuals (de 126 a 106), mentre que en els homes van augmentar (de 218 a 232) i en les ocupacions manuals es van mantenir molt similars a l'any anterior (de 407 a 408).

La patologia més freqüent va ser la musculoesquelètica, sobretot les malalties per fatiga de les beines tendinoses que van constituir el 59,7% i 45% de les MP amb baixa en els homes i dones, respectivament, i el 64,6% i 51,3% d'un i altre sexe, respectivament, quant a les MP sense baixa. Cal esmentar que el 2017 es van declarar 4 malalties per agents carcinògens, totes elles sense baixa.

Malalties relacionades amb el treball

L'any 2017 els centres d'atenció primària van notificar 611 malalties relacionades amb el treball a la Unitat de Salut Laboral de Barcelona, un 11,9% més que l'any anterior.

Com en anys anteriors els trastorns mentals i del comportament (fonamentalment de tipus ansiós i depressiu) van ser els més freqüents (76,5% dels casos masculins i 70,6% dels femenins), seguits dels musculoesquelètics (14,6% en homes i 16,3% en dones). Les ocupacions més freqüents en les dones van ser assistents administratives i especialitzades (17,3%), personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars i les auxiliars d'infermeria (7,3% cadascuna). En els homes destaquen els assistents administratius i especialitzats (8,0%), seguits pels cambrers assalariats (7,8%) i els empleats d'agències de viatges, recepcionistes d'hotel i telefonistes (5,2%).

Els trastorns mentals i del comportament van augmentar en tots els grups, però especialment en les homes (19,0% més).

Capítol III. Polítiques actives

Ajuntament de Barcelona

Barcelona Activa

Barcelona Activa, alineada amb el Programa d'Actuació Municipal 2016-2020, ha posat en marxa durant 2017 un extens conjunt d'iniciatives per promoure la millora de la qualitat de vida de les ciutadanes i ciutadans de Barcelona a través del foment de l'ocupació, l'impuls de l'emprenedoria i el suport a les empreses, responent a les diferents necessitats de les persones en el seu territori i des de la perspectiva de l'economia plural, que inclou, la cooperativa, la social i solidària, tot potenciant l'apoderament de la ciutadania i el reequilibri entre territoris per assolir un model just de desenvolupament econòmic, de creació, manteniment i repartiment de l'ocupació.

Incrementar l'ocupabilitat de les persones ha estat l'eix central per als programes i serveis d'ocupació durant l'any 2017. Així mateix, s'ha dedicat especial atenció als col·lectius més vulnerables i amb més dificultats per accedir al mercat laboral. Mitjançant el Pla d'Actuació per l'Ocupació 2017, s'ha impulsat el desenvolupament de l'Estratègia per l'Ocupació de Barcelona 2016-2020. També s'han aprovat al 2017 els Plans de Desenvolupament Econòmic dels districtes de Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Andreu.

Destaquen també la convocatòria de subvencions per a l'impuls socioeconòmic del territori, projectes formatius com el desplegament de la formació online o la creació de l'IT Academy- iniciativa pública que busca millorar la competitivitat de les empreses de la ciutat mitjançant la millora de les competències tecnològiques de la ciutadania, professionals i empreses-, la primera edició del Programa d'Indústria Urbana, la línia de programes per a start-ups – amb els nous programes de Preincubació, Preacceleració i Crosslanding-, o el desplegament d'accions formatives a persones, projectes i empreses de l'àmbit de l'Economia Social.

Barcelona Activa ha continuat impulsant diversos projectes per a la millora i el desenvolupament de la pròpia organització, en el marc de l'avenç cap a un model de ciutat i de societat més sostenible i just.

El Pla d'Igualtat d'oportunitats entre dones i homes 2017-2020, document de referència per promoure i garantir la igualtat de gènere i diversitat en l'organització i la gestió interna de totes les persones que formen part de Barcelona Activa, la incorporació d'una agent d'igualtat, el desplegament del Pla de formació interna 2017-2019 en igualtat de gènere i diversitat, i les accions de sensibilització, són algunes de les mesures impulsades al llarg de l'any 2017 per Barcelona Activa amb l'objectiu de promoure la igualtat entre homes i dones des de diverses vessants.

En relació a la política de qualitat de Barcelona Activa, l'any 2017 ha estat el de la implantació de la nova normativa ISO 9001:2015, que ha posat èmfasi en l'anàlisi de riscos i oportunitats de les àrees certificades, bàsicament processos de formació, gestió de Plans d'Ocupació i gestió de les xarxes d'Incubadores.

Una altra de les novetats del sistema de qualitat ha estat la posada en marxa de protocols interns d'actuació per a la millora de l'eficàcia dins l'organització, com ara el Protocol d'ús de

xarxes socials per part de les persones treballadores; Protocol d'ús del català a les aules de Barcelona Activa; o el Protocol de comunicació interna d'actes i esdeveniments.

D'altra banda, un total de 58 contractes menors s'han adjudicat en règim de concurrència mitjançant publicació d'anunci de licitació en Plataforma, facilitant l'accés als contractes de petites i mitjanes empreses, així com garantir un preu de contractació de mercat.

Barcelona Activa ha consolidat durant el 2017 un sistema de gestió on la participació directa de les persones treballadores ha estat un element clau. Molts dels projectes corporatius iniciats durant l'any, així com altres processos interns, s'han basat en l'aportació directa de la visió i coneixements de la plantilla per al seu desenvolupament. En aquest sentit, s'han realitzat convencions semestrals, trobades anuals entre col·lectius professionals i la direcció general i s'han creat grups de treball transversals

Durant 2017, s'han atès prop de 52.000 persones i més de 6.000 empreses a través dels més de 100 serveis i programes desplegats. Aquest ha estat un any de canvi de model per molts àmbits de l'organització. Des dels serveis i programes d'ocupació, s'ha treballat en una atenció personalitzada a les persones usuàries, amb un increment d'hores de prop del 18%. Des de l'àmbit d'emprenedoria s'ha treballat en un nou model d'atenció més personalitzat per a les persones emprenedores i s'ha redefinit l'espai d'incubació MediaTIC, que ha passat per un procés d'adequació per convertir-se en una incubadora de projectes d'alt impacte tecnològic. D'altra banda, l'aprovació de nous plans de desenvolupament econòmic en tres districtes de la ciutat ha comportat l'inici de noves iniciatives -actualment hi ha 130 sobre 176 iniciatives en marxa relacionades amb els PDEs- i el perfil d'empreses ateses ha variat lleugerament, amb un augment de 2p.p. respecte a 2016 de les empreses ateses amb formes jurídiques relacionades amb l'ESS.

Ocupació

Incrementar l'ocupabilitat de les persones ha estat central l'any 2017, amb especial atenció als col·lectius més vulnerables i amb més dificultats per accedir al mercat laboral. A través dels programes i serveis d'ocupació, s'han atès 24.779 persones (54% dones). Les diferents franges d'edat mantenen una representació alineada amb la distribució de l'atur a la ciutat, si bé hi ha un repunt de les persones de 30 a 45 anys (36%) i del col·lectiu jove (31%). Majoritàriament, les persones usuàries i beneficiàries tenen estudis secundaris (45%) i són aturades en un 59% (3 punts d'increment respecte l'any passat), tot i que també fan ús dels serveis de Barcelona Activa persones que actualment treballen i busquen una millora de la seva situació professional.

Concretament, des de l'àmbit d'Orientació per l'ocupació s'ha atès a 19.596 persones (54% dones) oferint un suport i tutorització a partir de l'elaboració i fixació d'un objectiu/projecte professional, de preparació de les eines i canals de cerca de feina, i de la preparació en competències laborals transversals.

En Formació i Capacitació s'han registrat 4.297 persones que han pogut qualificar-se professionalment a partir de l'adquisició i actualització de coneixements i competències d'un sector específic en base al seu reconeixement i certificació professional.

En Experienciació Laboral hi ha hagut 1.397 persones contractades en mesures de capacitació laboral i aprenentatge professional a partir d'experiències de treball i mitjançant convenis en centres i àmbits municipals o en empreses.

En l'àmbit de Mercat de Treball i Intermediació, 11.312 persones han participat en les accions relacionades amb el mercat de treball i la intermediació (54% dones; 63% en situació d'atur). S'han fet 5.982 accions per la recerca de feina. Mitjançant el nou programa Impuls de les Clàusules de Contractació Pública Social s'han contractat 82 persones en situació d'atur amb dificultats especials d'inserció laboral o d'exclusió social i s'han tramitat 77 ofertes.

S'ha signat un conveni amb el SOC per promoure una major articulació i concertació de les polítiques de foment de l'ocupació a nivell de ciutat i s'ha desplegat els grups de treball per avançar cap a un cotreball i un consorci amb les dues administracions.

Empresa

S'han atès 6.052 empreses i 4.421 persones emprenedores a través dels serveis i programes de suport a les empreses de Barcelona Activa.

Durant el 2017, s'han atès 2.927 comerços en el marc del projecte Comerç a la Xarxa, un projecte a nivell de ciutat iniciat l'any 2016 amb l'objectiu de poder geolocalitzar a 6.000 comerços de proximitat al Google My business, que en aquesta 2a fase s'ha obert a la participació del comerç en general, més enllà del teixit associatiu.

S'han desplegat 3 nous serveis de suport i acompanyament per empreses: Pla de suport a la indústria, Programa d'acompanyament d'empreses en clau RSC i Programa de Transmissió Empresarial als Barris.

S'han gestionat 2 programes d'ajuts a empreses: BCN es Compromet, d'ajuts a la contractació estable de persones amb més dificultats d'accés al mercat laboral que, des de la seva posada en marxa a finals de 2014 fins el 30 de juny de 2017, ha concedit 789 ajuts amb una dotació total de 6,5M d'euros i, com a novetat al 2017, el nou programa d'ajuts per al foment de la contractació de qualitat, "Bona Feina, Barcelona!", dotat amb 3,5M d'euros.

Durant el 2017, s'ha dut a terme la primera edició del Programa d'Indústria Urbana, que ha consistit en 13 workshops, de temàtica Indústria 4.0 i altament especialitzats, per acompanyar a les pimes industrials en processos de canvi tecnològic estratègics. Al finalitzar l'any han participat 50 empreses del sector industrial.

Emprenedoria

S'han atès 14.395 persones, acompanyant-se intensivament 2.126 nous projectes empresarials, amb una oferta que també dóna impuls a l'emprenedoria col·lectiva i d'impacte social.

642 persones ateses en programes d'acompanyament a la creació d'empreses.

Durant l'any 2017, s'ha treballat per avançar cap a un nou model d'atenció a les persones emprenedores, que s'anirà desplegant al llarg de 2018 i que gira al voltant de tres eixos principals: la digitalització del servei, la personalització i la connectivitat de les persones usuàries.

Enguany s'ha instal·lat a la Incubadora Glòries el nou Laboratori UX, que permetrà a les empreses testar prèviament els seus productes i/o serveis amb l'usuari o usuària final, per tal de reduir el risc de sortida al mercat.

207 empreses i 11 projectes instal·lats a les incubadores de Barcelona Activa. Comptant també el Parc Tecnològic, els espais per a la instal·lació i creixement d'empreses de Barcelona Activa ha acollit durant 2017 265 empreses i 11 projectes empresarials. Durant l'any 2017, s'ha produït un canvi de model i procés d'adequació de la nova Incubadora MediaTIC, que ja ha iniciat la seva activitat. Es tracta d'una nova incubadora adreçada a empreses d'alt impacte tecnològic.

A més, s'ha posat en marxa una línia de programes per a start-ups, que ha arrancat amb tres iniciatives noves: el programa de Preincubació, el programa de Preacceleració i el Crosslanding Program, adreçat a start-ups estrangeres que volen expandir la seva activitat a Barcelona.

Formació i Innovació

S'ha gestionat un paquet de formació compost per 4.784 activitats formatives, que han beneficiat 15.819 persones en els àmbits de la creació i gestió d'empreses i la formació tecnològica.

Quant a la formació en l'àmbit de l'economia digital, se n'han beneficiat 12.083 persones, 9.008 de les quals han participat en activitats de formació tecnològica avançada i 3.268 en accions de curta durada, a biblioteques públiques, d'alfabetització i capacitació digital inicial.

Amb la voluntat de consolidar la formació online i disminuir la fractura digital de determinats col·lectius, durant aquest 2017, Barcelona Activa ha impulsat, coordinat i gestionat projectes de formació online. A dia d'avui, es disposa de 110 continguts online format MOOC (Massive Open Online Courses) sobre capacitació tecnològica vinculats a Cibernàrium, dels quals se n'han beneficiat 1.901 persones.

El programa #estasON–Ciberalfabetització ha contribuït a la digitalització de 776 nens i nenes, joves, i majors de 55 anys mitjançant la realització d'accions formatives de capacitació digital i facilitant l'ús de recursos de la xarxa digital. Aquestes accions han estat conduïdes per 20 persones provinents d'una situació d'atur que, mitjançant el programa de Nous Plans d'Ocupació Municipals, han realitzat un procés de reactivació, reciclatge professional i d'adquisició de noves competències que els ha permès millorar la seva ocupabilitat.

S'ha impulsat el projecte de la IT Academy, una iniciativa pública que busca millorar la competitivitat de les empreses de la ciutat mitjançant la millora de les competències tecnològiques de la ciutadania, professionals i empreses, i donar així resposta a la necessitat de les empreses de disposar de professionals qualificats/des en l'àmbit tecnològic.

L'àrea d'Innovació de Barcelona Activa promou la innovació entre les empreses de la ciutat i activa processos d'innovació dins de la pròpia Barcelona Activa. Durant el 2017, s'ha posat el focus principalment en tres grans àrees d'actuació: la promoció i vinculació de projectes innovadors per a la ciutat, la vinculació amb projectes d'innovació a nivell internacional i l'activació de projectes innovadors dins de Barcelona Activa.

Innovació socioeconòmica

Durant l'any 2017, s'han ofert més de 2.000 places formatives a persones, projectes i empreses de l'àmbit de l'Economia Social. De manera complementària, s'han executat, de forma estable, quatre programes a mida per al foment de l'emprenedoria social i col·lectiva i l'enfortiment de projectes de l'àmbit.

En el seu conjunt, des d'aquests programes i serveis, s'han atès un total de 1.070 persones mitjançant activitats formatives, programes i altres activitats específiques d'intercanvi de coneixement i cooperació empresarial.

Així mateix, durant el 2017 s'ha estat treballant en la conceptualització, el disseny i el usos per posar en marxa el centre de referència municipal de la innovació socioeconòmica, que se sumará a la xarxa d'equipaments de Barcelona Activa.

S'ha consolidat un servei d'Assessorament per a persones emprenedores amb projectes de l'àmbit de l'Economia Social i Solidaria, així com un servei d'Assessorament per a organitzacions d'Altres Economies a l'Oficina d'Atenció a les Empreses (OAE).

S'han executat i finalitzat al primer semestre de l'any els serveis de Dinamització de processos de ESS a 6 districtes de Barcelona impulsant tasques d'identificació, creació d'espais de treball conjunt i creant xarxes i vïncles, amb l'objectiu de fomentar el desenvolupament socioeconòmic des de les entitats d'Economia Social i la seva vinculació als districtes.

En el marc del sistema integral cooperatiu d'intervenció socioeconòmica, s'ha continuat donant suport al projecte Alencoop, cooperativa de recollida selectiva de residus per part de 30 persones sòcies que recullen ferralla, que aquest any ha continuat el procés d'enfortiment del projecte socioempresarial. D'altra banda, al mes de març s'ha constituït una cooperativa de venda i comerç, composta per 15 persones provinents del col·lectiu que exercia la venda ambulants irregular.

Desenvolupament de proximitat

L'any 2017 s'han aprovat els Plans de Desenvolupament Econòmic dels districtes de Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Andreu, que se sumen al de Ciutat Vella ja aprovat al 2016.

S'ha posat en marxa el programa de matchfunding Conjuntament, la primera campanya de finançament col·lectiu endegada per l'Ajuntament de Barcelona, que es traduirà en 24 projectes finançats en els àmbits de l'emprenedoria social de proximitat i les economies comunitàries i col·laboratives procomuns.

L'any 2017 s'ha creat el Punt de Defensa dels Drets Laborals, impulsat amb el Districte de Ciutat Vella, les entitats del territori i les organitzacions sindicals CCOO i UGT, que suposa una ferma aposta en la lluita contra la precarietat laboral i en la detecció de situacions de vulneració dels drets laborals de les persones treballadores, amb l'objectiu de millorar la qualitat de l'ocupació.

La convocatòria de subvencions per a l'impuls socioeconòmic del territori, amb gran èxit d'acollida i prop de 400 projectes presentats, ha permès que prop de 3M d'euros es materia-

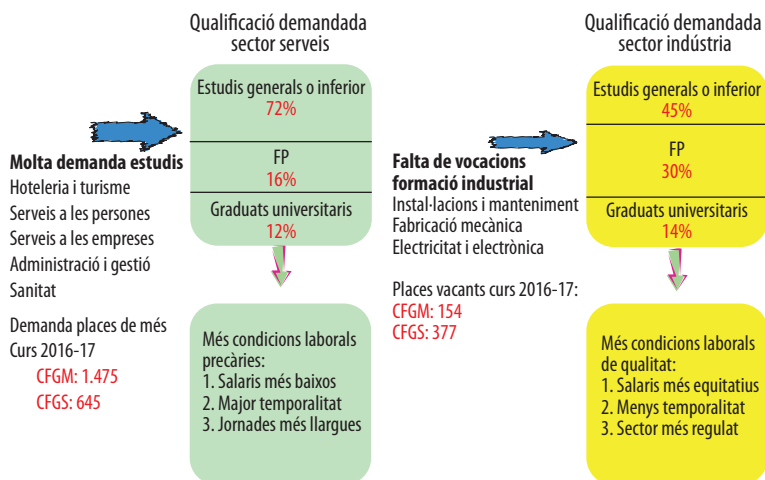
litzen en 99 projectes amb fort arrelament al territori en els àmbits del foment de l'ocupació, l'emprenedoria, l'empresa, l'economia social i la innovació social digital.

Al llarg de 2017 s'han dut a terme, entre altres projectes: Nous programes de dinamització de buits -servei de dinamització econòmica adreçat a les comunitats pakistanesa i bengalí-, el programa d'assessorament comercial -engegat a 4 dels 6 districtes prioritaris de la ciutat-, la dinamització del polígon industrial del Bon Pastor, i la definició de la nau Vila Besòs.

Fundació Barcelona Formació Professional

Els indicadors dels reptes d'horitzó 2020 proposats per la Unió Europea i que facilita Eurostat estan pendent d'actualitzar-se per l'any 2017 en el moment de l'elaboració d'aquest apartat. L'any 2016 els principals indicadors del mercat de treball i del sistema educatiu ens mostraven, d'una banda, una major dificultat d'accés al mercat de treball català que l'europeu (taxes d'atur superior i taxes d'ocupació inferior a la mitjana europea) i de l'altra, una major tendència de cursar estudis d'orientació general davant les trajectòries professionalitzadores. Certament, l'escenari educatiu i laboral és més complex del que en aquestes línies es presenta, no obstant això, Catalunya presenta un escenari menys favorable que la mitjana de països de la Unió Europea pel que fa a la inserció laboral i a la construcció d'itineraris professionalitzadors, així com el pas del món educatiu i formatiu al laboral.

Interacció FP i el mercat de treball en el sector serveis i la indústria. 2017

De cara l'any 2017 segurament els indicadors del mercat de treball milloraran com a conseqüència de la reactivació econòmica dels darrers anys després d'una recessió econòmica important. Ara bé, caldrà esperar a observar les dades per observar si aquesta millora econòmica es transforma en un fet conjuntural o en un canvi estructural dels fonaments del mercat laboral i una major aposta per la formació professional.

Un altre aspecte a comentar sobre l'FP i el mercat de treball és la interacció des del punt de vista sectorial, si observem les dades de la qualificació de les persones en el sector serveis apreciem que una part important de les ofertes laborals són ocupades per persones amb estudis generals o inferior. Aquesta dada ens mostra que el sector no està demandant persones qualificades, o dit d'una altra forma, el sector contracta persones amb estudis generalistes i no persones professionalitzades per desenvolupar l'ocupació. Aquest fet pot comportar com a conseqüència incentivar un sistema laboral amb unes condicions menys favorables que en d'altres sectors més professionalitzats, pot ser el sector industrial.

Des de l'Observatori de la Fundació s'ha observat que les persones titulades amb estudis professionals industrial estan més valorades i tenen millors condicions laborals. La indústria valora notablement la formació professional i fa que les empreses requereixen d'aquestes qualificacions per a dur a terme la seva activitat empresarial. Així doncs, la professionalització de les ocupacions i el requeriment de la qualificació corresponent indistintament de la via pel qual la persona ha assolit l'acreditació són dos aspectes rellevants que cal tenir present a l'hora de dinamitzar l'FP i el mercat de treball qualificat i competitiu.

Per acabar aquest apartat també és rellevant esmentar que actualment hi ha una manca de vocacions industrials pel que fa al jovent: les famílies professionals vinculades a la indústria presenten un menor volum de matriculació que les famílies del sector serveis, on s'observa una sobredemanda formativa tal com es pot observar en l'esquema.

Oferta d'FP inicial

Durant el curs 2017-2018 a la ciutat de Barcelona hi ha 101 centres que ofereixen estudis de formació professional inicial dels quals nou de cada deu centres imparteixen estudis de règim general, un CFGM o un CFGS. Tal com ja s'ha esmentat en anteriors ocasions, i també en l'Anuari de la Formació Professional, Gràcia és l'únic districte sense una oferta pública d'FP. En aquesta línia d'anàlisi és important destacar que l'oferta privada és superior a tots els districtes de la ciutat excepte al de Ciutat Vella i de Sant Martí ja que els concertats també són de naturalesa privada amb la diferència que reben concert econòmic en determinats cicles formatius.

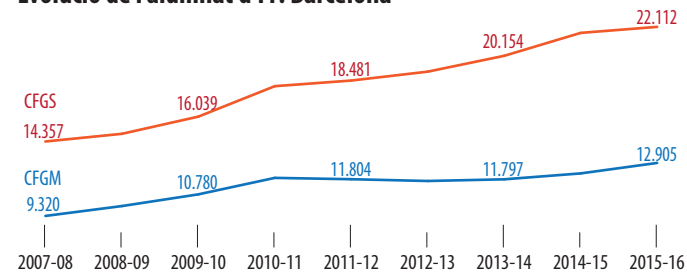
En aquest darrer any s'ha produït un alentiment del creixement de l'alumnat en FP inicial de règim general. Tres possibles causes indirectes d'aquests lleugers descensos: la primera el fet demogràfic -la reducció del nombre de joves d'aquesta generació-; la segona, la disminució o el tancament dels cicles LOGSE que en els darrers anys s'han substituït amb els de LOE. I, finalment, la tercera, no més important, la conjuntura de recuperació econòmica ja que la possibilitat d'entrar al mercat de treball pot persuadir al jovent de continuar la seva trajectòria formativa.

Distribució de centres d'FP de règim general i especial. Curs 2017-18

Ara bé, cal esmentar que la causa més directa és que en aquest curs 2016-2017 s'incrementa el preu de la matriculació dels estudis d'FP. Tot i que el descens no es significatiu, l'increment del cost de la formació és una clara barrera per a l'equitat i l'accés als estudis. Aquesta disminució s'observa tant en la matriculació dels CFGM com dels CFGS.

Evolució de l'alumnat d'FP. Barcelona

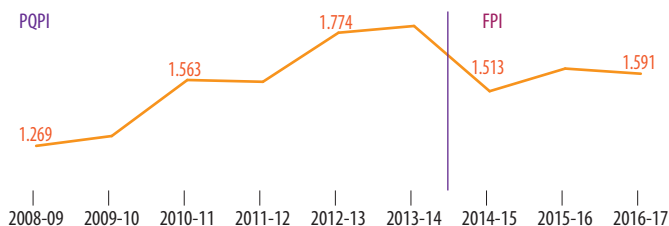

Font: Departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

A Barcelona durant el curs 2016-2017 van cursar un dels Programes de Formació i Inserció (en endavant PFI) un total de 1.591 joves. Aquesta dada reflexa la mateixa tendència de l'any anterior (només 23 persones més. Aquesta dada pot ser fruit de la casuística individual) i superior a l'inici de període. Cal recordar que els PFI s'inicien al curs 2014-2015 i durant els cursos previs s'impartien els Programes de Qualificació Professional Inicial (en endavant PQPI).

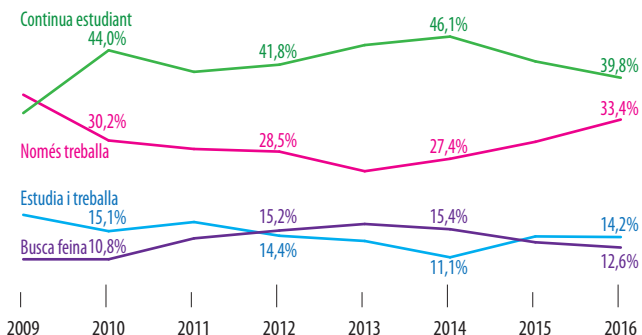
Pel que fa a les dades de continuació d'estudis durant l'any 2017, 7.831 alumnes d'FP han efectuat una preinscripció a estudis universitaris a Catalunya. El nombre de preinscrits procedent d'FP s'ha incrementat des de l'any 2007, una tendència positiva ja que aquest fet ens indica que la passarel·la FP-universitat s'està utilitzant com una via natural, i cada cop més emprada.

Evolució de la matriculació de PQPI i PFI a Barcelona

Pel que fa als nivells d'inserció de les persones graduades en FP per centres formatius de la ciutat observem una millora en els darrers anys: el percentatge de persones que declaren estar només treballant supera els nivells de l'any 2010 i esdevé el nivell màxim dels darrers 8 anys. En canvi, el volum de persones que continua estudiant disminueix i passa a ser el percentatge més baix del període amb un 36,7%. També és destacable l'increment de les persones que combinen la formació amb la feina i la disminució de les persones que declaren estar buscant feina.

Evolució de la situació dels graduats en FP

Un dels components principals del mercat de treball és la contractació. Per nivells educatius observem que a l'any 2017 les persones amb estudis d'ESO o de batxillerat són les més contractades. Cal recordar que aquest valor no és una taxa i, per tant, no està posat en relació al volum total de persones segons els seus nivells d'estudis en situació activa. Apreciem que les persones amb estudis bàsics incrementen el seu pes entre els contractats durant l'any 2017. De fet, és l'únic nivell educatiu que incrementa el seu pes respecte els anys anteriors. Aquesta dada ens mostra el tipus d'ocupació que s'està generant: llocs de treball que no requereixen de qualificació o especialització.

Contractació segons nivell d'instrucció. Barcelona. 2010-17

	Fins a primària	ESO / Batxillerat	FP			Universitat	Total*
			CFGM	CFGs	Total FP		
2010	10,3%	57,7%	11,1%	4,0%	15,0%	17,0%	100,0%
2011	9,4%	59,4%	10,2%	3,9%	14,1%	17,1%	100,0%
2012	12,6%	57,6%	9,0%	3,6%	12,6%	17,3%	100,0%
2013	13,4%	54,0%	9,2%	4,6%	13,8%	18,9%	100,0%
2014	14,4%	53,7%	9,0%	4,8%	13,8%	18,2%	100,0%
2015	15,2%	51,9%	8,9%	4,5%	13,4%	19,6%	100,0%
2016	15,9%	51,3%	8,9%	4,5%	13,5%	19,3%	100,0%
2017	17,2%	50,9%	8,8%	4,1%	12,9%	18,7%	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya

* Existeix una diferència entre el total de contractes i la suma de contractes per nivell formatiu. Aquesta és deguda a que es desconeix el nivell formatiu de molts de les persones treballadores del servei de la llar familiar regulada pel Reial decret 1620/2011, de 14 de novembre, i inclosos al Sistema Especial per Empleats de la llar integrat al Règim General de la Seguretat Social.

Un any més apreciem que les trajectòries laboral de les persones graduades en cicles de grau mitjà i superior presenten diferències rellevants: les que han cursat un CFGS presenten uns nivells d'atur inferiors als dels CFGM i, en contraposició, uns majors nivells de contractació.

Trajectòria laboral segons cicles formatiu cursat. Perfils tipus. 2017

CFGM – Trajectòria laboral	CFGS – Trajectòria laboral
Feina relacionada: 73,8%	Feina relacionada: 72,9%
Via inserció: Empresa de pràctiques	Via inserció: Empresa de pràctiques
Salari recent inserits: 900€ – 1.200€(36,4%)	Salari recent inserits: 900€ – 1.200€(43,7%)
Temporalitat: 91,3%	Temporalitat: 84,1%
Atur registrat: 8,8%	Atur registrat: 7,7%

Foment de l'FP i la transició al món del treball

La Fundació BCN Formació Professional aquest any 2017 ha aprofitat la celebració dels 10 anys de la seva creació per iniciar un procés de reflexió sobre els reptes de l'FP en els propers anys. Aquesta commemoració ha acompanyat part de les actuacions realitzades durant l'any. Tot i així l'activitat pensada especialment per aquest moment ha estat un procés de reflexió i participació a l'entorn dels reptes que la Formació professional haurà d'afrontar en els proper anys.

Accions: formulari a 100 persones vinculades a la FP i amb diferent perfil i rol en relació a l'FP, d'àmbit local, nacional i internacional. Les preguntes formulades han estat al voltant dels principals reptes que s'intueixen, sobre la relació FP i empresa i sobre la innovació i l'FP.

Organització de 3 grups de discussió amb 8 persones (perfiles variats, relacionats amb FP des de diferents perspectives) on la base de la discussió han estat les temàtiques més recurrents extretes de les respostes del formulari.

Presentació dels grups Reptes resultants del treball de reflexió en la jornada de celebració dels 10 anys de la fundació.

Sol·licitud d'un projecte pel 2018 al Palau Macaya per poder fer propostes concretes d'actuació que donin resposta als reptes. (Aprovat)

La Fundació BCN FP va néixer, i així continua sent, amb l'esperit de treballar per contribuir en la millora del sistema de la formació i en conseqüència contribuir en el desenvolupament social i econòmic de Barcelona. En el marc d'aquest objectiu general es treballa a partir d'objectius més concrets que permeten delimitar i concretar les actuacions. Les línies de treball són:

1. La construcció de coneixement i detecció de reptes a millorar o potenciar. L'Observatori de l'FP realitza anàlisis, quantitatives i qualitatives, per tal d'aportar informació sobre l'estat de l'FP. Es realitzen des del punt de vista del sistema educatiu com del sistema laboral i les necessitats del teixit productiu.

2. L'apropament dels centres d'FP a les empreses i a la inversa i treballar per a una bona transició de l'etapa educativa a la laboral de les persones. FP i empresa és l'àrea que gestiona i impulsa bona part de les accions. Es treballa per fomentar la innovació d'aprenentatge a les aules, afavorir la innovació oberta amb les empreses, promoure els valors d'emprenedoria, promocionar l'FP industrial i coordinar part dels Programes de Formació i Inserció (PFI) de la ciutat.

3. La internacionalització de l'alumnat d'FP. Es treballa per facilitar la mobilitat dels estudiants i del professorat d'FP de la ciutat. Les persones participants posen en joc les seves competències tant tècniques com personals i milloren així la seva probabilitat d'ocupabilitat. També, s'impulsa la mobilitat de persones en el marc dels programes de Garantia Juvenil. Projectes europeus és l'àrea que ho gestiona.

4. Visibilitzar i posar en valor l'FP. Aquesta línia de treball es realitza de forma transversal i conjunta entre les tres àrees de la Fundació. Al mateix temps, s'inicia una nova acció estratègica per donar a conèixer la Fundació entre els diferents municipis de l'AMB.

Destaquem les accions de l'any 2017:

1. Coneixement

Anuari de l'FP.

Sectors econòmics emergents i l'FP.

Estudis sobre mercat de treball i FP.

Estudi Joves amb necessitats d'inserció educativa i laboral.

Identificació de les professions vinculades amb al port de Barcelona.

2. Apropament i transicions

Coordinació PFI

Premis FP Emprèn.

Pla de Mesures Innovació a l'FP.

Disseny del model Barcelona Escola segona oportunitat i lideratge de les taules de treball.

Impuls i coordinació de la Taula sectorial de formació industrial (TSFI)

Entra al circuit de la innovació amb l'FP. Projecte d'innovació oberta.

3. Internacionalització

Estades de pràctiques formatives.

Estades en el marc dels programes de Garantia Juvenil.

Mobilitat per professorat. (ERASMUS).

4. Visualització

Procés de reflexió i participació en el marc dels 10 anys.

Sessions de presentació per donar a conèixer la Fundació a l'AMB.

Ampliació bases de dades i informació de la Guia FP a l'AMB.

De cara l'any 2018 el principal repte de la Fundació BCN FP és fer el desplegament de forma esglaonada de les activitats estratègiques que es porten a terme als centres d'FP de la resta de municipis de l'Àrea metropolitana de Barcelona (AMB). Des de l'1 de gener l'àmbit territorial de la Fundació passa a ser la ciutat de Barcelona i la primera corona metropolitana. Les activitats de difusió i informació sobre què és la Fundació, quins són els seus principals eixos de treball i que és el que és pot aportar a l'AMB, ha de centrar gran part dels nostres esforços enguany.

La diversitat de municipis d'aquest context territorial així com de tipologia de centres d'FP i empreses, fa que calgui planificar molt bé aquesta difusió, arribant a les diverses realitats i mostrant quin és el valor que la Fundació amb els seus programes i activitats, els pot aportar.

L'altre gran repte és realitzar un procés de reflexió i un concert entre els diferents agents vinculats a l'FP per dissenyar les accions i les propostes de futur que serveixin per donar resposta a l'FP de futur. Aquest projecte serà possible amb l'atorgació de la subvenció de La Caixa del Palau Macaya "Projectes de reflexió". Després del treball d'aquest 2017, per consensuar amb els actors els reptes de futur de l'FP 2018 s'organitzaran Tribunes FP per debatre i concretar accions i programes per tal d'afrontar aquests reptes. L'objectiu és reflexionar conjuntament per poder avançar, crear coneixement a partir d'aquesta reflexió i fer propostes possibilistes per millorar el sistema de la FP i la seva visibilització davant la societat. S'organitzaran 3 seminaris de treball el 2018 i una Jornada final de conclusions a l'inici del 2019.

Principals reptes de futur

Arrel d'aquests 10 anys de trajectòria de la Fundació BCN Formació Professional -fruit del treball de les tres àrees: la de construcció de coneixement, la de gestió i d'acció i la d'internacionalització- se'n desprèn tot un seguit de reptes de futur que la ciutat de Barcelona haurà d'afrontar en els propers anys. A continuació s'anuncien de forma breu:

Fer de l'FP integrada una aposta real i clara a la ciutat de Barcelona, dotant-la dels recursos necessaris per a que es continuï incentivant l'FP inicial en la societat i al mateix temps poder fer efectiva la integració de l'FP inicial amb la ocupacional.

Cal continuar treballant per consolidar la xarxa centre-empresa-administració. La interconnexió entre els centres educatius i formatius, les empreses i l'administració s'ha de continuar promocionant i incentivant.

Treballar per incentivar la innovació a les aules i traslladar-la a l'empresa. Tant des del punt de vista de les metodologies d'aprenentatge a l'aula com dels processos d'innovació a l'empresa.

L'orientació és una assignatura pendent pel que fa a la formació professional. Cal visibilitzar més l'FP en els processos d'orientació en les etapes prèvies a la presa de decisió i reformular els processos d'orientació actuals.

Un altre aspecte que cal continuar incentivant és la relació entre els centres d'FP i les empreses: el paper de les empreses en el procés de formació, valorar el model d'FP dual, etc.

Per a més detall sobre les línies de treball sobre l'FP les podeu consultar a través de la pàgina web de la Fundació.

Institut Municipal de Persones amb Discapacitat

Les polítiques actives per a l'ocupació gestionades per l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat es poden resumir en el quadre següent, que recull els serveis integrals d'orientació, acompanyament i suport a la inserció de les persones amb discapacitat i/o malaltia mental, que permeten incrementar el grau d'ocupabilitat i la inserció laboral. Atès que no s'han aprovat nous plans al llarg de l'any 2016, es presenten les dades de l'any 2015, any d'aprovació dels serveis per a l'ocupació vigents.

Serveis per a l'ocupació de l'IMPD. 2017. Contracte programa 2017-19

Nombre participants	30	Discapacitat	
Inici	3/4/2017	Física	26*
Fi	31/12/2017	Sensorial auditiva	3
Sexe		Sensorial visual	1
Homes	15		
Dones	15		
Cost projecte	45.750,00 €		

(*) 8 persones tenen pluridiscapacitat

Agents econòmics i socials

Els agents econòmics i socials de Barcelona gestionen diversos programes de formació i inserció per a les persones actives, tant les que treballen com les que cerquen feina. Enguany s'afegeix la informació de PIMEC i FEPIME, organitzacions que han passat a formar part del CESB a partir de 2017.

Comissions Obreres del Barcelonès

Durant l'any 2017, CCOO ha realitzat a la ciutat de Barcelona un total de 160 cursos, 8.960 hores de formació, 2.591 participants. Tot seguit s'exposen les dades més característiques dels cursos realitzats i de l'alumnat participant.

Per famílies professionals

Família	Cursos	Alumnes	Hores
Administració i gestió	9	195	1.204
Comerç i màrqueting	10	227	1.050
Electricitat i electrònica	5	75	360
Ensenyament i formació	15	259	513
Formació complementària transversal	29	439	743
Hostaleria i turisme	3	44	90
Idiomes	20	315	1.150
Informàtica i comunicacions	12	201	515
Sanitat	14	236	335
Seguretat i medi ambient	20	275	1.060
Serveis socioculturals i a la comunitat	17	240	1.730
Transport i manteniment de vehicles	6	85	210
Total	160	2.591	8.960

Segons tipus d'accions

Tipus	Cursos	Alumnes	Hores
Certificats de professionalitat	20	391	3.600
Certificables en acabar el curs	42	696	1.335
Preparatòries per a l'obtenció d'una certificació	16	253	1.110
Total	78	1.340	6.045

Gairebé el 50% de cursos que es van realitzar a la ciutat de Barcelona durant el 2016 permetien que les persones participants poguessin obtenir alguna acreditació oficial o certificació de reconegut valor en el mercat de treball.

Perfil de l'alumnat

El perfil base de l'alumne/a és el d'una dona (62% del total), de més de 45 anys, que en el moment d'iniciar el curs estava ocupada, i amb un nivell d'estudis superior al batxillerat (estufis universitaris, i formació professional de grau superior).

Per edat		Per nivell de formació	
Menys de 25 anys	4%	Sense estudis	2%
25-29 anys	7%	ESO-GE	14%
30-34 anys	9%	FPGM	12%
35-39 anys	13%	Batxillerat	17%
40-44 anys	17%	FPGS	15%
45-49 anys	18%	Universitaris	40%
50 anys i més	32%		
Per estat			
Desocupat/desocupada	39,6%		
Ocupat/ocupada	60,4%		

El perfil base dels treballadors ocupats és el d'un/a treballador/a de gran empresa, amb una categoria professional de treballadora qualificat/da o no qualificat/da, i que presta els seus serveis en l'àrea de producció.

Per categoria professional		Per àrea funcional	
Treballador no qualificat	38%	Producció	76%
Treballador qualificat	35%	Administració	13%
Tècnic	21%	Manteniment	4%
Director	4%	Comercial	4%
Comandament intermedi	2%	Direcció	3%
Per tipus empresa			
No PIME	55%		
PIME	45%		

UGT de Catalunya

Servei d'orientació i intermediació laboral

La UGT de Catalunya disposa d'un Servei d'orientació i intermediació laboral de qualitat, públic i gratuït, creat l'any 1995, adreçat a qualsevol persona en situació d'atur o que vulgui millorar la seva situació laboral. És un servei adreçat especialment a aquells col·lectius més vulnerables,

que presenten dificultats d'accés o manteniment en el nostre mercat de treball: majors de 45 anys, dones, immigrants, persones amb diversitat funcional, persones en situació d'atur de llarga durada, joves sense ocupació anterior... També dona servei a les empreses col·laborant amb elles en la incorporació d'aquestes persones al mercat de treball.

Al llarg de l'any 2017, el Servei d'Orientació i Intermediació Laboral de la UGT de Catalunya ha atès un total de 358 persones a tota Catalunya. D'aquestes, 114 persones resideixen a Barcelona ciutat, el 31,84% del total de persones usuàries del servei.

Orientació professional

La UGT de Catalunya ofereix també l'orientació professional, mitjançant l'IDFO, l'Institut per al Desenvolupament de la Formació i l'Ocupació, que és l'instrument dedicat a gestionar plans de formació i orientació derivats de les polítiques actives d'ocupació, promoure la investigació en metodologies de formació, elaborar materials i recursos didàctics, etc., amb l'objectiu de millorar les capacitats professionals de treballadors i treballadores.

El desenvolupament d'itineraris d'orientació professional, mitjançant la figura de tutors/res personalitzats, el coneixement de les capacitats i actituds pròpies, així com les característiques del mercat de treball i les eines de recerca de feina per accedir-hi, són elements del tot necessaris per millorar l'ocupabilitat de les persones que busquen feina o volen progressar professionalment.

L'any 2017, els serveis d'orientació de la UGT de Catalunya, mitjançant l'IDFO han desenvolupat Itineraris Personals d'Inserció i les Aules Actives de Feina.

Pel que fa als Itineraris Personals d'Inserció, l'IDFO ha atès 215 persones, 127 dones i 88 homes. El 40,2% de les dones i el 52,3% dels homes tenien més de 45 anys. Els Espais de Recerca de Feina, a les sessions ordinàries a Barcelona s'han atès 126 persones.

Formació

Formació per a l'ocupació. La UGT de Catalunya, mitjançant l'IDFO, imparteix també formació per a l'ocupació adreçada a persones treballadores ocupades i a persones en es troben en procés de recerca de feina. Durant l'any 2017, la UGT de Catalunya a realitzat un total de 187 cursos de formació a Barcelona, que representen un total de 7.927 hores lectives i 2.515 alumnes distribuïts de la següent manera:

127 cursos s'han ofert des del Pla Transversal, amb un total de 5.230 hores lectives i 1.779 alumnes. Les famílies professionals de la formació del Pla Transversal impartida han estat: administració i oficines, capacitació professional, formació sindical, habilitats, idiomes, imatge i publicitat, informàtica avançada, informàtica d'usuari i prevenció de riscos laborals.

60 cursos des del Pla Sectorial, amb un total de 2.697 hores lectives i 736 alumnes. Les famílies professionals de la formació del Pla Sectorial impartida han estat: administració i oficines, capacitació professional, comerç, educació i formació, hostaleria i turisme, imatge i publicitat, prevenció de riscos laborals, sanitat, seguretat privada i serveis personals.

Formació sindical. La UGT de Catalunya, imparteix formació sindical adreçada a delegats i delegades de comitès d'empresa, delegats i delegades de personal i delegats i delegades sindicals. Aquesta formació té com a objectiu millorar les habilitats de les persones que representen als treballadors i a les treballadores per a desenvolupar les seves funcions d'una manera adequada i òptima. L'any 2017 s'han realitzat un total de 44 cursos de formació sindical a la ciutat de Barcelona, que han suposat un total de 1.193 hores lectives i 570 alumnes. Els cursos impartits han estat relacionats amb la negociació col·lectiva, les funcions de les persones representants dels treballadors i treballadores, nòmines i seguretat social, contractació, igualtat i no discriminació, plans d'igualtat, prevenció de riscos laborals i tècniques de negociació, entre altres.

Formació per a persones adultes. Mitjançant el Centre de formació de persones adultes Maria Rúbies imparteix formació als seus alumnes relacionada amb: el Graduat en ESO, la preparació per a les proves d'accés als Cicles Formatius de Grau Superior, les proves d'accés a la universitat per als majors de 25 anys i la realització del curs d'accés directe als Cicles Formatius de Grau Mig. L'oferta en formació lingüística es concreta en cursos anuals de català, castellà, anglès i francès, en tres nivells. L'any 2017, el Centre Maria Rúbies ha comptat amb un total de 628 alumnes al conjunt de les diferents especialitats formatives que ofereix.

Programes per a joves. També ofereix programes i projectes adreçats a joves de la ciutat de Barcelona mitjançant l'Avalot - Joves de la UGT de Catalunya. Es tracta de la primera associació sindical juvenil creada al nostre país i una de les primeres d'Europa, constituïda l'any 1997. L'Avalot és l'espai de participació dels joves al sindicat i té com a objectius prioritaris impulsar l'acció unitària de la joventut de Catalunya en defensa de la seva dignitat laboral, emancipació social i dinamisme sociocultural i solidari. Al llarg de l'any 2017 l'AVALOT ha desenvolupat diversos projectes d'assessorament i orientació laboral a la nostra ciutat:

Projecte Eixam! Xarxa d'assessorament i mediació sociolaboral juvenil, oferint assessorament personalitzat a joves de 16 a 35 anys, i tallers formatius en l'àmbit sociolaboral. El nombre de persones ateses durant aquest 2017 a la ciutat de Barcelona ascendeix a un total de 783.

Barcelona treball joves. Programa dirigit a joves menors de 25 anys amb l'objectiu de donar a conèixer les oportunitats professionals que aquests tenen a la seva ciutat, definir els seus objectius professionals i incrementar les seves possibilitats de trobar feina. S'han realitzat al 24 activitats formatives, arribant a 141 joves.

Formació en inserció laboral cases d'oficis. S'han realitzat 3 edicions d'un mòdul de formació en inserció laboral adreçat a joves alumnes – treballadors des programes de cases d'oficis de l'Espectacle, cases d'oficis Barris Sostenibles i Cases d'oficis Digital amb 88 persones participants.

Barcelona treball. Programa dirigit a tota la població amb l'objectiu de donar suport en el procés de recerca de feina i desenvolupament professional. S'han realitzat al 19 activitats formatives, arribant a 167 persones.

Tallers de recerca de feina. Dirigits a alumnes de Centres Educatius de Secundària i Formació Professional. Altrament, durant l'any 2017 hem impartit tallers de recerca de feina l'escola

d'adults del centre penitenciari La Model. L'objectiu bàsic era el de conèixer i aprendre a utilitzar adequadament les diverses eines i canals de recerca de feina. S'han realitzat al 20 activitats formatives en les quals hi ha participat 387 alumnes.

Oficina Jove de Treball de Barcelona. S'han atès un total 3.025 joves, als quals s'ha facilitat informació sobre orientació laboral, assessorament en drets i deures, autoocupació, treball a l'estranger, programa de Garantia Juvenil o bé se'ls ha inscrit a la borsa de treball que es gestiona des de la pròpia oficina. Aquest any han participat un total de 195 joves a les nostres sessions formatives.

Programes socials

SIS: Atenció directa a les persones. La UGT de Catalunya gestiona el SIS (Servei d'Informació Social), el servei d'orientació, informació i assessorament sobre temes socials que vetlla per la reducció de les desigualtats socials mitjançant la promoció de la igualtat i la integració social i laboral, amb especial incidència en aquells col·lectius amb més dificultats.

Les persones que s'adrecen a aquest servei ho fan per diferents vies, la majoria per telèfon, però també de manera presencial, per correu electrònic i a través de la nostra web <http://www.ugt.cat>, buscant informació o amb la necessitat de ser orientades. Algunes demanen directament pel SIS, però d'altres no coneixen el servei i en són dirigides. A la nostra web hi ha un espai concret on es visualitza el servei SIS per a realitzar consultes. En aquest enllaç es pot realitzar la consulta omplint un formulari.

Durant l'any 2017, s'han realitzat un total de 271 accions en el marc d'aquest servei a la ciutat de Barcelona. Totes aquestes accions es caracteritzen per ser personalitzades segons la consulta i necessitats de la persona usuària, i en funció de la consulta poden classificar aquestes de la següent manera: el 29% sobre pensions i prestacions, el 22% sobre maternitat i paternitat, el 20% relacionades amb permisos i drets laborals, el 16% han estat consultes relacionades amb la renda garantida de ciutadania i el 14% sobre finalització de contracte i situació d'atur. De les 271 consultes ateses, 138 van ser formulades per dones i 133 per homes. Per edats, el 20% de les consultes van ser realitzades per persones amb 35 o menys anys, el 45% per persones d'entre 36 i 55 anys i el 33% per persones d'entre 56 i 65 anys. Només un 2% tenia més de 65 anys.

SIAM. Atenció a les dones. El Servei d'Informació, Assessorament i Mediació per Dones atén de manera directa a dones que pateixen o són susceptibles de patir algun tipus de discriminació, amb una resposta integral i immediata. El servei permet detectar les noves i velles formes que prenen les discriminacions, especialment les de gènere, així com solucionar problemàtiques individuals, tot apropant les dones afectades a la lluita sindical. L'any 2017 s'ha atès 296 consultes de les quals, 214 corresponien a persones residents a Barcelona i a l'àrea metropolitana.

Programes dirigits a persones immigrades

L'Associació d'Ajuda Mútua d'Immigrants a Catalunya (AMIC-UGT) som una entitat sense afany de lucre que va néixer l'any 1993, a la seu del sindicat Unió General de Treballadors

de Catalunya. Entre els objectius estatutaris estan conèixer tot allò referit als problemes dels immigrants a Catalunya, donar assessorament i representació a tota persona que ho requereixi per defensar els drets subjectius, assessorar als usuaris en totes aquelles matèries de caràcter legal que interessin a la seva situació, i posar de manifest i lluitar contra tots aquells actes de contingut racista o xenòfob que posin en perill la convivència habitual entre la ciutadania.

Servei d'assessorament jurídic en estrangeria a la seu d'AMIC-UGT. A l'any 2017 a la ciutat de Barcelona s'han atès de forma presencial a 709 persones. Aquests van generar 833 visites, 1.877 consultes (2,65 consultes de mitjana per persona) i 2.044 serveis. A més a més, s'ha donat suport i orientació a: professionals de l'administració (tècnics dels serveis d'acollida i treballadors socials), entitats així com a representants i delegats sindicals.

Servei d'Atenció d'Immigrants, Emigrants i Retornats (SAIER). A més del servei d'assessorament jurídic en estrangeria a la seu d'AMIC-UGT, la nostra organització realitza també actuacions de suport per a la inserció laboral, assessorament formatiu, homologacions de títols, orientació per a la mobilitat internacional i informació sobre l'accés a l'habitatge, dins del Servei d'Atenció a Immigrant, Emigrants i Retornats (SAIER) de l'Ajuntament de Barcelona. L'objectiu és la d'afavorir la cohesió social, fonamentalment des d'accions dirigides a la integració sociolaboral de les persones immigrades a Catalunya i també de les que es plantegen migrar a un altre país o retornar al d'origen. Així, durant l'any 2017, AMIC ha atès al SAIER a 1.516 persones usuàries, que han generat 1.695 visites, 3.029 consultes i 7.696 serveis.

Foment del Treball Nacional

FNT és la confederació d'empresaris i organitzacions empresarials de Catalunya i agrupa tots els sectors de l'activitat econòmica: agricultura, indústria, comerç i serveis.

El centre de formació és un dels serveis que la patronal catalana posa a disposició de les empreses per contribuir a millorar-ne la competitivitat, a través de la qualificació dels recursos humans que les integren, i afavorir-ne la internacionalització. Amb més de 30 anys d'experiència, té per objecte oferir a les empreses activitats formatives i serveis que facilitin l'adaptació dels treballadors als canvis continus que s'imposen en totes les àrees d'activitat i afecten transversalment els llocs de treball de tots els sectors de l'activitat empresarial.

A través del coneixement de les necessitats formatives de les empreses, tant a escala sectorial com territorial, s'ha elaborat un programa d'activitats formatives que dóna resposta a les exigències de millora de la competitivitat i la gestió de les empreses, especialment de les pimes. Els programes es renoven adequant-los a les necessitats de les empreses i dels mercats i potenciant-ne la vinculació a altres organitzacions i entitats capdavanteres en formació contínua.

Activitats de formació

L'any 2017 el centre ha organitzat 453 cursos. Hi destaca la importància dels de caràcter intersectorial, que arriben a 288.

Evolució del nombre de cursos

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Intersectorial	302	152	210	230	265	288
Sectorial	37	5	15	27	199	149
FOAP	-	13	-	1	-	3
Millora continua	28	61	21	10	4	13
Màster	-	-	-	1	-	-

Malgrat la reducció de cursos, el total d'alumnes ha passat de 7.256 a 7.462, amb un augment interanual del 2,8%.

Evolució del nombre d'alumnes

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Intersectorial	6.329	3.856	4.808	5.320	4.071	4.932
Sectorial	635	129	296	487	3.137	2.373
FOAP		195		15		45
Millora continua	298	429	182	115	48	112
Màster				10		-

El perfil de l'alumne del centre de formació d'FTN és el d'una dona (72% del total), major de 45 anys (38%), llicenciada (32% del total), que treballa o ha treballat al departament d'administració d'una empresa (37%). El 34% dels alumnes, però, són persones aturades.

Perfil de l'alumnat. 2017

General		Per estudis		Per àrees		Per categories	
Dones	72%	Doctor	0%	Administració	59%	Treb. Qualificats	48%
PIME	36%	Llicenciat	33%	Producció	11%	Tècnics	27%
Majors 45 anys	38%	Diplomat	22%	Comercial	13%	Caps intermedis	9%
Aturats	34%	Batxillerat	15%	Manteniment	6%	Baixa qualificació	7%
Admón. Pública	8%	Tècnic FPII	17%	Direcció	11%	Directius	9%
		Tècnic FPII	7%				
		Primària	5%				
		Sense estudis	1%				
		Altres	1%				

PIMEC

PIMEC és la patronal que representa les micro, petites i mitjanes empreses i autònoms de Catalunya. Els nostres orígens es remunten a l'any 1975, quan ens vam constituir a les portes de

la transició democràtica. Al 1994 ens vam fusionar amb l'Associació Empresarial Independent (AEI) i l'any 1997, amb l'entitat SEFES. PIMEC està integrada per socis individuals (empreses i autònoms) i col·lectius (gremis i associacions d'empreses de caire sectorial o territorial). Ens definim com una confederació empresarial multisectorial, independent i autònoma de qualsevol organisme, poder o entitat tercera. La nostra actuació en qualitat d'organització empresarial i agent social més representatiu de Catalunya és transversal, actuem en el territori i en el sector. Territorialment, comptem amb 4 seus i 11 delegacions, amb les comissions territorials corresponents, des de les que analitzem i incidim en el context socioeconòmic de cada àmbit territorial.

Des de 1995, PIMEC ofereix serveis d'orientació laboral, intermediació, formació, valoració de llocs de treball i gestió de persones a les empreses. Per això, la nostra entitat compta amb un equip de psicòlegs experts en l'àmbit de l'ocupació, el mercat de treball, la qualificació i el desenvolupament de competències professionals. Al llarg de l'any 2017 PIMEC ha generat molta activitat de suport directe a les empreses i els autònoms, amb jornades i accions formatives, amb el desenvolupament de serveis estratègics de suport a l'empresari, així com amb diverses actuacions en l'àmbit dels serveis d'ocupació i qualificació, amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats formatives actuals i futures d'empreses i persones. Entre aquestes necessitats de formació, hem incidit especialment en analitzar les competències lligades al procés de transformació digital en el que ens trobem immersos, i constituirà un dels eixos estratègics a abordar durant l'any 2018.

Activitats d'orientació i formació professional a Barcelona

Programa d'Orientació i acompanyament a la Inserció. PIMEC participa en serveis personals d'orientació vinculats al Programa d'accions d'Orientació i Acompanyament a la Inserció, en col·laboració amb el SOC, amb punts d'actuació distribuïts arreu de Catalunya. L'objectiu fonamental del programa d'orientació esdevé millorar el posicionament de la persona envers la seva inserció laboral i promoure la millora de les seves competències en quant a la seva ocupabilitat, mitjançant l'orientació i l'acompanyament de les persones.

El Programa d'Orientació i Acompanyament a la Inserció, ja està molt consolidat dins l'estructura i missió de la nostra organització. En aquest sentit, hem realitzat una important tasca de difusió del mateix, que enguany s'ha incrementat especialment gràcies a la tasca de prospecció portada a terme i que compta amb la col·laboració del teixit empresarial del territori.

El nombre de persones ateses al punt d'actuació de PIMEC-Barcelona l'any 2017 ha estat d'un total de 186 (112 dones i 74 homes). El suport per a la definició d'un objectiu professional i el seguiment per emprendre accions per a la recerca de feina, han permès assolir els objectius pactats amb les persones beneficiàries del programa. Del total de persones ateses, un 23%, han estat inserides, essent majoritàriament dones.

Espai de Recerca de Feina. Amb l'objectiu de promoure la recerca organitzada i sistemàtica de feina, PIMEC posa a disposició de les persones en situació d'atur l'Espai de Recerca de Feina,

facilitant el contacte de les persones participants amb les empreses que ofereixen ofertes de treball, ajustes al seu objectiu professional. La diversitat d'estratègies i materials pedagògics emprats es basen en una metodologia dinàmica i participativa que aborden diferents ritmes i vies d'aprenentatge, i que contemplen als usuaris com a agents totalment actius en el seu propi procés. Des de l'Espai de Recerca de Feina de PIMEC s'ha ofert als participants/usuaris tot un seguit de recursos, adaptats tant a l'objectiu professional com al sector d'activitat al qual es dirigeixen, mitjançant:

Atenció i assessorament individualitzat.

Preparació en tècniques i elements actius en la recerca de feina.

Un espai d'intercanvi entre les persones participants.

Accés directe a diferents portals de feina.

Durant l'any 2017, PIMEC ha atès a Barcelona a un total de 89 persones en el marc del programa Espai de Recerca de PIMEC Barcelona. Els perfils de les persones ateses són diversos, però destacaríem que per nivell d'estudis, ens trobem amb un 61% de les persones usuàries amb un nivell d'estudis superiors (Grau, Llicenciatura o CFGS), un 18% amb estudis mitjos (Batxillerat o CFGM) i un 21% amb un nivell d'estudis baix.

Fem Ocupació per a Joves. L'objectiu del programa Fem Ocupació per a Joves és la inserció laboral de les persones joves de 18 a 29 anys, en situació d'atur i amb estudis de nivell mitjà, proporcionant-los, l'orientació i la formació necessària per ocupar un determinat lloc de treball. L'any 2017 s'han inserit a través del programa un total de 80 persones joves a tot Catalunya, 34 de les quals a Barcelona ciutat, en àmbits d'ocupació com Administració, Logística i Atenció al Client. S'han dissenyat itineraris formatius personalitzats, en funció de les necessitats individuals, que han participat en un total de 26 accions formatives, acumulant 8.579 hores de formació. Pel que fa al nivell formatiu, els participants del programa han estat majoritàriament perfils amb ESO i CFGM, deixant en tercer lloc els perfils amb batxillerat.

30 Plus. Programa que combina actuacions ocupacionals orientades a afavorir la inserció laboral de persones majors de 30 anys, preferentment amb baix nivell formatiu i en situació d'atur, mitjançant l'orientació, la formació i la prospecció. L'any 2017 s'han inserit a través del programa un total de 100 persones joves a tot Catalunya, 14 de les quals a Barcelona ciutat, en àmbits d'ocupació com Administració i Atenció al Client. S'han dissenyat itineraris formatius personalitzats, en funció de les necessitats individuals, que han participat en un total de 51 accions formatives, acumulant 7.158 hores de formació.

Xarxa Impulsors de Garantia Juvenil. PIMEC ha format part de la Xarxa d'Impulsors de Garantia Juvenil, en col·laboració amb el SOC, i amb 8 tècnics impulsors distribuïts pel territori català, amb funcions de tutorització i orientació a persones joves, amb l'objectiu de millorar la seva formació i ocupabilitat, a través de la participació en les polítiques actives d'ocupació o els programes específics que s'articulen en el marc de la Garantia Juvenil. Les actuacions s'han centrat principalment en la informació i Orientació individualitzada a les persones joves destinatàries dels Programes de Garantia Juvenil, com inici o complement dels programes

d'intermediació, formació, capacitació per l'ocupació i emprenedoria. A Barcelona ciutat, s'han atès durant l'any 2017, un total de 126 persones joves i s'han realitzat jornades de difusió de la Garantia Juvenil a diversos espais joves i centres cívics de la ciutat.

Formació contínua. PIMEC és centre col·laborador del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya desde 1992, oferint formació a les persones treballadores ocupades o en situació d'atur, amb l'objectiu de fomentar el desenvolupament de les seves competències professionals, la seva qualificació i ocupabilitat, a través de formació contínua i ocupacional. L'any 2017 s'han portat a terme 1.154 cursos de formació, amb una durada total de 50.365 hores i 13.772 persones participants, un 35% de les quals en situació d'atur. A Barcelona, el nombre de cursos ha estat de 314, amb 3.829 participants, i un total de 13.609 hores de formació. Per edats, el 45% són persones majors de 45 anys, concentrades principalment en el tram de 45 a 60 anys, el 41% de tenen entre 30 i 45 anys, i un 14% són menors de 30. Majoritàriament són dones (59%), i pel que fa al nivell d'estudis, el 23% tenen titulació d'ESO o graduat escolar, el 16% batxillerat, el 13% FP grau mitjà, el 17% FP grau superior, i el 27% estudis universitaris.

Agència de col·locació. PIMEC va ser centre col·laborador del Servei Català de Col·locació en matèria de intermediació durant tota la seva activitat i vigència, gestionant l'oferta i la demanda, i actualment es manté el servei a través de la nostra activitat com Agència de Col·locació, gestionant l'any 2017 prop de 500 ofertes de treball, un 25% de les quals d'empreses de Barcelona ciutat.

Network Talent. PIMEC ha tingut la iniciativa d'organitzar sessions de networking entre empreses i persones en procés de recerca de feina o de millora de la seva ocupació, destinades a col·lectius específics. Aquesta iniciativa parteix de la dificultat de determinats col·lectius, com les persones joves, d'accedir al mercat de treball, per factors curriculars, com la manca d'experiència. La metodologia emprada permet que empresa i candidat es coneguin en clau de competències, el que ofereix l'oportunitat d'accedir a una posterior entrevista de treball. Les sessions s'organitzen sectorial i territorialment. Concretament a Barcelona ciutat, l'any 2017 PIMEC ha organitzat 2 espais de Network Talent en el marc de la fira BIZ Barcelona, en els que han participat 45 persones i 10 empreses.

Participació en jornades, tallers i fires d'ocupació. A Barcelona donem suport a l'organització del JOBarcelona, on l'any 2017 hi hem estat presents a través d'un estand propi, així com mitjançant l'organització d'un taller dinàmic de preparació de les persones joves per a un procés de selecció. Hem participat també en les jornades d'ocupació del Institut de Formació Contínua IL3, la Fundació Blanquerna, la UIC i l'ESERP, oferint orientació professional i oportunitats de treball a les persones joves. A través de la Fundació PIMEC treballem en l'atenció a les persones més vulnerables professionalment per segones oportunitats. Actuem com a pont entre les entitats socials i les micros, petites i mitjanes empreses, fomentant una eina de Responsabilitat Social Corporativa i contribuint a la sensibilització i recerca d'oportunitats d'inserció.

Programa Emppersona. Com a part dels serveis de Responsabilitat Social Corporativa, el programa Emppersona de la Fundació PIMEC acompanya a persones empresàries que s'han

vist obligades a deixar la seva activitat professional, a aconseguir una segona oportunitat. El programa ofereix serveis de suport en el procés de reorientació per a accedir a un nou lloc de treball, per autoocupar-se o per a iniciar un procés de reflotar la seva empresa. Serveis com la “Xarxa Dones de Valor” fomenten l’empoderament a dones empresàries a través de processos de mentoratge.

El perfil majoritari dels usuaris participants són majors de 45 anys sense cap prestació (70% majors de 50 anys). L’any 2017 s’han atès 284 persones, de les que un 44% han aconseguit una segona oportunitat després del seu pas pel programa, un 23% s’han inserit al mercat laboral, un 14% han iniciat un nou projecte empresarial i un 7% han pogut reflotar la seva activitat professional.

Programa Incorpora i Punt Autoocupació (PAI). La Fundació PIMEC forma part de la Xarxa Incorpora i participa en programes en col·laboració amb l’Àrea d’integració laboral de l’Obra Social “la Caixa”, adreçats a persones en situació de risc d’exclusió, amb l’objectiu principal de fomentar de manera directa l’accés al món laboral. Es treballa per itineraris personalitzats per a la inserció laboral de persones en situació de vulnerabilitat davant el mercat de treball, així com per a l’acompanyament en el desenvolupament de projectes d’autoocupació, a través d’una metodologia de suport en tot el procés d’Acol·lida-Preparació Pla Individual/Pla Empresa – Acompanyament - Formació – Creació – Consolidació.

FEPIME-Catalunya)

La Federació d’Empresaris de la Petita i Mitjana Empresa de Catalunya (FEPIME-Catalunya) és una associació de caràcter federatiu constituïda al any 2000 com a òrgan de coordinació, representació, gestió, foment i defensa dels interessos generals i comuns de les petites i mitjanes empreses de Catalunya. Fepime defensa la pime catalana com a motor del creixement econòmic i social de Catalunya i treballa perquè el marc polític i econòmic afavoreixi el desenvolupament de les pimes, que representen més del 99% del teixit empresarial català i donen feina a tres quartes parts dels treballadors a Catalunya. FEPIME-Catalunya té un caràcter independent de qualsevol administració pública o política i de qualsevol altre de caràcter aliè als interessos que representa. Compta de manera directa i indirecta amb la unió de vora 400 organitzacions territorials i sectorials que agrupen a més de 220.000 empreses. La nostra pertinença a òrgans de govern d’organitzacions com a CEPYME, UEAPME i CESE, ens permet defensar i recolzar a les nostres organitzacions no sols a nivell autonòmic, sinó també estatal i Europeu.

Fepime Catalunya participa com a entitat coordinadora de programes de polítiques actives:

Fem Ocupació per a Joves, programa convocat pel Servei d’Ocupació de Catalunya, amb la finalitat d’afavorir la inserció laboral dels joves d’entre 18 i 29 anys que estiguin desocupats i sense qualificació especialitzada. Mitjançant aquest programa, cada participant rep una formació específica que té relació amb el lloc de treball per al qual se li contracta, el jove també té un tutor que l’acompanya i guia durant tot el procés de formació i contractació. Durant 2017 s’han gestionat un total de 72 contractes d’aquest programa.

30 Plus, programa convocat pel Servei d'Ocupació de Catalunya, adreçat a persones de més de 30 anys (preferiblement d'entre 30 i 45) amb baix nivell formatiu que estiguin en situació d'atur. Durant aquest programa, cada participant rep formació vinculada a un lloc de treball per al que se li fa un contracte laboral. La persona també rep orientació i acompanyament en el procés de contractació i formació. Durant 2017 es van gestionar un total de 72 nous contractes des de aquest programa.

Generalitat de Catalunya

La Generalitat de Catalunya porta a terme un ampli seguit de polítiques actives a la ciutat de Barcelona, tant de promoció de l'ocupació com de suport a les empreses.

ACCIÓ

És l'agència per la competitivitat de l'empresa de la Generalitat de Catalunya, que vol contribuir a l'èxit de les empreses en el mercat a través del foment de la innovació, la internacionalització empresarial i l'atracció d'inversió estrangera, com els tres principals pilars d'actuació. Per dur a terme aquesta tasca, ACCIÓ disposa, a més, dels clústers i el finançament com a eines de suport. Les principals actuacions i resultats dels programes desenvolupats per ACCIÓ durant el 2017 són els següents:

1.- Unitat d'Internacionalització

Actuacions dirigides a impulsar la internacionalització de l'empresa catalana, a través de programes de suport i de serveis especialitzats en la iniciació, la diversificació i la consolidació de la seva presència exterior. Aquests serveis es duen a terme, principalment, a través de la xarxa d'Oficines Exteriors i amb la col·laboració i complementarietat d'entitats de suport a la internacionalització.

Comercialització: suposa un estudi en profunditat d'un determinat sector en un país per a conèixer les principals empreses que en formen part, els actors i associacions que hi intervenen, així com les possibilitats i potencials estratègies de comercialització i introducció en el mercat. Durant el 2017 es van realitzar 1.381 assessoraments personalitzats a un total de 831 empreses.

Assessorament en contractació pública internacional (CPI): ofereix serveis i instruments de suport a l'empresa catalana per tal d'incrementar-ne l'accés a les oportunitats de negoci que ofereixen tant les institucions de finançament multilateral com el mercat de la contractació pública internacional. D'aquesta manera, durant l'any 2017 s'han gestionat 44 projectes, hi ha hagut 27 empreses assessorades, s'han materialitzat 26 projectes i s'han fet 11 sessions de capaciació en CPI realitzades i d'oportunitats amb 180 assistents.

Tercer Sector Social: desenvolupament de projectes i serveis de suport a l'economia social. L'any 2017 s'ha definit i elaborat l'Estratègia Empresa i Drets Humans i s'han gestionat 18 projectes, per part de 14 empreses.

Supplier search service: servei de cerca de proveïdors que gestiona les oportunitats de negoci rebudes, majoritàriament a través de les oficines exteriors d'ACCIÓ, de distribuïdors/importadors/fabricants que busquen abastir-se de determinats productes o serveis. Així mateix, ofereix un servei personalitzat de cerca de proveïdors locals dirigit als inversors presents a Catalunya o potencials inversors que avaluin projectes d'inversió futura. El servei identifica les

empreses catalanes que poden atendre aquestes demandes i les connecta amb les empreses clients. S'han gestionat 126 projectes i s'ha impactat en 161 empreses.

Programes i actuacions geogràfiques específiques: per conèixer determinats mercats i les seves oportunitats de negoci, col·laborar amb altres empreses que ja hi tenen experiència i començar a fer-hi negoci. L'any 2017 destaca el Pla Àfrica, on s'han gestionat 101 projectes, i el Catalan Wines (Estats Units i Alemanya), dins del qual s'han gestionat 71 projectes.

Programa de cupons a la internacionalització: dirigit a les empreses catalanes que volen iniciar o consolidar les primeres etapes de la seva internacionalització, per contractar serveis professionals orientats als mercats internacionals. La seva execució s'ha traduït l'any 2017 en 299 projectes presentats, 205 projectes aprovats, 0,71 milions d'euros d'ajut i 0,89 milions d'euros d'inversió generada.

Accreditació d'Agents de Suport a la Internacionalització: aquest programa té l'objectiu de potenciar la col·laboració publico-privada per impulsar la coordinació i les col·laboracions entre els diferents agents. L'any 2017, ACCIÓ té acreditades 64 entitats com a Agents de Suport a la Internacionalització en 5 categories: entitats de promoció, entitats d'assessorament, entitats de formació, entitats de finançament i empreses privades.

En el marc dels programes de Cooperació Internacional, s'han mobilitzat 221 empreses en la formació de grups de treball d'internacionalització agrupada.

Oficina Tècnica CPI: l'any 2017 es va definir l'estratègia i l'operativa de l'Oficina Tècnica de Barreres a la Internacionalització. També es va desenvolupar el Catalonia Trade Portal, servei digital d'informació per accés a mercats internacionals.

2.- Gestió d'oficines exteriors i mercats

Actuacions i serveis dirigits a promoure la connexió de l'empresa catalana al món i assessorar-la en la implantació en nous mercats i el descobriment d'oportunitats de negoci globals, a més d'ajudar-la en el procés d'internacionalització de la innovació gràcies al suport i coneixement local.

Xarxa d'Oficines Exteriors de Comerç i Inversions de la Generalitat de Catalunya.

Durant l'any 2017 es van obrir 4 oficines noves a Zagreb, Teheran, Nairobi i Amsterdam. Al acabar l'any 2017, sumen un total de 40 oficines exteriors amb un àmbit d'actuació a més de 100 països. Aquestes oficines proporcionen serveis personalitzats per fomentar la internacionalització i la inversió a l'exterior de l'empresa catalana en els mercats seleccionats. Els resultats globals de 2017 han estat els següents:

S'han realitzat més de 3.096 serveis personalitzats en internacionalització a més de 1.956 empreses.

Les oficines exteriors han iniciat 1.150 projectes.

Les oficines exteriors han gestionat un total de 1.343 projectes de més de 760 empreses.

S'han materialitzat 881 projectes per part de les oficines exteriors.

Inversió directa a l'exterior: servei creat per analitzar els costos de realitzar una inversió empresarial en un mercat en qüestió i decidir si és viable o no per l'empresa que el vol realitzar. Durant el 2017 s'han gestionat 163 projectes d'inversió gestionats de 100 empreses a l'exterior i s'han materialitzat 58 projectes.

Servei softlanding: són serveis per projectes d'implantació empresarial a l'estranger, a través de plataformes empresarials o virtuals. Durant l'any 2017 es van iniciar 72 projectes d'inversió, s'han gestionat 111 projectes d'inversió de 67 empreses a l'exterior i s'han materialitzat 32 projectes.

3.- Unitat d'inversió i empreses estrangeres

Actuacions i serveis destinats a promoure la generació de projectes d'inversió d'alt impacte a Catalunya, proporcionant assistència especialitzada al llarg de tot el procés, així com enfortir l'arrelament de les empreses estrangeres ja establertes a Catalunya. Catalonia Trade & Investment és l'àrea d'atracció d'inversions estrangeres d'ACCIÓ.

Ajuts d'alt impacte: ajuts a projectes d'inversió realitzats a Catalunya per empreses establertes o no a Catalunya, que inverteixen en actius fixos, en projectes d'R+D i/o creen ocupació amb centres de serveis, logístics, d'R+D+i, projectes industrials o centres de decisió d'àmbit supraregional. Durant l'any 2017 destaca l'augment del pressupost destinat a aquesta línia de subvencions fins a 7,3 M d'€. Al llarg de l'any s'han presentat 91 projectes de 88 empreses, s'han aprovat 48 projectes amb ajut assignat i s'han atorgat 7,3 milions d'euros d'ajut que suposen la mobilització d'una inversió empresarial de 293 milions d'euros i la creació de 3.297 llocs de treball a Catalunya.

4.- Unitat d'Innovació Empresarial

Comprèn actuacions dirigides a dissenyar, elaborar i executar programes d'actuació en matèria d'R+D+i en les vessants estratègica i operativa, en tots els processos de l'empresa.

Instruments de consolidació de l'oferta d'innovació empresarial. La Unitat d'Innovació Empresarial impulsa instruments de transferència tecnològica per incentivar l'arribada als mercats dels resultats de la recerca realitzada als centres tecnològics i universitaris de Catalunya. Per això es van crear dues infraestructures clau: Eurecat i Tecnio. L'any 2017, s'ha aprovat la fusió del Centre Tecnològic de la Química de Catalunya dins Eurecat, fins aleshores era centre adscrit a Eurecat. Actualment, la integració dels centres dins d'EURECAT és total i, per tant, Eurecat s'ha consolidat com a gran centre tecnològic de Catalunya, actuant com a proveïdor de tecnologia innovadora i diferencial per a donar resposta a les necessitats d'innovació de les empreses i impulsar la seva competitivitat. Les principals dades d'activitat d'aquest centre l'any 2017 són: 68,5 milions d'euros d'ingressos totals Eurecat i els seus centres adscrits, facturació de 2,5 milions d'euros en projectes europeus i 1.273 empreses clients.

El segell TECNIO és l'acreditació que identifica els proveïdors que ofereixen tecnologia diferencial a Catalunya, així com els facilitadors que participen en el procés de transferència de tec-

nologia i coneixement. L'acreditació, atorgada per la Generalitat de Catalunya a través d'ACCIÓ, té l'objectiu de facilitar a les empreses catalanes i a tot l'ecosistema innovador català la cerca de tecnologia innovadora. Durant l'any 2017, aquest segell s'ha consolidat i al acabar l'any sumaven un total de 71 entitats TECNIO acreditades, de les quals 51 entitats són desenvolupadors de tecnologia públics, 5 entitats són desenvolupadors de tecnologia sense ànim de lucre (una és un desenvolupador privat sense ànim de lucre avançats i 4 són altres desenvolupadors sense ànim de lucre), 5 entitats són desenvolupadors de tecnologia privats i 10 són facilitadors de tecnologia públics (unitats de comercialització de tecnologia). Principals resultats 2017: 149,3 milions d'euros d'ingressos totals, s'han sol·licitat 41 patents europees o Patents Cooperation Treaty (PCT) a través de TECNIO i d'empreses, s'han transferit 22 patents a través de TECNIO i s'han creat 5 spin off.

Tecniospring Plus es un programa d'ajuts a la contractació de personal d'R+D experimentat a les empreses amb seu operativa a Catalunya i a les entitats acreditades TECNIO amb l'objectiu d'incorporar talent científic en el sistema de recerca i innovació català, l'establiment d'aliances internacionals estratègiques i la capacitat de Catalunya en incidir internacionalment en el camp de la recerca i la innovació. Durant el 2017, es van presentar 88 sol·licituds, de les quals se'n van aprovar 18, que van suposar 2,23 milions d'euros de subvenció rebuda.

Instruments de demanda d'innovació empresarial. Amb l'objectiu de posar a disposició de les empreses instruments que incentivin la realització de projectes d'innovació, s'han dut a terme diferents actuacions:

Comunitats RIS3CAT. Un dels instruments clau creats per potenciar la col·laboració entre els agents de la quàdruple hèlix (sistema d'R+D+i, empreses, administracions públiques i usuaris de la innovació), són les comunitats de la RIS3CAT, que tenen l'objectiu de mobilitzar de manera coordinada a tots els agents rellevants de cada àmbit líder sectorial identificat en la RIS3CAT durant el període 2014-2020. L'any 2017 s'ha resolt la convocatòria del 2016: 43,9 milions d'euros de cofinançament de Fons FEDER per al període 2015-2017, dels quals 24,08 milions d'euros han estat destinats a la convocatòria del 2017. S'han presentat 10 comunitats amb 67 projectes d'R+D+i i processos, dels quals s'han aprovat 6 comunitats i 32 projectes d'R+D+i i processos. 24,08 milions d'euros en import d'ajut i 73,7 milions d'euros d'inversió generada.

Nuclis d'innovació tecnològica: ajuts per al desenvolupament de projectes d'R+D de manera individual i cooperativa, tant de caire nacional com internacional. A la convocatòria 2017 es van presentar 13 projectes, dels quals es van aprovar 10 projectes internacionals: Unilaterals (2 projectes), Bilaterals Alemanya (3 projectes), ERA-net Electric Mobility Europe (3 projectes) i ERA-net MANUNET III (2 projectes). Van suposar 1,12 milions d'euros d'ajut i 2,33 milions d'inversió generada. Per altra banda, l'any 2017 s'ha resolt la convocatòria del 2016: 154 projectes presentats, dels quals es van aprovar 42 projectes, amb 5,26 milions d'euros d'import d'ajut i 17,5 milions d'inversió generada.

Programa de cupons a la innovació: programa per a la contractació de serveis en forma de cupons a la innovació realitzats per proveïdors acreditats per ACCIÓ. La seva execució s'ha tra-

duït l'any 2017 en 132 projectes presentats, 92 projectes aprovats, més de 0,45 milions d'euros d'import d'ajut i més de 0,65 milions d'euros d'inversió mobilitzada.

Itinerari Innovar per créixer: servei d'acompanyament amb l'objectiu d'aconseguir la millora del procés d'innovació de l'empresa a fi d'incrementar els resultats empresarials. 32 projectes gestionats l'any 2017.

Programa de suport als incentius fiscals a la innovació, per ajudar les empreses a identificar l'incentiu fiscal que s'adapta més bé a les seves necessitats i orientar-les a l'hora d'aplicar-ho. La seva execució s'ha traduït l'any 2017 en 11 projectes gestionats amb 13 empreses.

Cerca de socis corporatius: iniciativa per impulsar la innovació en empreses consolidades a través de col·laboracions. S'han gestionat 12 projectes, amb 29 empreses participants, 120 contactes facilitats, la formalització de 3 préstecs participatius i 14 acords assolits entre startups i empreses consolidades.

Innovació internacional: servei d'assessorament a empreses i centres tecnològics catalans per identificar quin és el mercat més adient per internacionalitzar la seva tecnologia i orientar-los en la seva implementació al mercat de destí. 187 projectes gestionats al 2017.

Serveis d'assessorament a la innovació: 1.444 assessoraments per orientar les empreses en les seves actuacions de desenvolupament tecnològic i d'innovació.

Per tal que el guany competitiu que representa la innovació assoleixi nivells superiors, s'han articulat diferents actuacions per facilitar la innovació en contextos internacionals, s'han impulsat projectes de cooperació tecnològica internacional (projectes d'R+D diferencial amb col·laboració d'empreses de tercers països) i s'ha acompanyat les empreses en el seu procés d'innovació internacional amb el Programa Horitzó 2020 de la Unió Europea.

Impuls a la cooperació tecnològica internacional: el Servei de Cooperació Tecnològica Internacional, que es presta gràcies al suport de la xarxa EEN-Enterprise Europe Network de la Comissió Europea, té com a objectiu incrementar la consecució d'acords de cooperació i la transferència de tecnologia internacional. Els principals resultats assolits l'any 2017 han estat:

Organització de 5 esdeveniments de transferència tecnològica (brokerages events), amb gairebé 631 participants. Destaquen els esdeveniments realitzats al Mobile World Congress (MWC), Alimentaria, Expoquímia i l'Smart City Expo.

156 cerques de socis gestionades i 30 materialitzades mitjançant l'EEN.

Intermediació en 41 acords de transferència tecnològica i d'R+D.

A través del **Servei de Foment a la Participació a l'H2020**, durant l'any 2017, s'han acompanyat 217 projectes per ser presentats a les convocatòries de l'Horitzó 2020, dels quals se n'han materialitzat 42; s'han gestionat 84 projectes a través de serveis KAM (Key Account Manager) a beneficiaris SME Instrument.

Durant l'any 2017, en l'àmbit de dinamització de la innovació es van realitzar un total de 29 jornades de tres tipologies diferents: 19 tallers d'innovació amb una participació de 440 assistents i 10 esmorzars, 6 a les delegacions territorials amb una participació de 185 assistents i 4 a Barcelona, amb una participació de 149 assistents.

Programa Startup Catalonia

Actuacions i serveis dirigits a fomentar la cultura emprenedora basada en la creació i creixement de les startups. Al llarg del 2017, des d'ACCIÓ s'ha continuat donant suport a les startups a través de diferents programes i serveis a mida amb els objectius de fer-les créixer, fer-les finançament viables, fer-les diferents, productives, eficients, constantment innovadores i ràpidament internacionals. El 2017, un any després del seu naixement, s'ha consolidat la plataforma Barcelona & Catalonia Startup Hub i s'ha convertit en una eina dinàmica que reflecteix la realitat emprenedora de Catalunya, proporcionant un major coneixement dels principals aspectes del perfil de les més de 1.200 startups que en formen part: el 80% de les startups tenen menys de 6 anys i ocupen 11.715 persones, una mitjana de 12 persones per startups. Més del 90% de les startups es localitzen en un radi de 50 km de Barcelona, i els sectors destacats on s'ubiquen són el software d'internet i mòbil, comerç electrònic, big data, eHealth o turisme i oci.

Startup capital: nou programa amb un pressupost total de 1,5 milions d'euros per donar ajuts directes de fins a 75.000 a startups tecnològiques per al creixement en fases inicials. Els beneficiaris poden executar el projecte durant l'any 2018 i primer semestre de l'any 2019. Durant l'any 2017 s'han presentat un total de 251 expedients, dels quals se n'han aprovat 20. La inversió generada ha estat 3,5 milions d'euros.

Acceleradores territorials: impulsar programes d'acceleració per afavorir el creixement d'empreses amb projectes innovadors i/o startups. Resultats durant l'any 2017 es van presentar 22 sol·licituds de 38 entitats, de les quals se'n van aprovar 16. L'import de l'ajut va ser de més de 0,45 milions d'euros i es va generar una inversió de més de 0,85 milions d'euros.

Escoles de negoci enfocades a l'assessorament a startups tecnològiques: ofereix suport a programes d'assessorament a startups en fases inicials i a la connexió d'aquestes amb empreses catalanes. Resultats durant l'any 2017: es van presentar 14 sol·licituds, de les quals se'n van aprovar 6. Van rebre una subvenció de gairebé 0,24 milions euros i es va generar una inversió de més de 0,25 milions d'euros.

Ajuts en espècie a empreses pel disseny i implementació de plans de col·laboració amb startups, per tal de fomentar que les grans i mitjanes empreses defineixin la seva estratègia d'innovació a través de la col·laboració amb startups i posin en marxa els processos per a implementar-la. Resultats durant l'any 2017: es van presentar un total de 36 expedients, dels quals se'n van aprovar 29. L'import de l'ajut i l'import de la inversió va ser de 0,5 milions d'euros.

Acreditació de tutors amb l'objectiu que donin suport i facin créixer el projecte empresarial d'emprenedors. En la convocatòria de l'any 2017, s'han acreditat un total de 162 tutors.

5.- Unitat de finançament

Actuacions per posar a l'abast de les empreses catalanes el mix de finançament més adient a les seves necessitats, amb una especial incidència en el finançament alternatiu i complementari al bancari, tant nacional com internacional, per dotar-les de major solidesa financera i aprofitar les oportunitats de creixement, així com acompanyar-les en el procés d'obtenció quan sigui

necessari. Durant l'any 2017 també s'ha treballat per contribuir a millorar l'accés al finançament empresarial a Catalunya actuant com a vehiculadors d'instruments de finançament alternatius als bancaris, i així facilitar l'accés al crèdit mitjançant diversos instruments.

Difusió d'instruments de finançament a través de diferents jornades a Barcelona i al territori per divulgar les principals eines disponibles de finançament. A banda dels Esmorzars de finançament i els Tallers de finançament, l'any 2017 s'ha creat una nova tipologia de jornada, els Showrooms de finançament, que inclou explicacions dinàmiques sobre els instruments i reunions preagendades amb els diferents finançadors presents a la jornada. En total es van organitzar el 2017 53 jornades, amb un total de 2.198 assistents, de les quals 19 van ser Esmorzars de finançament amb un total de 968 assistents, 24 Tallers de finançament amb un total de 741 assistents i 10 Showrooms, amb un total de 489 assistents.

Servei d'Assessorament Financer, per donar instruments a les empreses per diversificar-ne les fonts de finançament. Durant l'any 2017 es van atendre 225 empreses, a les quals s'ha recomanat més de 715 proveïdors de finançament. Hi ha una cartera de 185 proveïdors de finançament, i el finançament obtingut ha estat de 4,9 milions d'euros.

Acreditació d'entitats de finançament alternatiu, per garantir la qualitat de les entitats, generar confiança a les empreses i disposar d'informació de mercat per implementar polítiques de suport al finançament empresarial. Durant l'any 2017 s'han signat 7 convenis de patrocini amb plataformes de finançament alternatiu per donar-els-hi suport, i s'han acreditat 20 entitats de quatre categories:

3 entitats de finançament col·lectiu de préstec (crowdlending), que han formalitzat 335 préstecs per un import de 22,1 milions d'euros.

2 entitats de finançament garantit de factures (invoice trading) que han aconseguit 21,8 milions d'euros en 1.337 descomptes.

3 entitats de finançament col·lectiu d'inversió (equity crowdfunding) que han dut a terme 28 operacions per un import de més de 9,9 milions d'euros.

12 xarxes d'àngels inversors o inversors privats (business angels): 67 empreses catalanes invertides a través de les XIP per un import de 15,5 milions d'euros. Aquestes 12 xarxes certifiquen compten amb 3.149 inversors inscrits i 1.525 inversors actius. S'han atès 3.165 projectes, dels quals 1.106 s'han presentat a inversors.

6.- Unitat de Clústers

Comprèn actuacions destinades a planificar les iniciatives de reforçament de la competitivitat sectorial de la indústria catalana, en especial les que es refereixen a la política de clústers i coordinar el diàleg amb els agents econòmics i socials en aquest àmbit.

Estructuració del Mapa de Clústers català. Durant l'any 2017 s'ha consolidat el desplegament del Programa Catalunya Clústers, que té la finalitat d'impulsar la competitivitat de l'economia catalana, sistematitzar l'actuació de la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de la política de clústers i contribuir a la racionalització del mapa de les associacions clúster existents

a Catalunya. S'han acreditat 30 clústers en la convocatòria del Programa Catalunya Clústers del 2017 i, per tant, aquests són els que formen part del Programa Catalunya clústers que, conjuntament, tenen una facturació agregada de 74.000 milions d'euros, amb un total de 2.200 membres i una ocupació superior a les 309.900 persones.

Dins el Programa Catalunya Clústers, el 2017 es va ampliar l'Espai Catalonia Clústers, on ja s'hi han instal·lat 10 clústers amb l'objectiu de dur a terme projectes col·laboratius, generar sinergies interclúster, organitzar showrooms, rebre delegacions internacionals, entre d'altres activitats.

En relació amb les iniciatives internacionals, les 30 organitzacions clúster catalanes tenen la certificació Bronze Label o superior concedit per part del European Secretariat for Cluster Analysis (ESCA).

Dinamització Programa Clústers i capacitatíó d'equips clústers. S'han realitzat 9 activitats en l'àmbit de la capacitatíó d'equips d'organitzacions clúster amb un total de 225 assistents. En relació al Programa de suport a iniciatives de reforç de la competitivitat, aquest 2017, s'han presentat 141 entitats amb un total de 110 projectes a convocatòria d'ajuts, finalment, se'n van aprovar 95.

Connexió internacional dels clústers. Amb l'objectiu de promoure la internacionalització dels clústers catalans, s'han realitzat 32 assessoraments a través del Servei d'Assessorament en projectes europeus per a clústers.

7.- Relacions Institucionals i Projecció Internacional

Actuacions i serveis relacionats amb l'organització de missions institucionals i internacionals; promoció a fires i desenvolupament de relacions institucionals internacionals.

Missions empresarials, amb l'objectiu d'acostar a les empreses catalanes a països que van més enllà dels mercats de proximitat. S'han realitzat 85 missions, amb un total de 659 empreses participants: 4 missions amb representació institucional, que inclou les missions amb empreses i els viatges institucionals (Mèxic, Xina, Benelux i 4 motors a Dinamarca) amb 63 empreses participants; 31 missions estratègiques, amb més de 275 empreses participants; 25 missions internacionals amb entitats amb 144 empreses participants; i 25 missions subvencionades a través del Consell de Cambres amb 177 empreses participants.

Durant el 2017 el Servei d'Orientació Empresarial ha atès 3.065 consultes.

ACCIÓ participa i és membre de diverses xarxes internacionals, com les següents: Enterprise Europe Network Catalonia, 4 Motors, Euroregió Pirineus-Mediterrània, Districts of Creativity, ADR, Vanguard Initiative, TCI Network, ERRIN, EARTO, EURADA, RegioTex, Baltic Sea Region Innovation Express, ANIMA Investment Network, PSLO World Bank, EBAN, Invest Europe Network EVCA, Global Federation of Competitiveness Councils, ACTE (European Textile Collectivities Association), Ellen MacArthur Foundation, RTPQ (Regional Trade Promotion Organizations).

8.- Delegacions territorials

Les delegacions enforteixen la presència d'ACCIÓ al territori i impulsant la competitivitat empresarial a través de l'assessorament global a l'empresa; la captació i fidelització d'empreses; la promoció de programes dels diferents àmbits. L'any 2017, s'ha creat una nova delegació d'ACCIÓ a l'Alt Pirineu i l'Aran per amb l'objectiu d'impulsar la internacionalització i la innovació de les empreses de la zona, contribuir a l'augment del pes de la indústria en l'economia local i atreure noves inversions productives al territori. Aquesta delegació s'afegeix a les sis ja existents.

D'aquesta manera s'ha continuat potenciant la tasca que realitzen les delegacions territorials com a representants d'ACCIÓ al territori. L'any 2017 s'han atès i visitat 879 empreses, s'ha assessorat a 792 empreses diferents, s'han visitat i entrevistat 200 agències i ens locals i de territori, s'han mantingut més de 264 entrevistes a territori per part de les Oficines Exteriors de Comerç i Inversions de Catalunya i s'ha organitzat 80 actes que van comptar amb la participació de 2.009 assistents.

9.- Grans actes

ACCIÓ realitza anualment quatre grans actes:

Setmana de la Internacionalització. 24° edició de la Setmana de la Internacionalització: punt de trobada entre empreses i Oficines Exteriors de Comerç i Inversions amb els objectius de: resoldre dubtes -com exportar, com obrir nous mercats o com implantar-se a un altre mercat- i explorar les possibilitats que ofereixen els mercats emergents, les noves tendències dels consumidors, els nous tipus de clients o els avenços en alguns sectors empresarials concrets. Enguany, va comptar amb 1.311 inscrits i 490 assistents.

Fòrum d'Inversió. 22ª edició del Fòrum d'Inversió, punt de trobada entre emprenedors i inversors (àngels inversors, capital de risc locals i internacionals i altres fonts de finançament alternatiu) de Catalunya, escenari dels millors projectes empresarials i excel·lent mostra de la capacitat d'ACCIÓ de relacionar-se amb el seu entorn. Enguany, el Regne Unit ha estat el país convidat, amb especial implicació de l'oficina d'ACCIÓ a Londres. Els resultats del Fòrum han estat: 583 assistents participants entre emprenedors, inversors privats i fons de capital de risc nacionals; un total de 105 empreses candidates; publicació del catàleg amb les 50 empreses amb més potencial de creixement; selecció de 21 empreses; i gairebé 450 reunions celebrades.

Jornada Connect-Eu. 6° edició de la Jornada Connect-EU, com a oportunitat per les empreses per conèixer diferents convocatòries de finançament europeu (per exemple, Horizon 2020) per impulsar projectes d'R+D i innovació, així com obtenir acompanyament expert per orientar els projectes. A la del 2017 hi han assistit un total de 755 participants.

"Join the Hub". 2ª edició del "Join the Hub", cita anual per dinamitzar l'ecosistema i punt de trobada anual per a les startups catalanes. Enguany hi van assistir un total de 338 participants.

SOC

Accions del SOC a Barcelona durant l'any 2017. Aquestes dades són provisionals, atès que corresponen a dades d'atorgament.

	Import sol·licitat	Import atorgat	Persones previstes	Contractes previstos
Orientació professional				
Accions d'orientació i acompanyament a la inserció	1.283.020	1.160.827	2.375	
Orientació a joves universitaris	1.224.632	1.224.632	7.338	
Programes Integrals llarga durada per més grans de 30 anys	2.354.721	2.294.366	538	
Ubicat	260.280	257.280	600	
Projecte Reempresa	52.426	52.426	210	
Gestió de la col·laboració en el mercat de treball				
Intermediació laboral en agències de col·laboració	15.750	15.750	6	
Qualificació professional				
Formació professional per a l'ocupació (CIFO)	377.741	377.741	475	
Accions de formació d'oferta - FOAP	14.115.454	11.993.961	5.214	
Programa de formació amb compromís de contractació	104.971	104.971	24	14
Programa Forma i Insereix	203.238	203.238	60	36
Formació en el sector turístic	1.227.655	1.227.655	810	
Programa Apren.cat	183.328	183.328	123	
Formació i inserció sociolaboral barri de la Mina	250.000	250.000	785	
Formació professional sectorial per a persones ocupades (*)	23.725.944	10.618.738	32.292	
Formació professional transversal per a persones ocupades (*)	33.869.404	15.786.930	50.615	
Foment de l'ocupació				
Treball i formació	2.176.783	2.176.783	170	170
Treball i Formació - Renda Mínima d'Inserció	1.012.979	956.931	80	80
Treball i Formació adreçat a dones en situació d'atur	619.253	619.253	32	32
Treball i Formació - Coordinació i suport tècnic	84.000	84.000	3	3
Incorporació de majors de 45 anys	104.902	78.069	11	11
Enfeina't	675.077	417.180	25	
Promoció de la creació d'ocupació i el desenvolupament econòmic local i el foment de la contractació				
Agents d'Ocupació i Desenvolupament Local	108.182	81.136	4	4
Projecte Treball als Barris	4.931.949	4.434.403	2.106	255
Fem ocupació per a joves	524.096	524.096	120	
Fem ocupació per a joves (experiència professional)	273.616	247.714	101	101
Programa 30 Plus	1.980.000	1.980.000	450	450
Programa 30 Plus (experiència professional)	877.952	829.568	200	200

Garantia Juvenil				
Orientació professional: Xarxa d'impulsors	494.363	304.000	14	14
Orientació professional: programes integrals	3.979.229	2.136.223	414	
Foment de l'ocupació: joves en pràctiques	3.509.000	869.000	78	78
Foment de l'ocupació: joves per l'ocupació	180.340	158.741	55	
Foment de l'ocupació: desplaçament del jove inscrit a la Garantia Juvenil	93.765	79.990	924	
Foment de la mobilitat: TLN Mobilitat	433.286	433.286	49	
(*) Conté la informació de l'adreça principal de l'entitat beneficiària, tot i que pot oferir la formació fora del municipi de Barcelona				

Àrea de d'Emprenedoria i Formació

L'Àrea de d'Emprenedoria i Formació està adscrita a la Secretaria d'Empresa i Competitivitat del Departament d'Empresa i Coneixement segons el Decret 316/2016, de 8 de novembre de reestructuració del Departament d'Empresa i Coneixement. Aquesta Àrea, té entre altres competències les següents:

Planificar i dissenyar els plans i programes de difusió per a la consolidació de la cultura i el foment de l'esperit emprenedor i l'autoocupació a Catalunya.

Elaborar les eines i els instruments per a la promoció de la creació d'empreses.

Elaborar les ordres de convocatòries de subvencions i/o ajuts, els procediments i les instruccions necessàries per a la gestió dels programes, si escau, i fer la proposta d'homologació d'entitats prestadores de serveis.

Elaborar els criteris que han de regir la valoració i l'atorgament dels projectes i la concessió de subvencions, controlar-ne l'aplicació i elaborar les propostes de resolució, si escau, en concurrència competitiva.

Fer l'anàlisi d'experiències en el marc europeu sobre programes de suport a l'emprenedoria i la formació per tal d'implementar noves estratègies en el model català.

Col·laborar en les actuacions d'altres departaments de la Generalitat de Catalunya i altres administracions o organismes, relacionades amb l'emprenedoria, l'autoocupació i la formació empresarial.

Coordinar i supervisar l'oferiment de serveis als emprenedors, assessorant en la creació i consolidació de les empreses i transmissió empresarial en coordinació amb la Direcció General d'Indústria.

Assessorar les unitats corresponents dels serveis territorials per a la implantació, en matèria d'emprenedoria.

Elaborar programes de formació de foment de les iniciatives empresarials.

Elaborar programes de formació continua per a emprenedors per tal de potenciar el talent i la visió estratègica, promovent la innovació i la competitivitat.

Altres funcions de naturalesa anàloga que li siguin encomanades pels seus superiors.

Les actuacions que va dur a terme a la ciutat de Barcelona dins l'àmbit del foment a l'emprenedoria, són les que es relacionen tot seguit:

Programa integral de suport a les persones emprenedores

Per mitjà d'aquest programa es vol donar suport integral a la creació d'empreses com a resposta al col·lectiu d'emprenedors que emprèn per necessitat i genera projectes d'autoocupació. La Xarxa Emprèn té com a objectiu desenvolupar un entorn favorable per facilitar la creació d'empreses a Catalunya oferint recursos i serveis, de manera integral, per tal que les persones emprenedores puguin crear, desenvolupar i fer créixer la seva empresa. Aquest programa s'estructura per mitjà d'una xarxa publicoprivada d'entitats col·laboradores, formada per administracions locals, diputacions, entitats sense afany de lucre, col·legis professionals, agents socials i econòmics, gremis i universitats.

Les entitats col·laboradores ofereixen la cartera de serveis bàsics següent: informació i orientació a les persones emprenedores per analitzar, valorar i comparar les seves idees empresarials, assessorament personalitzat en l'elaboració i el desenvolupament del model de negoci, formació en competències de gestió empresarial i suport tècnic a la consolidació del projecte.

També ofereixen serveis complementaris, depenent de l'entitat, d'alfabetització digital i assessorament especialitzat de les noves oportunitats de negoci per als projectes empresarials TIC i de foment de l'ús de les TIC en la gestió empresarial, finestreta única de tramitació, mediació per al finançament, viviers d'empreses i/o cotreball (coworking), serveis de segona oportunitat, serveis facilitadors de traspàs de negoci i sensibilització per emprendre.

En data 18 de juliol de 2017 es va publicar l'Ordre EMC/153/2017, de 12 de juliol, per la qual s'aproven les bases reguladores per a la concessió de subvencions per al finançament del Programa integral de suport a les persones emprenedores emmarcat en el programa Catalunya Emprèn. En data 3 d'agost de 2017 es va publicar la Resolució EMC/1890/2017, de 28 de juliol, per la qual es fa pública la convocatòria per a la concessió de subvencions per al finançament del Programa integral de suport a les persones emprenedores emmarcat en el programa Catalunya Emprèn per a l'any 2017. Les entitats col·laboradores a Barcelona ciutat són 12:

Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya
Fundació Bosch i Gimpera
Fundació Privada per a la promoció de l'Autoocupació de Catalunya (CP'AC)
Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona
Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya
Camara de Comercio de Perú en España
Fundació Privada Servei Solidari per la Inclusió Social
Fundació Privada Prevent
Fundació Privada Trinijove
Fundació Privada Parc d'Innovació Tecnològica i Empresarial La Salle
Impulsem, SCCL
SURT. Fundació de Dones

Actuacions 2017

Acció	Valor
Accions d'informació i orientació. Persones beneficiàries	2.580
Accions d'assessorament: Persones assessorades	1.415
Empreses creades	257
Accions formatives. Persones beneficiàries	1.192
Accions de seguiment tècnic per a la consolidació. Empreses beneficiàries	437
Accions de sensibilització. Persones beneficiàries	308
Serveis de finestreta única empresarial. Empreses beneficiàries	69
Serveis de mediació per a l'accés al finançament. Empreses beneficiàries	256
Punt TIC d'alfabetització digital. Persones beneficiàries	8
Serveis d'assessorament de les noves oportunitats de negoci dels projectes empresarials TIC i de foment de l'ús de les TIC en la gestió empresarial Persones beneficiàries	21
Vivers d'empresa i/o cotreball (coworking). Empreses allotjades	88
Serveis facilitadors de traspàs de negoci. Persones beneficiàries	92
Serveis facilitadors de segones oportunitats, Persones beneficiàries	39

Programa integral de foment de l'emprenedoria 2016

Línia B: Programa per promoure l'emprenedoria territorial especialitzada

Ofereix a les persones emprenedores formació especialitzada i tutories per engegar una idea de negoci que aprofiti una fortalesa territorial amb una aplicació de tecnologia, innovació o nous models de negoci i que tingui un alt potencial d'impacte al territori. Cadascuna d'elles desenvolupa un projecte basat en la fortalesa competitiva d'un territori i cadascun dels projectes es desenvolupa en tres fases:

Preparació: selecció de les persones que participen al programa i seguiment i coordinació.
Formació en tecnologia i innovació aplicada a la fortalesa territorial (70%) i en gestió empresarial (30%).
Tutorització per experts en emprenedoria, amb la finalitat que els participants puguin desenvolupar el seu projecte d'empresa.

Les entitats col·laboradores a la ciutat de Barcelona són: Fundació Bosch i Gimpera–UB, UPC, Fundació per a la UOC, Fundació privada per a la promoció de l'autoocupació de Catalunya. Les persones emprenedores que han participat al programa han estat 319.

Actuacions 2017

Acció	Valor
Nombre de destinataris Persones beneficiàries	103
Empreses creades	11
Accions de formació Persones beneficiàries en tecnologia i/o innovació i/o nous models de negoci Persones beneficiàries de Gestió Empresarial	103 100
Accions de tutoria. Persones beneficiàries	75

Mediació laboral

Foment del Treball Nacional. PIMEC

Fruit de l'Acord Interprofessional de Catalunya (Foment del Treball Nacional, Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Unió General de Treballadors de Catalunya) que es va signar el 7 de novembre de 1990, va néixer el Tribunal Laboral de Catalunya, que va ser constituït formalment el 21 de febrer de 1992 i que funciona regularment des del maig de 1992. Amb posterioritat es van adherir altres institucions com PIMEC o Fepime. Els resultats de l'experiència iniciada el 1992 amb la instauració del Tribunal Laboral de Catalunya són altament significatius.

A Catalunya, s'han presentat al 2017 un total de 1.028 expedients, entre conciliacions/mediacions i arbitratges. Pel que fa a les conciliacions/mediacions (1016), 857 són tramitacions efectives de conciliacions/mediacions que han afectat 4.475 empreses i 216.426 treballadors. Pel que fa a les tramitacions efectives el 49,82% han resultat amb acord i han afectat 2.490 empreses i 79.021 treballadors.

Procediments 2017 a Catalunya

	Número		Empreses afectades	Treballadors afectats
Expedients presentats	1.028		1.222.617	5.721.982
Arbitratges	12	(1,17%)	12	2.633
Conciliacions/mediacions	1.016	(98,83%)	1.222.605	5.719.349
Tramitacions efectives	857	(84,35%)	4.475	216.246
Amb avinença	416	(48,54%)	2.479	77.144
Avinença parcial	11	(1,28%)	11	1.877
Sense avinença	430	(50,18%)	1.985	137.225
Tramitacions no efectives	159	(15,65%)	1.218.130	5.503.103
Intentat sense efecte	96	(60,38%)	609.082	2.753.096
Desistits	30	(18,87%)	609.014	2.742.411
Arxiu	33	(20,75%)	34	7.596

Per províncies, a la de Barcelona s'han gestionat el 89,11% del total de procediments, amb 916 expedients que afectaven 1.222.491 empreses i 5.704.446 treballadors.

Procediments 2017 a Catalunya

	Nombre	Empreses afectades	Treballadors afectats
Barcelona	916	1.222.491	5.704.446
Girona	39	41	454
Lleida	13	15	1.436
Tarragona	60	70	11.554
Total	1.028	1.222.617	5.721.982

Per comarques, el Barcelonès ha generat el 44% dels procediments de tot Catalunya, amb 451 expedients, per davant del Vallès Occidental i el Baix Llobregat (amb un 17% i un 12% respectivament).

Finalment, a la ciutat de Barcelona ens trobem que dels 366 expedients presentats, 297 son conciliacions/mediacions efectivament tramitades i el 50,84% (151 conciliacions/mediacions) van acabar amb el resultat d'acord.

Procediments 2017 a Barcelona ciutat

	Nombre	Percentatge
Expedients presentats		366
Arbitratges	3	0,82%
Conciliacions/mediacions	363	99,18%
Tramitacions efectives	297	82,13%
Amb avinença	148	49,83%
Avinença parcial	3	1,01%
Sense avinença	146	48,54%
Tramitacions no efectives	66	18,18%
Intentat sense efecte	38	57,58%
Desistits	10	15,15%
Arxiu	18	27,27%

Amb relació als conflictes col·lectius, a Catalunya s'han desconvocat 22 vagues que han suposat 50.855 hores desconvocades. Si multipliquem aquestes hores pel seu cost (14,99 euros/hora segons Coste salarial medio total por hora efectiva, por comunidad autónoma. INE), tenim que el valor d'aquestes hores desconvocades és de 762.316,45 euros, quantitat que reflecteix la importància de la tasca que ha dut a terme el TLC.

Vagues desconvocades

Any	Vagues desconvocades	Hores desconvocades	Vagues indefinides desconvocades	Valor anual hores desconvocades*	Cost salarial mitjà
2017	22	50.855	4	762.316	14,99

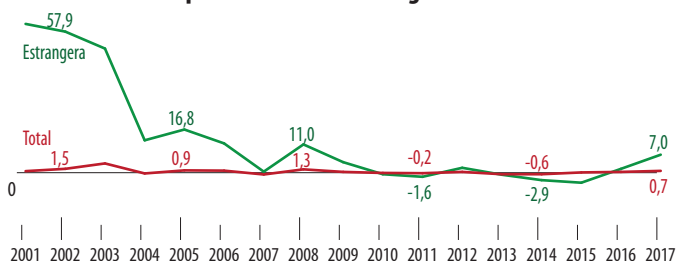
(*) No inclou les corresponents a vagues indefinides desconvocades.

Capítol IV. Qualitat de vida

Població

La dada oficial de població de Barcelona a 1 de gener del 2017 és de 1.620.809 habitants, xifra un 0,7% més alta que la dada del 2016, lleugerament superior al creixement poblacional de Catalunya (0,4%) i d'Espanya (0,2%). Les dades evolutives mostren una tendència a l'estabilització de la població de Barcelona des de l'any 2008, si bé des de l'any 2000 l'augment en termes absoluts ha estat de més de 120.000 persones (8,3%).

Creixement de la població total i estrangera. En %

L'any 2016 els residents estrangers a la ciutat van mostrar un increment de l'1,5% i el 2017 del 7%, trencant la sèrie del període 2010-2015 que presenten taxes de creixement majoritàriament negatives, encara que és aviat per saber si aquest fet marcarà un canvi de tendència en els propers anys¹

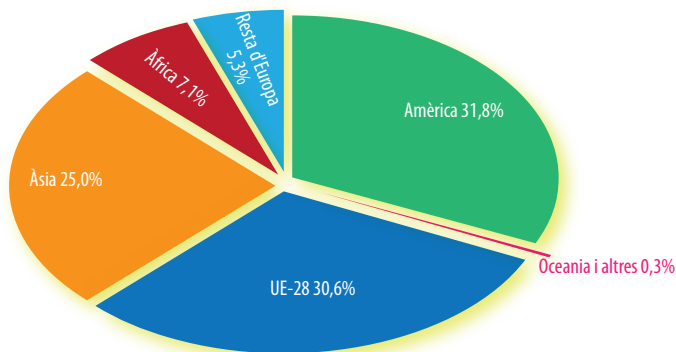
La lectura del padró continu a 1 de gener de 2017 dona un total de 288.675 residents estrangers a la ciutat, amb un pes del 17,8% sobre el total de la població, un 1,2 punts percentuals per sobre del pes de 2016 (16,6%).

Respecte al lloc de procedència de la població estrangera, el 32% és d'Amèrica (majoritàriament llatinoamericana, amb el 94% del total), seguit del grup de la UE-28, que són el 31% del total, i dels asiàtics, amb el 25%. Els immigrants procedents d'Àfrica suposen només el 7%.

La distribució de la població estrangera no és homogènia a tota la ciutat. Ciutat Vella, Eixample, Sants-Montjuïc i Sant Martí, concentren més del 60% del total d'estrangers residents. Amb excepció de Sant Martí, aquests districtes presenten percentatges de població estrangera superiors a la mitjana de la ciutat, especialment a Ciutat Vella, amb més del 45%. En sentit contrari, als districtes de Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts, Horta-Guinardó i Sant Andreu, els estrangers presenten un pes al voltant del 12% del total de la població.

¹ El nombre d'estrangers residents a la ciutat podria estar sobrevalorat degut als tràmits administratius exigits per donar-se de baixa del padró municipal. Algunes estimacions apunten que la xifra real de residents estrangers podria situar-se en unes 90.000 persones menys, un 30% inferior a la xifra oficial. Aquest fet pot afectar a les taxes de variació anual.

Població estrangera a Barcelona segons continent. 1 de gener de 2017

A partir de la dècada dels 2000 les pautes migratòries produeixen canvis molt significatius en l'estructura de la població per edats. En la base de la piràmide contrasta l'augment del nombre d'infants (0-14) amb la reducció, pràcticament simètrica, del nombre de joves (15-24).

Les franges de l'edat adulta guanyen cert pes i les de l'edat avançada augmenten moderadament, tot i que perden pes sobre el total de la població.

Els districtes amb major aflluència d'immigrants són els que mostren una tendència més accentuada en el rejuveniment de la seva població. Cal destacar el cas de Ciutat Vella, que l'any 2000 era el districte amb major pes relatiu de gent gran (24,6%) i actualment ha passat a ser el de menor pes de la ciutat, amb tan sols el 13,7%. La tendència oposada s'observa a Les Corts, on el grup de gent gran tenia un menor pes relatiu el 2000 (18,8%) i el 2017 és el districte on aquesta franja d'edat pesa més.

L'envelliment és l'altre gran canvi estructural que caracteritza la demografia de la ciutat, perquè les barcelonines i els barcelonins tenen vides cada vegada més llargues. L'any 2015 l'esperança de vida en néixer va ser de 83,9 anys (80,8 anys en els homes i 86,6 anys en les dones), gairebé cinc anys més que la de l'any 2000. Aquestes xifres situen l'esperança de vida de les persones residents a Barcelona una mica per sobre de la de Catalunya (80,4 i 85,9 anys, respectivament) i la de l'Estat espanyol (79,9 i 85,4 anys).

Les Corts destaca com el districte que experimenta el major augment de l'esperança de vida, amb 6 anys, seguit de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Andreu amb augmentes superiors als 5 anys.

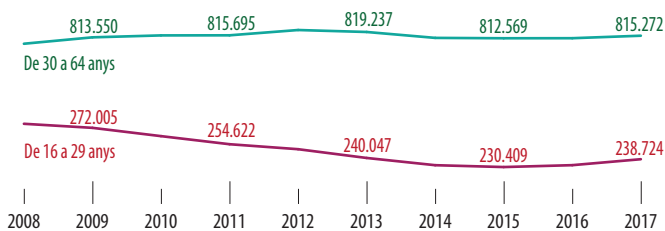
Un fet inherent a l'augment de l'esperança de vida de la població és la proporció de gent de més edat que viu sola. L'índex de solitud dels majors de 65 anys va ser de 25,7, és a dir que més de la quarta part de la població major de 65 anys viu sola a la ciutat, gairebé dos punts percentuals més que l'any 2000 (23,8%). Ciutat Vella té l'índex de solitud de majors de 65 anys més alt de la ciutat (32,5%), mentre que Les Corts té l'índex més baix (22,9%).

Població en edat de treballar

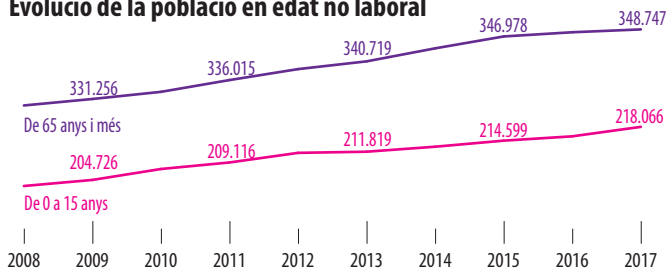
La població en edat de treballar de la ciutat presenta una reducció de gairebé 30.000 persones en el període 2008-2017. Aquesta reducció es centra en el col·lectiu jove, de 16 a 29 anys, que cau en quasi 38.000 persones, un 13,6%, mentre que el grup de 30 a 64 anys augmenta lleugerament, en unes 8.500 persones.

Paral·lelament, la població en edat no laboral s'incrementa en gairebé 34.000 persones. El total de menors de 16 anys augmenta un 7,3%, mentre que el grup de més de 65 anys ho fa en un 5,8%.

Evolució de la població en edat laboral

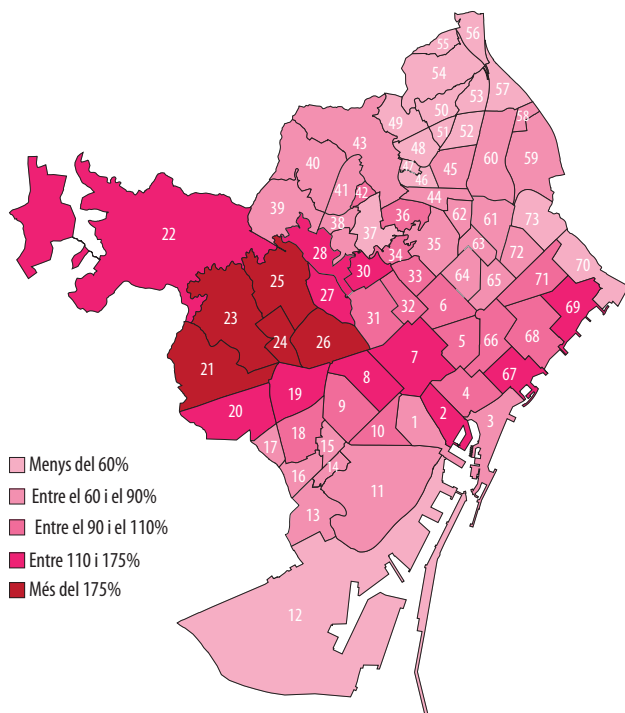
Evolució de la població en edat no laboral

Renda familiar disponible a Barcelona

La renda familiar disponible² (RFD) per càpita a Barcelona es va situar l'any 2016 en 20.800 euros, un 3,1% més que un any enrere. Per segon any consecutiu, l'augment de la renda es va recolzar en la recuperació de la economia i en el dinamisme del mercat de treball.

Índex de renda familiar disponible als barris de Barcelona. 2016

La distribució de la renda per districtes és molt semblant a la d'anys anteriors. Amb lleugeres variacions els districtes mantenen una estabilitat total en la posició jeràrquica per tercer any consecutiu. Sarrilà-Sant Gervasi -per la banda alta- i Nou Barris -per la baixa- ocupen les po-

² La renda familiar és el conjunt d'ingressos de què disposen els habitants d'un territori per destinar-los a consum o estalvi. L'indicador de Renda Familiar Disponible per càpita de Barcelona és un indicador teòric que es construeix a partir de diverses variables (atur, nivell d'estudis, evolució i potència del parc de turismes i preus al mercat immobiliari) que s'actualitzen periòdicament. Permet conèixer la posició relativa de cadascun dels barris en relació amb la mitjana de la ciutat, fixada en un valor igual a cent.

sicions extremes. Per sobre de la mitjana se situen les Corts, l'Eixample i Gràcia, mentre que la resta de districtes se situen per sota, cinc d'ells amb valors molt propers -Sant Martí, Ciutat Vella, Horta-Guinardó, Sants Montjuïc i Sant Andreu, entre el 75% i el 89% de la mitjana-, i amb Nou Barris força allunyat de la resta amb un lleuger repunt a l'alça respecte a l'any anterior.

L'agrupació de les dades dels residents segons els tres grans estrats de renda permet seguir considerant Barcelona com una ciutat de rendes mitjanes, amb un 47,9% del total. Al llarg del 2016 la remuntada de la situació econòmica ha afavorit que el segment de renda mitjana continuï guanyant pes lentament; de fet, una part de la població que havia caigut cap al segment baix ha tornat a pujar cap al mitjà, mentre que les rendes altes han mantingut un pes relatiu similar al del bienni anterior.

La distribució de la renda per barris també presenta un to general d'estabilitat amb relació a anys anteriors. Una gran majoria de barris es situa en valors pròxims als assolits el 2015, amb suaus moviments a l'alça o a la baixa, tant dels valors dels índexs com de la posició relativa. La visió general que dona el mapa de la pàgina següent continua perfilant amb força el contrast de renda entre els barris de la zona oest i els de la zona nord de la ciutat.

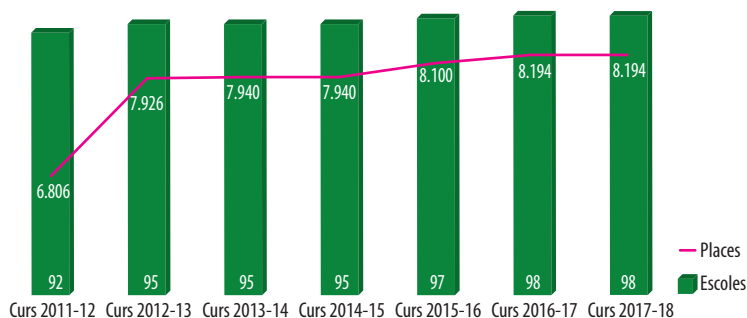
Les dades de 2016 revelen que la interrupció del creixement de les desigualtats (mesurada com a distància entre els extrems) que es va detectar el 2015 ha tingut continuïtat el 2016. És un nou índex de fre de la polarització que havia avançat de forma ininterrompuda des de 2007 fins a 2015. El 2016 la distància entre el valor màxim (Pedralbes, de Les Corts, amb un valor de 242,4) i mínim (Ciutat Meridiana, de Nou Barris, amb un valor de 34,3) continua sent molt elevada, però és dues dècimes inferior a la d'un any abans. La concentració de la barris amb renda és molt acusada: vuit dels deu barris de menys renda de la ciutat pertanyen a Nou Barris.

Educació i formació

Escoles bressol

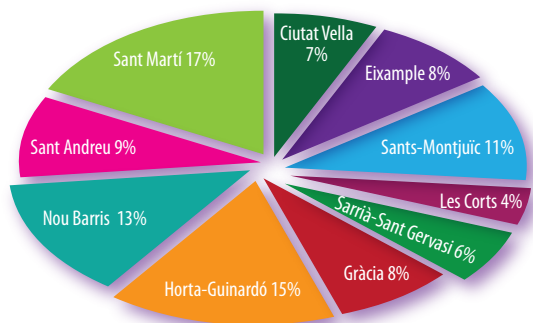
El curs 2016-2017 es va iniciar amb una oferta total de 8.194 places a les 98 escoles bressol municipals. La demanda no atesa a nivell de ciutat en aquest curs representa el 46% del total, un punt inferior a la del curs anterior. Els districtes on la demanda no atesa ha estat igual o superior al 50% han estat l'Eixample, Les Corts i Gràcia. Els districtes d'Horta-Guinardó, Nou Barris, Sant Martí i Ciutat Vella són els que han tingut una menor demanda no atesa.

Evolució places/escoles bressol municipals

Des del curs 2002-2003 el nombre d'escoles bressol a la ciutat s'ha duplicat i el nombre de places s'ha triplicat. L'oferta d'escoles bressols municipals es concentra principalment als districtes de Sant Martí, Horta-Guinardó, Nou Barris i Sants Montjuïc.

Escoles bressol municipals per districtes. Curs 2016-2017

El curs 2017-2018 és el primer en el qual l'Ajuntament de Barcelona ha implantat un sistema de tarifació social en el pagament de les quotes de les escoles bressol municipals, per tal d'ajustar millor la quota que cada família paga amb la renda familiar de què disposa.

Per aconseguir-ho es passa d'un sistema en el qual hi havia un únic preu al qual se li aplicaven bonificacions del 80%, 60% o 30%, a un sistema de tarifació en funció dels ingressos de la família, establint un ventall de 10 nivells. Amb aquest sistema s'han concedit un total de 7.662 tarifacions, de les quals un 31% corresponen al nivell de renda més baix.

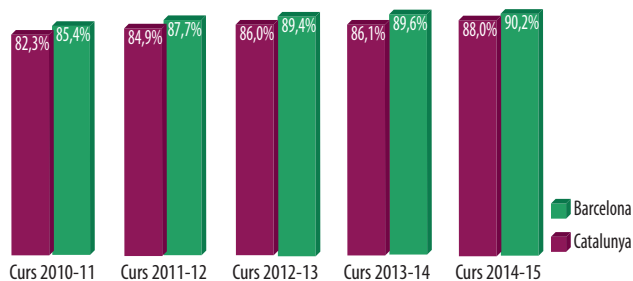
Ensenyament de règim general

Els ensenyaments de règim general en el curs 2016-17 han comptat amb 237.652 alumnes, xifra molt similar a la del curs anterior. L'augment relatiu més important s'ha donat entre l'alumnat d'ensenyament secundari obligatori i de batxillerat. Per contra, cau el nombre d'alumnes dels graus mitjà i superior de formació professional.

En total, un 41,6% dels alumnes del curs 2016-17 estudien en centres públics. Els percentatges més alts d'ensenyaments públic corresponen a educació infantil i FP de grau mitjà.

Pel que fa a la qualitat del sistema educatiu, els indicadors d'èxit escolar mostren una millora continuada de la taxa de graduació de l'ESO des del curs 2009-2010, fins al curs 2014-2015 que supera el 90% dels alumnes avaluats.

Taxa de graduació de l'ESO

Per districtes s'observen notables diferències en les taxes de graduats. Ciutat Vella presenta mínims en tots els cursos escolars, encara que la situació evoluciona positivament en els quatre darrers anys, mentre que Sarrià-Sant Gervasi presenta les taxes màximes, amb diferències de gairebé 20 punts respecte a les de Ciutat Vella.

Segons dades de l'enquesta de serveis municipals, la taxa d'abandonament escolar de la població entre 18 i 24 anys es situa en el 9,5% l'any 2017, un punt per sobre de la de 2016 (8,5%) però més de d'un punt per sota de la del 2015 (10,8%). Aquesta taxa es troba molt per sota de la de Catalunya (18%) i de la d'Espanya (19,4%) i fins i tot de la UE (10,8%).

Per últim, destacar el bon posicionament a nivell internacional de les universitats de la ciutat. Segons el rànquing QS WUR 2018 que valora 2.500 centres d'arreu del món, la Universitat de Barcelona es situa com la millor universitat d'Espanya, en el lloc 64 a nivell europeu i en la posició 156 del rànquing mundial, pujant sis punts en relació a l'índex del 2017. La Universitat Autònoma de Barcelona ocupa el tercer lloc al rànquing espanyol i es situa com a número 88 a nivell europeu i 195 a escala mundial, vuit punts més alta en relació a l'any 2017.

Cultura, lleure i esports

La ciutat compta amb una ampla xarxa de grans equipaments culturals que es complementa amb un bon nombre de centres culturals de barri, formant un sistema ric i dinàmic que abraça tots els àmbits de la creació: més de 50 museus i grans centres d'exposicions, més de 50 sales de teatre i tres grans auditoris musicals, 40 biblioteques, 52 centres cívics, sense oblidar la xarxa de fàbriques de creació i d'altres espais de creació privats i de les nombroses sales de música en viu i galeries d'art.

Segons la enquesta Òmnibus Municipal de setembre de 2017, el 92,6% de la població havia assistit a alguna activitat cultural a la ciutat durant els últims sis mesos, de forma semblant al setembre de 2016 (92,1%). L'enquesta també ens diu que gairebé totes les activitats culturals presenten un augment de l'assistència de públic respecte a les dades d'un any enrere.

La valoració de les activitats culturals ha augmentat lleugerament el 2017 per part dels ciutadans en general, que els atorguen una nota de 7,4 sobre 10 a l'Enquesta de Serveis Municipals de 2017, i encara més per part dels usuaris (7,6), que suposen el 57,3% dels enquestats.

Els visitants de museus i centres d'exposicions l'any 2017, incloent-hi els espais d'interès arquitectònic, ha augmentat fins els 27,6 milions de persones, un 1,1% superior a la xifra de 2016.

La xifra de visitants als museus i centres d'exposicions i ciències municipals i consorciats registra un lleuger retrocés el 2017, en bona part per la disminució a equipaments com el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona o el Born Centre Cultural, malgrat que aquest últim segueixen essent el més visitat de la ciutat. Per altra banda, amb més de 800.000 visitants, el Zoo de Barcelona, és el centre de ciències de titularitat municipal amb major afluència de públic, si bé ha experimentat un fort retrocés durant el 2017.

També l'assistència als museus privats cau lleugerament en relació al 2016, encara que la xifra és de prop de 6 milions de visites. Aquest retrocés es deu fonamentalment a la disminució de visitants al museu del FC Barcelona, que amb més d'1,8 milions de persones segueix essent el més visitat de la ciutat.

De la resta de museus privats destaca la major afluència de públic a l'Aquàrium, que amb 1,6 milions de visites es consolida com el centre de ciències més visitat, i el Cosmocaixa, amb prop de 900.000 visitants també va a l'alça.

L'edició de 2017 a les portes obertes d'un bon nombre d'equipaments durant la Nit dels Museus va comptar amb un total de 176.000 assistents a la ciutat, xifra lleugerament inferior a la dels 179.000 d'un any enrere, amb una puntuació mitjana de la iniciativa d'un 9,3.

Respecte als espais d'interès arquitectònic de la ciutat, la major part presenten xifres a l'alça, gràcies a l'impuls del turisme i la gran afluència de públic que rep l'obra de Gaudí i altres equipaments com ara el Poble Espanyol, amb 1,3 milions de visitants. El temple de la Sagrada Família sobrepassa els 4,5 milions de visitants el 2017, amb una lleugera davallada respecte el 2016 (-0,8%), la Casa Batlló supera l'1,1 milions i la Pedrera, malgrat la reducció de visites respecte l'any passat, gairebé arriba a un milió de visitants. El Park Güell, de titularitat municipal, segueix augmentant en nombre de visitants i ja sobrepassa els 3 milions, un 5,5% més que el 2016.

Les biblioteques municipals desenvolupen una important tasca de socialització del coneixement i segueixen essent el servei públic més ben valorat per part dels ciutadans a l'enquesta de serveis municipals 2017, amb un 7,9 sobre 10, una dècima més que l'any anterior.

El nombre de visites a la xarxa de biblioteques, un total de 6,3 milions el 2017, disminueix lleugerament en relació amb el 2016, un 1,1%, tenint en compte que la biblioteca Can Rosés del Districte de Les Corts, va tancar les seves portes a finals d'abril per traslladar-se a la biblioteca Montserrat Abelló i Soler, un nou equipament que va obrir el gener de 2018.

El nombre de documents prestats va disminuir de manera més notable, un 6,4%, el nombre de carnets, en canvi, segueix a l'alça (+1,4%) i el fons documental augmenta un 1,3% fins als prop de 2,5 milions de documents.

Pel que fa a les arts escèniques, l'oferta presenta una tendència a la baixa al llarg dels darrers anys, en que el sector ha anat reduït progressivament representacions i aforament, si bé el 2017 es recupera una sala. La xifra total d'espectacles el 2017, un total de 1.110, suposa una reducció del 2,2% respecte a un any enrere.

Segons l'Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya, que aglutina una part molt representativa del sector de les arts escèniques, durant el 2017 hi ha hagut una lleugera davallada de públic respecte l'any anterior, i una ocupació de les sales del 58,2%.

El 2017 s'incrementa el nombre d'espectadors als grans auditoris musicals, que presenten un potencial de projecció internacional creixent, per les seves produccions i programacions. El Palau de la Música Catalana i el Gran Teatre del Liceu són els equipaments que registren un increment de públic respecte l'any anterior, 5,4% i 3% respectivament, amb una ocupació del 58,6% i 80,3%. En sentit contrari, L'Auditori disminueix el nombre d'espectadors gairebé un 4% i registra una ocupació del 74,4%.

Després de tres anys amb xifres d'espectadors a l'alça, el públic de cinema de circuit comercial disminueix el 2017, amb un total de 6,15 milions d'espectadors i una reducció del nombre de les pel·lícules exhibides tot i que el nombre de sales es manté respecte l'any passat.

Malgrat que l'oferta de festivals durant l'any 2017 ha estat de 143 propostes de diferents àmbits, un 14,4% menys que un any enrere, el nombre d'espectadors va arribar gairebé als dos milions, un 6% superior en relació amb el 2016, gràcies a l'alça de públic que experimenten els de l'àmbit musical, els més nombrosos. El Primavera Sound va comptar amb 208.400 assistents, xifra semblant a la d'un any enrere, mentre que l'afluència de públic al Sónar, amb 123.980 persones, va augmentar un 7,3% respecte a l'edició de 2016, i el festival Internacional de Jazz de Barcelona va aplegar gairebé 128.000 assistents. En l'àmbit de les arts i el disseny, cal fer esment del Festival de Fotografia Documental DOCfield, que al llarg de dos mesos va aplegar més de 142.000 espectadors, i també del Loop Festival, que durant dues setmanes va atreure més de 119.000 persones.

Entre els festivals multidisciplinaris destaca el Grec, que en l'edició de 2017 ha comptat amb 113.500 espectadors, un 11% més que l'any anterior, i una mitjana del 75% d'ocupació als 102 espectacles oferts als dos eixos en que s'ha estructurat (Grec Montjuïc i Grec Ciutat).

Aquestes xifres encara poden tenir més recorregut a l'alça si es té en compte el resultat de l'enquesta Òmnibus Municipal (setembre de 2017), segons la qual encara hi havia un 17,3% d'entrevistats que desconeixia l'existència del festival (16,4% el 2016), percentatge que s'incrementava significativament fins al 48% entre els joves de 16 a 24 anys (40% el 2016).

Pel que fa als actes de la Mercè, gairebé 1,5 milions de persones han participat l'any 2017 a les activitats programades al llarg de quatre dies de festa, en què s'ha refermat la voluntat de fer-la arribar al màxim nombre de districtes, acostant-la als barris més allunyats del centre. Així, s'han inaugurat nous espais festius al Parc de Sant Martí, al Passeig de Lluís Companys i a la Plaça Major de Nou Barris. El festival Mercè Arts de Carrer (MAC) ha comptat amb més de 330.000 assistents, la major part al Parc de la Ciutadella, i les jornades de portes obertes a museus i altres centres han atret 156.000 persones.

En l'àmbit dels equipaments de proximitat, la xarxa de 52 centres cívics repartits pel territori facilita l'accés de la ciutadania a la cultura, encara que durant el 2017 experimenta un cert retrocés, tant en nombre d'activitats realitzades, un 5% menys que el 2016, com en el nombre de participants, un 8,2% menys. El 2017 s'han portat a terme gairebé 11.000 cursos i tallers amb prop de 143.000 persones inscrites i les més de 6.300 activitats de difusió cultural van comptar amb uns 450.000 assistents.

La ciutat compta amb una xarxa d'11 fàbriques de creació on l'any 2017 s'hi van desenvolupar 583 projectes de creació (87 d'ells internacionals), 530 activitats de difusió amb més de 190.000 participants i 170 cursos de formació amb una assistència de gairebé 2.000 persones.

De forma semblant a les biblioteques, els centres cívics ofereixen un dels serveis públics més ben valorat per part dels ciutadans, amb una puntuació de 7,5 sobre 10 a l'Enquesta de Serveis Municipals de 2017, la mateixa que l'any anterior. Els seus usuaris, el 29,8% dels enquestats, li atorguen una puntuació encara més elevada (7,9).

Dins l'àmbit de l'esport, les instal·lacions esportives municipals van tancar el 2017 amb un total de 190.110 abonats, un 2% més que el 2016, i han estat valorades pels ciutadans amb una nota de 6,4 a l'Enquesta de Serveis Municipals del 2017, igual a la d'un any enrere. La participació ciutadana en els esdeveniments esportius organitzats per l'Institut Barcelona Esports va aplegar el 2017 més de 270.000 participants.

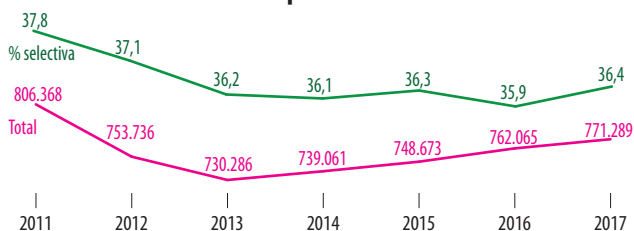
La Marató de Barcelona del 2017 va comptar amb una participació de 20.065 inscrits, xifra similar a la de l'any 2016 (20.385 inscrits) que va marcar el rècord de participants en aquesta prova. Un total de 16.330 atletes van acabar la prova, un 3,5% menys que un any enrere. La cursa es consolida com la quarta d'Europa en nombre de participants, un 51% dels quals són estrangers. D'altra banda, la cursa del Corte Inglés va comptar en la seva 39ena edició amb 58.870 corredors, dels quals 30.262 dones, més del 50%. La participació d'enguany ha anat a la baixa, ja que s'hi han inscrit aproximadament 6.000 corredors menys que l'any 2016, encara que la cursa es manté com la primera carrera popular en Europa.

Medi ambient i sostenibilitat

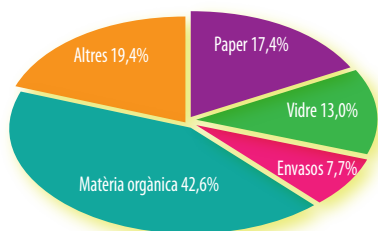
El volum de tones de residus generades a la ciutat durant el 2017 ha estat de 771.289, un 1,2% superior a la xifra del any 2016. Continua així la tendència a l'augment de la generació de residus iniciada el 2014, després d'anys de disminució continua, que es situa en una mitjana de 1,30kg/habitant/dia.

La recollida selectiva de residus també puja en valors absoluts i assoleix un percentatge del 36,4%, cinc dècimes per sobre de l'any anterior.

Recollida de residus. Total i pes de la selectiva

Entre les diverses fraccions de residus, destaca l'augment de la recollida de vidre (4,2%) i d'envasos (4,1%), mentre que baixa lleugerament la de paper i cartró (1,2%). En el cas del paper i cartró la disminució continua estant afectada pels furtus, mentre que les xifres de la fracció orgànica registren un cert repunt en comparació als últims quatre anys, amb un increment del 1,7%, si bé encara no es pot parlar de consolidació com a la resta de fraccions en els hàbits de reciclatge de la ciutadania.

Durant el 2017 ha continuat augmentant el nombre d'usuaris dels punts verds de la ciutat, si bé de manera més moderada que en anys anteriors. S'han registrat un total de 892.933 visites, un 2,6% més que al 2016. A banda dels contenidors situats al carrer, la infraestructura de reco-

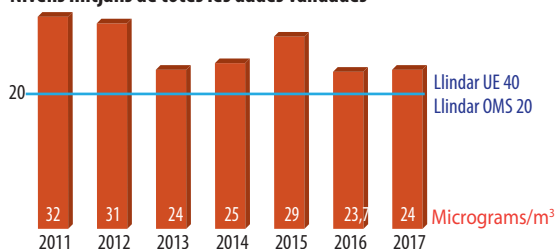
llida selectiva de residus es complementa amb una xarxa de 23 punts verds de recollida de barri, 7 de zona i una flota de 9 unitats mòbils que cobreixen 97 punts verds mòbils de recollida.

Durant el 2017, el consum d'aigua total per habitant i per a consum domèstic han crescut al voltant de l'1% respecte l'any anterior, amb un volum de 163,7 i 108,4 litres per habitant, respectivament. Després de l'important reducció del consum de l'any 2014, s'ha anat produint paulatinament un augment, fins a situar-se actualment als nivells del 2012.

No obstant això, l'esforç en l'estalvi d'aigua s'ha fet palès durant els últims anys i ha anat acompanyat d'una millora en la gestió del cicle de l'aigua, en especial pel que fa a la utilització d'aigua freàtica, que el 2017 s'ha incrementat un 5,3%. La utilització d'aigua freàtica pels serveis municipals ha estat del 18,4%, sis dècimes per sobre de la de 2016.

Nivells mitjans de PM10

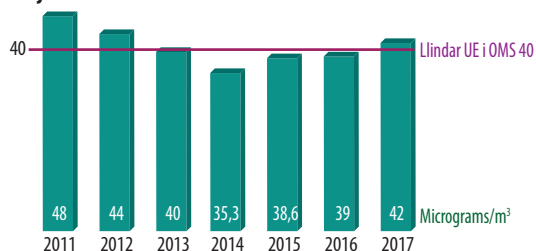
Nivells mitjans de totes les dades validades

Durant l'any 2017, els nivells dels principals contaminants de l'aire registrats a les estacions de trànsit, han superat els límits establerts per la UE i l'OMS. Les emissions de PM10 s'han situat en una mitjana de 24, per sobre del límit de 20 micrograms, valor més restrictiu de l'OMS, però per sota dels 40 recomanats per la UE. Malgrat el repunt de 2015, els nivells de PM10 s'han mantingut força estables des de l'any 2012.

Nivells mitjans de diòxid de nitrògen. NO₂

Mitjana anual de les dades validades

La mitjana de ciutat d'emissions de NO₂ ha estat de 42 micrograms/m³, per sobre del líndiar establert per l'OMS i la UE, i superant les dades dels quatre últims anys. La tendència a la disminució que es registrava des del 2010 es va frenar a partir del 2015 i des d'aleshores ha anat augmentant, fins el punt de que durant el 2016 es van haver d'activar els protocols per episodis de contaminació atmosfèrica. Entre les mesures que s'estan implementant per lluitar contra la contaminació, destaca la restricció progressiva de circulació de vehicles més contaminants a les zones de baixes emissions de l'àmbit de les rondes de Barcelona, iniciada l'1 de desembre de 2017 i que culminarà el gener del 2020 amb la prohibició de circulació de tots els vehicles de gasolina i dièsel matriculats abans del 2000 i 2006, respectivament.

La ciutat compta amb 28,3 milions de m² d'espai verd, que representa 1.762,0 m² per 100 habitants, i 580,6 hectàrees de parcs urbans. Els ciutadans de Barcelona tenen una bona percepció de les zones verdes de la ciutat, la gestió municipal d'aquests espais obté una puntuació que s'ha mantingut per sobre de 6 sobre un màxim de 10 des de l'any 2007, situant-se el 2017 en 6,4 pels ciutadans i en un 6,5 pels usuaris.

La ciutat disposa de 9 platges, que van des de la Barceloneta fins a la llera del riu Besòs, amb una longitud total de 4,4 km. L'ocupació estimada d'aquestes el 2016 va ser de 4,7 milions d'usuaris, un 15,6% més que a l'estiu del 2014³, essent les de Sant Sebastià, Sant Miquel la Barceloneta i la de Llevant les més utilitzades de la ciutat.

Per segon any, durant l'estiu es va habilitar un accés específic per a gossos a la platja de Llevant, on han gaudit de l'espai més de 18.200 gossos, una xifra similar a la de l'estiu anterior. Respecte a la qualitat de l'aigua de bany de les platges durant l'estiu de 2017 hi ha hagut un increment del nombre de banderes grogues (banyar-se amb precaució) en relació a l'estiu de 2016, com a conseqüència de més dies de pluja; d'un augment de dies amb resultat de mostres d'anàlisi insuficient i del fet extraordinari de tres episodis d'abocament en temps sec.

La valoració ciutadana de les platges es situa el 2017 en 6,5 sobre 10, dos dècimes per sota de l'any anterior.

Puntuació mitjana platges

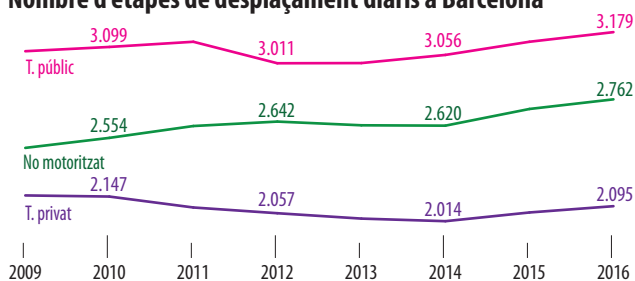

³ El comptatge del nombre de visitants a les platges de Barcelona es realitza cada dos anys.

Mobilitat

Els indicadors de mobilitat per l'any 2017 refermen el canvi en les pautes de mobilitat iniciat el 2014 com a conseqüència de la recuperació econòmica. Creixen els desplaçaments en tots els modes de transport segons les enquestes de mobilitat i ho confirmen les dades de passatge del transport públic, de matriculacions de vehicles, de densitat de trànsit o inclús d'accidentalitat.

Nombre d'etapes de desplaçament diaris a Barcelona

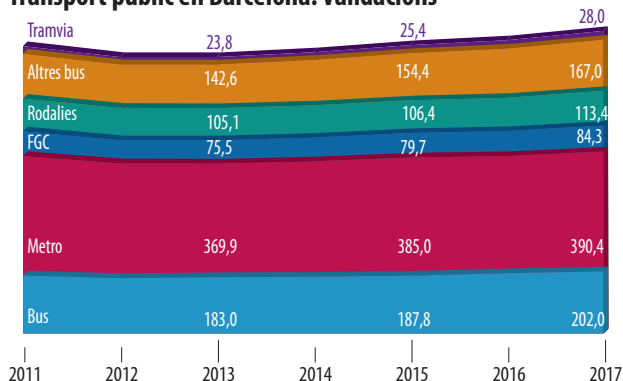

Les enquestes de mobilitat realitzades a la ciutat, mostren com des de 2013 el nombre d'etapes de desplaçament han crescut després d'anys de davallada. Els 8 milions d'etapes de desplaçament de l'any 2016 superen, per primera vegada, els nivells de mobilitat existents el 2007. Ara bé, hi ha una major proporció de viatges interns que fa 10 anys, i una reducció dels de connexió, a més de canvis en el repartiment modal derivats de la preponderància de trajectes més locals: intensa reducció de la mobilitat en transport privat tot i el notable augment del darrer any; gran augment dels no motoritzats; i lleuger increment de l'ús del transport públic.

Pel que fa al transport públic, les estadístiques de validacions dels diferents mitjans públics de transport col·lectiu de 2017 confirmen un creixement global en relació a 2016, que esdevé un nou rècord històric amb 985 milions de passatgers amb augments molt significatius a tots els modes de transport públic. La recuperació de la demanda obeeix a la millora de l'economia i el mercat de treball, a certa contenció tarifària, a millores en l'oferta, que ha vist un increment de la flota d'autobusos, metros i ferrocarrils, així com una recuperació de la fiabilitat de rodalies.

El mitjà més utilitzat torna a ser el metro (40%), seguit dels autobusos (21% TMB i 17% altres), Rodalies RENFE (12%), FGC (9%) i Tramvia (3%). En el darrer any els mitjans de transport que més han crescut han estat Rodalies, Tramvia, autobusos i FGC, amb augments superiors al 3,6%. Però en volum de nous usuaris la major contribució al creixement correspon al metro i als autobusos.

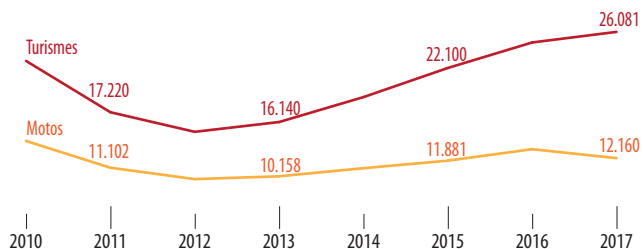
Transport públic en Barcelona. Validacions

Els mitjans de transport no motoritzats són els que més han augmentat des de principi de la crisi, i continuen creixent en la fase de recuperació econòmica, impulsats per l'augment de la mobilitat interna a la ciutat. El 2016 aquests desplaçaments van créixer un 1,9% respecte el 2015, destacant el 14% dels efectuats en bicicleta.

Aquest fet és, en part, degut al fort increment d'usuaris del bicin i de viatges realitzats el 2016, encara que durant el 2017 el nombre de viatges (14,1 milions) s'ha reduït moderadament (-0,8%), mentre que la xifra d'abonats ha crescut un 4,2% arribant a un total de 106.700. En aquesta evolució han estat significatives les actuacions adreçades a la notable extensió del carril bici que a finals de 2017 assoleix els 160 km, 34 km més dels de l'any 2016.

El transport privat, el més afectat des del principi de la crisi, es recupera i torna a augmentar en etapes de desplaçament. Aquest canvi va aparellat al creixement del parc de vehicles de Barcelona, el seu envelliment (el 51% dels vehicles té més de 10 anys) i les noves matriculacions.

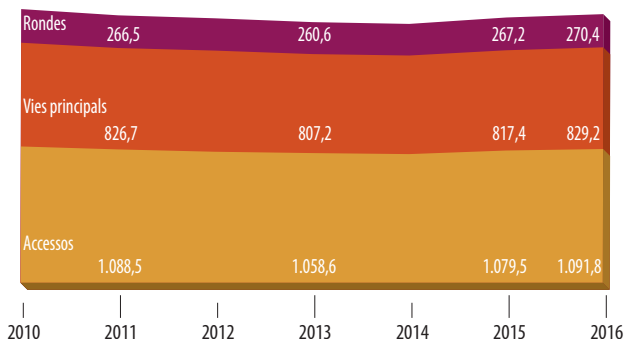
Respecte a les matriculacions, després del notable creixement del 2016, durant l'any 2017 presenten un creixement global zero. Els turismes matriculats han augmentat, però les motos

han baixat. Cal remarcar que el 2,3% dels vehicles matriculats el 2017 utilitzen motors elèctrics o d'altres tipus diferents al de gasolina o dièsel.

Com a resultat de la recuperació del parc automobilístic i del nombre de desplaçaments efectuats, la intensitat mitjana diària de vehicles es va incrementar durant el 2016, tant per les principals vies de la trama urbana de la ciutat com als accessos i a les rondes, de manera que s'encadena un bienni de creixement del nombre de vehicles que circulen diàriament.

A espera de tancament de les dades definitives de la intensitat mitjana de la ciutat per l'any 2017, l'avanç de determinades vies dona com a resultat conjunt una lleugera disminució durant el desembre de 2017 (-0,6%). Cal diferenciar, però, l'evolució de les vies Mar-Muntanya (6vies) i les vies de connectivitat externa (4 vies) que redueixen la intensitat en un 1,8% i 1,4%, respectivament, de les vies Transversals (6 vies) que augmenten lleugerament un 0,7% i les Rondes (4 punts de observació) que ho fan en un 4,8%.

Intensitats mitjanes diàries. Vehicles/dia. En milers

El nombre d'accidents a la ciutat ha continuat augmentant des del mínim assolit l'any 2011. El 2017 l'augment és de l'1,9%, amb més sinistralitat a les rondes (11%) que a les vies urbanes (1,2%). El nombre de ferits per accident es redueix un 8,5% i els morts en accident, després del repunt de 2016, han assolit el registre històric més baix amb 12 víctimes mortals, el 75% de les quals relacionades amb accidents de moto. El 2017 han augmentat els accidents de tots els tipus de vehicles, però la major contribució al creixement correspon a les motos i les furgonetes. Del total de vehicles implicats en d'accidents, un 41% correspon a turismes i un 32% a motos.

Percepció de la ciutat

La bona evolució de la conjuntura econòmica del 2017 unida a la tensió i la incertesa política viscuda a Catalunya des d'octubre, s'ha traduït en un canvi en la valoració dels principals problemes de la ciutat.

Al baròmetre de desembre de 2017, l'encaix polític entre Catalunya i Espanya apareix sobtadament com el problema més important de Barcelona, seguit pels aspectes polítics. Els problemes relacionats amb la gestió política municipal, es mantenen en relació al 2016.

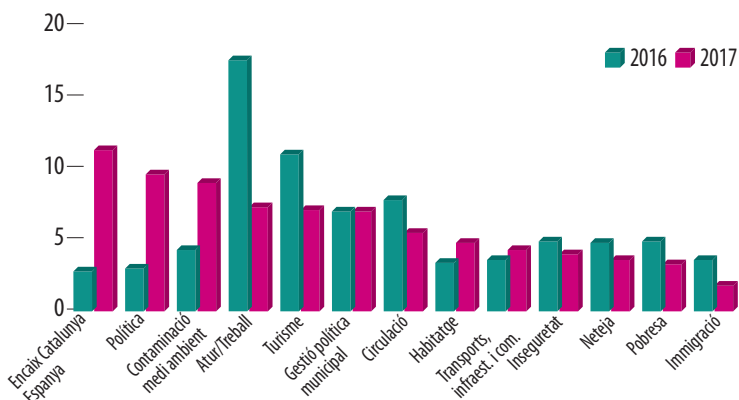
L'atur i les condicions de treball passen d'ocupar el primer lloc en l'escala dels problemes durant els últims anys, a situar-se en quarta posició. I el turisme, que ocupava el segon lloc el 2016, passa a ocupar el cinquè.

També creixen com a preocupació de ciutat els temes relacionats amb la contaminació i el medi ambient, arrel d'alguns episodis de contaminació atmosfèrica i de les mesures aplicades a partir de desembre. Els problemes associats a l'accés a l'habitatge i al transport i les infraestructures, prenen també més rellevància.

Cauen, en relació a les preocupacions, els temes de circulació i trànsit, inseguretat, neteja i especialment els relacionats amb la pobresa i desigualtat i els associats a la immigració, que anys enrere havien estat més rellevants.

A Catalunya es segueixen pautes similars a les de la ciutat, les preocupacions relacionades amb temes polítics i d'encaix de Catalunya a Espanya prenen especial rellevància i s'intensifiquen com a preocupació dels ciutadans. També la gestió política estatal, que anys enrere es situava com a preocupació menor, apareix com a problema. L'atur i les condicions econòmiques perden pes en relació a l'any anterior i es situen en tercera i quarta posició, respectivament.

Principals problemes de Barcelona

Habitatge

Construcció residencial

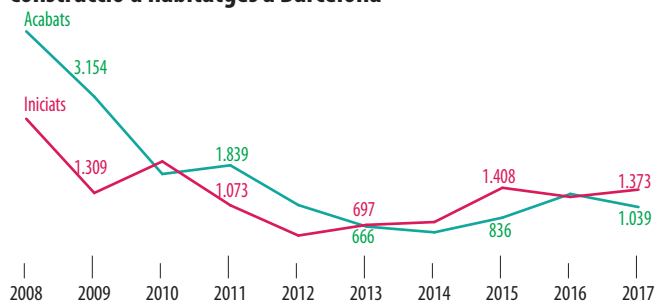
Després d'un procés de fort ajust de l'activitat, especialment entre els anys 2008 i 2013, el sector de la construcció es va mantenir encara en taxes de variació negatives durant l'any 2014 i la primera part de 2015, tant a Catalunya com a Espanya. Però a partir d'aquest moment s'inicia un procés de recuperació, que s'ha fet més intens durant el 2017, amb un alça del PIB sectorial que a Catalunya ha estat del 4,7% anual, dues dècimes inferior al d'Espanya.

El nombre d'empreses del sector de la construcció i dels serveis immobiliaris, presenta xifres a l'alça per quart any consecutiu, amb un total de 9.130 centres de cotització a Barcelona al tancament de l'any, tot i que el ritme d'augment és inferior al d'un any abans.

El nombre d'habitatges iniciats el 2017 torna a donar símptomes de recuperació, després d'un 2015 molt expansiu i de certa contenció del 2016. El total d'habitatges iniciats ha estat de 1.373, un 11,4% més que l'any anterior i s'apropa a la dada de 2015. Tot i així, la dada contrasta amb la forta tendència a l'alça que es manté tant a la resta de l'àmbit metropolità com a Catalunya, on els habitatges iniciats s'incrementen un 47% i un 36%, respectivament, donat el seu major potencial de creixement.

L'actual oferta de sostre nou a la ciutat segueix molt allunyada dels màxims assolits anys enrere. L'any 2017 el nombre d'habitatges acabats va ser de poc més de 1.000, gairebé un 20% menys que l'any 2016, i representen només 0,6 unitats per cada 1.000 habitants, una xifra baixa en relació amb les necessitats de la capital.

Construcció d'habitatges a Barcelona

També el nombre d'habitatges nous previstos a les llicències d'obres mostra una evolució positiva, amb un total de 2.151, que suposa un creixement del 6,7% respecte al 2016, mentre que al segment de reforma i ampliació (703 habitatges), la tendència és negativa, amb una reducció anual del 72%.

Compravenda i lloguer

La trajectòria expansiva de l'economia i del mercat laboral, l'augment del finançament bancari i les facilitats hipotecàries han impulsat la compravenda d'habitatges els darrers anys, però durant l'any 2017 s'aprecia cert estancament, sobretot concentrat a l'últim trimestre de l'any. El nombre de compravendes del 2017 ha estat superior al de l'any 2016, i inferior al registrat al conjunt de Catalunya i d'Espanya. Aquest augment de la demanda obeeix a l'increment de les transmissions al segment de segona mà, que amb 14.111 operacions, representa més del 90% de les compravendes d'habitatges a la ciutat, mentre que el segment de nova planta, més testimonial a Barcelona, amb 1.180 operacions, presenta un lleu retrocés respecte a l'any 2016.

Les empreses han concentrat durant l'any 2017 una mica més de la cinquena part del total de compravendes registrades a la capita, 4,5 punts més que al conjunt de Catalunya. I pel que fa a la nacionalitat dels adquirents, un 15,2% correspon a estrangers, proporció que s'ha mantingut constant en relació amb un any enrere, i que segueix essent superior a la de Catalunya.

L'import mitjà de les compravendes el 2017 als registres de la propietat, ha estat de 334.200 euros a Barcelona, un 14,9% superior al 2016 en termes nominals, i amb una gran variabilitat en funció del territori, amb valors mitjans que al districte de Sarrià-Sant Gervasi (600.100 euros) multipliquen per més de 4 vegades els de Nou Barris (140.100 euros). Els valors mitjans de la capital superen en més d'un 70% els de la resta de l'Àrea Metropolitana (186.500 euros) i en més del 80% els valors mitjans del conjunt de Catalunya (182.800 euros).

Tanmateix, Barcelona és una de les ciutats espanyoles amb major pes del règim de lloguer, segons les darreres estimacions, supera el 31% del parc. La demanda de lloguer ha anat a l'alça durant els darrers anys. Aquest segment del mercat va ser durant els anys de crisi l'única opció per a les famílies de rendes baixes sense accés al crèdit, i en l'actual context de precarietat laboral, la demanda no deixa de créixer i es diversifica, per l'atractiu que té entre la població que hi resideix de forma temporal, per motius professionals o d'estudis.

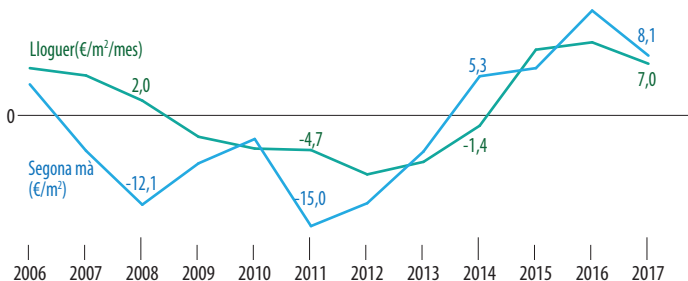
Durant el darrer quinquenni, per cada operació de compravenda d'habitatges es van signar 3,6 contractes de lloguer. Tot i que aquesta ràtio va retrocedir el 2016, pel fort increment en les compravendes, enguany el lloguer ha acaparat el 77% de les operacions al mercat residencial de la ciutat, amb un increment del 18,4% en el nombre de contractes signats respecte a 2016.

Pel que fa als preus del lloguer, després de registrar taxes de variació negatives des de 2009, van experimentar un notable repunt el 2015 i el ritme de creixement s'ha mantingut al llarg del 2016 i 2017, amb un preu mensual mitjà situat en els 877 /mes i un increment en termes reals del 7%, similar al que presenta el lloguer mitjà per m² (13,4 /m²/mes). L'evolució a l'alça s'ha estès per tota la ciutat, ja que tots els districtes registren valors mitjans superiors als del 2016, però es mantenen fortes diferències territorials, amb preus que en el cas de Sarrià – Sant Gervasi doblen els del districte de Nou Barris.

En el cas dels habitatges de propietat, l'evolució dels preus d'oferta al segment dominant al mercat, el de segona mà, i després del bienni 2014-2015 en que s'inicia la recuperació, el 2017 suposa el quart any consecutiu de taxes de variació positives i tanca l'any amb una increment

real dels preus del 8,1%, i uns valors situats en els 4.284 euros/m² de mitjana. No obstant això, els preus encara es situen per sota dels valors assolits deu anys enrere.

Variació dels preus dels habitatges a Barcelona. Euros constants. En %

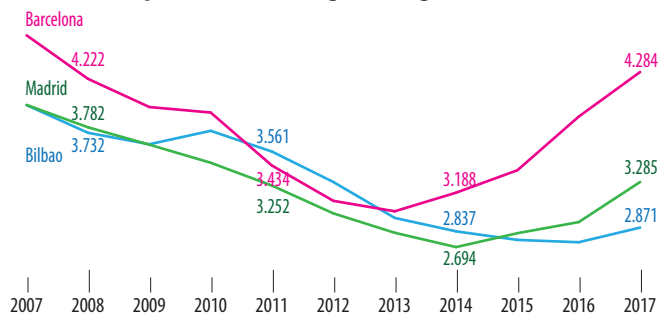
Font: Idealista (segona mà) i Secretaria d'Habitatge de la Generalitat (lloguer)

Dades de segona mà corresponents al 4rt. trimestre de l'any. Les dades de lloguer corresponen a la mitjana anual

Com en el cas dels lloguers, els increments del darrer any han estat generalitzats a tots els districtes, però les diferències territorials al segment de compravenda d'habitatge usat són encara més intenses, amb preus que en el cas de Sarrià Sant Gervasi són 2,3 vegades superiors als valors mitjans de Nou Barris.

D'entre les ciutats més grans d'Espanya, i de forma similar amb els preus de lloguer, Barcelona és també la ciutat que té els preus de venda més alts al segment de segona mà (4.284 / m²), amb un increment del 10,4% respecte l'any 2016. A d'altres ciutats com Bilbao, els preus d'oferta han augmentat més moderadament (4,9%), mentre que a Madrid es registra un repunt del 12,5%, superior al de Barcelona.

Evolució dels preus dels habitatges de segona mà. Euros corrents m²

Font: Idealista

Quant al finançament, el manteniment durant l'any 2017 de les facilitats creditícies ha fet augmentar la formalització d'hipoteques per quart any consecutiu, tot i que s'ha moderat el ritme de creixement respecte al 2016. Les més de 10.600 hipoteques d'habitatges constituïdes a Barcelona el 2017 suposen un increment anual de l'10,2%, de major intensitat que el registrat a Catalunya (+8,8%) i igual al d'Espanya. L'import mitjà també ha augmentat, situant-se el 2017 al voltant dels 189.000 euros (+11,3% respecte al 2016).

Política d'habitatge

En el marc del desplegament del Pla del Dret a l'Habitatge 2016-2025, l'Ajuntament de Barcelona, seguint la línia que hi ha hagut històricament a l'Europa més avançada, considera l'habitatge com un dret, i està sent l'administració que fa una major aportació econòmica per protegir aquest dret a l'habitatge a la ciutat. Dels 180 milions d'euros de despesa prevista per part de totes les administracions corresponent al 2017, l'aportació de l'Ajuntament és de prop del 90% (uns 160 milions d'euros), si es tenen en compte totes les actuacions previstes al PDHB.

L'estratègia del PDHB és ampliar el parc d'habitatge públic, per destinar-lo principalment al lloguer, fent front a la situació d'emergència que ha causat la crisi econòmica i social dels darrers anys, per tal d'evitar el risc d'exclusió residencial.

D'acord amb les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida (2016), el percentatge de població que ha patit endarreriments, deixant de pagar algun rebut de la hipoteca o del lloguer de l'habitatge en els darrers 12 mesos a Barcelona ha estat del 8,3% l'any 2016, superior al de la resta de l'AMB (7,9%). El mateix any, es van executar a la ciutat 2.691 llançaments d'habitatges, el que suposa una taxa de 1,67 desnonaments per cada 1.000 habitants, dels quals el 85% van ser desnonaments d'habitatges de lloguer. Si es té en compte el període 2013-2016, les dificultats de permanència de les famílies als seus habitatges van provocar un total 12.322 llançaments a Barcelona, dels quals més de 10.300 van ser de persones arrendatàries.

Des de l'Ajuntament es va impulsar l'any 2016 un equip especialitzat en la prevenció de desnonaments, la Unitat Contra la Exclusió Residencial (UCER), i la seva tasca ha contribuït al descens del nombre de llançaments, de l'ordre del 13% en relació amb el 2015.

Les mesures per tal de fer front al risc d'exclusió social i residencial inclouen l'augment dels ajuts pel pagament del lloguer. A Barcelona, mitjançant la xarxa d'oficines de l'habitatge, 5.758 unitats de convivència amb ingressos baixos o moderats van ser receptores l'any 2016 de prestacions econòmiques de caràcter permanent a fons perdut per fer front al cost del lloguer, amb especial atenció a les famílies monoparentals i dones en situació de violència de gènere, per import de 12,5 milions d'euros, un 25% més que un any enrere. Addicionalment, es van atorgar ajuts d'especial urgència a 739 famílies amb fort risc d'exclusió residencial, adreçades al pagament del lloguer i de les quotes hipotecàries.

En un context de restriccions pressupostàries, als ajuts provinents de programes de la Generalitat i l'Estat, l'Ajuntament en va afegir prop de 3.600 més l'any 2016, donant així cobertura a 10.143 famílies.

Les dades de producció d'habitatges del darrer quinquenni a la ciutat mostren una forta sotragada de la construcció residencial respecte al quinquenni anterior. Tanmateix, i malgrat els mínims nivells d'activitat, al llarg del període 2013-2017 s'han acabat a la ciutat un total de 1.847 habitatges amb algun tipus de protecció, amb una quota del 42% sobre el total de certificats de final d'obra, que més que dobla la del conjunt de Catalunya. L'objectiu de l'Ajuntament és que la producció d'habitatge nou de promoció pública sigui superior a les 700 unitats anuals.

A desembre de 2017, el parc de lloguer públic i en dret de superfície és de 11.750 habitatges, l'1,7% del parc d'habitatges principals de la ciutat, dels quals prop de 3.300 són de lloguer social, amb un augment del 10,9% respecte a un any enrere, i van destinats a col·lectius vulnerables com ara la gent gran.

Per ampliar el parc, a més de la construcció de noves promocions, a Barcelona s'han mobilitzat habitatges cap al lloguer assequible mitjançant diversos mecanismes com ara la incorporació d'habitatges buits a la Borsa de Lloguer, que comptava a finals de 2017 amb un total de 767 habitatges, un 21% més que un any enrere.

L'accés a l'habitatge de lloguer assequible es fa a través del Registre de Sol·licitants d'habitatge protegit, que durant l'any 2017 ha experimentat un fort increment del nombre d'unitats familiars inscrites, amb un total de 36.577 inscripcions vigents a finals de 2017, un 19,4% més que un any enrere.

En el camp de la rehabilitació, un total de 18.292 habitatges van rebre ajuts públics durant el 2017, gairebé 6.000 més que un any enrere, per import de 31,4 milions d'euros (6 milions més que a la convocatòria de 2016). Cal tenir en compte que el 34,7% dels habitatges amb certificació energètica de la ciutat tenien la certificació F o G (molt baixa eficiència energètica) a gener de 2017. La regeneració i renovació del parc actua de manera preferent per fer millores al parc municipal d'habitatge públic de lloguer que gestiona directament pel Patronat Municipal de l'Habitatge, un total de més de 7.000 habitatges a finals de 2017.

Salut. Agència de Salut Pública de Barcelona

La població i l'entorn familiar

Segons el padró municipal d'habitants, l'any 2016, la població de Barcelona era d'1.608.710 persones, 47,3% d'homes i 52,7% de dones. Les persones nascudes fora de l'Estat espanyol n'eren el 22,8% i hi havia 11.446 homes i 46.608 dones de 75 anys o més vivint sols/soles. Pel que fa al nivell de formació, el 29,4% dels homes i el 31,0% de les dones tenien titulació universitària, amb diferències importants entre districtes.

El nombre de llars unipersonals s'ha duplicat en els darrers 25 anys (de 104.446 llars l'any 1991 a 201.345 el 2016), i s'han incrementat un 20% les llars amb dues persones (de 160.511 el 1991 a 192.448 el 2016). Respecte de les tasques domèstiques com ara netejar, planxar o cuinar, segons l'enquesta de salut de Barcelona de 2016, les dones hi dediquen una mitjana de 13,5 hores setmanals, i la dedicació dels homes és de 7,1 hores. Les desigualtats també es donen en la cura de les persones menors de 15 anys, majors de 64 i amb discapacitat (les dones que manifesten ocupar-se'n elles soles són el 33,9%, mentre que els homes en són el 24,4%).

Les condicions de vida a Barcelona

Tot i la millora en alguns indicadors socioeconòmics com l'atur, una part de la ciutadania sofreix alts valors de pobresa, tant material com energètica. Així, el 9% de les llars vivien en pobresa material severa el 2016. Segons la classe social, la pobresa es concentra en les llars de classes més desfavorides, on és del 27,4%, mentre que és del 1,2% en les classes més benestants. Igualment, un 10,6% de les llars de Barcelona van patir pobresa energètica l'any 2016 (un 23,4% en les classes socials més desfavorides respecte a un 4,8% en les més benestants).

Quan es pregunta a la ciutadania per la seva salut percebuda, el 15,5% dels homes i el 22,6% de les dones declaren una salut regular o dolenta. En les classes socials més desfavorides aquests percentatges arriben al 24,7% i el 41,7%.

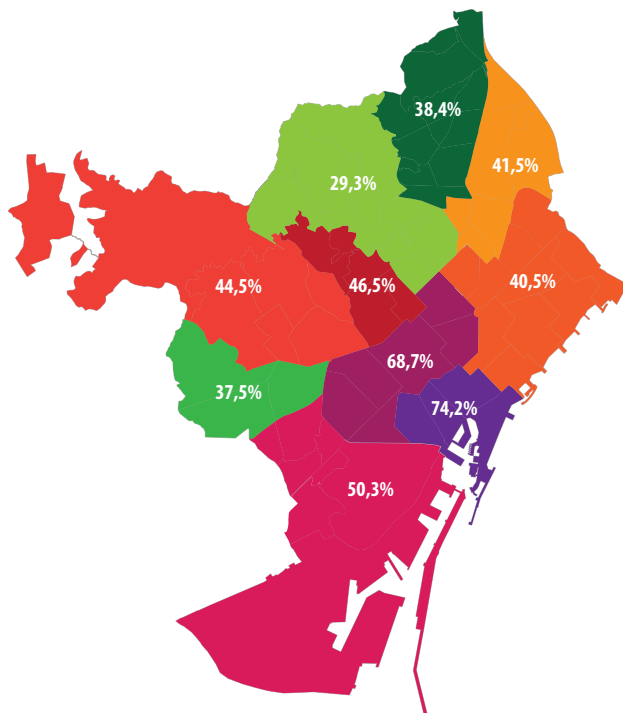
L'entorn físic

Tot i la millora dels nivells de contaminants, el de les partícules de PM10 i el de l'NO₂ continuen essent alts. L'any 2016 es varen superar els valors de referència de l'OMS pels contaminants NO₂, material particulat (PM10 i PM2,5), benzè, ozó i benzo(a)pirè. Respecte la normativa vigent a Europa, el 2016 es varen complir els corresponents valors límit o objectiu establerts per a 11 contaminants però es supera el valor límit anual de diòxid de nitrogen (NO₂).

La contaminació acústica representa un dels problemes més greus que afecta la salut i la qualitat de vida de les persones que viuen a les ciutats i es considera el tercer factor ambiental més important de càrrega de malaltia, després de la pol·lució ambiental i del fum ambiental del tabac. Segons l'OMS, a partir dels 42dB(A) es comencen a produir trastorns del son i a partir dels 50dB(A) podrien donar-se problemes circulatoris. El 47,8% de la població de Barcelona declara que hi ha molt soroll al seu barri, sobretot a Ciutat Vella, que segons el mapa de percepció

de soroll 2016 és el districte més sorollós, amb un 74,2% de veïns i veïnes que declaren que al seu barri hi ha molt soroll. Ciutat Vella es caracteritza per ser on s'acumulen una gran part de les opcions d'oci nocturn de la ciutat, que atrau també un gran volum de turistes, i genera molèsties i queixes entre la població a causa del soroll, especialment en horari nocturn.

Percentatge de persones que declaren estar d'acord o molt d'acord amb l'afirmació "al meu barri hi ha molt de soroll". Per districtes. 2016

Font: Enquesta de salut de Barcelona de 2016, Agència de Salut Pública de Barcelona.

Els comportaments relacionats amb la salut

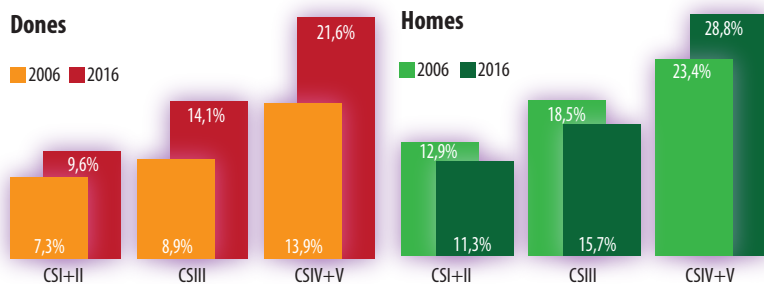
En relació a l'activitat física i la mobilitat, segons l'ESB16, el 53,9% dels homes i el 62,5% de les dones residents s'han desplaçat a peu o amb bicicleta durant més de trenta minuts el dia anterior a l'entrevista. En canvi, només un 11,7% de la població de la ciutat segueix la recomanació alimentària de consumir cinc o més racions de fruita i/o verdura diàriament. Les dones segueixen aquesta recomanació amb més freqüència que els homes. El grup de la població més jove, de 0 a 14 anys, és el que fa un seguiment més baix de la recomanació.

Hi ha més homes fumadors habituals que dones. El consum de tabac va disminuir tant en homes com en dones entre el 2006 i el 2011, si bé entre el 2011 i el 2016 no hi ha hagut canvis significatius. D'altra banda, el 9% dels homes i el 4% de les dones en edat adulta presenten un consum de risc d'alcohol. El cànnabis és la substància il·legal més consumida, un 6,8% dels homes i un 1,8% de les dones l'havien consumit en el darrer mes. En les persones joves s'observa que l'edat mitjana d'inici de consum d'alcohol, tabac i cànnabis s'ha endarrerit en aproximadament nou mesos durant el període 2012-2016.

La salut mental

Segons l'ESB16, l'any 2016 el 16,5% dels homes i el 20,3% de les dones de més de 15 anys tenien risc de mala salut mental, amb importants desigualtats segons la classe social. En les classes menys benestants, el risc de mala salut mental era del 21,6% en els homes i del 28,8% en les dones, mentre que era del 9,6% en els homes de les classes socials més avantatjades, i de l'11,3% en les dones. Les desigualtats per classe social en aquest aspecte s'han incrementat entre 2006 i 2016, tant en homes com entre les dones. Davant d'això, Barcelona disposa d'un Pla de Salut Mental 2016-2022 que posa l'accent en els determinants i les desigualtats socials en la salut mental, sobretot en les persones més vulnerables.

Risc de mala salut mental per classe social i sexe. Barcelona, 2006 i 2016

Font: Enquesta de salut de Barcelona, Agència de Salut Pública de Barcelona.

Nota: CS I: Directors/es i gerents amb deu o més assalariats/des i professionals associats/des a llicenciatures universitàries; CS II: Directors/es i gerents amb menys de deu assalariats i professionals associats/des a diplomatures universitàries i altres professionals de suport tècnic; CS III Ocupacions intermèdies i treballadors/res per compte propi; CS IV: Supervisors/res i ocupacions tècniques qualificades i semiqualificades; CS V: Treballadors/res no qualificats/des.

Els trastorns crònics

Els trastorns més freqüents en les persones de 15 anys i més són (segons l'ESB16): el mal d'esquena lumbar (21,5% en els homes i 30,6% en les dones), la pressió arterial alta (19,2% en els homes i 22,0% en les dones) i el colesterol elevat en sang (17,9% en els homes i 19,5% en les dones). Entre els infants de menys de 15 anys, els principals trastorns crònics han estat les al·lèrgies cròniques (12,5% en els nois i 10,2% en les noies) i la bronquitis crònica (6,6%

i 10,5%, respectivament), seguits de l'otitis de repetició i l'enuresi. Les persones de classe social més desfavorida són les que presenten un percentatge més elevat de trastorns crònics, especialment les dones.

Les lesions per col·lisió de trànsit

L'any 2016 es van produir a la ciutat de Barcelona 9.345 col·lisions de trànsit (el 2015 en van ser 9.098) que van ocasionar víctimes i que van tenir com a conseqüència 11.896 persones lesionades lleus, 192 de greus i 28 mortes durant les primeres 24 hores després de la col·lisió.

La salut reproductiva

La fecunditat en dones barcelonines d'entre 15 i 49 anys es manté en 38,2 naixements per 1.000 dones. Si es fa atenció a les dones joves (entre 15 i 19 anys) es registra una disminució de la taxa d'embarassos (ha passat de 21,5 per cada 1.000 dones el 2014 a 19,1 per cada 1.000 dones el 2015). Nou Barris és el districte amb una taxa d'embarassos en dones adolescents més alta (29,2 per 1.000 dones), seguit de Ciutat Vella (26,3 per 1.000 dones).

Les malalties transmissibles

Durant l'any 2016 es van detectar 260 casos de tuberculosi en residents a la ciutat, 310 casos de VIH, 35 de SIDA, 890 de sífilis, 996 de gonocòccia i 100 casos de limfogranuloma veneri. L'evolució d'aquestes malalties assenyalava que continua la reducció en la incidència de la tuberculosi (gairebé un 7% respecte a l'any anterior), la incidència d'infecció pel VIH es manté, però s'incrementen les altres infeccions de transmissió sexual com la gonocòccia i la sífilis, en part per millores de vigilància i control, però sense que se'n pugui descartar un increment real.

L'esperança de vida i la mortalitat

L'esperança de vida l'any 2015 (encara no disponible la dada de 2016) va ser de 80,8 anys en homes i de 86,6 anys en dones, xifres molt similars a les de l'any anterior (80,5 i 86,7, respectivament). L'evolució de les desigualtats en l'esperança de vida entre barris de la ciutat apunta a un fre o alentiment. La major part de causes de mortalitat prematura romanen estables o decreixen lleugerament, tot i que destaca la pujada de les lesions de trànsit en homes i el càncer de pulmó i d'ovari entre les dones.

La salut laboral es descriu en més detall al capítol corresponent d'aquesta memòria.

La importància d'incloure les desigualtats socials en salut a l'agenda política.

Ana Novoa. Agència de Salut Pública de Barcelona

Les desigualtats socials en salut venen determinades per la desigual distribució de poder entre diferents col·lectius definits pel seu gènere, ètnia, classe social o territori, el que comporta que els col·lectius amb menys poder estiguin exposats a unes pitjors condicions de vida (Starfield,

2006; Whitehead, 1992). La salut i les desigualtats en salut a nivell urbà s'expliquen pel que s'anomena els determinants socials de la salut, que són les condicions físiques (p. ex., urbanisme, habitatge, o contaminació ambiental) i socioeconòmiques (p. ex., transferències socials, condicions de treball o polítiques públiques d'educació) en què viuen les persones (Borrell, 2015).

Barcelona no està exempta d'aquestes desigualtats en salut, que ja es van identificar dècades enrere (Alonso 1988; Borrell 1993) i persisteixen a l'actualitat (Gotsens, 2013, Marí-Dell'Olmo, 2015). Per tal de reduir les desigualtats socials en salut és necessari un sistema que permeti la seva vigilància i monitorització i la implementació de polítiques adequades (Espelt, 2016).

L'any 2010 l'OMS va desenvolupar l'Urban HEART (Urban Health Equity Assessment and Response Tool, eina de valoració de l'equitat en salut i de resposta a nivell urbà), que té per objectiu evidenciar les desigualtats a nivell urbà per tal d'ajudar a prendre decisions sobre quines són les millors intervencions per promoure l'equitat en salut (WHO, 2010). No obstant, no va ser fins l'any 2015 que es va poder implementar aquesta eina a Barcelona, en un moment en què el Govern de la ciutat va situar la reducció de les desigualtats com un dels seus objectius estratègics i va dotar-lo d'un pressupost per posar en marxa intervencions orientades a millorar la salut als barris més desfavorits (Ajuntament de Barcelona, 2015). L'Ajuntament va demanar a l'Agència de Salut Pública de Barcelona que identificués els barris de la ciutat que acumulen més desigualtats en salut per tal de prioritzar-los de cara a la implementació d'intervencions. L'ASPB va fer servir l'eina Urban HEART per identificar els barris amb resultats més desfavorables per diferents indicadors de salut i de determinants de la salut.

Per tant, l'any 2015 es va publicar l'Urban HEART Barcelona, consistent en una matriu d'indicadors de salut i dels seus determinants pels 73 barris de Barcelona i que resumeix d'una manera molt visual i intuïtiva les desigualtats entre àrees de la ciutat: per a cada barri el resultat de cada indicador es mostra seguint els colors del semàfor, verd pels barris amb resultats més favorables, vermell pels barris amb resultats menys favorables i groc pels que es troben entre ambdues situacions. Els indicadors es divideixen en dimensions: salut, entorn físic i infraestructura, desenvolupament humà i social, economia i governança.

Posteriorment, la matriu va ser millorada, incorporant indicadors més adients segons es van acordar en un Grup de Treball intersectorial tot seguint les recomanacions de la OMS (WHO, 2010) (Novoa, 2017). A la matriu, s'observa com hi ha uns barris de Barcelona que sistemàticament presenten pitjors resultats a la majoria d'indicadors (color vermell a la matriu), principalment aquells situats al sud-est i al nord de la ciutat (la majoria situats als districtes de Ciutat Vella i Nou Barris, i una part de Sants-Montjuïc i Sant Andreu).

A l'altre extrem, hi ha barris on la majoria d'indicadors són favorables, principalment als districtes de Sarrià-Sant Gervasi i Les Corts. Aquells barris amb indicadors desfavorables en els determinants en salut també presentaven indicadors desfavorables en els indicadors de salut. Alguns indicadors presentaven un comportament diferent: la major taxa de gonocòccia es concentraven en els barris on resideixen més homes que tenen sexe amb homes, i els indicadors de context físic era més heterogènia i podien situar-se en barris més benestants. La distribució dels

indicadors de context físic sembla reflectir aspectes relacionats amb la mobilitat i l'urbanisme més que els factors socioeconòmics del barri.

Tot i que no és una de les funcions de l'eina Urban HEART, també es va fer servir per identificar els 18 barris de la ciutat amb pitjors resultats en salut i els seus determinants, que van ser prioritzats per posar en marxa intervencions per millorar la seva situació i reduir les desigualtats socials en salut. Per dur a terme aquesta priorització es van puntuar els resultats dels indicadors seguint la metodologia Hanlon (Hanlon, 1984): es va crear un índex sumant els valors dels indicadors per a cada barri. Quelcom similar es va fer a la ciutat de Toronto (CRICH, 2014).

Els 18 barris prioritzats es van incloure al Pla de Barris de Barcelona, pel qual el govern va destinar 150 milions d'euros, i que se centra en intervencions de regeneració urbana i projectes ocupacionals. També es van incloure al Programa Barcelona Salut als Barris de l'ASPB, que té per objectiu reduir les desigualtats socials en salut entre barris a través d'intervencions basades en l'acció comunitària i que s'escullen en base a un informe sobre les necessitats i actius en salut al barri i una jornada de priorització oberta a tot el veïnatge. Alguns d'aquests barris (11) ja tenien el Programa implementat, i la intervenció va consistir en revisar les necessitats i intervencions del barri i intensificar-les en cas necessari. Per als restants 7 barris es va dur a terme el diagnòstic de salut, a partir del qual es van prioritzar les intervencions a implementar.

Tant la primera versió de la matriu com la priorització dels 18 barris es van publicar a l'Informe de salut de Barcelona de l'any 2014 de l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

Aquesta experiència posa sobre la taula la importància de la voluntat política per incloure les desigualtats socials a l'agenda política i prioritzar la seva reducció. Tot i que l'Urban HEART va estar disponible des del 2010, no va ser fins el 2015 que es va posar en marxa, amb un govern que va incloure la reducció de les desigualtats socials en salut com una prioritat. L'evidència científica indica que no és el coneixement de l'existència de les desigualtats socials en salut sinó la voluntat política la que fa que es posin en marxa intervencions orientades a disminuir-les (Morrison 2014; Morrison 2015). L'eina Urban HEART és una eina molt visual i intuïtiva, que resumeix les desigualtats socials en salut en diferents dimensions en una única figura, i que pot ajudar a incloure les desigualtats socials al debat públic i finalment a l'agenda política.

L'eina Urban HEART resulta molt útil per ressaltar l'existència de desigualtats en un moment donat, però calen altres metodologies per monitorar en detall com evolucionen aquestes en el temps. És per això que l'Ajuntament de Barcelona ha encarregat a l'ASPB la posada en marxa d'un Observatori d'Impactes en Salut i Qualitat de Vida de les Politiques Municipals, que permetrà una monitorització més adequada de les desigualtats en salut a més d'incloure altres eixos de desigualtats a banda del territorial. Aquest Observatori encara està dissenyant-se i s'espera poder publicar resultats durant l'any 2018.

A mode de conclusió, posar en evidència l'existència de desigualtats socials en salut és cabdal per incloure-les al debat públic i a l'agenda política. En aquest sentit, l'Urban HEART és una eina adequada per visualitzar d'una forma fàcil i intuïtiva l'existència de les desigualtats socials en salut, també entre població no experta. La posada en marxa d'intervencions orientades a reduir

les desigualtats no depèn només del coneixement d'aquestes desigualtats, sinó sobretot de la voluntat política per a reduir-les i de que es destinin suficients recursos econòmics per implementar les intervencions per pal·liar-les.

Bibliografia

- Agència de Salut Pública de Barcelona. La salut a Barcelona 2014. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2014.
- Ajuntament de Barcelona. Mesura de Govern d'Acció Conjunta per La Reducció de Les Desigualtats Socials En Salut. Barcelona: Ajuntament de Barcelona; 2015.
- Alonso J, Antó J. Desigualdades de Salud en Barcelona. *Gac Sanit.* 1988;2:4–12.
- Borrell C, Arias A. Desigualtats de mortalitat en els barris de Barcelona, 1983–89. *Gac Sanit.* 1993;7(38):205–20.
- Borrell C et al. Factors and processes influencing health inequalities in urban areas. *J Epidemiol Community Health.* 2015; 67:5 389-91.
- Centre for Research in Inner City Health Toronto. Urban HEART @Toronto: technical report/user guide. Toronto: Centre for Research in Inner City Health Toronto; 2014.
- Espelt A, Contintente X, Domingo-Salvany A, et al. La vigilancia de los determinantes sociales de la salud. *Gac Sanit.* 2016;30:38–44.
- Gotsens M, Mari-Dell'Olmo M, Pérez K, et al. Socioeconomic inequalities in injury mortality in small areas of 15 European cities. *Health Place.* 2013;24:165–72.
- Hanlon J, Pickett G. Public health administration and practice. 8th ed. St. Louis: Mirror/Moshy College Publishing; 1984.
- Mari-Dell'Olmo M, Gotsens M, Palència L, et al. Socioeconomic inequalities in cause-specific mortality in 15 European cities. *J Epidemiol Community Health.* 2015;69(5):432–41.
- Morrison J, Pons-ViguésM, Bécares L, et al. Health inequalities in European cities: perceptions and beliefs among local policymakers. *BMJ Open.* 2014;4(5):e004454.
- Morrison J, Pons-ViguésM, Díez E, PasarinMI, Salas-Nicás S, Borrell C. Perceptions and beliefs of public policy-makers in a southern European city. *Int J Equity Health.* 2015;14(1):18.
- Novoa AM, Pérez G, Espelt A, Echave C, de Olalla PG, Calvo MJ, Pasarín M, Díez È, Borrell C; Urban HEART Barcelona Working Group, Calvo MJ, Cormenzana B, Cortés I, Díez È, Echave C, Espelt A, de Olalla PG, Gómez J, Novoa AM, Pallarès M, Pérez G, Rodríguez-Sanz M. The Experience of Implementing Urban HEART Barcelona: a Tool for Action. *J Urban Health.* 2017 Oct 16.
- Starfield B. State of the art in research on equity in health. *J Health Polit Policy Law.* 2006;31(1):11–32.
- Whitehead M. The concepts and principles of equity and health. *Int J Health Serv.* 1992;22(3):429–45.
- World Health Organization. Urban HEART: urban health equity assessment and response tool. Kobe: World Health Organization; 2010.

Drets socials

Atenció a col·lectius vulnerables

Els centres de serveis socials de la ciutat ofereixen respostes a tota la població orientades a cobrir les necessitats socials bàsiques de la població, especialment aquelles persones que presenten manca d'integració o d'autonomia amb l'objectiu de millorar el seu benestar i afavorir la seva integració social.

A la ciutat de Barcelona 40 centres de serveis socials que donen servei a tota la població de forma territorialitzada sota els marcs normatius de la Llei de Serveis Socials de Catalunya i la Llei de promoció de la autonomia personal i atenció a persones en situació de dependència.

Seguint la tendència a l'alça dels darrers anys, la població atesa l'any 2017 ha augmentat fins a 81.638 persones, el que representa un 5,02% més respecte a 2016, quan es van atendre 77.737 persones. Al mateix temps les unitats d'atenció també s'han incrementat, un 1,10%, passant de 191.286 l'any 2016 a 193.386 l'any 2017.

Distribució territorial de les persones ateses i taxes de cobertura.

El 5,02% de la població barcelonina ha estat atesa pels centres de serveis socials l'any 2017. El districte que concentra el major nombre de població atesa és Sant Martí amb 11.867 persones (un 14,54% del total de la població atesa), mentre que Ciutat Vella és el districte de la ciutat amb la major taxa de cobertura, un 8,64 persones ateses per cada 100 persones residents. El districte de Les Corts és on menys persones han rebut atenció, un 3,6% de la seva població (2.962 persones), i Sarrià St. Gervasi és el districte amb la menor taxa de cobertura, tan sols un 2,37% dels habitants (3.554 persones).

Població atesa per grups d'edat, sexe i nacionalitat

El 35,96% de la població atesa als centres de serveis socials té 65 anys o més, mentre que el 8,8% són infants d'entre 0 i 14 anys i el 7,2% són joves d'entre 15 i 25 anys. El grup d'edat més nombros a qui es presta servei des dels centres és el que comprèn a la població de 26 a 64 anys, que representa el 49,8% de la població atesa.

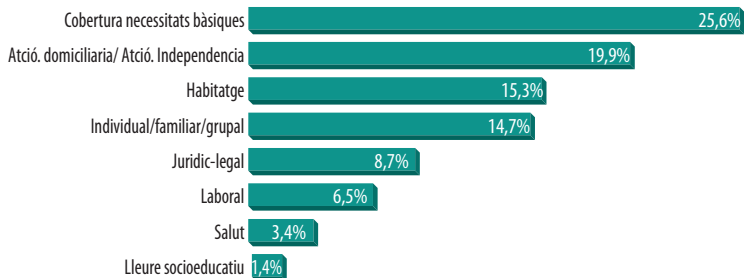
El 64,1% de les persones ateses l'any 2017 són dones, enfront el 35,9% d'homes i les persones amb discapacitat representen el 15,5% de la població atesa. La majoria de les persones ateses són de nacionalitat espanyola, un 76,9%, i la població estrangera representa un 23,1% del total de persones ateses.

Principals problemes atesos

Les demandes més freqüents de les persones que s'adrecen als centres de serveis socials són les d'àmbit Econòmic i de necessitats bàsiques, que suposen un 26,5% del total de problemàtiques presentades. Els problemes relacionats amb la Dependència representen un 19,85% dels problemes, mentre que els problemes d'habitatge suposen un 15,25% i els de caire Individual

i familiar un 14,66%. D'altra banda, els serveis menys demandats són els relacionats amb les qüestions jurídiques, les qüestions laborals, les qüestions educatives, de salut i de lleure socioeducatiu, que en conjunt representen el 23,6% del total.

Problemàtiques de les persones ateses als centres de serveis socials. 2017

Problemàtiques de les persones ateses als centres de serveis socials. 2017.

Infància i adolescència en situació d'alt risc social.

Els equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA) són equips multidisciplinars que tenen com a finalitat l'atenció i la protecció de menors que es troben en situació d'alt risc social. Els menors arriben als serveis de l'EAIA derivats de la Direcció General d'Atenció a la Infància, dels serveis socials d'atenció primària, la fiscalia i els jutjats.

L'any 2017 els EAIA van atendre 3.769 menors, el que suposa que 15 de cada mil infants i adolescents de 0 a 17 anys de la ciutat han rebut atenció d'aquest servei. El districte amb una major proporció de menors atesos ha estat el de Ciutat Vella amb 661 menors (47,7 menors del districte), mentre que Sant Martí és el districte que compta amb una taxa d'atenció més baixa, només el 4,9 de menors d'aquest districte han estat atesos pel servei.

La gent gran

El col·lectiu de gent gran ha experimentat un augment sostingut en els darrers anys. L'any 2017 hi havia 349.132 persones de 65 anys i més a la ciutat de Barcelona, el 21,5% de la població de la ciutat. D'aquestes, 125.151 persones tenen 80 o més anys i representen el 7,7% de la població de la ciutat i el 35,8% de la gent gran.

Solitud

L'any 2017 hi ha 89.565 persones de 65 anys o més que viuen soles, el que representa un 25,65% del total de la gent gran. Els últims cinc anys el col·lectiu de gent gran que viu sola s'ha incrementat en prop de 2.500 persones.

L'índex de solitud de la població de gent gran s'incrementa a mesura que s'incrementa l'edat. El 19,2% de la gent de 65 a 74 anys viu sola, xifra que augmenta fins a un 24,5% per a la que té entre 75 i 79 anys i fins a un 34,6% per aquells qui tenen 80 anys i més.

Serveis per a la gent gran

L'Àrea de Drets Socials ofereix un seguit de serveis per a respondre al canvis recents en l'estructura demogràfica de la gent gran, sobretot en l'àmbit de l'habitatge i l'assistència a domicili.

1.437 persones de 65 anys o més residien als habitatges amb serveis per a persones grans l'any 2017, i van realitzar 108.770 estades al llarg de l'any. El servei de mobilitat de la Targeta rosa es presta a 249.163 persones, el que representa un lleuger descens respecte a 2016 (-7,5%).

El servei de teleassistència és un servei permanent, les 24 hores del dia cada dia de l'any. La seva finalitat és ajudar a la gent gran, amb discapacitat i / o dependència perquè puguin continuar vivint al seu domicili amb seguretat i reduir-ne el risc d'aïllament. L'any 2.017 aquest servei ha atès 85.528 persones, un 5,28% més que l'any anterior, de les quals 82.921, el 96,95% tenen 65 anys o més.

El Servei d'Atenció Domiciliària (SAD) ofereix suport a domicili a les persones grans, amb l'objectiu de mantenir o millorar la seva qualitat de vida en la seva residència habitual. L'any 2.017 ha seguit la tendència creixent d'anys anteriors fins a donar servei a 24.122 persones, el que suposa un increment del 3,1% respecte l'any 2.016. La majoria de persones usuàries, un 82,9%, té 65 o més anys.

Les entitats en la lluita contra la pobresa

El Consell Econòmic i Social de Barcelona vol posar en relleu la important tasca social de les entitats de la ciutat per fer front a la pobresa de les persones i famílies sense recursos.

Banc d'aliments de la província de Barcelona

El Banc dels Aliments de Barcelona és una entitat benèfica de gestió privada independent, apolítica, aconfessional i sense ànim de lucre que l'any 2017 va celebrar 30 anys de vida a Barcelona ciutat.

Els seus esforços s'emmarquen dins de la lluita per assolir un dels drets humans més fonamentals: l'accés a una alimentació suficient, segura i saludable per a tothom mitjançant els valors de la sostenibilitat i la solidaritat.

El seu principal objectiu és recuperar els excedents alimentaris per fer-los arribar a persones en situació de precarietat alimentària a través del treball en xarxa d'entitats i agents d'ajuda social públics i privats. El circuit d'aprofitament contempla tasques de distribució, assessorament i suport a les entitats beneficiàries. Dins d'aquest context, cal destacar el compromís d'un equip de 224 voluntaris els quals l'any 2017 van col·laborar activament per donar continuïtat i fer créixer el projecte. A més, es compte amb la col·laboració 29 treballadors en benefici de la comunitat com part d'un acord amb la Conselleria de Justícia de la Generalitat.

Al llarg del 2017, s'ha ajudat a una mitjana de 125.372 persones cada mes (120.206 adults i 5.166 lactants entre 0 i 2 anys), repartint un total de 17.343.000 quilos, a través de 322 entitats d'iniciativa social repartides per tota la província de Barcelona.

Pel que fa a la quantitat d'aliments el Banc va gestionar 17.343 tones, el 28,6% de la necessitat total estimada per a la Província de Barcelona (60.680 tones). El 23% d'aquest total (3.941 tones) són procedents del programa d'entrada d'aliments de la Unió Europea; el 28% (4.943 tones) són procedents de donacions com per exemple les campanyes (ex. el Gran Recapte, La fam no fa vacances entre altres), les donacions (d'escoles i empreses bàsicament) i altres accions socials, per últim i en major quantitat el 49% (8.456 tones) són aliments procedents del malbaratament de la indústria alimentària, de Mercabarna, del programa de recollida de minves dels supermercats, del programa de retirada de fruites i hortalisses per concentrar-les en suc i de fruita i verdura procedents de la retirada del mercat (SERMA).

Els dies 1 i 2 de desembre, els quatre bancs d'aliments de Catalunya van celebrar de forma simultània la novena edició del Gran Recapte. Aquesta campanya va establir un nou rècord en quant als quilos d'aliments recollits com a la participació voluntària fonamental per posar en marxa la campanya i recaptar a tot Catalunya. Es van recollir un total de 3.398 tones a la província de Barcelona i un total de 4.886 tones a tot Catalunya. Cal destacar la participació de 19.750 voluntaris -2.200 més que l'any anterior- els quals van cobrir els 1.968 punts de recollida i 6.443 col·laboradors han classificat els aliments a la nau cedida a la ZAL.

Creu Roja de Barcelona

El total de persones beneficiàries d'accions portades a terme per la Creu Roja a la ciutat de Barcelona ha estat de 39.479 en els diferents programes, entre els que destaquem:

Programes d'ajudes i alimentació: 16.624 persones beneficiàries, 400 més que l'any 2016. D'aquestes, 2.298 han estat beneficiades amb kits de suport social (aliments, neteja, higiene, bolquers...); 22 infants han estat atesos pel programa d'alimentació infantil (beques i ajuts econòmics); 547 persones han estat beneficiàries del Programa d'aliments de la Unió Europea; s'han atorgat ajuts de suport econòmic per fer front a despeses de medicació a 377 malalts crònics; 37 infants van ser atesos al Centre de Mediació Social; 491 famílies van ser ateses pel Programa de suport a les famílies; 1.636 infants van ser beneficiaris de la campanya de joguines, i 3.502 persones van ser beneficiàries de la campanya de Nadal per a gent gran.

Dins dels programes d'atenció a persones sense sostre, van ser ateses als diferents equipaments i serveis de la Creu Roja de la ciutat 468 persones, 70 més que l'any anterior. La Creu Roja va reforçar els programes d'ocupació (espais de recerca de feina, programes d'inserció laboral i programes d'itineraris personalitzats d'inserció) i va atendre 1.473 persones.

Malgrat que la Creu Roja va dedicar molts esforços a minimitzar l'efecte de la crisi, va continuar desenvolupant els programes que històricament portava a terme com ara els de promoció i atenció a la gent gran, dels quals se'n van beneficiar 3.205 persones. Són programes de suport a domicili/acompanyament, serveis d'atenció permanent, participació i relació amb l'entorn, promoció de l'envelliment actiu, suport i respir (Llars Mundet) i Radars.

Els programes de salut també constitueixen una part important de l'acció de la entitat i se'n beneficien 7.834 persones. Van incloure programes com l'atenció a persones treballadores del sexe (unitat mòbil/atenció a clubs) i atenció a malalts hospitalitzats: acompanyaments, suport a adults hospitalitzats i activitats lúdiques i educatives per a infants, ajut a la mobilitat de la gent gran Baixem al carrer i programes de sensibilització i promoció de la salut.

La intervenció social és un altre eix cabdal dels programes i les accions de Creu Roja a la ciutat. Cal destacar els programes d'atenció a persones amb discapacitat, que van atendre 1.480 persones, i els d'atenció a immigrants i refugiats, amb 6.039 persones. En aquest eix s'inclouen també els projectes de suport a la infància amb dificultat, que van beneficiar 2.298 infants, els programes per a població reclusa, que van atendre 1.874 persones, els 1.328 usuaris i usuàries dels programes de drogodependències i VIH/sida, un dispositiu d'emergència social, i l'atenció a dones que necessiten atenció especial (acollida, atenció, assessorament i teleassistència per violència de gènere), que va beneficiar 456 dones.

La resta de persones beneficiàries de programes i projectes de la Creu Roja van ser ateses des dels àmbits de Cooperació Internacional, Socors i Emergències i Voluntariat.

Càritas Diocesana de Barcelona

Una altra entitat que desenvolupa una activitat significativa a la ciutat, Càritas Diocesana de Barcelona, va atendre en el seu àmbit d'acció social durant l'any 2017 22.635 persones en 401 projectes (69 més que el 2016, la qual cosa representa un increment del 20,8%) amb un element comú: la pobresa és més intensa, és a dir, les dificultats són més i són més greus.

El perfil de les persones ateses a l'àrea d'Acció Social de Càritas indica que la pobresa és més severa, i que és més difícil sortir-ne ja que el 65% havia estat ates en anys anteriors (el 22% ja fa almenys cinc anys que rep ajuda). D'altra banda, el 41% de les persones han nascut a l'Estat espanyol (la pobresa no té nacionalitat), el 77% estan en situació d'atur i només el 17% tenen contracte de treball, això sí, força precari, ja que no els permet sortir de la situació de pobresa.

La pobresa té el rostre d'una mare. Al 44% de les llars ateses hi ha menors d'edat i el 17% d'aquestes llars són monoparentals. El 38% viu de lloguer, el 12% té un habitatge en propietat i el 28% no té una llar digna, ja que viu en una habitació rellogada (25%), a casa d'amics/parents (7%) o no té habitatge (15%).

L'acció social de Càritas durant l'any 2017 ha tingut quatre eixos de treball. El primer ha estat el de l'habitatge i els sense llar: 391 pisos unifamiliars, centres residencials i pisos compartits, amb un total de 1.351 places (durant el 2014 es va disposar de 309 habitatges (pisos compartits i pisos unifamiliars) amb un total de 1.292 places); 3.629 persones han rebut ajut econòmic per accedir a l'habitatge o mantenir-lo, amb ajuts econòmics, mediacions, etc.

Un altre eix important és el d'ajuda a necessitats bàsiques. S'han invertit 4,4 milions d'euros en necessitats bàsiques, amb 2,8 milions destinats a ajudes econòmiques en metàl·lic per pagar factures, un 7% més que l'any anterior.

D'altra banda, pel que fa al programa de formació i inserció sociolaboral, 4.782 persones han participat en els 418 cursos d'aprenentatge de la llengua o de formació ocupacional, 1.189 de les quals han trobat feina.

A més, s'ha consolidat el servei Feina amb Cor, gratuït, d'acompanyament per a la cerca de feina per part de persones aturades de llarga durada. Mitjançant aquest, durant el 2017 han estat ateses 1.642 persones, de les quals 732 n'han trobat feina. Per altre banda, el programa de formació i inserció ha atès 5.793 persones, de les quals 1.189 han trobat feina.

Finalment, l'entitat ha dedicat molts esforços a prevenir la transmissió intergeneracional de la pobresa des del programa de famílies i infància i, amb aquest objectiu, ha incrementat el nombre de projectes fins arribar a 73.

Pobresa i desigualtat social a l'Barcelona post-crisi

Aquest document és un resum de l'estudi ha estat encarregat pel Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials a l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB). S'ha realitzat principalment a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida, 2016, elaborada per l'INE, amb mostra estadísticament significativa pel municipi de Barcelona i l'AMB.

Aquest treball s'estructura en tres parts: (I) anàlisi de l'evolució de la desigualtat social i de la pobresa a Barcelona que permet tenir una visió actualitzada de la situació de la cohesió social a la ciutat una vegada finalitzada la crisi econòmica. A més, també es realitza una ampliació del focus territorial i s'ubiquen les dinàmiques que s'estan produint al municipi de Barcelona en el context metropolità; (II) l'estudi de l'abast dels riscos de pobresa segons diferents perfils socials; (III) l'última part es dedica íntegrament a l'habitatge i als seus efectes en les economies familiars. La qüestió de l'habitatge apareix en l'actualitat sense dubte com un dels elements clau en la configuració de les condicions de vida de la població urbana.

Cohesió social i escenari post-crisi a Barcelona

La gran crisi econòmica i financera ha remès. A Catalunya, particularment, el punt d'inflexió es produeix l'any 2014 quan el PIB català comença a créixer i, paral·lelament, la taxa d'atur també es redueix de manera significativa i sostinguda a Catalunya, passant del 23,1% al 15,7% entre 2013 i 2016⁴. En el cas del municipi de Barcelona, a més de mostrar-se més resilient a la destrucció d'ocupació durant tot el període de crisi, el descens de les taxes d'atur s'inicia inclús un any abans que a Catalunya i a Espanya.

En definitiva, els indicis de recuperació econòmica són inapel·lables, i el que resta per comprovar és si s'està reduint la desigualtat social i la pobresa a Barcelona. Aquesta és la qüestió que orienta les anàlisis que es presenten tot seguit.

L'any 2016⁵ la renda anual neta mitjana de les llars de Barcelona es situa en 34.981 €. Això es tradueix en una renda anual mitjana per persona de 15.685 €, si es consideren de manera ponderada els diferents membres de la llar (unitats de consum)⁶, ascendeix als 22.897 €. La mitjana d'ingressos de la població barcelonina és superior a la registrada pel conjunt de residents al territori metropolità i a Catalunya.

Ara bé, pel que fa a la distribució, la desigualtat d'ingressos s'ha reduït en els darrers anys. Tot i que la intensitat d'aquesta disminució ha estat més elevada a la ciutat central que a la resta de territoris.

Des del punt de vista de la pobresa econòmica, entre 2011 i 2016, la taxa de risc de pobresa s'ha reduït notablement a Barcelona, tant utilitzant el llindar de risc de pobresa propi de la

4 Dades de l'Encuesta de Población Activa (INE).

5 Malgrat es tracta de l'Enquesta de Condicions de Vida 2016, les dades de renda fan referència a l'anterior a la realització de l'enquesta.

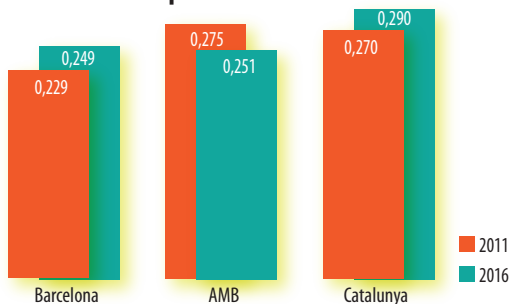
6 Aquest càlcul és el resultat d'aplicar l'escala OCDE modificada que per estimar les unitats de consum d'una llar atribueix el valor 1 al primer adult, 0,5 a la resta d'adults i 0,3 als menors de 14 anys.

ciutat⁷ (del 24,1% al 18,3%), com el lliandar metropolità⁸ (del 20,3% al 15,4%). Pel que fa a la pobresa severa, es constata també l'esmortiment respecte l'any 2011, del 8,6% al 6,3%.

A l'agregat metropolità, la tendència també ha estat una disminució de la pobresa econòmica moderada i severa, mentre que a Catalunya aquestes problemàtiques es mantenen pràcticament als mateixos nivells que en el context de crisi.

Tanmateix, la intensitat de pobresa sí que ha augmentat darrerament. És a dir, actualment la població en risc de pobresa a la ciutat és més pobre (en termes relatius) que l'any 2011. Aquest fenomen també es reproduceix al conjunt de Catalunya.

Intensitat de la pobresa

En paral·lel a la pobresa monetària, la manca forçada de béns considerats bàsics per assolir un benestar estàndard en el context europeu, també indica un decreixement respecte el context de crisi.

D'altra banda, l'índex sintètic de pobresa o exclusió social (AROPE), tot incorporant la privació material i la manca de treball⁹, evidencia que el 22,5% dels barcelonins/ines es troba en risc de pobresa o exclusió social l'any 2016, aproximadament 350.000 persones.

En síntesi, aquests resultats apunten dues coses rellevants. En primer lloc, que, efectivament, la desigualtat d'ingressos ha disminuït considerablement a la ciutat en els darrers anys, com també ho ha fet a l'àrea metropolitana de Barcelona i a Catalunya, però a la capital catalana s'ha reduït amb més intensitat, mostrant l'any 2016 valors pre-crisi.

7 El lliandar de risc de pobresa a Barcelona per una llar unipersonal l'any 2016 és de 12.999 euros anuals.

8 El lliandar de risc de pobresa a l'àrea metropolitana de Barcelona per una llar unipersonal l'any 2016 és de 11.199 euros anuals.

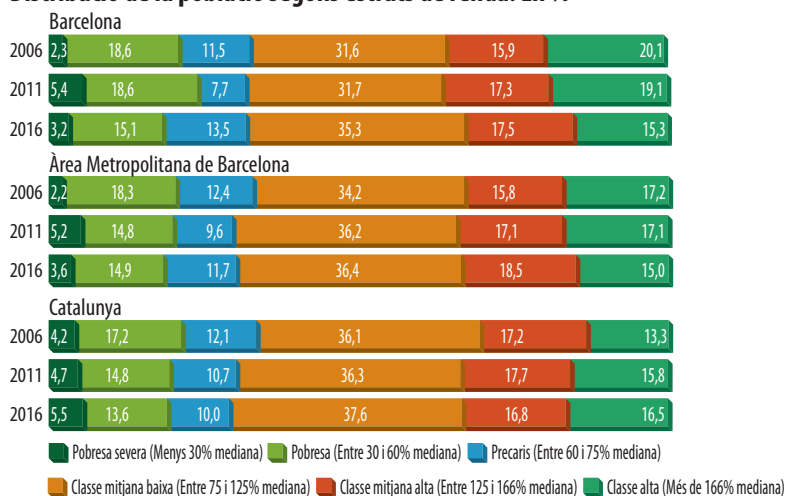
9 Es considera que una persona està en risc de pobresa o d'exclusió quan viu en una llar que es troba o bé en situació de risc de pobresa moderada, o bé en situació de privació material severa, o bé amb una intensitat de treball molt baixa.

L'estreta relació entre desigualtat i pobresa

La desigualtat d'ingressos la darrera dècada a la ciutat de Barcelona ha estat més determinada per les variacions de les rendes baixes que no pas per les de les rendes altes.

L'evolució a la darrera dècada de la distribució de la població segons estrats de renda apunta en aquesta mateixa direcció. Els resultats reflecteixen que a Barcelona és la proporció de població amb un nivell de renda inferior al 30% de la mitjana (pobresa severa) la que més augmenta durant la crisi —del 2,3% al 5,4% entre 2006 i 2011—, mentre que entre 2011 i 2016 la tendència que es produeix és a la inversa —del 5,4% al 3,2%. També la població en situació de pobresa moderada (amb ingressos superiors al 30% de la mediana però inferiors al 60%) si bé en termes relatius es manté estable en el context de recessió econòmica, es redueix pràcticament en quatre punts als darrers cinc anys (del 18,6% al 15,1%).

Distribució de la població segons estrats de renda. En %

La desigualtat entre el centre i la perifèria metropolitana: cap a un procés de suburbanització de la pobresa?

La lectura de la pobresa en clau metropolitana ofereix altres elements d'anàlisi rellevants. S'observa que en considerar els ingressos de la població, la taxa de risc de pobresa de Barcelona descendeix pràcticament en cinc punts percentuals ençà l'any 2011, mentre que a la resta de l'àrea metropolitana l'efecte ha estat el contrari.

D'aquesta manera, en l'actualitat (2016) es constata una diferència substancial en quant a la taxa de risc de pobresa entre la ciutat central i la primera corona metropolitana (15,4% a

Barcelona i 21,3% a la resta de l'àrea metropolitana), així com també un canvi de tendència respecte a la dècada anterior.

La renda anual de les llars també és un altre factor a l'hora de detectar aquesta desigualtat entre el centre i la perifèria.

Taxa de risc de pobresa. Llindar AMB. 2006-2016

Aquest increment de la importància de la desigualtat d'ingressos entre la població resident al municipi de Barcelona i la que resideix a la resta de l'àrea metropolitana també ha anat acompanyat d'una forta reducció de la desigualtat interna a la ciutat central (del 0,276 al 0,169), o almenys molt més intensa que la que s'ha produït a la primera corona metropolitana (del 0,206 al 0,155), escurçant-se les diferències en aquesta qüestió entre el centre i la primera corona més que mai a la darrera dècada.

Tot i així, l'any 2016 la desigualtat d'ingressos dins del municipi de Barcelona continua essent lleugerament més elevada que a la resta de l'àrea metropolitana.

L'any 2016 la taxa d'atur¹⁰ és pràcticament la mateixa al municipi de Barcelona (14,4%) i a la resta de l'àrea metropolitana (15,0%), malgrat que l'impacte de la crisi econòmica va afectar molt més en termes d'atur a la població resident a la primera corona metropolitana (16,9% a Barcelona per un 24,0% a la resta de l'àrea metropolitana). Però, el que sí que s'ha de tenir en compte com un dels principals factors explicatius de les divergències detectades recentment és l'accelerada transformació de la composició social que s'està produint durant els darrers anys.

També destaca la reducció significativa que s'ha produït al municipi de Barcelona del percentatge de treballadors no qualificats i de població aturada de llarga durada o que no ha treballat mai que són habitualment les classes socials amb els ingressos més baixos¹¹. A la primera coro-

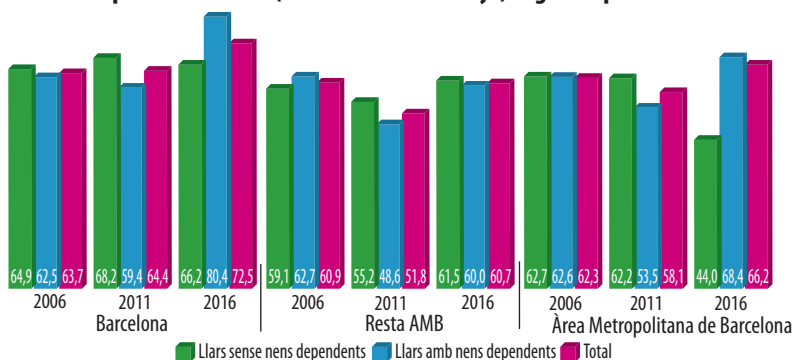
10 La font de dades a partir de la qual s'ha calculat de la taxa d'atur en aquest cas ha estat l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (2006 i 2011) i l'Encuesta de Condiciones de Vida (2016), ja que l'Encuesta de Población Activa no ofereix informació estadísticament significativa per l'àrea metropolitana de Barcelona.

11 Els treballadors no qualificats disposen d'una renda mitjana anual d'uns 15.700 € tant a Barcelona com a la resta de l'àrea metropolitana. En canvi, els aturats de llarga durada i persones que no han treballat mai registren unes diferències molt importants a aquests dos territoris. En el cas de Barcelona la mitjana de renda anual d'aquesta classe social és de 19.897,7 €, mentre que a la resta de l'àrea metropolitana és de 14.910,6 €, els ingressos mitjans més baixos entre totes les classes socials metropolitanes. Aquesta diferència tant important d'ingressos vindria explicada sobretot per les persones que no han treballat mai, que en el cas de Barcelona inclou una proporció important de població jove no emancipada.

na metropolitana, en canvi, aquests dos estrats socials se situen clarament per sobre del que es registra a la ciutat central (els treballadors no qualificats un 20,8% i els aturats de llarga durada i la població que no ha treballat mai un 14,7%). Per altra banda, a la ciutat central també s'ha recuperat darrerament la proporció de residents d'ocupacions intermèdies, que habitualment registra un nivell de renda mitjà¹², mentre que a la resta de l'àrea metropolitana de Barcelona aquesta població porta anys reduint-se¹³.

Més enllà d'això, hi ha d'altres elements que tenen implicacions directes en la renda de les famílies que podrien completar l'explicació de les diferències territorials detectades a la metròpoli de Barcelona. Un a destacar seria el de l'ocupació femenina, i, en particular, de les mares, en l'augment dels ingressos familiars i, en conseqüència, en la reducció del risc de pobresa infantil. Malgrat això, la manca de serveis d'atenció a la infància universals i llicències parentals ben retribuïdes i de llarga durada, es tradueix en el cas espanyol en un biaix de l'ocupació de les mares a favor de les de nivell d'estudis superiors, correlacionant positivament les llars formades per dos sustentadors amb els estrats socials més elevats.

Taxa d'ocupació femenina (dones de 16 a 64 anys) segons tipus de llar

Per últim, un altre dels factors rellevants pel que fa a la cohesió social en clau metropolitana, és l'eficàcia de les transferències socials a l'hora de reduir la pobresa. Així, partint dels mateixos nivells de pobresa en considerar únicament les rendes, l'impacte redistributiu de l'Estat del benestar és més elevat pels residents a la ciutat central, tant per la via de les pensions de jubilació i supervivència com pel de la resta de transferències monetàries.

12 La renda mitjana anual de les ocupacions intermèdies és de 22.975,2 euros entre els que resideixen al municipi de Barcelona i de 22.228,8 € entre els que resideixen a la primera corona metropolitana.

13 En aquest sentit, seria prioritari analitzar les pautes de mobilitat i de localització residencial que han tingut lloc durant els darrers anys a l'àrea metropolitana de Barcelona segons classes socials o estatus socioeconòmic, així com la incidència que podria estar tenint encara el procés de desindustrialització i les característiques del sistema productiu actuals en la definició de l'estructura de classes de la metròpoli.

Els perfils socials amb més risc de pobresa a la ciutat

Els criteris establerts en el marc de les estadístiques de la Unió Europea sobre la renda i les condicions de vida (EU-SILC) per quantificar la pobresa i l'exclusió social, dins del qual se situa la perspectiva d'aquest informe, parteixen de la premissa que tant els ingressos com la capacitat de consum dels individus es defineixen a partir dels recursos que s'acumulen i es disposen a la llar de la qual formen part. Des d'aquesta òptica, llar és entesa com a unitat bàsica en la definició de les condicions de vida de la població i es compona per individus que comparteixen els seus ingressos i el seu consum.

En aquesta línia, aquest apartat posa l'èmfasi en identificar quins són els perfils socials més vulnerables a la ciutat de Barcelona, tot i que com es deia anteriorment, s'ha d'entendre que la situació socioeconòmica que presenten les persones no ha d'estar directament relacionada amb la seva condició, sinó que més aviat depèn de les característiques de la llar de la qual formen part.

La pobresa segons sexe

Tot i l'augment de l'ocupació femenina totes les sèries històriques de dades disponibles a Espanya i a Catalunya constaten taxes de risc de pobresa de la població femenina més elevades respecte la masculina. Aquesta tendència només s'ha vist alterada per l'impacte social de la darrera crisi econòmica, marcada a Catalunya i Espanya per una intensa destrucció d'ocupació masculina. Així, durant el context de recessió econòmica, el risc de pobresa entre ambdós sexes es va equiparar al conjunt d'Espanya per primer cop des que es disposa de dades sobre aquesta qüestió i, fins i tot, l'any 2013 el risc de pobresa masculí va arribar a superar el femení a Catalunya. A la ciutat de Barcelona, també es va produir aquest fenomen, tant en la taxa de risc de pobresa moderada (60% de la mediana) com en la taxa de pobresa severa.

A hores d'ara, però, es pot dir que aquesta convergència vers el risc de pobresa no es va produir com a conseqüència d'una millora de les condicions de vida de les dones en concret, sinó que va tenir lloc en un context de degradació de les condicions de vida força generalitzat, amb grans afectacions d'atur entre els homes. De fet, una vegada s'ha iniciat la reactivació econòmica, la pobresa femenina ha tornat a emergir a la ciutat de Barcelona i ja és novament lleugerament superior a la masculina (2,6 punts percentuals per sobre). L'any 2016, aproximadament 6 de cada 10 persones en risc de pobresa de la ciutat són dones.

La privació en el consum també és més elevada per a les dones de la ciutat. La manca forçada d'almenys 3 béns bàsics, sobre un total de 9, afecta al 15,7% de les dones i al 11,5% dels homes i la privació material severa, privació d'almenys 4 dels 9 ítems, al 5,7% i al 3,8% respectivament.

El cicle vital i familiar de la pobresa

De la lectura evolutiva de les taxes de risc de pobresa monetària a la ciutat de Barcelona, se n'extreuen vàries idees: d'una banda, el pes de les rendes del treball com a principal regulador de la pobresa, intercanviant-se la vulnerabilitat econòmica entre els infants i la vellesa a la

vegada que també ho ha fet el signe del cicle econòmic. En segon terme, la constatació de desigualtats persistents en el temps concentrades als joves i a la població adulta de 55 a 64 anys de la ciutat.

Pel que fa a la primera de les qüestions, es constata que la població que es troba en edats en les que es depèn més intensament de les rendes del treball són les que en surten més beneficiades en termes d'ingressos en una conjuntura de bonança econòmica. Això explicaria que la taxa de pobresa infantil i la de la població de 35 a 54 anys siguin de les més baixes l'any 2016 a Barcelona.

Sense dubte, l'esmentat augment de l'ocupació femenina al centre de la metròpoli també forma part de la reducció de la pobresa per a aquests col·lectius i que també es trasllada a la població que viu a llars amb infants.

L'inici de la recuperació econòmica, però, ha comportat novament un augment dels ingressos procedents del mercat de treball sobre la població activa. Aquesta font d'ingressos constitueix l'any 2015 el 85% de la renda percebuda per les famílies amb infants de la ciutat de Barcelona (l'any 2011 representaven aproximadament el 70%). En canvi, les llars que en depenen més intensament de les transferències socials (80% per a les persones de 65 i més anys que viuen soles i 42% per a les llars sense infants) no es beneficien directament de la reactivació econòmica —en el cas de les pensions la revalorització dels darrers anys ha estat mínima— i, en conseqüència, la seva renda ho acusa en termes relatius, especialment la població de 75 i més anys, mostrant el risc de pobresa més elevat de la ciutat l'any 2016 (24,2%).

En relació amb les dinàmiques i dèficits del mercat laboral espanyol, el 22,7% dels joves de 16 a 34 anys a Barcelona l'any 2016 viu amb ingressos inferiors al llindar de risc de pobresa. A diferència però del context de crisi, la pobresa actual d'aquest grup poblacional s'explica per la seva pròpia situació i no pas per la dels seus progenitors: el risc de pobresa dels joves emancipats s'eleva fins el 32,7%, això és, 1 de cada 3 joves emancipats es troba en risc de pobresa (Taula 9). La major vulnerabilitat econòmica de la població jove de la ciutat també és observable en termes de privació material. Tant si s'analitza en termes acumulatius com si es considera la manca forçada de diferents béns bàsics de manera independent, els residents de 16 a 34 anys són el col·lectiu amb més dificultats per cobrir les seves necessitats bàsiques. L'any 2016, la taxa de privació material d'aquesta població se situa en el 23%, la taxa de privació material severa en el 6,3%, a més, gairebé la meitat d'aquests individus no pot fer front a despeses imprevistes i el 15% no pot assumir els costos regulars associats a l'habitatge.

Pel que fa als tipus de llar, s'ha d'afegir que durant els darrers anys s'observa un ascens notable del risc de pobresa entre la població que viu a llars unipersonals en general, però en particular entre les persones en edat laboral que viuen en aquest tipus de llar. En canvi, s'ha reduït la població de 65 anys i més en risc de pobresa que viu a llars unipersonals. Tanmateix, la població que viu a llars unipersonals a Barcelona és la que presenta un nivell de vulnerabilitat econòmica més elevat l'any 2016, molt per sobre de la població que viu a d'altres tipus de llars, amb o sense nens dependents.

L'atur i la població ocupada pobre

La reactivació econòmica i el descens progressiu de les taxes d'atur ençà finals de l'any 2014 contrasta amb una ocupació de baixa qualitat i una escassetat salarial, problemes ja arrelats a l'estructura productiva espanyola i exhortats amb la reforma laboral de l'any 2012. Paral·lelament, l'anomenada "fi del treball" situa en el debat el garantir l'existència material de la població al marge de la seva participació al mercat laboral, o bé mitjançant la complementarietat entre aquell i una renda mínima.

El risc de pobresa va més enllà de la relació amb l'activitat des d'un punt de vista individual. Fenòmens com els treballadors pobres estan relacionats amb la intensitat de treball a la llar i amb la confluència de situacions de precarietat amb problemes d'atur, pobresa i privació material.

Juntament amb aquests factors, resulta necessari considerar d'altres com els sustentadors de la llar en tant que mecanisme de reducció del risc de pobresa.

El problema de protecció més greu i on es manifesta amb més intensitat la reduïda capacitat dels sistemes de protecció social per evitar la pobresa, es aquell que es produeix entre persones aturades. L'esgotament de les prestacions econòmiques de desocupació com a conseqüència del llarg episodi de crisi econòmica, així com l'encadenament de relacions laborals precàries que no generen drets per rebre prestacions o subsidis de desocupació van fer que l'any 2016 pràcticament la meitat de les persones aturades a la ciutat no rebessin cap prestació ¹⁴.

El nivell educatiu

L'assoliment d'estudis ha estat i continua sent en l'actualitat un factor protector del risc de pobresa. En aquest sentit, la creixent polarització de les famílies també és producte de l'homogamia educativa.

Segons l'INE i l'IDESCAT, a la nostra ciutat, 3 de cada 10 persones amb estudis obligatoris o inferiors es troba en risc de pobresa. Aquest risc es rebaixa a 2 de cada 10 persones en el cas de posseir estudis secundaris post-obligatoris i a 1 de cada 10 persones si la titulació màxima són estudis universitaris.

La població que té estudis obligatoris com a màxim representa la meitat de la població en risc de pobresa a la ciutat, tot i que, en termes poblacionals, no arriben a un terç. En canvi, la proporció és la inversa per la població amb estudis superiors: representen pràcticament la meitat de la població de 16 i més anys de la ciutat, però només 1 de cada 4 del conjunt de població en risc de pobresa de de la ciutat.

Composició social de la pobresa segons nivell d'estudis

¹⁴ Dades procedents de registres administratius i extretes del sistema d'indicadors metropolitans de Barcelona.

El lloc de naixement

La incidència de la pobresa econòmica és diferent també segons el lloc de naixement, fet que va vinculat, tant al tipus d'ocupació com als drets de ciutadania¹⁵.

Destaca que, si bé en el cas de la població nascuda a Espanya, la tendència de la taxa de risc de pobresa ha anat a la baixa entre 2011 i 2016, en el cas de la població estrangera la tendència durant el mateix període ha estat a l'alça. L'any 2016, del conjunt de població que es troba en risc de pobresa a Barcelona, la població estrangera constitueix 1 de cada 4 persones (25,9%).

El problema de l'habitatge

Els baixos salaris, l'escassa inversió pública en habitatge social, així com per la focalització dels operadors privats en els segments mitjos i alts de la demanda residencial amenacen l'exercici d'aquest dret.

En aquest període post crisi, la compra-venda d'habitatges tendeix a reactivar-se, els preus de lloguer a augmentar i, mentre que el sistema residencial espanyol i català continua essent estructuralment el mateix que abans de la crisi, han irromput nous i recents fenòmens, com és l'augment del lloguer temporal d'habitatges per a usos turístics. Es detecta, a més, un empitjorament de la situació de la població que viu de lloguer.

El règim de tinença

La meitat de la població de la ciutat de Barcelona viu en un habitatge de propietat totalment pagat (49,6%) seguit dels llogaters amb un 28,7% de la població. Respecte el 2011 hi ha una tendència a tota l'àrea metropolitana, a l'enfortiment de la propietat, ja sigui amb pagaments pendents o sense, front del lloguer, que en l'actualitat torna a situar-se a nivells pròxims al 2006.

Si s'analiza la mateixa informació per llars en comptes de per població, la proporció de llars que viuen en habitatges de lloguer s'ha reduït i la proporció de llars de propietat ha augmentat. La principal diferència que presenta la ciutat de Barcelona respecte als altres àmbits territorials propers és la major presència del lloguer (gràfic 21). Això implica que a la ciutat de Barcelona hi hagi menys població vivint en habitatge de propietat amb pagaments pendents (18,5%) que a la primera corona metropolitana (33,6%) i un nivell similar d'habitatges sense hipoteca (al voltant del 50%) en ambdós territoris.

Per edat, a la ciutat de Barcelona la meitat dels joves d'entre 16 i 34 anys viu en habitatges de lloguer, percentatge que és encara major si només es tenen en compte els joves emancipats, tal i com es veurà més endavant. La major proporció de propietat amb pagaments pendents recau en la població d'entre 35 i 55 anys (33%). Les persones de més edat són les que majoritàriament viuen en habitatges de propietat totalment pagada.

L'impacte dels costos de l'habitatge en les economies familiars

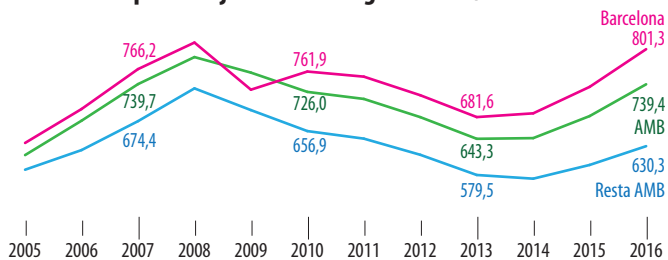
Els costos associats a l'habitatge que assumeixen les llars han variat significativament entre 2011 i 2016. El més rellevant des de l'òptica territorial, és l'evolució inversa que segueixen els

¹⁵ Malauradament la variable lloc de naixement no permet una desagregació més acurada.

costos de l'habitatge que viu de lloguer en Barcelona i en la resta de l'àrea metropolitana.

Amb una mirada llarga, queda patent la progressiva disminució dels preus de lloguer des de l'esclat de la crisi en el 2008 fins els anys 2013/2014 quan aquests comencen a recuperar-se, situant-se a preus propers als que es registraven al final del boom immobiliari.

Evolució del preu mitjà anual de lloguer. Euros/mes

Font: Generalitat de Catalunya, Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

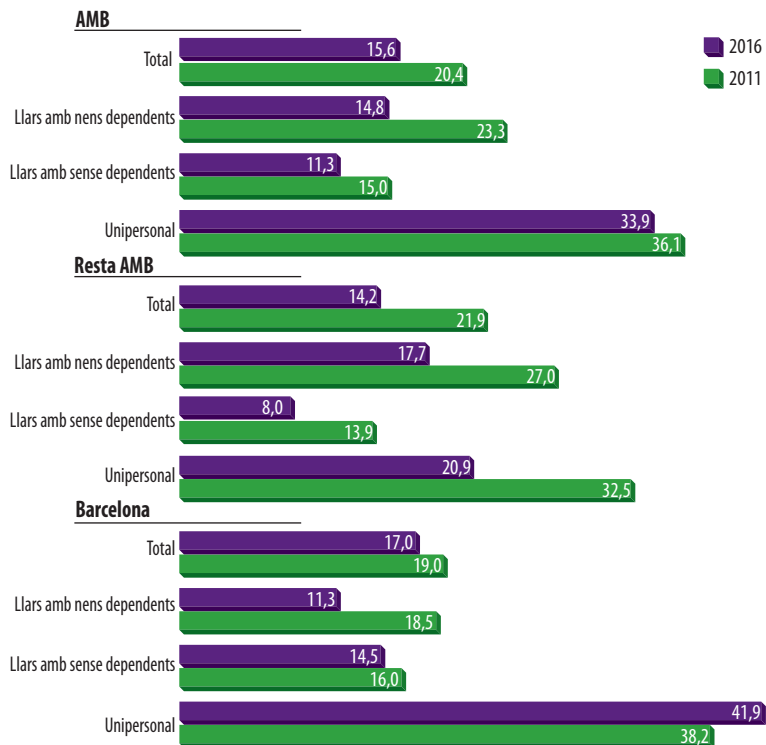
El lloguer turístic de curta estada així com el dinamisme del mercat de lloguer a la ciutat, i l'augment de la rotació dels contractes pels efectes de la posada en vigor de la Llei estatal 4/2013, estan entre els factors influents en aquesta variació.

Pel que fa a l'esforç econòmic del cost de l'habitatge, l'any 2016 gairebé el 20% de les llars barcelonines destinen més del 40% dels seus ingressos a despeses de l'habitatge. Aquesta xifra és similar a la del 2011, però amb diferències pel que fa a la seva distribució entre grups.

La sobrecàrrega de despeses de l'habitatge ha augmentat considerablement entre les llars que viuen en habitatges de lloguer (del 39,2% al 53,1%) i avui ja més d'aquestes llars es troben en aquesta situació. En el 2016 aquesta taxa s'ha disparat a Barcelona, mentre que s'ha mantingut estable a la resta de la metròpoli, on ja era més elevada.

Si s'analitza la taxa de sobrecàrrega segons grups d'edat, és la població d'entre 16 i 34 anys la que pateix aquesta problemàtica en una proporció més elevada. Per contra, la taxa de sobrecàrrega de despeses de l'habitatge es manté o es redueix en els altres grups d'edat, tant a Barcelona com a la resta de l'àrea metropolitana.

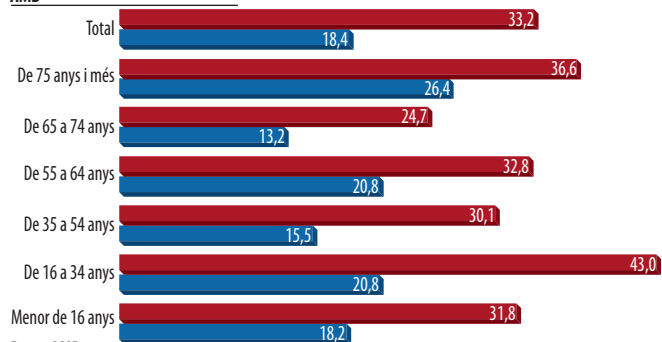
Taxa de sobrecàrrega de despeses de l'habitatge segons tipus de llar

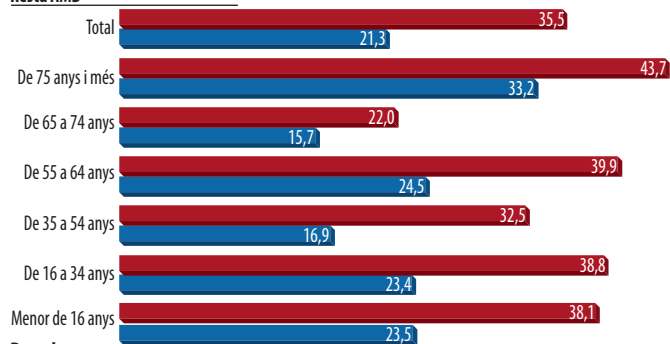
Font: Idescat i Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya.

Taxa de risc de pobresa abans i després de les despeses d'habitatge. 2016

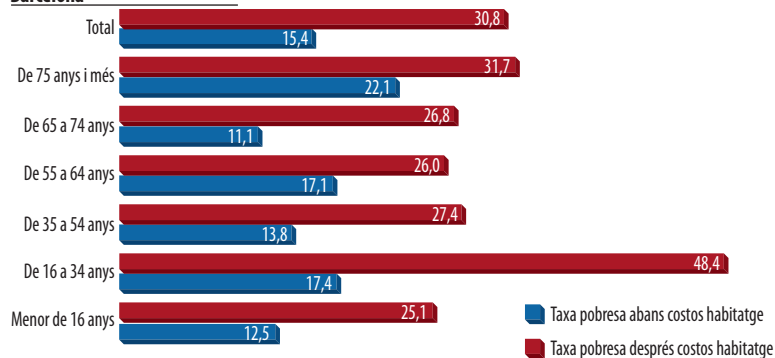
AMB

Resta AMB

Barcelona

■ Taxa pobresa abans costos habitatge
■ Taxa pobresa després costos habitatge

Si s'observa la distribució de la sobrecàrrega de despeses de l'habitatge segons el tipus de llar a la ciutat de Barcelona, la taxa de sobrecàrrega de despeses de l'habitatge augmenta lleugerament en les llars unipersonals, cosa que no succeeix a la resta de la metròpoli, amb una tendència a la baixa d'aquest indicador.

Finalment, i per tal d'acabar d'aprofundir en l'anàlisi de l'impacte dels costos de l'habitatge en la renda de les famílies, s'ha realitzat una simulació sobre la taxa de risc de pobresa, constatant un augment important d'aquest risc en tots els grups d'edat analitzats, però aquest augment és, novament, especialment significatiu entre la població jove de Barcelona. Entre la població d'entre 16 a 34 anys la taxa de risc de pobresa passa del 17,4% al 48% una vegada restades les despeses de l'habitatge dels ingressos familiars.

Per tal de conèixer millor la situació d'aquest grup d'edat, s'ha fet una diferenciació entre els joves emancipats¹⁶ i els que no ho estan. El 85,9% dels joves emancipats de Barcelona viuen en lloguer, mentre que a la resta de l'àrea metropolitana aquest percentatge no arriba al 30%. Això és el que clarament explica els elevats valors que es registren per aquest segment de població en la taxa de sobrecàrrega de despeses de l'habitatge i en la taxa de risc de pobresa després dels costos de l'habitatge a la ciutat de Barcelona entre els joves emancipats.

Finalment, s'observa que a Barcelona la taxa de risc de pobresa després costos d'habitatge és de 71,4% en el cas del jovent emancipat i de 21,4% entre els que no ho estan. Les diferències no són tan elevades a la resta de l'àrea metropolitana, el que indica el major pes dels costos de l'habitatge en la ciutat central.

Conclusions

Els anàlisis desenvolupats en el context d'aquest estudi evidencien algunes qüestions de rellevància sobre com està evolucionant la cohesió social a Barcelona en l'escenari post-crisi.

Un dels aspectes més importants és que, la desigualtat social i la població en risc de pobresa, han tendit a disminuir al municipi de Barcelona durant els anys 2011-2016. La informació disponible, però, no permet determinar amb exactitud la magnitud d'aquest procés de cohesió social, tanmateix el que sí que queda palès és que la intensitat de la reducció de la desigualtat i de la pobresa ha estat més elevada a la capital catalana que al conjunt de Catalunya, on també s'han produït les mateixes tendències, però de manera més moderada.

Un dels principals factors explicatius d'aquest fenomen és que la reducció de l'atur ha estat més accelerada a Barcelona que no pas a Catalunya. De fet, el municipi de Barcelona ha demostrat una major resiliència en termes d'ocupació durant tot el cicle recessiu, la qual cosa situa a la ciutat en unes dinàmiques molt diferents respecte a Catalunya pel que fa a la (re)configuració de l'estructura social durant els primers anys de recuperació econòmica. Aquesta diferència

¹⁶ L'Enquesta de Condicions de Vida no conté una pregunta directa sobre si la persona s'ha independitzat de la llar familiar d'origen. La variable emancipació s'ha construït a posteriori de la recollida de dades a partir de les variables existents sobre composició de la llar. Així, s'ha considerat que la llar estava "emancipada" quan la persona viu sense els pares i sense parella o bé la persona viu amb la parella a la mateixa llar (hi hagin els pares o no). Per tant, s'ha d'entendre la variable emancipació com a un indicador proxy sobre aquesta temàtica: si bé no discrimina absolutament tots els casos on realment hi ha una situació d'emancipació, sí que ho fa en la gran majoria..

es reflecteix clarament també en l'evolució de les pautes de privació material. Mentre que, en general, a Barcelona la població que es veu incapacitada per cobrir necessitats bàsiques ha disminuït significativament i, de manera més moderada, també ho ha fet la població que pateix símptomes d'estrès econòmic, al conjunt de Catalunya, en canvi, només ha disminuït la població que no es pot permetre ingerir proteïnes almenys dos dies a la setmana, mentre que s'ha incrementat lleugerament la població afectada per la resta de privacions materials.

Tanmateix, si s'amplia el focus territorial al conjunt de la metròpoli es pot observar que la millora de la cohesió social a Barcelona respon més aviat a una lògica metropolitana i no tan municipal. A grans trets, s'identifica un procés de suburbanització de la pobresa, és a dir, un desplaçament de la pobresa de la ciutat central a la primera corona metropolitana. La transformació de la composició social de la població resident a Barcelona, marcada en els darrers anys per una clara professionalització (augment de classes mitjanes) es recull clarament en les dades analitzades.

Aquest fet constitueix una altra de les palanques de canvi que han contribuït en el procés de cohesió social que s'ha produït a la capital catalana i que ha incrementat la desigualtat socioeconòmica entre la població resident a la ciutat central i la que resideix a la primera corona metropolitana. Això no obstant, es tracta d'una qüestió sobre la que de moment només es tenen d'indicis i, per tant, caldrà continuar fent seguiment i estudiar el fenomen amb més profunditat els propers anys.

Des del punt de vista dels perfils socials i el risc de pobresa, el més destacable és la important reducció que s'ha produït de la pobresa infantil a la ciutat. Aquest aspecte, s'ha tractat amb més detall a un altre informe (Porcel et al., en premsa), però en tot cas, el canvi més significatiu és que els infants han deixat de ser el col·lectiu més vulnerable en termes socio-econòmics de Barcelona, una posició que la torna a ocupar la població de més edat, com ho era abans de la crisi econòmica. Per altra banda, el fort increment dels preus de l'habitatge de lloguer a la ciutat de Barcelona que s'ha produït durant els darrers anys, està afectant particularment a la població jove emancipada, que és precisament el segment de població que pateix actualment un nivell de privació material més elevat a la ciutat. Sens dubte, la qüestió de l'habitatge, per totes les seves implicacions i per les desigualtats que genera, s'erigeix actualment com un dels reptes més importants que ha d'entomar Barcelona en clau de cohesió social i urbana.

Annex taules

Població

Població total: xifres oficials a 1 de gener

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1.615.908	1.621.537	1.619.337	1.615.448	1.620.943	1.611.822	1.602.386	1.604.555	1.608.746	1.620.809

Població total: xifres oficials a 1 de gener

Població estrangera per districtes. Lectura del padró continu. 1 de gener de 2017

	2017	Estrangera s/total	S/total població
Ciutat Vella	46.119	16,0%	45,1%
Eixample	54.111	18,7%	20,2%
Sants-Montjuïc	35.885	12,4%	19,7%
Les Corts	9.927	3,4%	12,1%
Sarrià-Sant Gervasi	18.196	6,3%	12,1%
Gràcia	19.916	6,9%	16,4%
Horta-Guinardó	21.245	7,4%	12,6%
Nou Barris	26.444	9,2%	15,8%
Sant Andreu	17.758	6,2%	12,0%
Sant Martí	39.074	13,5%	16,5%

Estructura de la població dels districtes per grups d'edat en %. 2017

	0-14	15-24	25-64	65 i més
Ciutat Vella	10,8%	9,6%	65,9%	13,7%
Eixample	11,0%	8,5%	58,4%	22,1%
Sants-Montjuïc	11,8%	8,8%	59,3%	20,2%
Les Corts	12,6%	8,8%	53,1%	25,5%
Sarrià-Sant Gervasi	15,9%	11,0%	51,6%	21,4%
Gràcia	12,1%	7,9%	58,2%	21,7%
Horta-Guinardó	12,4%	8,7%	55,1%	23,9%
Nou Barris	13,3%	9,2%	54,0%	23,5%
Sant Andreu	13,5%	8,7%	56,0%	21,8%
Sant Martí	13,6%	8,7%	57,4%	20,4%

Lectura del padró continu a 1 de gener

Envel·liment i solitud de la gent gran. 2017

	BCN	Ciutat Vella	Eixample	Sants-Montjuïc	Les Corts	Sarrià-S.Gervasi
Esperança de vida en néixer*	83,9	81,5	84,4	84,3	85,9	85,2
Índex d'envel·liment	159,7	119,6	189,5	161,4	190,3	126,1
Índex de sobreenvelliment	53,0	54,3	54,3	52,7	49,2	54,1
Índex de solitud + 65 anys	25,7	32,5	27,7	26,0	22,9	24,6
Índex de solitud + 75 anys	31,3	37,1	32,9	32,2	28,7	28,8

Envel·liment i solitud de la gent gran. 2017

	Gràcia	Horta-Guinardó	Nou Barris	Sant Andreu	Sant Martí
Esperança de vida en néixer*	83,9	84,2	84,5	84,6	84,4
Índex d'envel·liment	169,7	180,7	166,5	152,0	141,7
Índex de sobreenvelliment	53,2	54,0	55,2	50,0	51,7
Índex de solitud + 65 anys	27,4	24,2	25,4	24,1	24,4
Índex de solitud + 75 anys	33,0	29,7	31,4	30,8	30,5

Índex d'envel·liment = (Població de 65 i més anys / població de 0-15 anys) x 100. **Índex de sobreenvelliment** = (Població de 75 i més anys / població de 65 i més anys) x 100. **Índex de solitud 65 i més anys** = (Població de 65 i més anys que viu sola / població total de 65 i més anys) x 100. **Índex de solitud 75 i més anys** = (Població de 75 i més anys que viu sola / població total de 75 i més anys) x 100. * Última dada disponible 2014

	2008	2010	2012	2014	2016	2017
De 16 a 29 anys	276.328	263.216	249.349	232.351	232.398	238.724
De 30 a 64 anys	806.753	815.595	821.294	812.968	812.625	815.272
De 65 anys i més	329.629	333.051	338.770	343.990	348.035	348.747
Total	1.615.908	1.619.337	1.620.943	1.602.386	1.608.746	1.620.809

Renda familiar disponible

Renda familiar disponible per càpita 2016

	Població resident	RFD/càpita (€/any)	Índex RFD BCN=100			
			2007	2014	2015	2016
	2016	2016				
1. Ciutat Vella	100.451	18.045	73,5	79,7	85,5	86,9
2. l'Eixample	264.487	24.767	115,8	115,9	115,8	119,3
3. Sants-Montjuïc	181.162	16.409	82,5	75,8	78,1	79,1
4. Les Corts	81.708	28.237	138,6	139,7	138,3	136,0
5. Sarrià-Sant Gervasi	148.172	37.852	178,7	184,3	188	182,4
6. Gràcia	120.907	21.875	104,6	108,5	105,8	105,4
7. Horta-Guinardó	167.571	16.436	86,5	77,7	79,6	79,2
8. Nou Barris	164.971	11.427	70,8	53,7	53,8	55
9. Sant Andreu	146.706	15.459	84,3	73	72,8	74,5
10. Sant Martí	234.292	18.077	87,7	85,6	86,5	87,1
Barcelona	1.610.427	20.757	100	100	100	100

Nota: en la comparació cal tenir presents els canvis en les fonts d'informació estadística que s'utilitzen en l'elaboració de l'índex.

Educació i formació

Escoles bressol

Distribució trams de tarifació social. Setembre 2017

Tram	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Total
Preu públic mensual escolaritat	30,23	54,41	78,59	102,96	126,96	151,14	175,32	199,51	220,67	238,8	
Preu públic mensual alimentació	19,77	35,59	51,41	67,22	83,04	98,86	114,68	130,49	144,33	156,20	
Preu públic escolaritat i alimentació	50,00	90,00	130,00	170,00	210,00	250,00	290,00	330,00	365,00	395,00	
Tarifacions concedides	2.480	471	424	380	428	760	736	588	797	598	7.662
Renuncien a la tarifació										330	330

Ensenyament de règim general

Alumnes ensenyament règim general en centres públics, concertats i privats

	Curs 2015-2016	Curs 2016-2017	Var. absoluta	Var. %	% centres públics
Educació infantil	40.038	39.737	-301	-0,8%	45,9%
Primària	81.872	82.073	201	0,2%	42,9%
ESO	54.565	55.248	683	1,3%	35,9%
Total	176.475	177.058	583	0,3%	41,4%
Batxillerat	22.246	22.568	322	1,4%	37,7%
FPGM	12.905	12.393	-512	-4,0%	45,0%
Total	35.151	34.961	-190	-0,5%	40,3%
FPGS	22.112	21.943	-169	-0,8%	42,8%
Educació especial	2.211	2.099	-112	-5,1%	16,6%
Formació i inserció	1.637	1.591	-46	-2,8%	40,5%

Alumnes graduats/avaluats al finalitzar 4t.ESO. En %

	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15
Ciutat Vella	70,0	72,9	78,5	78,3	78,4
Eixample	85,5	89,9	92,1	90,9	91,6
Sants-Montjuïc	81,5	83,1	82,6	85,1	85,8
Les Corts	92,6	94,7	94,7	93,4	95,2
Sarrià-Sant Gervasi	93,8	94,9	96,4	96,0	96,2
Gràcia	90,4	89,7	93,5	91,5	92,1
Horta-Guinardó	84,9	85,0	88,6	88,8	89,9
Nou Barris	77,8	81,8	81,5	85,6	85,7
Sant Andreu	85,6	88,2	87,0	87,7	90,6
Sant Martí	80,4	84,7	87,3	84,9	85,5
Barcelona	85,4	87,7	89,4	89,6	90,2

Cultura, lleure i esports

Museus i centres d'exposicions i ciències

	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Municipals i consorciats	8.404.952	8.248.555	8.115.885	-1,6%
Museu Picasso	1.008.125	954.895	1.046.190	9,6%
Museu d'Història de Barcelona	916.517	926.571	926.184	0,0%
Fundació Joan Miró	451.559	425.067	377.768	-11,1%
Museu d'Art Contemporani de Barcelona	321.366	324.584	259.679	-20,0%
Museu Nacional d'Art de Catalunya	717.211	820.516	866.271	5,6%
Museu Marítim	219.115	300.339	292.907	-2,5%
Centre de Cultura Contemporània de Barcelona	383.866	433.009	382.164	-11,7%
El Born Centre Cultural	1.486.228	1.306.230	1.190.762	-8,8%
Museu Ciències Naturals	180.236	232.306	237.171	2,1%
Museu del Disseny de Barcelona	216.792	117.267	234.676	100,1%
Castell de Montjuïc	670.526	734.460	761.729	3,7%
Zoo de Barcelona	1.004.069	965.292	834.885	-13,5%
Altres públics	1.068.980	1.007.113	1.143.703	13,6%
Palau Robert	712.742	827.957	865.776	4,6%
Privats	5.923.365	6.045.373	5.946.387	-1,6%
L'Aquàrium	1.549.480	1.587.828	1.626.193	2,4%
Museu del FC Barcelona	1.785.903	1.947.014	1.848.198	-5,1%
CosmoCaixa	733.778	757.245	884.636	16,8%
CaixaForum	775.020	753.944	748.140	-0,8%
Total visitants	15.397.297	15.301.041	15.205.975	-0,6%

Font: Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona. (Dades provisionals)

Llistat dels equipaments amb major nombre de visitants (>200.000). Les visites al Castell de Montjuïc s'inclouen des de 2015 a l'apartat de museus (anteriorment espai arquitectònic)..

A museus i centres d'exposicions s'inclouen els centres de ciències (Jardí Botànic, Parc Zoològic i Aquàrium).

Espais d'interès arquitectònic

	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Municipals i consorciats	3.462.565	3.723.019	3.918.593	5,3%
Espais patrimonials MUHBA	379.434	399.719	418.436	4,7%
Park Güell	2.761.436	2.958.901	3.120.733	5,5%
Recinte modernista de Sant Pau	235.207	259.330	279.930	7,9%
Altres públics: Palau Güell	261.167	250.815	257.978	2,9%
Privats	7.249.028	7.397.311	8.266.321	11,7%
Temple de la Sagrada Família	3.722.540	4.561.848	4.527.427	-0,8%
La Pedrera	990.112	1.207.087	972.508	-19,4%
Casa Batlló	992.126	n.d.	1.136.000	
Casa Museu Gaudí	322.603	329.000	331.000	0,6%
Poble Espanyol	1.221.647	1.299.376	1.299.386	0,0%
Total visitants	10.972.760	11.371.145	12.442.892	9,4%

Font: Institut de Cultura. Ajuntament de Barcelona.

Els espais d'interès arquitectònic municipals inclouen el Pavelló Mies van der Rohe. Des de 2016, la xifra de visitants de la Sagrada Família inclou les visites comentades (gratuites, pastorals, escolars i promocions). El 2013 el Sicub inclou La Pedrera com a espai d'interès arquitectònic (fins 2012 centre d'exposicions). També incorpora el Poble Espanyol. El 2014 afegeix el Park Güell i el recinte modernista de Sant Pau.

Biblioteques de Barcelona

	2013	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Equipaments	39	40	40	40	40	0,0%
Visites	6.343.803	6.433.294	6.175.624	6.376.796	6.306.868	-1,1%
Fons documental	2.325.122	2.376.376	2.412.488	2.461.529	2.493.832	1,3%
Carnets	905.060	924.178	934.728	944.538	957.795	1,4%
Documents prestats	4.229.213	4.143.645	3.900.314	3.774.189	3.533.276	-6,4%

Arts escèniques

	2013	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Nombre de sales	57	58	57	55	56	1,8%
Espectadors	2.318.628	2.468.878	2.421.229	2.466.355	2.448.261	-0,7%
Ocupació	52%	56,2%	58,9%	62,2%	58,2%	-4,0%*

Font: Institut de Cultura. (*) variació en punts percentuals. Des de 2009 SICUB. Ajuntament de Barcelona.

Música

	2013	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Espectadors grans auditoris	876.025	965.667	1.008.700	1.076.178	1.091.996	1,5%
L'Auditori	330.102	347.208	341.121	392.741	377.437	-3,9%
Ocupació	73%	71,6%	74,5%	73,7%	74,4%	0,7%
Palau de la Música Catalana	311.927	372.009	419.727	442.284	466.256	5,4%
Ocupació	60%	60,5%	56,0%	57,5%	58,6%	1,1%
Gran Teatre del Liceu	233.996	246.450	247.852	241.153	248.303	3,0%
Ocupació	82,0%	82,5%	85,5%	87,4%	80,3%	-7,1%
Espectadors macroconcerts*	238.569	193.264	403.499	483.365	n.d.	
Espectadors sales música en viu	1.016.958	817.281	978.149	1.155.946	n.d.	

* Espais de més de 5.000 espectadors

Cinemes del circuit comercial

	2013	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Nombre de sales	203	196	187	172	172	0,0%
Espectadors	5.635.099	5.971.101	6.254.724	6.302.844	6.153.031	-2,4%
Pel·lícules exhibides	772	798	1.070	1.033	979	-5,2%

Esports

	2013	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Abonats instal·lacions esportives municipals (*)	177.111	178.295	182.230	186.560	190.110	1,9%
Núm. espais esportius públics	1.833	1.894	1.904	1.897	n.d.	

Percepció de la ciutat

Principals problemes que pateix Barcelona i Catalunya

Barcelona

	2014	2015	2016	2017
Encaix Catalunya Espanya	1,6	3,0	2,8	11,3
Aspectes polítics	3,5	7,3	3,0	9,6
Contaminació medi ambient	1,4	2,9	4,3	9,0
Atur / Condicions de treball	30,3	24,0	17,6	7,3
Turisme	4,5	3,8	11,0	7,1
Gestió política municipal	1,5	5,3	7,0	7,0
Circulació /trànsit	5,0	4,9	7,8	5,5
Accés a l'habitatge	0,5	1,0	3,4	4,8
Transports, infraestructures i comunicacions	2,8	2,4	3,6	4,3
Inseguretat	3,9	4,3	4,9	4,0
Neteja	3,6	5,6	4,8	3,6
Pobresa/desigualtat	4,8	4,0	4,9	3,3
Problemes associats immigració	2,3	3,1	3,6	1,8

Catalunya

	2014	2015	2016	2017
Encaix Catalunya Espanya	15,3	18,5	33,3	45,0
Aspectes polítics	10,0	18,5	7,6	27,0
Atur/condicions de treball	36,1	23,9	20,6	7,1
Problemes econòmics	9,8	7,4	4,1	5,3
Gestió política autonòmica	3,5	8,9	2,5	2,3
Gestió política estatal	0,9	0,6	0,6	1,8
Transports, infraes. comunicacions	1,0	1,3	3,6	1,0
Pobresa i desigualtat	1,9	1,8	2,8	1,0
Equipaments i serveis	2,5	2,4	2,6	0,9
Problemes associats immigració	1,1	1,6	3,0	0,8
Corrupció i frau	4,3	2,6	1,5	0,8

Font: Baròmetre Semestral de Barcelona. Desembre 2017. Ajuntament de Barcelona.

Habitatge

Compravenda i lloguer d'habitatge a Barcelona

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Contractes de lloguer	41.047	44.819	44.411	40.623	42.182	49.953
Compravenda d'habitatges	7.479	9.053	10.686	12.431	14.568	15.301

Habitatges iniciats i acabats i % d'habitatges protegits

	Habitatges iniciats			Habitatges acabats		
	2008-12	2013-17	Var.	2008-12	2013-17	Var.
Barcelona (ciutat)						
Total protegits (1)	5.414	1.622	-70,0%	5.834	1.847	-68,3%
Total habitatges (2)	7.517	5.463	-27,3%	12.146	4.387	-63,9%
Protegits (1)/(2)	72,0%	29,7%	-42,3*	48,0%	42,1%	-5,9*
Catalunya						
Total protegits (1)	31.576	4.619	-85,4%	30.362	4.899	-83,9%
Total habitatges (2)	66.659	32.715	-50,9%	160.877	28.389	-82,4%
Protegits (1)/(2)	47,4%	14,1%	-33,3*	18,9%	17,3%	-1,6*

(*) Variació en punts percentuals.

(1) Habitatges protegits: Qualificacions provisionals i definitives de protecció pública de la Secretaria d'Habitatge de la Generalitat. Els anys 2006-2014 inclouen les actuacions de promoció pública del programa de remodelació de barris (dades no disponibles pel 2015)

(2) Habitatges iniciats i acabats: Visats d'obra nova i certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors. Habitatges lliures i protegits.

Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, amb dades de la Secretaria d'Habitatge de la Generalitat.

Atenció a col·lectius vulnerables

Persones ateses i atencions als centres de serveis socials								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Persones ateses	61.300	64.514	68.635	70.872	73.027	74.237	77.737	81.638
Var. respecte l'any anterior	11,07%	5,24%	6,39%	3,26%	3,04%	1,66%	4,71%	5,02%
Unitats d'atenció	198.451	164.582	179.973	188.904	190.645	191.956	191.286	193.386
Var. respecte l'any anterior	3,34%	-17,07%	9,35%	4,96%	0,92%	0,69%	-0,34	1,10%,

Població atesa als Centres de Serveis Socials per districte. 2017

	Població	Persones ateses	Persones ateses/ Població	Per districte
Ciutat Vella	102.250	8.837	8,64%	10,82%
Eixample	267.184	10.320	3,86%	12,64%
Sants-Montjuïc	182.354	10.200	5,59%	12,49%
Les Corts	82.201	2.962	3,60%	3,63%
Sarrià-Sant Gervasi	149.734	3.554	2,37%	4,35%
Gràcia	121.566	5.576	4,59%	6,83%
Horta-Guinardó	169.187	9.957	5,89%	12,20%
Nou Barris	166.805	12.544	7,52%	15,37%
Sant Andreu	147.693	6.897	4,67%	8,45%
Sant Martí	236.163	11.867	5,02%	14,54%
Barcelona	1.625.137	81.638	5,02%	100,00%

Població atesa als centres de serveis socials per grups d'edat. 2017

Grups d'edat	Total	Sobre tota la població
0-14 anys	6.917	8,9%
15-17 anys	1.754	2,3%
18-25 anys	4.267	5,5%
26-64 anys	41.486	53,4%
65-74 anys	6.591	8,5%
75 anys i més	23.129	29,8%
Sense edat	105	0,1%
Barcelona	77.737	100,0%

Menors atesos als EAIA. 2017

	De 0 a 17 anys		Menors		Taxa d'atenció per 1.000 hab
	Total	Percentatge	Total	% per districtes	
Ciutat Vella	13.062	5,3%	623	16,5%	47,696
Eixample	34.925	14,2%	259	6,9%	7,416
Sants-Montjuïc	25.726	10,5%	389	10,3%	15,121
Les Corts	12.322	5,0%	196	5,2%	15,907
Sarrià-St. Gervasi	28.683	11,7%	178	4,7%	6,206
Gràcia	17.246	7,0%	425	11,3%	24,643
Horta-Guinardó	25.102	10,2%	538	14,3%	21,433
Nou Barris	26.489	10,8%	453	12,0%	17,101
Sant Andreu	23.712	9,7%	519	13,8%	21,888
Sant Martí	37.877	15,5%	189	5,0%	4,990
Barcelona	245.144	100,0%	3.769	100,0%	15,375

Població de 65 anys i més per grups d'edat. Barcelona

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Població	1.620.943	1.611.822	1.602.386	1.609.550	1.610.427	1.625.137
De 65 i més	338.509	342.328	345.969	348.247	348.065	349.132
Percentatge	20,88%	21,24%	21,59%	21,64%	21,61%	21,48%
De 75 i més	187.223	187.651	186.605	185.714	185.634	185.167
Percentatge	11,55%	11,64%	11,65%	11,54%	11,53%	11,39%
De 80 i més	116.075	118.905	121.502	123.592	123.591	125.151
Percentatge	7,16%	7,38%	7,58%	7,68%	7,67%	7,70%

Població de 65 anys i més que viu sola per grups d'edat

	2012	2013	2014	2.015	2.016	2.017
De 65 i més que viu sola	87.065	88.018	88.606	88.723	89.007	89.565
Percentatge	25,72%	25,71%	25,61%	25,48%	25,57%	25,65%
De 75 i més que viu sola	58.649	58.894	58.193	57.998	58.106	58.013
Percentatge	31,33%	31,38%	31,19%	31,23%	31,30%	31,33%
De 80 i més que viu sola	40.501	41.574	42.198	42.656	42.797	43.308
Percentatge	34,89%	34,96%	34,73%	34,51%	34,63%	34,60%

Serveis residencials per a la gent gran de l'Àrea de Drets Socials

	2014	2015	2016	2017	Var. 2017-16
Estades en residències	106.372	114.921	117.541	108.770	-7,5%
Estades en centres de dia	16.531	15.789	14.602	16.879	15,6%
Persones acollides en habitatges amb serveis	1.357	1.334	1.323	1.437	8,6%
Persones acollides al servei d'estades temporals (Respir)	862	915	888	901	1,5%
Targetes Rosa ¹	246.544	246.725	250.828	249.163	-0,7%
Persones ateses pel servei de Teleassistència ²	72.854	77.311	81.239	85.528	5,3%
Llars de persones més grans de 65a ateses amb SAT ³	61.138	63.204	66.216	71.357	7,8%

1. Targeta Rosa modalitat gratuïta i reduïda pel col·lectiu de 60 anys i més de les persones amb discapacitat.

2. Dades a 31 de desembre.

3. El nom de l'indicador ha canviat Aparells en funcionament a finals d'any per Llars de persones més grans de 65a ateses amb SAT.

Serveis socials bàsics de l'Àrea de Drets socials per a la gent gran

	2013	2014	2015	2016	2017
Persones ateses pel servei de teleassistència	67.414	72.854	77.311	81.239	85.528
Variació respecte l'any anterior	13,35%	8,07%	6,12%	5,08%	5,28%
Persones majors de 65 anys al servei de teleassistència *	65.630	70.717	75.071	78.824	82.921
Variació respecte l'any anterior	13,91%	7,75%	6,16%	5,00%	5,20%
Llars ateses amb el servei de teleassistència	56.647	61.138	63.204	66.216	71.357
Variació respecte l'any anterior	13,59%	7,93%	3,38%	4,77%	7,76%
Persones ateses pel serveis d'atenció domiciliària (!)	19.669	19.907	20.534	21.810	24.122
Variació respecte l'any anterior	4,69%	1,21%	3,15%	6,21%	10,60%
Persones majors de 65 anys al serveis d'atenció domiciliària	16.619	18.736	17.041	18.338	20.170
Variació respecte l'any anterior	1,02%	12,74%	-9,05%	7,61%	10,0%

Nota: 1. Informe SAD oficial (atenció personal, neteja i àpats) perfil de Gent Gran que inclou el SADEP elaborat pel Dept de Gestió Sistemes d'Informació de l'Àrea de Drets Socials

Pobresa i desigualtat social a l'Barcelona post-crisi

Renda neta mitjana anual per llar, persona i unitat de consum. AMB 2016

	Barcelona	Resta AMB	AMB
Renda anual neta mitjana per llar	34.981 €	32.330 €	33.724 €
Renda anual neta mitjana per persona	15.685 €	12.530 €	14.073 €
Renda anual neta mitjana per unitat de consum	22.897 €	19.032 €	20.923 €

Font: IERMB i Idescat, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006 i 2011; INE i Idescat, Encuesta de Condiciones de Vida, 2016.

Renda de la població de 55 a 64 anys segons fonts d'ingressos (proporció mitjana)

	Rendes del treball	Fonts privades	Prestacions per jubilació	Prestacions de supervivència	Altres prestacions
2011	67,4	7,4	19,3	6,3	12,4
2016	60,1	10,9	18,5	0,5	19,4

Taxa de risc a la pobresa segons relació amb l'activitat (16 i més anys)

	2011	2016
Ocupats/des	17,0	14,0
Aturats/des	45,0	46,5
Jubilats/des	18,7	14,6
Altres situacions d'inactivitat	33,2	25,2
Total (població 16 i més anys)	23,6	19,0

Taxa de risc a la pobresa segons intensitat de treball a la llar (0 a 59 anys). 2016

	2016
Intensitat de treball baixa i molt baixa (<=0,45)	35,0
Intensitat de treball mitjana (>0,45 a <=0,55)	27,9
Intensitat de treball alta (>0,55 a <=0,85)	17,5
Intensitat de treball molt alta (>0,85 a <=1)	12,0

Taxa de risc a la pobresa segons nivell d'estudis (16 i més anys). Barcelona

	2011	2016
Estudis obligatoris o inferiors	35,0	29,8
Estudis secundaris post-obligatoris	22,5	21,0
Estudis superiors	13,3	10,7
Total (població 16 i més anys)	23,6	19,0

Taxes de risc a la pobresa (mediana 60%) segons lloc de naixement. Barcelona

	2011	2016
Espanya	21,9	16,4
Resta del món	29,1	35,7
Total (població de 16 i més anys)	23,6	19,0

Despesa mensual mitjana en habitatge segons règim de tinença. AMB

	Barcelona			Resta AMB			AMB		
	2011	2016	Var. 2011-16	2011	2016	Var. 2011-16	2011	2016	Var. 2011-16
Propietat pagada	208	239	14,9	202	207	2,9	205	223	8,8
Propietat i pagaments ajornats	508	382	-24,8	515	400	-22,2	512	393	-23,2
Lloguer o relloguer	687	824	19,9	744	679	-8,8	706	789	11,8
Total	432	443	2,6	398	318	-20,0	416	384	-7,7

Renda neta mitjana anual per llar, persona i unitat de consum. AMB 2016

	Barcelona	Resta AMB	AMB
Renda anual neta mitjana per llar	34.981 €	32.330 €	33.724 €
Renda anual neta mitjana per persona	15.685 €	12.530 €	14.073 €
Renda anual neta mitjana per unitat de consum	22.897 €	19.032 €	20.923 €

Font: IERMB i Idescat, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població, 2006 i 2011; INE i Idescat, Encuesta de Condiciones de Vida, 2016.

Capitol 5. Perspectives

Del delta del Besòs al delta del Llobregat

Ada Colau, Alcaldessa de Barcelona

Presentem, en aquesta memòria del Consell Econòmic i Social de Barcelona, l'Estratègia Delta del Llobregat, un projecte de dimensió metropolitana molt ambiciós que es focalitza en un conjunt d'espais de sòl industrial contigus, situats a ponent de la nostra ciutat, on es desenvolupen activitats estratègiques per la seva significació en termes de valor i d'ocupació de qualitat i que configuren el que hem anomenat plataforma econòmica del delta del Llobregat.

A l'inici de l'actual mandat municipal, Barcelona i els ajuntaments veïns de la banda del Besòs vam formular una aposta decidida per la revitalització d'aquest delta, densament poblat -és possiblement l'espai més dens de tota l'àrea metropolitana- i amb uns índexos de vulnerabilitat social tan elevats. Érem molt conscients que Barcelona tenia un deute envers l'àrea del Besòs i vam prioritzar l'acció política per donar-li un nou impuls i transformar-lo en una nova centralitat.

Però no tindria sentit mirar cap al Besòs sense fer-ho alhora cap al Llobregat, un i altre confins naturals de la nostra ciutat juntament amb Collserola i el mar, i per això es va desenvolupar en paral·lel i de forma natural un treball d'anàlisi i proposta adreçat als espais econòmics del delta del Llobregat. Malgrat la distància entre tots dos rius, hi ha sinèrgies molt importants entre tots dos àmbits (a tall d'exemple: el pla de mobilitat de la Zona Franca del 2007 posava de relleu que el 43% de la població que resideix a Barcelona i treballa a la Zona Franca viu a un dels districtes de l'eix Besòs -Sant Martí, Sant Andreu o Nou Barris-); i és lògic que si volem lluitar contra la vulnerabilitat de la gent del Besòs apostem a l'ensem per una reactivació econòmica generadora de llocs de treball a la zona que per les seves característiques pot respondre més ràpidament a les estratègies d'impuls. Un àrea que tots reconeixem com el principal motor econòmic de Barcelona, l'àrea metropolitana i el país sencer.

A la plataforma econòmica del delta del Llobregat s'apleguen operadors importantíssims de país com són l'Aeroport del Prat, el Port de Barcelona, el Consorci de la Zona Franca i la Fira de Barcelona, i aquesta alta concentració d'operadors públics ha de permetre una governança cada cop més basada en criteris d'eficàcia pública, servei i sostenibilitat.

El delta del Llobregat és un espai d'una potència econòmica indiscutible, però és també -i potser per damunt de tot- una zona amb àmbits d'un altíssim valor ecològic que han de ser preservats. Entre ells, els espais naturals del delta del Llobregat i el parc agrari, la preservació i consolidació dels quals ha de merèixer una prioritat gairebé absoluta en qualsevol estratègia dissenyada per a aquest territori.

A l'Estratègia Delta del Llobregat hem volgut treballar amb una mirada llarga i hem establert, com a horitzó temporal per als projectes d'impuls de la plataforma econòmica, l'any 2025. Impuls a una zona on treballen més de 75.000 persones i que, com dèiem abans, concentra importants operadors públics de l'àrea metropolitana. On hi ha grans empreses, però també un elevat número de pimes emprenedores que va en augment i que a curt i mitjà termini seran els principals nínxols de creació de nova ocupació industrial.

Necessitem reactivació econòmica per tancar definitivament un període de crisi que ha empobrit a molts conciutadans i conciutadanes, i volem que això serveixi per generar, no qualsevol tipus d'ocupació, sinó llocs de treball de qualitat i inclusivus. Volem consolidar usos industrials sostenibles, i volem fomentar l'emprenedoria al voltant de sectors estratègics de la mà de noves activitats de recerca, desenvolupament i innovació tecnològica. Volem fer-ho millorant infraestructures i serveis que elevin la qualitat de vida dels treballadors i les treballadores que es desplacen cada dia per treballar en aquest territori i la dels veïns i veïnes que viuen en els barris del seu entorn. I volem que tot això es faci sense sacrificar ni un pam del que s'ha preservat del delta natural. Al contrari, volem que aquest delta encara verd sigui encara més verd, perquè de la seva salut ambiental depèn el futur de la nostra ciutat i del conjunt de la metròpoli.

Així que amb aquests objectius, fer del delta un territori més sostenible i habitable, on es preservin els espais naturals existents i s'ampliï encara més la dotació de zones verdes, i on a la vegada es doni un nou impuls a l'activitat econòmica, començant per endreçar i optimitzar la que ja existeix i aprofitant al màxim el sòl industrial per implantar nous usos que siguin estratègics des del punt de vista metropolità, és com plantegem aquesta Estratègia Delta del Llobregat.

Quan parlem d'aquesta zona del Delta, i a partir de la Zona Franca, hem de recordar a Candel quan deia que era "allà on la ciutat canvia el seu nom". Però Candel també deia que els habitants d'aquest territori reclamaven la recuperació de l'horta, la connectivitat, la centralitat i l'obertura al mar. Doncs aquesta Estratègia vol fer una mica de justícia al repte que Candel ens plantejava i que clarament compartim com a objectiu.

L'Hospitalet i el Projecte 31

Núria Marín, Alcaldessa de L'Hospitalet de Llobregat

Les 50 majors àrees metropolitanes del món concentren només el 7% de la població, però generen el 40% de l'activitat econòmica global. Les més riques i amb un creixement més gran són les que aconsegueixen acumular indústria, activitat i talent en clusters que actuen com a motor de progrés i innovació en aquells territoris. Aquesta és avui una realitat incontestable que nombrosos estudis posen en evidència. Les àrees metropolitanes, enteses com ciutats de ciutats, són les gran generadores d'economia, el que es tradueix en riquesa que s'hauria de redistribuir en forma d'ocupació i d'inversions socials i a l'espai públic per tal de combatre la desigualtat entre ciutadans i barris.

L'àrea metropolitana de Barcelona és, en aquest sentit, el gran motor econòmic del país, i ho és, entre d'altres coses, perquè en un radi de cinc kilòmetres concentra infraestructures cabdals com l'aeroport, el port i un parc logístic associat, el que configura una potència formidable. Poques gran ciutats poden lluir un cluster logístic d'aquesta magnitud i proximitat.

Tot això conviu en un territori de gran valor estratègic com és el delta del Llobregat, que, a més, afegeix una posició central, el cor, de tota la regió metropolitana. Aquesta zona ja va ser objecte d'atenció els anys 80 i 90, quan un primer Pla Delta va fer possible posar d'acord a totes les administracions per desviar el riu i ampliar el port i l'aeroport, a més d'altres actuacions. Aquest territori torna a ser ara centre del debat amb un segon pla que vol reforçar el seu caràcter de cluster industrial i d'infraestructures.

En total, s'estan planificant 30 projectes per reordenar i optimitzar tot aquest territori. L'Hospitalet, un dels tres municipis, juntament amb Barcelona i El Prat, que limiten la zona del delta, aporta en aquesta vasta actuació el que podríem anomenar projecte número 31, doncs no forma part estricta de l'àmbit del pla, tot i que indubtablement hi contribueix. Es tracta d'un altre cluster, en aquest cas el Pol Biomèdic Bellvitge.

Aquest cluster ja existeix des de fa anys. És el que formen els hospitals de referència de Bellvitge i Duran i Reynolds, la Universitat de Barcelona i els prestigiosos centres d'investigació Idibell i ICO. Tot i que pocs metres separen els dos hospitals, els allunya, i molt, la Granvia, una autopista urbana que incomunica els dos centres i dificulta la seva operativitat conjunta, en generar una fractura gairebé insalvable. Això és el que pretén ara resoldre la cobertura d'aquest eix viari entre la plaça Europa i el riu, una actuació que el que fa és donar continuïtat al que el seu dia ja es va fer entre aquesta plaça i la de Cerdà.

Aquesta cobertura o depressió de la Granvia permetrà a més guanyar sòl per allotjar activitat terciària relacionada amb la biomedicina, per tal de dotar al cluster sanitari de L'Hospitalet d'allò que ara li manca: empreses. De nou, talent, indústria i activitat –i en aquest cas hem d'afegir també infraestructures—, les tres claus de la innovació i el creixement econòmic, es donaran la mà per concentrar especialitat en un territori amb l'objectiu, sempre, de crear riquesa i redistribuir-la.

El Pol Biomèdic Bellvitge es desenvolupa en territori de L'Hospitalet, però té una evident vocació metropolitana per la seva centralitat i per la voluntat política de l'equip de govern progressista que el governa. També amplia l'eix econòmic de la Granvia ja consolidat al voltant de la plaça Europa i la Fira, que ha situat a la ciutat com a referent del turisme de negocis gràcies també a un parc d'hotels de qualitat.

És evident que aquest segon Pla Delta beneficiarà el desenvolupament del Pol Biomèdic, i que aquest també traurà rèdit de la concentració empresarial a la zona logística, així com de la posició central respecte al port i l'aeroport. És aquest un factor que també va a favor d'un altre projecte estratègic de L'Hospitalet, el Districte Cultural, com a cluster en aquest cas d'activitats relacionades amb la creació.

La zona d'activitat econòmica que es desenvoluparà al voltant del Pol Biomèdic gràcies a la integració urbana de la Granvia proporcionarà uns 20.000 nous llocs de treball. De fet, el sector sanitari ja és el segon en importància en quan a llocs de treballs, amb prop de 10.500 assalariats. L'ocupació, entre altres inversions en matèria social i de millora de l'espai públic, és un dels grans retorns dels projectes estratègics de la ciutat. No té sentit impulsar la creació de riquesa si aquesta no es reinverteix en benefici dels ciutadans i contra la desigualtat. En aquests moments, el Districte Econòmic a l'entorn de la plaça Europa concentra el 40% dels més de 75.000 llocs de treball amb que compte L'Hospitalet.

Així com el primer i segon Pla Delta tenen també una vocació de preservació dels espais naturals protegits de gran valor ecològic dins l'àmbit d'actuació, el pla director urbanístic que ha desenvolupat el Pol Biomèdic Bellvitge té igualment molt en compte la sostenibilitat mediambiental. Així, entre altres actuacions en aquest sentit, es preveu consolidar un corredor verd entre el parc de Bellvitge, Cal Trabal, el riu i el parc agrari del Baix Llobregat. Així, Cal Trabal es convertirà en un parc públic de 30 hectàrees i es recuperaran i rehabilitaran les tres masies que conté per destinar-les a activitats cíviques.

El conjunt d'activitats econòmiques que s'aplegaran a la zona del delta i els seus voltants es convertiran en un hub tecnològic i d'innovació clau per l'àrea metropolitana i, per tant, per Catalunya i la resta de l'Estat. Per això és essencial que tot aquest desenvolupament vagi acompanyat d'un enfortiment del paper institucional d'una àrea metropolitana liderada per la marca Barcelona, que és la que ens situa al món i ens permet competir amb altres, especialment a Europa i al Mediterrani.

Aquesta posició és la que ha fet possible que gaudim des de fa uns anys del Mobile World Congress, l'esdeveniment més important sobre telefonia mòbil. En la seva darrera edició, va rebre 108.000 assistents de tot el món i va generar un impacte econòmic de 471 milions d'euros i 13.000 llocs de treball temporals. El Mobile és una clara conseqüència de tot l'anterior i un exemple de l'èxit d'una estratègia amb visió metropolitana.

La marca Barcelona i que es celebri en el recinte que la Fira té a L'Hospitalet són la fórmula magistral. A l'atractiu de la capital catalana des de l'èxit dels Jocs de 1992 s'hi suma la proximitat de l'aeroport i una oferta hotelera de primer nivell al voltant del complex firal.

És la mateixa raó per la que el congrés de referència del sector audiovisual, la Integrated Systems Europe (ISE), hagi decidit canviar la seva tradicional ubicació a Amsterdam per venir també a partir del 2021 a L'Hospitalet, entès com part de la marca metropolitana de Barcelona.

És per això que per garantir i consolidar èxits futurs és clau pensar i actuar econòmicament i política en clau metropolitana. L'àrea metropolitana del segle XXI no té més límits que aquells que ens autoimposem i els que marquen les condicions socioeconòmiques del territori. Segurament és el moment ja d'integrar els dos vallesos i convergir en el que es denomina regió metropolitana. Les millores en les xarxes de comunicació i l'economia global ens hi porten i això ens permetrà competir amb garanties en la primera divisió del món globalitzat.

El segon Pla Delta és una oportunitat que no podem deixar passar, i menys quan la major part del territori implicat és de titularitat pública. Tenim una plataforma privilegiada a la que li hem de treure tot el suc, no només econòmic, sinó també ambiental i d'habitabilitat.

Actualment, l'àrea de Barcelona és dins les 10 primeres aglomeracions urbanes d'Europa i, per tant, un dels primers clusters del continent on es concentra més talent, que es tradueix en capacitat d'innovació i creixement econòmic. El Pla Delta i altres actuacions associades com el Pol Biomèdic Bellvitge no faran més que incrementar aquestes capacitats.

L'estratègia delta: enfortint la competitivitat de la Barcelona metropolitana

Jaume Collboni, Vicepresident de Desenvolupament Social i Econòmic de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

Cada cert temps, sorgeixen referents polítics, empresarials o socials amb la capacitat suficient per imaginar i plasmar la seva idea de progrés i transformació. Una institució, una ciutat, tota una economia o una cultura que es projecten més enllà del que semblaria possible, o fins i tot promès, per promoure canvis estructurals i definitoris d'una determinada realitat.

Pasqual Maragall, referent de la política transformadora moderna, va ser un entusiasta de la cooperació metropolitana, com bé sabem. La seva visió anava més enllà dels límits de la ciutat de la qual en va ser alcalde i això li permetia identificar projectes que, degudament enxarxats, amb la dotació de recursos necessària i amb un sistema de coordinació i governança adequada, esdevenien en autèntics plans estratègics amb capacitat sumatòria. De la teoria a la pràctica i d'aquesta a la reflexió per continuar avançant. Ell va obrir el camí de la gran Barcelona, la Barcelona metropolitana, i des d'aleshores, han estat moltes i diverses les iniciatives que han anat donant forma a aquesta realitat de més de tres milions de persones i sis-cents kilòmetres quadrats que es configura amb Barcelona com a epicentre.

Una d'aquestes iniciatives, del ja llunyà 1994, va ser el Pla Delta. Aquell Pla inicial, que afectava essencialment al Prat de Llobregat, amb un conjunt d'actuacions destinades a potenciar les grans infraestructures de connexió internacional de la zona – port i aeroport –, necessitava de contrapartides ambientals i del concurs de les diverses administracions implicades. El desviament del riu Llobregat era la punta de llança necessària per una profunda reordenació territorial, però va tenir la virtut de posar a prova la capacitat de concertació interadministrativa.

Vint-i-cinc anys després, i amb altres experiències d'abast diferent pel mig, el model s'ha adaptat i ha mutat en l'Estratègia Delta Llobregat, un nou esforç de redefinició i aprofitament de les oportunitats que ofereix el territori en una gran zona on es desenvolupen activitats estratègiques essencials, a cavall entre els municipis de Barcelona, l'Hospitalet i el Prat de Llobregat.

A partir d'una sistemàtica similar amb la que treballava Maragall, d'identificació de projectes al servei d'objectius comuns, l'activitat econòmica i l'ocupació, la sostenibilitat i l'habitabilitat, més la governança i la participació, constitueixen els tres eixos sobre els que pivoten els projectes d'aquesta recent estrenada Estratègia Delta.

Planificant estratègies metropolitanes

La presentació de l'Estratègia Delta s'ha fet amb intencions diverses. Una d'elles, passa per recuperar al servei de la ciutadania una part del territori tradicionalment al servei de l'activitat econòmica productiva.

D'altra banda, la necessària interacció d'agents i projectes, públics i privats, cadascun amb mirades i iniciatives diverses i no sempre compatibles, feia necessari un nou esforç per situar

en un mateix horitzó temporal i espacial la governança dels projectes. Una necessitat al servei de la sostenibilitat ambiental i, en paral·lel, del propi model.

La tercera de les lectures, i que n'és la clau, és la voluntat d'impulsar el creixement a partir d'una economia inclusiva i respectuosa amb el territori. Com descriu l'estratègia Delta, "l'excel·lent localització" de la plataforma econòmica del delta del Llobregat, els seus valors socioeconòmics i ambientals i el fet que el sòl sigui de titularitat majoritàriament pública doten a aquest espai d'unes característiques úniques en el context europeu". I en volem ser agents actius.

Per això, quan el 2016 els socialistes de Barcelona vam signar l'acord de govern d'esquerres amb Barcelona en Comú, vàrem apostar decididament per impulsar la Plataforma Econòmica Delta del Llobregat, amb la participació de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, en una clara proposta per millorar la coordinació de les diverses iniciatives dels operadors del territori. Quatre dades posen de relleu la importància d'aquest projecte: als polígons d'activitat econòmica de la plataforma hi treballen 75.000 persones per compte de 2.200 empreses; el 52% d'aquestes s'ha creat els darrers 15 anys, són pimes en un 88% i la meitat ni exporta ni importa (només un 7% exporta). I aquest conjunt depèn de més de 100 planejaments urbanístics. Impuls i coordinació esdevenen, doncs, cabdals per aprofitar el potencial de la zona.

Vull recordar que tot i la importància de la plataforma Delta, l'àrea metropolitana de Barcelona acull altres zones que necessiten també de suport i estratègies coordinades. D'aquí que des de la vicepresidència de Desenvolupament Social i Econòmic de l'AMB hem fet un pas més a favor del conjunt de la ciutat metropolitana amb la creació de Metròpolis Barcelona, l'Agència de Desenvolupament Econòmic metropolitana.

L'Agència neix per impulsar l'economia del territori, des d'una visió metropolitana però garantint el protagonisme dels municipis. Aquesta Agència ens permetrà coordinar i optimitzar els esforços i recursos existents a nivell metropolità, amb la finalitat d'impulsar projectes d'internacionalització i captació d'inversions, treballar per a la millora del capital humà o seguir treballant en el pla de la reindustrialització, tot influint positivament en el mercat de treball.

Permet complir dos objectius. El primer, generar una estratègia compartida de tots els municipis metropolitans en termes econòmics, i, el segon, disposar d'un instrument com tenen la resta de grans ciutats europees del nostre entorn per tal de ser competitius. Ha d'estar al servei del territori metropolità per a l'impuls de polítiques d'internacionalització i promoció d'inversions, de foment de la innovació i de la reindustrialització i de suport als serveis locals de promoció econòmica i al mercat de treball metropolità. És una eina que ens servirà per caminar cap a un model de metròpolis amb tots els elements de promoció públics i privats que tenim avui dia. Sumem les òptiques locals i assumim la de la Gran Barcelona, per fer junts allò que no podem fer sols.

Tres projectes essencials de l'Estratègia Delta

Pel que fa a l'Estratègia Delta, aquesta persegueix objectius globals de considerable importància pel desenvolupament d'aquest pol logístic fonamental del sud Europa. Objectius molt transcendentals de sostenibilitat ambiental i els d'habitabilitat, que en aquest moment no em pertoca analitzar, ja que em centraré en els de l'àmbit econòmic.

A grans trets, es vol avançar decididament en consolidar els usos industrials existents, dotar de sòl per a noves activitats ecosostenibles, adreçades en gran mesura a pimes en sectors estratègics innovadors, i ampliar espais per a activitats econòmiques claus, com les de mercabarna o el port.

Essencialment, doncs, l'estratègia pretén aprofitar les oportunitats que hi ha al sòl industrial existent per afavorir la implantació d'activitats econòmiques sostenibles, com a eina per a generar ocupació inclusiva de qualitat. En paral·lel, es busca corregir les disfuncions existents en l'actual model en els àmbits del medi ambient, de la mobilitat i de l'activitat econòmica. En aquest sentit, diagnosticar i reconèixer les mancances i els defectes pot semblar obvi, però és imprescindible per assolir amb èxit la resta d'objectius que s'ambicionen.

De la trentena de projectes que s'han agrupat per donar forma a aquest pla Delta del segle XXI, en destacaria tres que propulsarien novament al territori amb les activitats econòmiques amb més projecció, tant per tradició a la regió com per les perspectives de futur que s'hi albiren.

Primer, la creació d'un parc industrial de pimes, impulsat pel Consorci de la Zona Franca i Barcelona Activa, aprofita el fallit espai BZ per implantar petita indústria vinculada a l'automoció i tecnologia, beneficiari sens dubte de la posició de Barcelona com a hub tecnològic europeu de primera.

Segon, l'ampliació d'espais per a Mercabarna, unit a la transformació de part de la seva infraestructura, facilita un nou impuls als projectes vinculats a l'alimentació (sobirania alimentària, ecoalimentació i construcció d'un nou mercat central ecològic) i la sostenibilitat energètica. En aquest sentit, caldrà estar atents a les oportunitats que es generin per a la indústria alimentària de tota la mediterrània.

El tercer projecte, al meu entendre fonamental, és el desenvolupament de la Ciutat aeroportuària, pendent d'un nou Pla director de l'aeroport i del "màster plan" immobiliari enunciat pel Ministeri de Foment, hauria de reforçar la capacitat d'internacionalització de la Barcelona metropolitana i les activitats que s'hi desenvolupen.

Com dic, són molts els projectes aplegats en aquesta estratègia per la plataforma econòmica del Delta del Llobregat i no és aquest espai per tractar-los. La voluntat d'identificació i coordinació dels mateixos sota una estratègia compartida, ha estat la primera fita. Però ara som els actors públics i privats, els que hem de possibilitar les condicions d'estabilitat institucional i creixement econòmic que facin possible l'execució de tots ells en l'horitzó previst del 2025, per reimpulsar la competitivitat internacional d'aquesta gran Barcelona, dinàmica i innovadora, que no es pot aturar.

Una nova estratègia per a la plataforma econòmica del delta de Llobregat

Marc A. García, director de l'Oficina estratègica de l'àmbit del Pla del delta del Llobregat, Ajuntament de Barcelona

A l'est de l'eix Gran Via de les Corts Catalanes–C-31, a cavall del port de Barcelona i de l'aeroport del Prat, hi ha un conjunt d'espais de sòl industrial adjacents on es desenvolupen activitats estratègiques per la seva significació en termes de valor i d'ocupació de qualitat que configuren el que hem anomenat plataforma econòmica del delta del Llobregat. Aquests espais són una part indestruïble del continu urbà central de la metròpoli així com del delta, entès com a unitat geogràfica i ambiental.

Imagen 1

Àmbit de la plataforma econòmica del delta del Llobregat

El contorn de la plataforma enclou un àmbit de més de 4.000 ha de les quals aproximadament 2.400 ha estan ocupades per grans infraestructures de transport (el port, l'aeroport, la xarxa viària bàsica i els accessos i terminals ferroviaris) i unes 1.500 ha pels polígons d'activitat econòmica en sentit estRICTE. L'envolvent de la plataforma abasta també àmbits de gran valor ecològic (pertanyents als Espais Naturals del delta del Llobregat) que han de merèixer una especial consideració en qualsevol nova estratègia que es vulgui implementar a la zona.

L'excel·lent localització de la plataforma econòmica del delta del Llobregat, els seus valors socioeconòmics i ambientals i el fet que el sòl sigui de titularitat majoritàriament pública doten a aquest espai d'unes característiques úniques en el context de les metròpolis europees. Tot i aquests avantatges, hi ha factors que generen disfuncions i hipotequen el paper de la plataforma com a pol tractor de l'activitat econòmica sostenible i l'ocupació inclusiva. Entre ells:

- Manca d'una planificació integral que prengui en consideració, d'una manera conjunta, els valors socioeconòmics, territorials i ambientals. "Oblit" dels actius intangibles (els recursos hídrics, els espais naturals, Montjuïc com a espai de cultura i lleure, etc.) en el discurs sobre l'àmbit.
- Manca de definició de la "vocació última" del sòl industrial disponible (aposta inconcreta per la reindustrialització).
- Dèficits de mallat de les infraestructures construïdes en el marc del Pla Delta de 1994 amb les xarxes locals del territori, i manca d'aprofitament racional d'aquelles (e.g. el port i de l'aeroport són poc utilitzats per les empreses de l'àmbit com a vies de transport de les mercaderies exportades/importades).
- Subaprofitament de les infraestructures ambientals disponibles (EDAR, central d'energies renovables, climatització distribuïda, etc.)

-Mancances importants d'accessibilitat en transport públic i utilització escassa del ferrocarril com a mode de transport de viatgers i mercaderies.

I una multiplicitat d'operadors i de competències, que són exercides sense un projecte comú de referència, amb escassa coordinació i interactivitat, i a cops prenent decisions "unilaterals" que condicionen el desenvolupament de l'àmbit àdhuc a llarg termini.

Per poder aconseguir que la plataforma econòmica del delta del Llobregat esdevingui plenament el que es vol que sigui, una zona per a l'impuls d'activitats generadores d'ocupació de qualitat i al mateix temps un espai regit pels principis de la sostenibilitat ambiental, és necessari implantar un nou paradigma integral que aprofiti sinèrgicament les fortaleses i oportunitats existents i corregeixi les disfuncions de l'actual statu quo.

Els objectius de l'estratègia delta del Llobregat

Estratègia Delta del Llobregat és el nom que duu l'instrument de planificació estratègica que han concertat els Ajuntaments de Barcelona, el Prat de Llobregat i l'Hospitalet de Llobregat amb els operadors públics de l'àmbit per tal d'assolir un paradigma més sostenible per a la plataforma econòmica del delta del Llobregat, un nou model de gestió al qual l'impuls a l'activitat econòmica per a generar ocupació inclusiva vagi de la mà de la reducció dels greuges ambientals soferts pel delta i la disminució del conjunt de les externalitats produïdes pels establiments industrials i la mobilitat, tot restituint a aquest territori, a més, la seva condició de part integral i vivible de la ciutat metropolitana.

Els grans objectius de l'Estratègia són, doncs, la sostenibilitat ambiental, el creixement econòmic inclusiu i l'habitabilitat (que és com s'ha traduït el concepte anglosaxó de liveability transposat als espais d'activitat econòmica), i cadascun d'ells es concreta en un conjunt d'objectius específics concrets:

Objectius de sostenibilitat ambiental

- Mitigar les externalitats de les activitats econòmiques de la plataforma econòmica del delta del Llobregat
- Optimitzar el consum d'energia i augmentar el grau d'autosuficiència energètica Reduir el consum energètic i les externalitats de la mobilitat generada i atreta
- Ordenar progressivament la distribució espacial de les activitats a la plataforma amb criteris de sostenibilitat
- Ambientaltzar els codis d'el·ligibilitat per a les noves demandes d'implantació
- Identificar i prevenir els riscos naturals que poden incidir sobre la plataforma
- Minimitzar els riscos localitzats i induïts associats a les activitats econòmiques
- Ampliar la dotació de zones verdes i espais lliures de l'àmbit
- Contribuir a la preservació dels espais naturals protegits
- Incrementar la funcionalitat dels equipaments ambientals de l'àmbit

Objectius de creixement econòmic inclusiu

- Consolidar els usos industrials sostenibles de la plataforma econòmica del delta del Llobregat

- Atreure noves localitzacions d'activitats industrials ecoeficients, generadores d'ocupació i valor i amb vocació exportadora
- Gestionar coordinadament l'oferta de sòl industrial en terrenys públics
- Aprofitar la reserva de sòl industrial 22AL per a l'ampliació de Mercabarna
- Ampliar l'oferta de sòl industrial i logístic en zones adjacents al port de Barcelona i d'accessibilitat òptima
- Fomentar l'emprenedoria al voltant de noves activitats tecnològiques d'R+D+i relacionades amb el territori, el medi, les infraestructures i les activitats de l'àmbit
- Endegar programes específics de millora d'infraestructures i serveis per recolzar la competitivitat i el caràcter inclusiu de la plataforma
- Posar en valor els actius intangibles de l'àmbit com a factors diferencials

Objectius d'habitabilitat

- Promoure l'ús ciutadà i el gaudi pacífic del territori que abasta la plataforma econòmica del delta del Llobregat
- Implantar nous equipaments i serveis urbans de caire estratègic com a eines d'increment de l'habitabilitat de l'àmbit per part dels ciutadans
- Desenvolupar noves interaccions entre la plataforma i la ciutat metropolitana (especialment amb els barris propers)
- Augmentar la connectivitat del territori de la plataforma amb els espais naturals del delta del Llobregat i la muntanya de Montjuïc
- Potenciar el gaudi dels espais lliures i els equipaments de la plataforma i del seu entorn per part dels treballadors i les treballadores de l'àmbit
- Adoptar una nova visió transversal i holística en les polítiques municipals que afecten la plataforma
- Promoure la participació dels ciutadans i les ciutadanes en la planificació i la governança de l'espai

L'Estratègia és concep:

- Com un pla de gestió i governança de l'àmbit, un instrument de govern que permeti desplegar eficaçment els eixos d'actuació i les mesures tendents a la consecució dels objectius establerts.
- Com una aportació tècnica als treballs de redacció del Pla director urbanístic metropolità de l'AMB, document rector de la futura ordenació territorial de l'àrea metropolitana de Barcelona a llarg termini.
- Com una iniciativa amb una dimensió urbanística específica, puix que algunes de les propostes relatives a usos del sòl s'hauran de traduir en el desenvolupament d'instruments concrets d'ordenació (modificacions del Pla general metropolità o figures de planejament derivat).

L'escenari horitzó, els eixos d'actuació i els projectes estratègics

L'horitzó temporal de l'Estratègia Delta del Llobregat és l'any 2025. El nou model que s'albira es caracteritza pels següents trets:

Horitzó d'usos de l'espai i activitat

- Establiment, en el sòl industrial existent (clau 22a i similars), de noves activitats ecoeficients pertanyents als sectors identificats com a estratègics.
- Ancoratge de les activitats industrials en l'àmbit i captació de noves localitzacions d'aquest sector econòmic amb ofertes adreçades específicament als nínxols d'emprenedoria més dinàmics (PIMEs).
- Ampliació d'espais destinats a certes activitats que són deficitàries en dotació de sòl, però sempre dins del perímetre del sòl industrial i logístic definit pel planejament territorial.
- Es defuig un zonig d'especialització del sòl industrial. Es valora com un tret positiu la flexibilitat que ofereix la definició normativa de la qualificació 22a del PGM.
- Les administracions intervenen en el govern dels operadors públics de sòl (i de les grans infraestructures) per orientar les seves pràctiques cap a l'escenari horitzó. També es despleguen nous espais institucionals de governança col·laborativa per augmentar la interacció.

Horitzó ambiental

- Es preserven els espais oberts que contempla el Pla Territorial Metropolità de Barcelona.
- A més, s'aprofiten els processos de modificació del planejament urbanístic per aflorar nous espais lliures amb prou entitat per desenvolupar una funció ecològica significativa.
- Malgrat l'augment d'activitat econòmica, es redueixen el consum d'energia i els costos externs associats a la producció in situ i a la mobilitat generada. Això resulta possible gràcies a què a les tendències a la major eficiència ecològica dels processos productius i de la mobilitat se superposen projectes específics que permeten mitigar encara més les externalitats.
- La reducció de les emissions de GEH és prou intensa per compensar les emissions distals que la mobilitat generada produeix a fora de l'àmbit.
- Es posen en marxa i s'aprofiten al màxim tots els equipaments ambientals existents.

Horitzó d'habitabilitat

- Es millora la connectivitat interna i externa així com l'accessibilitat a l'àmbit del pla.
- S'arriba al nivell de dotació de serveis de transport públic col·lectiu que preveu el planejament sectorial vigent.
- Es resolen tots els colls d'ampolla existents en els itineraris per a vianants i bicicletes.
- S'eliminen totes les mancances d'urbanització que generen dèficits objectius i subjectius de seguretat i confort.
- Les accions de millora en les xarxes de serveis permeten corregir els dèficits d'aquestes tot enrobustint-les.
- Per poder assolir aquest escenari horitzó, l'Estratègia proposa desplegar 30 projectes estratègics agrupats en cinc eixos d'actuació:

Eix 1: Reactivació dels espais generadors d'activitat i ocupació

- Parc industrial de PIMEs
- Mercabarna
- Nous sectors de la ZAL del Port de Barcelona

- Ciutat aeroportuària
- Promoció integrada dels polígons d'activitat econòmica
- Observatori de tendències i seguiment de projectes

Eix 2: Sostenibilitat

- Protecció dels espais naturals del delta del Llobregat
- Lluita contra la intrusió salina i altres aplicacions ambientals de l'aigua regenerada
- Aprofitament secundari de l'aigua regenerada per a usos industrials
- Generació d'energia verda i mitigació d'externalitats per consum energètic
- Accessibilitat en transport públic
- Mobilitat ecoeficient

Eix 3: Habitabilitat

- Marina del Prat Vermell
- Corredors verds i connectors ecològics
- Nous espais lliures
- Caminabilitat i vitalitat
- Equipaments

Eix 4: Infraestructures i actuacions de suport

- Infraestructures de serveis
- Gestió integral de la llera desviada del Llobregat
- Connexió de la xarxa viària estructurant al nou accés sud al Port
- Passeig del peu de Montjuïc
- Obertura del carrer E de la Zona Franca
- Xarxa ferroviària de l'àmbit del Port
- Terminal multimodal de ferroutage
- Gestió dels riscos industrials

Eix 5: Governança i participació

- Punts de trobada de la ciutadania
- Taules sectorials
- Governança col·laborativa
- Consell d'operadors

Els resultats anticipats

La caracterització de l'escenari horitzó de l'Estratègia Delta del Llobregat incorpora mètriques quantitatives que permeten no dibuixar-lo d'una manera més nítida i comparar-lo objectivament amb la situació de partida i al mateix temps seguir en el temps l'eficàcia dels projectes proposats. Aquestes mètriques o indicadors són representatives dels objectius de l'Estratègia i es poden avaluar recurrentment amb una metodologia replicable i a un cost assumible.

En l'annex es mostren els valors calculats dels indicadors per l'any base de referència (2015) i en l'horitzó 2025 així com la seva variació en termes absoluts i relatius. Els fets més destacats que es desprenen dels valors esperats són els següents:

Al conjunt dels polígons d'activitat econòmica (PAEs), es mobilitzen 125 ha de sòl industrial que estava ocios el 2015 i s'hi emprenen noves activitats econòmiques.

S'aprofita millor que ara el sòl industrial disponible (increment del ràtio m^2 sostre/ m^2 sòl) i com a resultat augmenta el sostre actiu en un 22%.

Als PAEs s'implanten més de 300 noves empreses i es creen 8.300 nous llocs de treball directes.

El sector manufacturer millora lleugerament la seva quota en ocupació, nombre d'empreses i número d'establiments industrials.

Els canvis que s'albiren en el mix elèctric i les mesures d'eficiència energètica i ambiental endegades en el sector industrial, juntament amb els projectes de l'Estratègia adreçats específicament a la mitigació de les externalitats degudes al consum energètic, fan que es sobrecompensin els impactes ambientals de l'increment d'activitat econòmica.

Gràcies a l'impuls de l'ecoeficiència en la mobilitat viària, als nous serveis de transport públic i a determinats projectes del pla, no hi ha un increment de la mobilitat total malgrat la implantació de noves activitats econòmiques perquè la davallada en la mobilitat de turismes compensa sobradament la mobilitat addicional de vehicles pesants (que és de caire interurbà i afecta exclusivament a vies de la xarxa bàsica).

La creixent ecoeficiència del parc de vehicles fa que les emissions de NOx i PM10 davallin en l'horitzó 2025. L'aprofitament del potencial fotovoltaic de les cobertes de les naus industrials produeix un descens addicional del consum d'energia i les emissions de GEH.

En definitiva, malgrat l'augment d'activitat econòmica, es redueix el consum d'energia així com el volum de les externalitats socioambientals in situ i associades a la mobilitat generada/atreta. Això resulta possible gràcies a què a la tendència a una major ecoeficiència dels sectors productius i de les tecnologies de la mobilitat es superposa l'efecte positiu dels projectes del pla específicament adreçats a la mitigació de les externalitats.

La reducció de les emissions de GEH és prou intensa per compensar les emissions distals que la mobilitat generada/atreta produeix a fora de l'àmbit.

Es preserven tots els espais oberts que contempla el Pla Territorial Metropolità de Barcelona i s'afloren 22 noves ha d'espais lliures amb prou entitat per desenvolupar una funció ecològica significativa.

La Marina del Prat Vermell desplega el seu potencial com a barri consolidat de la ciutat.

Augmenta significativament la cobertura de la xarxa de transport públic i l'accessibilitat amb bus i modes ferroviaris a tot l'àmbit de la plataforma econòmica del delta del Llobregat.

S'estén d'una manera molt important la xarxa ciclable i es resolen tots els colls d'ampolla existents en els itineraris per a bicicletes.

Augmenta de manera important la longitud de corredors verds en els PAEs.

S'eliminen mancances d'urbanització dels PAEs que generen dèficits objectius i subjectius de seguretat i confort.

Avaluació ex-post i bases per a la revisió de l'Estratègia

L'Estratègia Delta del Llobregat té, pels seus objectius i la naturalesa dels seus projectes, una vocació "desenal". Els processos de redreçament ambiental, impuls econòmic i regeneració espacial que contempla tenen temps de latència dilatats i afrontaran en alguns casos inèrcies que no serà fàcil de capgirar amb rapidesa. Per aquest motiu se n'ha previst una vigència fins el 2025 sense perjudici de la seva pròrroga o novació més enllà d'aquest termini.

En plans de llarga durada, és bona pràctica l'establiment de procediments d'avaluació periòdica de l'acompliment dels objectius així com també l'establiment d'un termini concret per a l'adaptació de les determinacions de l'instrument de planejament "a mitja vida", si escau. En aquesta línia, hom preveu l'emissió d'informes bianuals de seguiment a partir de les dades proporcionades per l'Observatori de tendències i seguiment de projectes que s'activarà prope-rament. D'altra banda, es preveu una revisió al llarg del 2021 fonamentada en una avaluació ex-post dels indicadors claus de seguiment i un examen crític del grau d'execució dels projectes.

Valors actuals (2015) i esperats (horitzó 2025) dels indicadors d'activitat econòmica i ocupació, sostenibilitat i habitabilitat.

IMAGEN 2

El plan del delta, 25 años después

Sergi Alegre, Ex-tinent alcalde d'urbanisme i medi ambient del Prat de Llobregat, per part d'Iniciativa per Catalunya - Verds.

En unos pocos meses se cumplirán 25 años de la firma del llamado Plan del Delta, sin ninguna duda el plan de infraestructuras en un territorio concreto más importante que ha existido nunca en el Estado español y, por ende, en Catalunya. Es por tanto un buen momento para dibujar una propuesta de análisis y balance del mismo. Un análisis y balance que como todos, aunque no se diga normalmente, parte de alguna premisa o posición. En este caso, fácil de entender, la visión de una persona que ha sido miembro del equipo de gobierno del Prat desde esa fecha, y con anterioridad, hasta exactamente el 11 de julio de este mismo año.

Voy a intentar contestar modestamente a las tres preguntas que creo debemos plantearnos en el contexto de esta publicación casi 25 años después de la firma: ¿cómo se gestó políticamente? ¿Ha sido o no positivo para el territorio? ¿Ha sido positivo o no para el mundo del trabajo?

Desde el punto de vista político, la singularidad del Plan del Delta radica justamente en su carácter único (sin precedentes ni casos posteriores similares) en la historia del Estado español y de Catalunya. Muchas son las razones que explican esta singularidad, que creo que se va a mantener durante mucho tiempo si no para siempre, desde la excepcional concentración territorial de tantas grandes infraestructuras a la excepcional necesidad de acometer su ejecución en un período relativamente corto de tiempo; pero a mi entender el Plan del Delta, entendido como plan y cómo se gestó y desarrolló, es fruto de la excepcional coincidencia de tres personajes políticos: el ministro Josep Borrell, el en aquel momento alcalde de Barcelona y presidente del Área Metropolitana de Barcelona, Pascual Maragall y el aún alcalde del Prat de Llobregat, Lluís Tejedor. Fue la excepcional coincidencia de un ministro de obras públicas de concepción totalmente francesa en su forma de pensar y trabajar y que, por tanto conocía y reconocía de la existencia y del trabajo de una dirección general de operaciones concertadas en el país galo dedicada al planeamiento, diseño y ejecución de infraestructuras en territorios metropolitanos del país vecino, territorios donde la complejidad es máxima y, por tanto, también máxima la necesidad de la concertación de las instituciones y operadores públicos para poder conciliar los intereses y puntos de vista. La de un alcalde de la capital catalana que tenía muy clara la concepción metropolitana de la ciudad de Barcelona y la necesidad de, tras el éxito de los Juegos Olímpicos, aprovechar el impulso inversor para acometer el desarrollo de las grandes infraestructuras que como metrópoli, ya no como ciudad, necesitaba Barcelona a todos los niveles para seguir explotando el éxito de la celebración deportiva y de la imagen y marca de la ciudad.

Y, junto a ellos, la figura clave a mí entender de Lluís Tejedor, alcalde del Prat. Desde la alcaldía de la ciudad donde se debían que ejecutar las grandes obras se tenían claros tres o cuatro conceptos que guiaron siempre las posiciones en las mesas de negociación y que acabaron por impregnar el conjunto de las actuaciones: la posición territorial del Prat es única y, al tiempo, su valor máspreciado y su amenaza más grande, de esta idea se infería tener la conciencia de

que cualquier intento de defensa numantina contra las grandes obras estaba, de un lado, condenado al fracaso y, de otro, hubiera implicado que aquellas infraestructuras necesarias para la ordenación y la recuperación medioambiental del territorio no se hubieran llevado a cabo o lo hubieran hecho muchísimo más tarde con la consiguiente penalización para la calidad de vida del conjunto de la población pratense. La segunda premisa muy clara se podría resumir de la siguiente forma: “si las obras son de interés general, el interés general también debe incluir el de la ciudadanía pratense”, es decir, todas las obras debían ser no solo provechosas para el interés del área metropolitana, de Catalunya y de España, sino también para El Prat, el territorio pues podía estar dispuesto, por decirlo de alguna manera, al sacrificio pero no al suicidio. Last but not least, no se iba a aceptar una política del “haiga”, es decir que las infraestructuras fueran lo más grande que fuera posible si no, por el contrario, sólo se aceptarían del tamaño que fueran realmente necesario y que se hicieran siguiendo los ejemplos mundiales de referencia, si El Prat no debía escatimar lo suyo, es decir, el territorio, el Estado también debía hacer lo mismo y por tanto no debía escatimar en inversiones.

Si uno lee el documento firmado solemnemente, quizás no verá reflejado en él estos principios, pero la clave fue el establecimiento de una metodología de trabajo basada en la constitución de dos comisiones de trabajo (una política y otra técnica) que debían tomar las decisiones (que fueron muchísimas y de todo orden) de forma consensuada, lo que permitió que la ciudad del Prat fuera capaz con argumentos políticos y, sobre todo, técnicos de ir consiguiendo que los principios de la alcaldía fueran incrustándose -no sin dificultades, con mucho trabajo y, lógicamente, con algunos sinsabores-, en todos los proyectos tanto desde su etapa de concepción y planeamiento hasta su fase de ejecución. Es esta forma de trabajar y de concebir los proyectos a nivel macro por una comisión que posteriormente hacía el seguimiento de los proyectos elaborados y ejecutados por las administraciones competentes que hacen del Plan del Delta singular, dado que nunca se ha planteado un caso similar en el Estado español y en Catalunya.

La segunda gran cuestión a contestar decíamos al principio es “¿ha sido positivo el Plan? Es obvio que puede haber respuestas diferentes pero creo no equivocarme si afirmo que la respuesta de la inmensa mayoría, y así lo atestiguan los datos, es positiva, muy positiva. Desde el punto de vista de la funcionalidad de las infraestructuras nadie duda del crecimiento a todos los niveles y de la enorme aportación a la economía del puerto y el aeropuerto ampliados.

También es muy difícil obviar la evidente y notable recuperación medioambiental del río y la playa de El Prat tras la puesta en marcha de la depuradora (de ser el río una alcantarilla a cielo abierto donde nadie quería acercarse a poder ver hace poco nutrias en su lecho y de pasar de ser el último punto negro -con prohibición de bañarse incluida- a ser un espacio natural protegido tanto en el lado terrestre como marítimo por sus valores naturales, siendo dichas realidades compatibles con un uso social intensivo). Debemos no obstante recordar que quedan aún por ejecutar -sí, 25 años después-, tres proyectos clave de transporte cuya urgencia es más que apremiante. Me refiero a la penetración viaria y ferroviaria al puerto y la ferroviaria al aeropuerto. La no ejecución de dichas conexiones ya relacionadas en su día y planificadas desde hace

décadas está suponiendo, dado el crecimiento espectacular en su actividad –tanto del aeropuerto como del puerto-, un coste económico –horas y horas de camiones y furgonetas parados en los actuales accesos-, social –pérdida de tiempo por parte de muchos conductores en sus movimientos diarios- y ambiental –miles de toneladas de CO₂ emitidas de forma innecesaria a una atmósfera ya bastante castigada- para el conjunto del área metropolitana y especialmente para la ciudadanía del Baix Llobregat Sur y del Barcelonés.

Desde el punto de vista territorial, el balance también es positivo. Si bien se transhacer posible la implantación de nuevas infraestructuras y accesos de transporte –depuradora, pata sud, nuevo accesos al aeropuerto, etc.- o para la ampliación de existentes –aeropuerto y puerto-, la ordenación territorial, las actuaciones compensatorias e incluso algunas de las ejecutadas sin ese objetivo –acceso a la playa por ejemplo-, junto a la recuperación del río (no sólo del tramo desviado sino de todo el que transcurre por el municipio) y del frente marítimo han compensado con creces el coste inicial.

Por último, desde el ámbito medioambiental la valoración vuelve a ser positiva, en primer lugar porque no se produjeron los efectos negativos que generaban gran preocupación: el posible aumento de la salinidad del acuífero como consecuencia del desvío del río, los hipotéticos malos olores de la macrodepuradora y la pérdida de biodiversidad del conjunto del Delta y especialmente de las zonas húmedas más importantes: la laguna de la Ricarda, la laguna del Remolar y la pineda de Can Camins. Por el contrario, todos los indicadores son positivos fruto de la oportunidad que generó el acuerdo de gestionar, por fin! desde las administraciones grandes espacios – el nuevo cauce del río, la playa, la pineda, así como otros espacios-. En este sentido destacar el salto cualitativo y cuantitativo en el ámbito de la educación ambiental en un sentido amplio, cuyo resultado más allá del conocimiento es el aumento de la sensibilidad sobre la importancia y valor de este territorio en el centro del área metropolitana y que explica, sin ir más lejos, el rechazo social generalizado a la propuesta del mega complejo Eurovegas.

La tercera y última cuestión planteada ¿ha sido positivo o no el Plan del Delta para el mundo laboral? tiene una respuesta similar a las anteriores, sí y en gran medida. En el plano local, la ampliación del puerto (con el desarrollo de la zona logística Prat, ZAL Prat y el muelle Prat) y la ampliación del aeropuerto han significado un aumento importante de los puestos de trabajo para muchas personas del municipio. Un aumento que, no sólo pero en buena medida, ha ayudado a, de una banda, mitigar en conjunto la desaparición de las dos grandes empresas en número de trabajadores del momento: las históricas La Seda y La Papelera, en este sentido el papel de los sindicatos, y especialmente de CCOO fue esencial para que los cierres, fueran –más allá de situaciones individuales concretas-muy poco traumáticos en comparación con casos similares. Del otro, para poder mantener uno de los signos característicos laborales del Prat, ser el municipio del área metropolitana con el tanto por ciento más alto de trabajadores y trabajadoras que viven y trabajan en la misma ciudad, lo que comporta importantes elementos de calidad de vida a nivel personal (mínimo tiempo dedicado al desplazamiento laboral, más facilidad para la compaginación de la vida laboral y familiar, ahorro de dinero, etc.) como de calidad de ciudad (evitar ser ciudad dormitorio y tener el ratio metropolitano más alto de personas que caminan en sus des-

plazamientos). A nivel supra-local dichas ampliaciones y la red de vías de transportes asociadas y, en algunas complementarias, ha permitido de un lado el mantenimiento de grandes centros de actividad y la aparición de nuevos cuya lista sería demasiado larga de relacionar aquí.

No puedo dejar pasar la oportunidad de apuntar aquí que en el ámbito de la creación de empleo la asignatura pendiente más importante ligada al Plan del Delta es el desarrollo de la ciudad aeroportuaria. Es muy sorprendente que desde los diferentes estamentos civiles e institucionales cada vez que se habla del aeropuerto siempre se reclama o bien el cambio de gestión (sin argumentar para qué, más allá de que así lo “gestionaremos nosotros”, me permito recordar que alguien alguna vez tendrá que explicar el hipotético plus de efectividad de la gestión catalana de un aeropuerto que va, en términos coloquiales, como un tiro) o para pedir más conexiones aéreas, con preferencia las intercontinentales (curiosa petición cuando la hace el estamento económico que sabe que las aerolíneas se mueven, igual que ellos, por intereses económicos y que sólo abren o amplían una conexión cuando las expectativas de beneficios son suficientemente claras, esa curiosidad no se extiende a que los hoteles sean más baratos o que se hagan más viviendas asequibles por parte de la iniciativa privada), en cambio parece que todo el mundo se haya olvidado de que en el corazón del área metropolitana —y servidas por tren, metro y una red tupidas de carreteras— existen aproximadamente 200 hectáreas completamente urbanizadas y con todos los trámites urbanos aprobados. . . .vacía!!! Esta es, y no otra, la inmensa y perjudicial anomalía del aeropuerto: no existe en Europa, y me atrevería a decir en el mundo, ninguno que tenga más de cuatro millones de pasajeros que no cuente con, en menor o mayor medida, su propia ciudad aeroportuaria con hoteles, oficinas, centros comerciales, etc. etc. Y esta anomalía no se debe a que sea el aeropuerto de Barcelona-El Prat, sino que es característica común por desgracia de todos los aeropuertos de la red de AENA.

Por último, comentar que el espíritu y esencia del Plan del Delta —que, más allá de las infraestructuras concretas, no es otro que el de la necesidad de tener en cuenta lo micro junto a lo macro y de trabajar con y para la concertación—, ha tenido sus frutos positivos en la forma de seguir trabajando aspectos claves para el desarrollo de la calidad de vida de este territorio, a saber: la creación y el trabajo de la Mesa de la Movilidad del Delta formada por todas las administraciones, sindicatos y operadores públicos que lidian con este tema en el conjunto territorial con gran implantación económica formado por el Polígono Industrial Pratense, la ZAL Prat, Mercabarna, el Consorcio de la Zona Franca y el puerto (uno de los mejores, si no el mejor ejemplo de cómo trabajar y obtener frutos en la cuestión de la movilidad laboral), la Mesa de la Movilidad del Aeropuerto (el de Barcelona-El Prat es el único de toda la red dotado con dicha mesa y su plan correspondiente) o el Grupo Técnico de Trabajo sobre el Ruido del aeropuerto (donde a pesar de su nombre el grupo se ha convertido en el foro donde se tratan todos los aspectos medioambientales ligados a esta infraestructura). Así pues, el Plan del Delta como decíamos al principio fue un caso único que no implicó un cambio radical en la forma de trabajar de las administraciones supra-locales pero sí dejó en nuestro territorio una huella, y no sólo física que sí ha tenido descendencia.

El nou pla delta: una oportunitat per millorar la salut i el benestar de les persones

Elia Díez i Imma Cortès Franch, Agència de Salut Pública de Barcelona

La salut, els seus determinants i l'equitat

La salut s'identifica avui amb el benestar, la felicitat i la qualitat de vida, més enllà de l'absència de malalties. Un altre canvi de paradigma prové de la comprovació que la salut depèn de les circumstàncies i l'entorn de les persones, el que s'anomena els determinants socials de la salut. Els ingressos, la riquesa i l'educació són les causes fonamentals d'un ampli ventall d'efectes en la salut, i, a més, diversos aspectes de l'entorn físic, com gaudir d'aigua i aire nets, llocs de treball saludables, habitatges dignes, o un transport accessible i sostenible contribueixen a una bona salut. També la cultura, els costums i les tradicions, així com el suport i les xarxes de relació personal afecten la salut. D'altra banda, l'herència genètica té a veure amb la probabilitat de desenvolupar certes malalties, mentre que el comportament personal quant a dur una vida activa, fumar, beure o com s'afronten les tensions i desafiaments de la vida igualment afecta la salut. Val a dir que el comportament personal (els estils de vida) està fortament influït pels determinants socials. Per últim, l'accés i l'ús de serveis sanitaris que prevenen i tracten les malalties també afecta la salut.

D'acord amb això, es poden produir inequitats en salut, terme que fa referència a les diferències sistemàtiques en salut que es produeixen per la manera en què la societat s'organitza, diferències, per tant, modificables i injustes. La naturalesa i l'abast d'aquestes desigualtats en salut, o inequitats, varien dins i entre els països. Els grups de nivell socioeconòmic desfavorit tenen índexs de mortalitat i de malaltia més elevats en les principals causes de mort, incloent les malalties infeccioses, les no transmissibles i les lesions de transit. Així mateix, independentment de la posició socioeconòmica individual, les característiques dels llocs on es viu produeixen desigualtats de salut. Les desigualtats en salut es donen també en altres eixos socials com el gènere, el país de naixement, l'ètnia, l'orientació sexual o la capacitat funcional.

La salut en totes les polítiques és un enfocament de polítiques públiques que vol millorar la salut i l'equitat tenint en compte de forma sistemàtica les implicacions de les decisions polítiques sobre la salut, buscant sinergies entre diversos sectors i evitant els impactes nocius. Aquesta estratègia posa de relleu que les causes de la salut i el benestar es troben fora de l'abast dels serveis i les polítiques sanitàries, i són, finalment, construccions socials i econòmiques. Destaca les connexions i les interaccions entre el sector salut i la resta de sectors i visibilitza els efectes de les polítiques en la salut.

Planificació urbana i salut

El disseny urbà es relaciona amb la salut i la qualitat de vida de les persones residents, de manera que les ciutats ben planificades tenen el potencial de promoure la salut i el benestar de la ciutadania. La planificació urbana saludable consisteix a crear ciutats saludables, equitatives

i sostenibles. Les principals agències mundials reconeixen que les decisions de planificació i gestió de les ciutats afecten la viabilitat de les ciutats i, en definitiva, la salut i el benestar de les persones residents. Per exemple, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) recomana posar la salut en el cor de la governança i la planificació de la ciutat, destacant la necessitat d'una política integral d'urbanisme, transport i habitatge.

Les persones adapten el seu comportament als entorns per tal de sobreviure i reproduir-se, per tant les decisions sobre l'habitatge, els aliments, l'aigua, l'energia, els transports, els serveis socials i els serveis de salut afecten profundament la salut, el benestar i la seguretat del creixement i l'envelliment de les poblacions urbanes. A continuació es destaquen els principals factors de l'entorn, físic i social, que tenen un efecte significatiu en la salut de les persones.

L'entorn construït es relaciona amb la qualitat de l'aire de les ciutats, amb efectes que poden resultar contraposats: pot exacerbar l'exposició a les emissions nocives a les zones centrals de la ciutat a causa de la congestió del trànsit, però la posició, l'altitud i la permeabilitat dels edificis poden afavorir el moviment de l'aire, eliminant els contaminants i la calor. Al mateix temps, les àrees metropolitanes de baixa densitat presenten pics d'ozó més sovint que les àrees urbanes més denses. Pel que fa a l'equitat, l'associació entre mortalitat i contaminació és més forta en les persones de baix nivell socioeconòmic. La contaminació ambiental és causa de malalties cròniques, sobretot cardiovasculars i respiratòries (com l'asma i també el càncer de pulmó), i també de mortalitat prematura. D'altra banda, les temperatures de l'aire en zones urbanes denses són generalment superiors a les temperatures de les àrees circumdants, mentre que les emissions de gas del transport i les fàbriques, així com la producció de calor dels sistemes d'aire condicionat contribueixen a augmentar-les més. Les altes temperatures es relacionen amb un augment de la mortalitat, sobretot perquè poden empitjorar els símptomes i desencadenar episodis fatals en persones que pateixen determinades malalties.

La contaminació de l'aigua és un altre factor que afecta la salut de les persones, i esdevé possible si arriba als aqüífers. Les carreteres i els vehicles contribueixen a la contaminació de l'aigua quan els contaminants arriben a superfícies impermeables, són rentats per la pluja i entren en les fonts a través d'aigües subterrànies o rierols.

La principal causa de la contaminació acústica en els entorns urbans és el trànsit, seguida pel soroll del veïnatge, els avions, les activitats industrials i el transport ferroviari; la contaminació acústica s'associa amb la hipertensió i la malaltia cardiovascular.

Els desplaçaments llargs per arribar al lloc de treball, que consumeixen energia i temps, poden reduir les relacions socials amb els veïns i la família i influir en el benestar mental i augmentar l'aïllament. L'entorn construït influeix en la necessitat d'ús del cotxe i en les lesions de trànsit. La reducció de la dependència de l'automòbil, de la contaminació i el soroll, i dels efectes de la calor urbana té efectes positius en diferents àmbits: millora la salut mental, contribueix a mitigar el canvi climàtic i promou la pràctica de caminar i anar en bicicleta de manera segura i còmoda, que alhora millora la salut cardiovascular.

El contacte amb la natura i els espais silvestres pot millorar la funció cognitiva, la cohesió

social, la recuperació de l'estrès i el benestar mental. El paisatge, la densitat de la vegetació i el manteniment dels espais en bones condicions es relacionen amb la percepció de seguretat i les ganes d'utilitzar els parcs.

La disponibilitat de zones verdes pot influir en el capital social proporcionant espais de trobada, i les infraestructures locals adequades i de qualitat (escoles, biblioteques, instal·lacions d'oci) són una bona protecció contra la violència i els delictes, augmentant el sentit de comunitat i la cohesió social. Les persones que viuen en barris més desfavorits caminen menys, van menys en bicicleta i fan menys activitats de jardineria en temps de lleure que les que viuen en barris més benestants; aquest fet s'explica, en part, per un disseny urbà deficitari.

Per tal de promoure la mobilitat activa i l'activitat física cal reforçar l'accessibilitat percebuda, el manteniment i la grandària dels parcs, la disponibilitat de serveis, les característiques estètiques i la seguretat dels parcs. Una bona qualitat percebuda dels espais exteriors té un efecte rellevant en el comportament actiu tant en persones adultes com adolescents. En canvi, la manca de manteniment, la brutícia, els grafitis, les escombraries i altres signes d'abandonament de l'entorn són indicadors ambientals de desavantatge socioeconòmic, provoquen por i redueixen l'ús dels espais comuns. Una il·luminació pública ben dissenyada pot reduir la sensació d'inseguretat, ja que augmenta la visibilitat, dóna una impressió més agradable de l'entorn i suggereix la presència d'altres persones. La qualitat de l'espai públic contribueix a augmentar la sensació de pertinença a una comunitat i influeix en la percepció de risc de delictes. També les característiques ambientals i socials d'un barri poden influir en la salut mental de les persones, causant comportaments poc saludables dictats per la por i empitjorant en un cercle viciós de mala salut i mala situació social i econòmica de les zones deprivades.

Avaluació de l'impacte en salut, un instrument per a la salut i l'equitat

L'avaluació de l'impacte en salut (AIS) és una metodologia que s'utilitza des de fa més de 20 anys. Ajuda a tenir presents els efectes sobre la salut d'un pla, projecte o política abans de dur-lo a terme. S'ha definit com "una combinació de procediments, mètodes i eines de les polítiques, programes o projectes quant als seus efectes potencials sobre la salut de la població i la distribució d'aquests efectes sobre aquesta població". L'AIS utilitza mètodes de recerca qualitativa i quantitativa per avaluar sistemàticament els possibles impactes (tant positius com negatius) i fer recomanacions basades en l'evidència per influir en les polítiques i les persones responsables de la presa de decisions.

En la presa de decisions polítiques, l'AIS prové de la tradició d'utilitzar mètodes sistemàtics de valoració en el disseny d'intervencions. Els enfocaments dels anys 1960, centrats en els costos financers, van donar pas a la dècada següent a l'avaluació de l'impacte mediambiental. La necessitat de considerar la salut com a part de les avaluacions va menar a l'AIS, que està estretament relacionada amb altres avaluacions de l'impacte (social, humà o de gènere), que estudien les diverses conseqüències de les accions públiques.

L'AIS s'utilitza per reduir les desigualtats en salut i enfortir l'equitat, i és un mitjà per aconseguir la Salut en Totes les Polítiques. És un procés flexible, iteratiu i col·laboratiu que promou

la propietat compartida del seu producte principal: les recomanacions per a les persones decisores. Idealment l' AIS s'aplica de forma prospectiva, abans de dur a terme el projecte, encara que també es pot dur a terme simultània o retrospectivament. Les AIS poden ser ràpides (de despatx) o poden implicar recerca empírica, i inclouen tècniques participatives.

L' AIS ajuda a involucrar les parts interessades de la comunitat en el procés de presa de decisions i contribueix al coneixement dels ciutadans i les ciutadanes sobre les conseqüències en la salut del pla, el projecte i les decisions polítiques. En la figura 1 s'esquematitzen els punts claus d'aquesta metodologia.

IMAGEN

Font: Maryland Department of Health. Maryland Health Impact Assessment Toolkit. Disponible a <https://bit.ly/2m0fo4u>.

Les AIS inclouen, en general, cinc etapes: 1) la selecció de les propostes que puguin ser objecte d'una AIS, anomenada fase de cribratge, 2) l'establiment del grup director i dels termes de referència de l' AIS, 3) la realització de l'avaluació de l'impacte en la salut, 4) la formulació de recomanacions de les opcions més favorables per aconseguir un impacte òptim en la salut, 5) avaluació i documentació de l' AIS.

S'han dut a terme AIS amb diferents graus d'implementació en molts països, regions i ciutats del món. Alguns estats l'han fet obligatòria en projectes o polítiques públiques importants (Quebec, Tailàndia, Eslovàquia i Lituània), mentre que en d'altres és un procés voluntari (Austràlia Meridional, Països Baixos, Suïssa, Finlàndia i Suècia). S'han documentat casos (Països Baixos i Anglaterra) en els quals aquests mecanismes han tingut una manca de continuïtat com a conseqüència d'un canvi polític. Entre les AIS realitzades tant pel sector públic com pel privat quant a planificació urbana, transport o qualitat de l'aire, destaquen les realitzades a Canadà, Finlàndia i el Regne Unit. A Espanya, la Llei General de Salut Pública preveu sotmetre a AIS les normes, plans, programes i projectes seleccionats. Andalusia, el País Basc i Catalunya també recullen en la seva legislació aquesta estratègia.

A tall de conclusió, l' AIS és especialment útil per avaluar prospectivament projectes i acostar els impactes potencials per a la salut i l'equitat en salut, tant adversos com beneficiosos, a les persones responsables d'adoptar decisions al principi de la fase de planificació, tot implicant-hi a la comunitat. Des del transport fins a l'habitatge, i des de l'energia al desenvolupament econòmic, l' AIS dona suport a la presa de decisions informades.

Referències

Bacigalupe A, Esnaola S, Calderón C, Zuazagoitia J, Aldasoro E. La evaluación del impacto sobre la salud: una herramienta para incorporar la salud en las intervenciones no sanitarias. *Gac Sanit.* 2009;23(1):62-66. doi:10.1016/j.gaceta.2008.02.004.

Borrell C, Pons-Vigués M, Morrison J, Díez E. Factors and processes influencing health inequalities in

urban areas. *J Epidemiol Community Health*. 2013;67(5):389-391. doi:10.1136/jech-2012-202014.

Braveman P, Gottlieb L. The Social Determinants of Health: It's Time to Consider the Causes of the Causes. *Public Health Rep*. 2014;129:19.

Gelormino E, Melis G, Marietta C, Costa G. From built environment to health inequalities: An explanatory framework based on evidence. *Prev Med Reports*. 2015;2:737-745. doi:10.1016/j.pmedr.2015.08.019.

Giles-Corti B, Vernez-Moudon A, RAIS R, et al. City planning and population health: a global challenge. *Lancet*. 2016. doi:10.1016/S0140-6736(16)30066-6.

Gulis G, Paget DZ. What is and what is not Health Impact Assessment. *Eur J Public Health*. 2014. doi:10.1093/eurpub/cku132.

Kardan O, Gozdyra P, Misić B, et al. Neighborhood greenspace and health in a large urban center. *Sci Rep*. 2015. doi:10.1038/srep11610.

Lavin T, Higgins C, Metcalfe O, Jordan A. Health Impacts of the Built Environment a Review Health Impacts of the Built Environment a Review. Dublin: Institute of Public Health in Ireland, 2006

Lorenc T, Clayton S, Neary D, et al. Crime, fear of crime, environment, and mental health and wellbeing: Mapping review of theories and causal pathways. *Heal Place*. 2012. doi:10.1016/j.healthplace.2012.04.001.

Moya-Ruano LA, Candau-Bejarano A, Rodríguez-Rasero FJ, Ruiz-Fernández J, Vela-Ríos J. Metodología de la valoración del impacto en salud de instrumentos de planeamiento urbanístico en Andalucía. *Gac Sanit*. 2017;31(5):382-389. doi:10.1016/j.gaceta.2017.03.007.

Mueller N, Rojas-Rueda D, Cole-Hunter T, et al. Health impact assessment of active transportation: A systematic review. *Prev Med (Baltim)*. 2015;76:103-114. doi:10.1016/J.YPMED.2015.04.010.

Nieuwenhuijsen MJ, Khrais H, Verlinghieri E, Mueller N, Rojas-Rueda D. Participatory quantitative health impact assessment of urban and transport planning in cities: A review and research needs. *Environ Int*. 2017;103:61-72. doi:10.1016/j.envint.2017.03.022.

Organización Panamericana de la Salud. Conceptos y guía de análisis de impacto en salud para la Región de las Américas. Washington, DC: OPS, 2013. Pennington A, Dreaves H, Scott-samuel A, et al. Development of an Urban Health Impact Assessment methodology : indicating the health equity impacts of urban policies. 2015;(table 1):1-6. doi:10.1093/eurpub/ckv114.

PHE. Health and Environmental Impact Assessment: A Briefing for Public Health Teams in England. 2017. www.facebook.com/PublicHealthEngland.

Ruijsbroek A, Droomers M, Kruijze H, et al. Does the health impact of exposure to neighbourhood green space differ between population groups? An explorative study in four European cities. *Int J Environ Res Public Health*. 2017. doi:10.3390/ijerph14060618.

Tillmann S, Tobin D, Avison W, Gilliland J. Mental health benefits of interactions with nature in children and teenagers: a systematic review. *J Epidemiol Community Heal*. 2018;0:1-9. doi:10.1136/jech-2018-210436.

Vela-Ríos J, Rodríguez-Rasero FJ, Moya-Ruano LA, Candau-Bejarano A, Ruiz-Fernández J. Institucionalización de la evaluación del impacto en la salud en Andalucía. *Gac Sanit*. 2016;30(1):81-84. doi:10.1016/j.gaceta.2015.08.009.

Capítol 6. Valoracions i propostes

Context econòmic

Context econòmic internacional

Existeix un notable consens a l'hora de valorar positivament l'evolució de l'economia mundial durant 2017. L'FMI estima que va créixer a un ritme del 3,7%, mig punt percentual més que un any abans. A banda d'ésser una de les taxes de creixement més elevades de la darrera dècada, el que li atorga més valor és que respon a una dinàmica expansiva que implica a totes les grans àrees econòmiques. No és pot parlar d'expansió homogènia però sí que s'han escurçat les diferències de creixement observades els darrers anys.

Pel que a les principals economies europees, l'evolució macroeconòmica de 2017 ha estat més positiva que la d'un any abans. L'economia de l'Eurozona va consolidar el seu cicle expansiu, per sobre de les previsions inicials, destacant una major homogeneïtzació i una acceleració en el dinamisme dels diferents països. Això gràcies al creixement de l'economia mundial, a la política monetària acomodaticia del Banc Central Europeu (BCE) i unes condicions financeres favorables, i a la millora en el clima de confiança d'empreses i consumidors, que impulsà la creació d'ocupació, l'augment d'inversió i el bon comportament, en general, de la demanda interna. El PIB va créixer a la zona euro un 2,3%, per sobre de l'1,8% del 2016 i amb el ritme més elevat des del 2007, una dinàmica recolzada en l'evolució alcista de les economies alemanya, francesa i italiana i en el manteniment del creixement de l'espanyola. Al global de la Unió Europea l'augment fou d'un 2,4%, quatre dècimes percentuals més que un any abans i el ritme més elevat de la darrera dècada. Com en anys passats, els països comunitaris que van palesar un major dinamisme van ser els perifèrics de l'est, destacant Romania, Eslovènia, Estònia, República Txeca, Letònia i Hongria. El Regne Unit, immers en les negociacions del Brexit, ha continuat relativament despenjat de l'evolució alcista de la majoria del seus socis.

Previsions per al 2018

Les previsions són majoritàriament optimistes en el sentit que s'espera mantenir o incrementar lleument el ritme de creixement de 2017. Es confia en la inèrcia expansiva de les economies occidentals un cop s'ha aconseguit que avancin a uns ritmes relativament homogenis. D'això depèn que les emergents puguin continuar millorant les seves condicions de vida, especialment les més dependents de l'exportació de primeres matèries. Els organismes internacionals són optimistes, avançant el manteniment de la bona marxa de l'any anterior a nivell mundial i per àrees geogràfiques, cosa que seguirà enfortint l'activitat. El Fons Monetari Internacional (FMI) preveu un creixement de l'economia global d'un 3,9%, revisant a l'alça pronòstics realitzats a finals del 2017. Pel 2019 les previsions del FMI apunten, també, un creixement de l'economia mundial d'un 3,9%, sobre unes bases molts similars a les del 2018.

Espanya

Durant el 2017 l'economia espanyola avança en el procés de recuperació i millora dels indicadors que li ha permès encadenar disset trimestres consecutius d'increment del PIB. En el conjunt de 2017 el PIB experimenta un creixement del 3,1% que li permet completar -juntament amb els

dos anys anteriors- el trienni amb millors registres macroeconòmics des del 2007, en un context caracteritzat pel dinamisme de la demanda interna i una situació financera favorable. Aquesta evolució de l'activitat situa Espanya a la banda alta de les economies europees i clarament per sobre del creixement del PIB de la Unió Europea (+2,4%). El bon comportament del consum i de la inversió, la creació d'ocupació i -pel que fa als factors externs- les mesures d'expansió monetària del BCE han contribuït a l'evolució positiva dels indicadors d'activitat al llarg del 2017.

La Comptabilitat Regional d'Espanya de 2017 revela que totes les comunitats autònomes registren taxes positives d'evolució del PIB. Amb augments superiors a la mitjana espanyola es troben Aragó, Astúries, Madrid, Múrcia, Catalunya, Cantàbria, el País Valencià, Galícia i el País Basc; mentre que per la banda baixa Castella i Lleó i la Rioja assoleixen creixements inferiors al 2%.

Per components, la demanda interna s'erigeix –com ja va succeir l'any anterior- en el principal motor de la recuperació. Impulsen aquesta evolució favorable la inversió en formació bruta de capital fix (FBCF) i la despesa en consum de les llars, que creix un 2,4% en un context de millora dels indicadors laborals. Així mateix, la despesa pública evoluciona a l'alça per tercer exercici consecutiu després d'anys d'intens ajust.

Pel que fa a la demanda externa, el 2017 l'increment del valor de les exportacions de mercaderies és percentualment similar al de les importacions. Amb aquesta evolució la balança de pagaments per compte corrent assoleix un saldo positiu (un 1,9% del PIB) per cinquè any consecutiu gràcies a l'augment del superàvit per serveis turístics i al descens del dèficit de la balança de rendes i transferències.

Des del punt de vista de l'oferta, com ja va succeir l'any anterior, el 2017 tots els grans sectors de l'economia espanyola experimenten un augment del VAB. Cal destacar que la millor evolució correspon al sector de la construcció i que la indústria guanya dinamisme, amb un creixement superior al dels serveis.

Pel que fa a l'activitat turística, cal destacar el notable creixement del tràfic aeri. A més, el nombre total de visitants i de pernoctacions assoleix nous màxims històrics el 2017.

Quant a l'evolució de la inflació, el 2017 l'IPC va registrar una variació mitjana anual del 2%, xifra superior a la de la Unió Europea (1,7%) que suposa el primer diferencial positiu entre ambdues taxes d'inflació des de 2011. Els productes i serveis que més s'han encarat han estat el transport i l'habitatge. Així doncs, el 2017 finalitza l'etapa de moderació històrica de la inflació que ha viscut l'economia espanyola des de finals de 2013 al 2016, propiciada pels baixos preus del petroli i la moderació dels costos laborals.

Si bé la millora del comportament de la demanda interna permet avançar en la creació neta de llocs de treball, un fet molt rellevant, no podem oblidar, però, que l'ocupació creada es caracteritza per salaris en nivells més baixos i amb una proporció de contractes indefinits sobre el total inferior a la dels anys anteriors a la crisi. En aquest sentit, s'ha de destacar que els salaris pactats en conveni creixen un 1,5% respecte a l'any anterior, increment inferior a la inflació anual.

El creixement de l'activitat econòmica, l'augment del consum intern, la millora de la productivitat i de la competitivitat empresarial són factors clau per a la recuperació econòmica i la

millora de l'ocupació. En aquest sentit, es recomana que tots aquests factors es prenguin en consideració a l'hora d'acordar els increments salarials en el marc de la negociació col·lectiva, tenint en compte a més la realitat i situació general de cada sector i/o empresa, així com les recomanacions que es deriven del darrer AIC.

D'altra banda, l'Enquesta de Població Activa (EPA) del quart trimestre del 2017 situa el nombre de persones a l'atur en 3.766.700, el 16,7% de la població activa, taxa que més que duplica la mitjana europea (7,3%). Cal remarcar que aquesta xifra suposa un descens de l'atur de 471.100 persones i un 11,1% respecte al quart trimestre del 2016. Per sexes, la taxa d'atur femenina supera la masculina, tot i que hi ha una diferència moderada entre el nombre d'homes i dones en atur en termes absoluts. Pel que fa a la durada de l'atur, el nombre de persones que porten més d'un any sense trobar feina incrementa el seu pes i ja suposa més de la meitat de l'atur total. Cal remarcar que el quart trimestre de 2017 l'atur disminueix en termes anuals a tots els grans sectors de l'economia excepte a la indústria, on s'estabilitza. Per Comunitats Autònomes, les majors reduccions absolutes del nombre de persones en atur es produeixen a Andalusia, Catalunya i la Comunitat Valenciana. Quant a la taxa d'atur, es mantenen les fortes diferències territorials entre els valors més baixos -que corresponen a Navarra, el País Basc i Aragó i els més elevats, enregistrats per Extremadura i Andalusia, que equivalen a més del doble dels anteriors.

Pel que fa a la població activa, el 2017 augmenta en 19.100 persones (+0,1%) després de sis anys consecutius de reduccions (que han suposat una caiguda acumulada de prop de 700.000 efectius), fet que reflecteix la millora dels indicadors i les expectatives al mercat laboral espanyol. Quant a la població ocupada, l'EPA indica un augment del 2,7% respecte a l'últim trimestre de 2016, la qual cosa suposa el quart increment anual consecutiu, tot i ser més moderat que el dels dos anys anteriors. L'ocupació creix en tots els sectors i a la majoria de comunitats autònomes.

No podem afirmar que ens trobem davant d'un creixement de bases suficientment sòlides, ja que gran part d'aquesta millora es deu a factors externs com ara els preus de les primeres matèries o les polítiques del BCE, mentre que encara són evidents problemes interns com les febleses de l'ocupació, el dèficit públic i la baixa inversió pública. Hem de ser realistes i defugir tant l'optimisme com el catastrofisme. És cert que els darrers exercicis s'ha creat ocupació i ha millorat el creixement econòmic, però no podem ignorar que, paral·lelament, els percentatges de persones en situació de pobresa severa es mantenen en taxes molt elevades.

Catalunya

L'economia catalana confirma la seva recuperació al llarg del 2017 i encadena disset trimestres consecutius de variació interanual positiva del PIB en tancar l'any. El creixement real de l'economia del Principat al conjunt de 2017 ha estat del +3,4%, un resultat que culmina un trienni de fort creixement, i s'emmarca en un context caracteritzat també per l'evolució positiva de l'activitat als àmbits espanyol i de la Unió Europea, afavorida per factors com la política monetària expansiva del Banc Central Europeu o els baixos preus del petroli. Cal remarcar que l'activitat econòmica experimenta una millora gradual del seu comportament al llarg de l'exercici.

L'evolució de l'economia catalana el 2017 ha tingut com a motors principals la demanda interna i l'exportació de béns i serveis, amb un patró de creixement més equilibrat que en anys precedents. La demanda interna augmenta en el seu ritme de creixement fins al 3,1%, gràcies al bon comportament tant del consum públic i privat com -especialment- de la formació bruta de capital. Efectivament, l'augment de l'ocupació -amb el seu impacte beneficiós sobre les rendes familiars- i la bona dinàmica de l'economia han contribuït a mantenir el creixement del consum de les llars, mentre que el consum públic segueix recuperant-se després de les caigudes associades al procés de reducció dràstica de la despesa pública de la fase central de la crisi. Tot i així, cal esmentar que el quart trimestre s'observa una desacceleració del consum de les llars, mentre que el consum públic accelera el seu increment al llarg de tot l'any. El component de la demanda interna amb una evolució més favorable és novament la formació bruta de capital. L'entorn financer favorable i la revitalització del mercat de l'habitatge contribueixen a que tant la inversió en béns d'equipament com la inversió en construcció presentin un notable dinamisme.

Pel que fa al comerç exterior, les exportacions—afavorides per l'acceleració del comerç mundial i els guanys de competitivitat derivats de la moderació dels costos laborals relatius— han tingut la millor evolució dels darrers anys. Les importacions també s'incrementen -en línia amb la recuperació de la demanda interna-, però amb menys força que les exportacions, de manera que el saldo total amb l'estranger és positiu.

Des de la perspectiva de l'oferta, cal assenyalar que el 2017 tots els grans sectors experimenten una evolució positiva del PIB, amb excepció de l'agricultura. En aquest context favorable, cal destacar el comportament dinàmic de la indústria, que manté el seu ritme de creixement pels volts del 5% anual després d'encadenar tres anys consecutius de forta expansió, i la recuperació de la construcció, que assoleix el millor registre des de 2006 després d'un intens procés d'ajust. El terciari modera lleugerament la seva evolució en relació a l'any anterior. Per la seva banda, l'activitat turística es confirma novament com un dels motors de l'economia catalana, i tanca el 2017 amb màxims històrics de visitants i pernотacions.

La inflació ha registrat una etapa de moderació històrica des de finals de 2013 fins el 2016, degut principalment al baix preu del petroli i el feble creixement dels costos salarials. Aquesta tònica canvia el 2017 amb la pressió a l'alça del preu del petroli que incideix en una escalada dels preus a principis d'any. La variació interanual de l'IPC de l'economia catalana se situa en el 2,2% de mitjana anual, lleugerament superior a la d'Espanya (2%) i la de la Zona Euro (1,5%).

Les previsions macroeconòmiques per al 2018 són de continuïtat en el creixement de l'economia, que seguiria impulsat per l'increment del consum privat i de la inversió, així com la consolidació de les exportacions. D'altra banda, però, es preveu una suau desacceleració del ritme d'evolució de l'activitat i creació d'ocupació, en un context d'elevada incertesa que pot afectar el procés de recuperació de l'activitat.

Les perspectives són positives i fruit de les característiques del conjunt de l'economia, on la indústria i les exportacions tenen un pes més rellevant que a la resta de l'Estat. Els darrers anys, el sector exterior s'ha erigit en un dels motors d'activitat de l'economia catalana. El valor de les

exportacions catalanes representa més de la quarta part (25,6%) del total espanyol i confirma el Principat com a líder del rànquing exportador estatal. A més, el 59% de les exportacions industrials de les empreses catalanes corresponen a béns de contingut tecnològic alt o mitjà-alt. D'altra banda, el 2016, darrera dada disponible, Catalunya es mantenia com la comunitat autònoma amb més empreses que fan activitats innovadores a Espanya, amb gairebé una quarta part del total estatal, i la segona comunitat autònoma amb més despesa total en activitats innovadores, amb una quarta part de la d'Espanya. Aquestes són forteses que cal consolidar.

D'altra banda, hi planen incerteses, com la desacceleració de l'economia mundial, o certes febleses del mercat laboral, com l'excessiva temporalitat, la pèrdua de poder adquisitiu dels salaris o les preocupants taxes de pobresa. Són riscos que cal preveure i revertir per tal d'aconseguir una societat cohesionada com a actiu per atreure noves activitats econòmiques i on les persones puguin desenvolupar una vida digna.

Barcelona i AMB

La millora de les economies espanyola i catalana també es manifesta a Barcelona i la seva àrea metropolitana de forma encara més intensa. I això ho hem de deixar palès perquè, en l'economia global, les unitats econòmiques rellevants ja no són els estats, sinó les ciutats i les seves àrees metropolitanes. I és que malgrat que els estats i els organismes supranacionals són els responsables de les polítiques macroeconòmiques, les fonts de riquesa i d'especialització productiva i/o comercial són, cada vegada més, les ciutats i les àrees metropolitanes.

L'economia de la ciutat de Barcelona mostra un bon dinamisme de l'activitat econòmica i del mercat de treball durant el 2017 i el PIB de la ciutat experimenta un creixement real del 3,3% en el conjunt de l'any, impulsat per la reactivació de la demanda interna (especialment del consum de les famílies), l'augment de inversió empresarial i el bon comportament de les exportacions. Aquest resultat culmina –junt amb els de 2015 i 2016- un trienni de fort creixement, i se situa lleugerament per sobre de l'evolució de l'activitat a l'àmbit espanyol.

Des de la perspectiva de l'oferta, cal assenyalar que el 2017 els principals grans sectors de l'economia de Barcelona experimenten un creixement del PIB positiu i una evolució similar o més favorable que la de l'any anterior. El major increment interanual correspon al sector de la construcció.

En aquest context, l'Enquesta de Clima Empresarial de l'AMB reflecteix una evolució favorable de la marxa dels negocis, que assoleix resultats positius per tercer any consecutiu, acompanyats de l'augment de l'ocupació i l'evolució positiva de la inversió.

Això s'ha d'emmarcar en les condicions i oportunitats que la ciutat ofereix: una població activa amb un alt nivell de formació, entorns on l'R+D+i es posen a l'abast de les empreses, universitats implicades en el desenvolupament econòmic i social del seu entorn, qualitat de vida, equipaments sanitaris de primer nivell, polígons industrials i logístics, escoles de negocis situades entre les millors del món...

El 2017 continua la millora de l'activitat econòmica a Barcelona i tant el nombre de llocs de treball com el d'empreses segueixen augmentant, una tendència que també comparteix l'àmbit

metropolitana, fins i tot amb major intensitat. D'aquesta manera, Barcelona segueix creant ocupació i ha recuperat el 86,1% dels llocs de treball perduts durant la crisi, tot i que l'afiliació total a la ciutat continua per sota dels 1,1 milions de persones amb què comptava el 2007. Per tant, s'ha de destacar l'any 2017 la creació d'ocupació neta i el fet que l'atur disminueix sensiblement.

Tot i aquest comportament favorable, els indicadors mostren una certa desacceleració i el mercat laboral segueix plantejant grans reptes, com són el pes de l'atur de llarga durada, la inseguretat de molts dels nous llocs de treball, la pèrdua de la capacitat adquisitiva de les persones assalariades o la bretxa salarial entre homes i dones.

La bona evolució dels indicadors interns s'acompanya dels resultats positius dels sectors més internacionalitzats de l'economia de l'àrea de Barcelona que en els darrers anys han dinamitzat l'economia de la ciutat, com ho mostren la continuïtat del creixement de les exportacions (la província de Barcelona continua encapçalant el rànquing exportador de l'estat espanyol, amb la cinquena part del total de les vendes a l'exterior), els increments en l'activitat turística i la de l'aeroport —amb un nou màxim històric de passatgers— o l'extraordinari dinamisme del trànsit de mercaderies al port.

D'altra banda, Barcelona continua ben posicionada en el context internacional i europeu com a ciutat amb una marca global i una bona reputació que la fan atractiva pels negocis, l'emprenedoria, la inversió estrangera i la captació de talent; així, cal remarcar que el 2017 la ciutat, a partir de la seva tradició emprenedora, esdevé un dels ecosistemes més dinàmics d'emprenedoria tecnològica d'Europa segons diferents rànquings europeus, avança notablement a l'Innovation Cities Index, en el que assoleix la 5a posició europea i 13a del món, i se situa com a primera ciutat global en organització de congressos internacionals.

Barcelona i la seva àrea impulsen i han de continuar impulsant el desenvolupament d'un model productiu més just i sostenible, basat en la sostenibilitat en totes les seves dimensions: econòmica, social i ambiental. A partir d'una economia diversificada i innovadora el gran objectiu és crear riquesa i llocs de treball de qualitat i reduir les desigualtats.

Els sectors estratègics que esdevenen un eix vertebrador de la transformació del model productiu són la indústria manufacturera, l'economia digital, els sectors creatius, l'economia verda i circular, la salut i Bio i l'economia social i solidària.

La indústria és un sector clau per a la competitivitat de l'economia de Barcelona i la seva àrea metropolitana, que compten amb clusters industrials de referència —com el químic, l'alimentari o el de l'automoció— i treballen per a desenvolupar la indústria 4.0. Cal remarcar que el sector crea llocs de treball de qualitat, amb nivell salarial superior a la mitjana de la ciutat i un elevat pes de la contractació indefinida entre les persones assalariades. Per la seva part, l'any 2017 Barcelona compta amb més de 54.000 persones treballadores i amb prop de 2.800 empreses amb assalariats a les TIC, el que representa el 5,1% del llocs de treball i el 3,7% del teixit empresarial de la ciutat, mentre que les activitats creatives compten amb prop de 130.000 llocs de treball, el que representa el 12% dels localitzats a la ciutat i la meitat de l'ocupació creativa a Catalunya. També són rellevants les dades de l'economia verda i circular, que ocupa entre

28.000 i 40.300 persones (el que suposa entre un 2,6 i un 3,7% de l'ocupació total de la ciutat) i el sector de la Salut i qualitat de vida, que al quart trimestre de 2017, comptava amb més de 90.000 llocs de treball i 3.090 empreses amb assalariats a Barcelona, que representen el 8,5% i el 4,1%, respectivament, del total de la ciutat.

Per garantir la viabilitat d'aquest model, però, cal fomentar la competitivitat de l'economia i garantir condicions favorables per al finançament, impulsar i aprofundir en les polítiques contra la desocupació juvenil, de la dona, dels majors de 45 anys i de les persones aturades de llarga durada, i combatre els nivells de desigualtat social existents.

El treball

Segons l'EPA, a l'any 2017, la població activa de Barcelona es redueix un 1,5%, al temps que l'ocupada s'incrementa un 0,2% i l'aturada disminueix un 14%. Respecte a Catalunya i Espanya, la ciutat es l'únic àmbit on cau la població activa, l'ocupada presenta el menor increment interanual i l'aturada el major descens. A la contractació registrada, Barcelona és el territori que presenta el major percentatge d'increment. A l'atur registrat, malgrat les diferències amb l'estimat amb l'EPA, s'observa la mateixa tendència. L'evolució que experimenten aquests quatre indicadors fa que la ciutat sigui l'àmbit que registra el major increment des de l'any 2008 a l'afiliació a la Seguretat Social.

Segons l'EPA, la població masculina és majoritària en termes de població activa, ocupada i aturada; la femenina predomina en la aturada registrada i a la contractació registrada. L'evolució de l'atur de desembre de 2016 a desembre de 2017 segons sexe és diferent segons la font utilitzada: l'atur registrat baixa amb més intensitat entre els homes, i en canvi, a l'estimat per l'EPA la reducció del femení és major.

El mercat laboral de Barcelona té unes característiques pròpies que el distingeixen d'altres. El teixit productiu té un fort component industrial i de serveis avançats, taxes d'emprenedoria elevades i xarxes i centres de suport especialitzats en el creixement i la internacionalització de les empreses i en activitats d'R+D+i.

Quant al nivell de formació de les persones, hi ha dues dades que fan palesa la diferència: la població que, com a màxim, ha cursat fins a primària es redueix any rere any, i, a l'altre extrem, les persones amb titulació superior són el grup majoritari dins de la població activa i, ocupada, amb un pes molt superior al de la resta d'àmbits (superior al 60% en els dos casos), i són l'únic grup que guanya ocupació des de l'any 2008, quasi un 25%. Aquesta tendència pot ser un indicador de la classe d'activitats que s'estan consolidant al si de la ciutat, una situació de la qual no és possible tenir més informació atès que la classificació per sectors és insuficient per conèixer l'abast d'aquestes noves i puixants activitats.

Un altre aspecte positiu que cal destacar és la participació de les dones en el món del treball, ja que són el grup majoritari pel que fa a contractació anual i representen quasi la meitat de la població activa i ocupada segons l'EPA, malgrat que han perdut pes al darrer any. També són les que presenten els nivells de formació més elevats.

Considerem positiu que a Barcelona s'hagi produït un increment notable de la població ocupada que ha completat estudis superiors, fins a arribar al 62,5% de les persones ocupades. Aquesta millora de la qualificació, convenientment aprofitada, es pot convertir en un estímul per al desenvolupament d'activitats que requereixen un ús intensiu del coneixement –les més competitives i amb més futur– i, com a conseqüència, en una millora de la competitivitat i del posicionament de Barcelona com a referent internacional.

Mantenir, i fins i tot incrementar, els llocs de treball de qualificació professional mitjana i alta és imprescindible per millorar la competitivitat del teixit productiu i la qualitat de l'ocupació. Els elevats nivells de formació de la població activa de la ciutat són un potencial que cal valorar, tant per generar i atreure noves activitats, d'una banda, com per evitar que la falta d'expectatives laborals i professionals la faci marxar, de l'altra. No obstant això, cal advertir que aquests percentatges no es traslladen de manera automàtica als nivells de qualificació de les ocupacions i categories professionals, la qual cosa indica que hi ha una sobrequalificació de la població ocupada. Tanmateix, la qualificació de la nostra població presenta importants desequilibris, amb un dèficit de nivells intermedis, en particular de Formació Professional.

Malgrat alguns esforços significatius en els darrers anys, persisteix encara un distanciament entre les polítiques de formació i les necessitats del mercat, que es materialitzen, entre altres qüestions, en l'absència de mecanismes permanents eficaços en la identificació i detecció primerenca de les competències professionals i les especialitats que es necessiten en el teixit productiu, i la seva ràpida translació a les ofertes educatives i formatives. En el mateix sentit, resulta encara insuficient la col·laboració de les entitats formatives amb el món empresarial i sindical en el desenvolupament d'activitats conjuntes.

De desembre de 2008 a desembre de 2017, la variació dels costos laborals i salarials ha afavorit que Catalunya s'aproximi a la mitjana estatal. En aquest període, a Catalunya, els costos laborals es van incrementar l'1,8% i els salarials el 2,3%, mentre que a Espanya ho van fer el 3,3 i el 4,1%, respectivament. Si l'any 2008 Catalunya tenia un costos laborals un 7,5% per sobre de la mitjana estatal, l'any 2017 aquest percentatge baixa al 6%. L'augment dels costos laborals als dos territoris se sustenta bàsicament en l'increment dels costos salarials, ja que la resta de costos es mantenen estables.

Garantir ocupacions estables i de qualitat ha de ser una prioritat de les polítiques econòmiques. Crear més llocs de treball i de més qualitat ha de ser un objectiu compartit entre els poders públics i la iniciativa privada per garantir el benestar i la cohesió de la nostra societat. En aquest sentit, cal fomentar polítiques actives d'ocupació que facilitin la inserció de les persones amb més dificultats i que, alhora, impulsin un creixement sostingut i sostenible de l'activitat econòmica. En aquest context, considerem que l'Ajuntament de Barcelona ha d'impulsar el diàleg entre totes les parts concernides per definir noves estratègies de la ciutat des d'una perspectiva que doni pas a activitats productives intenses en coneixement.

L'atur registrat baixa a Barcelona al llarg de l'any 2017 a tots els districtes de la ciutat, amb percentatges que van del 2,9% de Ciutat Vella al 8,2% de Les Corts. En tots els casos les re-

duccions són inferiors a les que es van produir de desembre de 2015 a desembre de 2016. Per barris, s'incrementa en dos barris en el cas dels homes i en 14 barris en el cas de l'atur femení, que es comporta pitjor, en general que l'atur masculí. Aquesta evolució fa que al desembre de 2017 l'atur masculí superi al femení en només 8 barris.

El darrer any, el pes de l'atur registrat sobre la població de 16-64 anys s'ha reduït a tots els barris de la ciutat. Al desembre de 2016 les persones aturades representaven el 7,5% de la població 16-64 anys, un any després aquest percentatge baixa al 7%. Aquest percentatge varia força entre els districtes: a Sarrià, l'atur afectava el 3,8% de la població de 16 a 64 anys, mentre que a Nou Barris arribava al 9,7%. Dels deu barris amb un major pes de l'atur registrat, set es troben al districte de Nou Barris. En el extrem contrari es troben els sis barris del districte de Sarrià-Sant Gervasi, que estan entre els deu barris amb menor pes de l'atur registrat.

Aquesta millora general no trenca la distribució territorial de l'atur. Dels deu barris amb un pes més gran de l'atur registrat, set es troben al districte de Nou Barris. A l'extrem contrari se situen els sis barris del districte de Sarrià-Sant Gervasi, que estan entre els deu barris amb menys pes de l'atur registrat. Per tant, un element que cal tenir molt present a l'hora de dissenyar programes contra l'atur és la distribució d'aquest als districtes i barris de la nostra ciutat per tal d'oferir serveis de proximitat adaptats a les característiques de la població de cadascun dels territoris.

Pel que fa a l'anàlisi de distribució territorial de la renda familiar disponible i de l'atur i la seva incidència en els diferents col·lectius, ens remetem a les valoracions i propostes de l'informe El treball a Barcelona 2017 i als emesos sobre l'atur per barris. Hem de destacar, en qualsevol cas, que si aquesta evolució es manté, l'equilibri territorial i la cohesió social que han caracteritzat la ciutat –factors que s'han de valorar com a elements clau del benestar social i de l'atracció d'activitat econòmica– poden patir una regressió i posar en risc el progrés del nostre model social i econòmic.

En general, hem d'assenyalar que per consolidar aquesta evolució positiva general, considerem que les polítiques adreçades a augmentar i millorar l'ocupació han de ser prioritàries per als poders públics. Cal impulsar una nova cultura emprenedora basada en la innovació com a avantatge competitiu i socialment responsable i millorar tots aquells aspectes que fan que Barcelona sigui una ciutat atractiva per instal·lar-se i atreure talent.

L'esperit emprenedor i la capacitat d'innovació que han definit la Barcelona moderna són dos elements que cal mantenir per aconseguir que continuï sent una ciutat capdavantera i cohesionada socialment i territorialment. Respecte als programes d'emprenedoria dirigits al jovent, no només són una sortida laboral per a qui els posa en marxa sinó una font de creació d'ocupació per a terceres persones que cal estimular.

Aspectes positius

Al 2017 la contractació anual s'incrementa un 7,9%. La contractació indefinida va créixer interanualment un 10,2%, que va augmentar un 7,5%. Aquests augments afecten a tots els grups d'edat, especialment al jovent de menys de 20 anys i a les persones majors de 44 anys.

L'atur registrat baixa un 6,5% entre desembre de 2016 i desembre de 2017, especialment les persones que fa més d'un any que cerquen feina. Per districtes les reduccions oscil·len entre el 2,9% de Ciutat Vella i el 8,2% de Les Corts. Les xifres de l'EPA també mostren una reducció de l'atur, fins i tot més intensa, ja que la reducció interanual de l'atur va ser del 14,4% al quart trimestre de l'any.

L'afiliació a la Seguretat Social s'incrementa interanualment un 2,5% i el nombre de centres de cotització un 1%.

Malgrat que Barcelona ha perdut un 3,3% de població activa en el període 2008-2017, especialment entre els menors de 25 anys (quasi un 24%), al llarg de **l'any 2017 s'albira una lleugera recuperació de la població activa**, que creix un 0,4%, precisament gràcies al jovent, que presenta un increment de la seva població activa d'un 6,6%. També es recupera la població activa de nacionalitat estrangera, que augmenta per sobre del 14% al darrer any, per la qual cosa sembla que ha finalitzat el procés de la reemigració o al retorn als seus països d'origen, procés que havia fet baixar la població activa entre l'any 2013 i el 2015.

Cal fer polítiques adequades per consolidar aquesta augment de la població activa, especialment entre el jovent, ja que en cas contrari no es podrà revertir la tendència a l'envelliment demogràfic i laboral, amb taxes de reposició extremament baixes, la qual cosa pot incidir negativament en la competitivitat de l'economia.

La manca d'ofertes professionals pot fer que una part significativa de la població jove opti per marxar a l'estranger o abandonar el mercat de treball o el sistema formatiu. **És imprescindible canviar les expectatives de les persones que han perdut la confiança de trobar un lloc de treball i les que desitjarien tornar a treballar.** No podem ignorar que, en el cas del jovent, estem parlant de la generació més ben formada, que la capacitació constitueix la matèria primera de les activitats basades en l'ús intensiu del coneixement i que alhora és la clau pel desenvolupament social i econòmic i, per tant, de la competitivitat del teixit productiu.

Aspectes a millorar

Malgrat les millores encara resten certs aspectes que mostren una situació preocupant:

Tot i l'increment de la contractació, especialment a la indefinida, i que, segons les dades de l'EPA, l'any 2017 el 80,1% dels assalariats de Barcelona tenien contracte indefinit, s'ha de advertir que **el pes dels contractes temporals registrats anualment continua sent massa elevat**: el 85,9% dels contractes formalitzats al 2017 són temporals, un percentatge que augmenta a mesura que baixa l'edat de les persones. El 40,3% d'aquests contractes tenia una duració inferior al mes.

Es produeix una **segmentació preocupant de la contractació segons sexe**, ja que la contractació temporal i les jornades a temps parcial afecten de manera diferent homes i dones. D'una banda, la taxa de temporalitat femenina supera en 0,7 punts la masculina i, de l'altra, en les jornades a temps parcial quasi el 65,6% del total de Barcelona són dones.

Malgrat que es manté la reducció de l'atur de llarga durada per sobre de la mitjana, s'ha de destacar que arriba a quasi el 38% de les persones aturades registrades, un percentatge que l'EPA

fa pujar al 47,8%. Aquesta situació afecta especialment a les dones, les persones majors de 54 anys, a les que només tenen estudis de fins a primària i, per sectors, als treballadors industrials.

L'atur de llarga durada és un problema social i individual de gran magnitud que es concentra en la població més vulnerable i que genera una multitud de dificultats. La primera i més evident és la de pobresa sobrevinguda, de la qual també hem de tenir en compte les repercussions i la incidència que té en els trastorns mentals. L'existència de grans col·lectius homogenis amb dificultats d'inserció laboral greus és un símptoma que adverteix del perill d'una fractura social i del risc d'exclusió social per a un gran nombre de persones.

Considerem que per poder dissenyar programes efectius d'inserció laboral cal una anàlisi acurada dels perfils professionals i sociolaborals de les persones que integren cadascun d'aquests grups i les seves necessitats, per tal de definir les polítiques actives més adequades per a cadascun d'ells.

El grau de cobertura de les prestacions per desocupació baixa al desembre de 2017 al 48,6%. Des de març de 2010, el grau de cobertura de les prestacions per desocupació ha baixat 24,5 punts.

A aquest panorama d'augment de la població que no percep cap mena de prestació s'ha d'afegir una disminució de les prestacions contributives, les d'import més elevat, i un augment de les no contributives, les d'import inferior. En el període 2008-2017 a Barcelona el total de beneficiaris de les primeres ha baixat més d'un 46%, mentre que el nombre de persones que cobren les no contributives s'ha incrementat un 37%. Si l'any 2008 només el 21,5% dels beneficiaris de prestacions eren per no contributives, l'any 2017 ja representaven el 41% del total.

Els darrers anys s'observa un **increment dels costos laborals per sota de la mitjana europea** i, al mateix temps, que l'augment dels salaris també és inferior al del conjunt de la UE. En el període 2008-2015, els guanys mitjans nets de la població espanyola s'havien incrementat un 9,5%, lluny de l'augment mitjà de la UE-15, que va ser del 19,4%, i del de la UE-28 encara més gran: el 21,6%. Totes les grans economies europees van tenir increments superiors, i només Portugal, Grècia, Irlanda i Txèquia van presentar augments inferiors dels guanys mitjans nets.

Durant la crisi ha disminuït el poder adquisitiu dels salaris, han augmentat les bretxes salarials entre homes i dones i entre generacions, i s'ha incrementat la població que no percep cap classe de prestació, mentre que els preus de consum i de lloguer d'habitatges caminaven en un altra direcció. Juntament amb les repercussions d'aquesta situació en la qualitat de vida hem d'advertir els efectes que exerceix en la cohesió social, un element que les empreses tenen en compte a l'hora de valorar un territori per instal·lar-s'hi i operar-hi amb regularitat, juntament amb l'adopció de mesures i polítiques que atorguin seguretat jurídica a la normativa laboral. **Cohesió, seguretat i competències professionals formen una tríada imprescindible per atreure i crear noves empreses.**

Per combatre aquesta situació, en l'àmbit de les relacions laborals **s'ha d'impulsar el diàleg social i la concertació entre els agents econòmics, socials i institucionals a fi de corregir els desequilibris actuals.** Tot això tenint present que Barcelona i el seu entorn tenen

característiques econòmiques pròpies que han de ser reconegudes en la negociació col·lectiva.

Considerem novament que per atreure i retenir talent i noves activitats intensives en coneixement cal impulsar el debat sobre l'abast d'un salari de ciutat i/o metropolitana i valorar les competències de les diferents administracions i, sobretot, els seus efectes.

Polítiques actives

En aquest capítol de polítiques actives per a l'ocupació gestionades a la ciutat de Barcelona s'inclouen els programes i les accions portats a terme per l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant Barcelona Activa, la Fundació Barcelona Formació Professional i l'Institut Municipal de Persones amb discapacitat; els diversos programes de formació i inserció per a les persones actives, tant les que treballen com les que cerquen feina, que gestionen els agents econòmics i socials de Barcelona, als que enguany s'afegeix la informació de PIMEC i FEPIME, organitzacions que han passat a formar part del CESB a partir de 2017; i, finalment, les polítiques actives a la ciutat de Barcelona, tant de promoció de l'ocupació com de suport a les empreses que porta a terme la Generalitat de Catalunya per part del SOC, la agència ACCIÓ i l'Àrea d'Emprenedoria i Formació.

Ajuntament de Barcelona

Barcelona Activa

El CESB vol destacar la posada en marxa del Pla d'Actuació per l'Ocupació de Barcelona Activa, amb l'objectiu d'incrementar l'ocupabilitat de les persones, especialment dels col·lectius més vulnerables i amb més dificultats per accedir al mercat laboral. També s'han aprovat al 2017 els Plans de Desenvolupament Econòmic dels districtes de Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Andreu. Destaquen també la convocatòria de subvencions per a l'impuls socioeconòmic del territori, projectes formatius com el desplegament de la formació online o la creació de l'IT Academy-iniciativa pública que busca millorar la competitivitat de les empreses de la ciutat mitjançant la millora de les competències tecnològiques de la ciutadania, professionals i empreses o el desplegament d'accions formatives a persones, projectes i empreses de l'àmbit de l'Economia Social. Molt rellevant és també l'aprovació del Pla d'Igualtat d'oportunitats entre dones i homes 2017-2020,

Durant 2017, l'agència municipal ha atès prop de 52.000 persones i més de 6.000 empreses a través dels més de 100 serveis i programes desplegats. Aquest ha estat un any de canvi de model per molts àmbits de l'organització. Des dels serveis i programes d'ocupació, s'ha treballat en una atenció més personalitzada a les persones usuàries, amb un increment d'hores de prop del 18%. Des de l'àmbit d'emprenedoria s'ha treballat en un nou model d'atenció més personalitzat per a les persones emprenedores i s'ha redefinit l'espai d'incubació MediaTIC, que ha passat per un procés d'adequació per convertir-se en una incubadora de projectes d'alt impacte tecnològic.

Tot i reconeixent la tasca desenvolupada per l'Ajuntament de Barcelona i la manca de competències en aquesta matèria, **el CESB considera que cal intensificar els esforços por-**

tats a terme i prioritzar els programes adreçats a les persones amb més dificultats d'inserció en el mercat de treball.

En aquest marc, el CESB proposa als òrgans de govern municipal **recuperar l'esperit del Pacte local per a l'ocupació** com a instrument de participació i concertació.

Fundació Barcelona FP

En aquest darrer any s'ha produït un alentiment del creixement del nombre d'alumnats en FP inicial de règim general. Tres possibles causes indirectes d'aquests lleuger descens poden ser: l'evolució demogràfica, la disminució o el tancament dels cicles LOGSE que en els darrers anys s'han anat substituint amb els de LOE i, finalment, la conjuntura de recuperació econòmica ja que la possibilitat d'entrar al mercat de treball pot persuadir al jovent de continuar la seva trajectòria formativa. Ara bé, cal esmentar que la causa més directa és el fet que en aquest curs 2016-2017 s'incrementa el preu de la matriculació dels estudis d'FP i fa que se'n ressenteixi la seva matriculació. Tot i que el descens no es significatiu, l'increment del cost de la formació és una clara barrera per a l'equitat i l'accés als estudis.

Des del CESB compartim la diagnosi de la Fundació BCN Formació Professional sobre la situació de la formació professional a la ciutat, així com els seus reptes de futur, com són el fer de l'FP integrada una aposta real i clara a la ciutat de Barcelona, dotant-la dels recursos necessaris, continuar treballant per consolidar la xarxa centre-empresa-administració, treballar per incentivar la innovació a les aules i traslladar-la a l'empresa, visibilitzar més l'FP en els processos d'orientació en les etapes prèvies a la presa de decisió i reformular els processos d'orientació actuals i incentivar la relació entre els centres d'FP i les empreses: el paper de les empreses en el procés de formació, valorar el model d'FP dual, etc.

Agents econòmics i socials

Tot i les limitacions i restriccions que han sofert les polítiques actives el darrers anys, els agents econòmics i socials (CCOO, UGT, FTN, PIMEC, FEPIME) continuen oferint serveis d'orientació i formació ocupacional, així com serveis d'orientació i informació adreçats a persones de col·lectius específics com ara el jovent, les dones i la població immigrant, així com a empreses i emprenedors en els casos de les organitzacions empresarials. Dins de l'àmbit de la formació ocupacional, durant l'any 2017 CCOO ha impartit a la ciutat de Barcelona un total de 160 cursos, amb 2.591 participants i UGT, per la seva banda, ha ofert 187 cursos de formació a Barcelona, amb 2.515 alumnes. FTN ha organitzat 453 cursos dels quals s'han beneficiat 7.462 alumnes i PIMEC ha gestionat 314 cursos, amb 3.829 participants.

Considerem que el coneixement de les necessitats de les persones i de les empreses per part dels agents econòmics i socials és un actiu fonamental per al desenvolupament de les polítiques actives d'ocupació que s'haurien d'impulsar.

Generalitat de Catalunya

Servei d'Ocupació de Catalunya

Les polítiques actives subvencionades pel SOC a la ciutat de Barcelona comprenen programes d'orientació professional, formació i requalificació, promoció del desenvolupament i de l'activitat econòmica al territori i projectes integrats. En total es preveu que les seves accions arribaran a 106.301 persones l'any 2017, amb un cost aproximat de 62,2 milions d'euros.

ACCIÓ

ACCIÓ vol contribuir a l'èxit de les empreses en el mercat a través del foment de la innovació, la internacionalització empresarial i l'atracció d'inversió estrangera, com els tres principals pilars d'actuació. Per dur a terme aquesta tasca, ACCIÓ disposa, a més, dels clústers i el finançament com a eines de suport.

S'ha donat continuïtat al procés d'integració i reordenació de la xarxa d'agents tecnològics del territori, com a aposta a llarg termini per tal d'augmentar la capacitat en recerca industrial i serveis tecnològics, així com d'activar la demanda tecnològica de les empreses catalanes per incrementar-ne la capacitat innovadora o promoure la connexió de l'empresa catalana al món i assessorar-la en la implantació en nous mercats i el descobriment d'oportunitats de negoci globals, a més d'ajudar-la en el procés d'internacionalització. ACCIÓ també promou la generació de projectes d'inversió d'alt impacte a Catalunya, dissenya actuacions dirigides a elaborar i executar dins de l'àmbit de les empreses programes d'actuació en matèria d'R+D+i en les vessants estratègica i operativa o posa a l'abast de les empreses catalanes el mix de finançament més adient a les seves necessitats, amb una especial incidència en el finançament alternatiu i complementari al bancari, tant nacional com internacional.

Àrea de d'Emprenedoria i Formació del Departament d'Empresa i Coneixement

El seu objectiu és donar suport integral a la creació d'empreses com a resposta al col·lectiu d'emprenedors. La Xarxa Emprèn té com a objectiu desenvolupar un entorn favorable per facilitar la creació d'empreses a Catalunya, oferint recursos i serveis, de manera integral, per tal que les persones emprenedores puguin crear, desenvolupar i fer créixer la seva empresa. Al llarg del 2017 s'han beneficiat d'aquest servei 2.580 persones. Per altra banda, ofereix a les persones emprenedores formació especialitzada i tutories per engegar una idea de negoci que aprofiti una fortalesa territorial amb una aplicació de tecnologia, innovació o nous models de negoci. El CESB valora molt positivament la tasca d'aquest departament a la ciutat de Barcelona.

Mediació laboral

A Catalunya es van presentar 1.028 expedients de mediació, entre conciliacions/mediacions i arbitratges, que van afectar a 1.222.617 empreses i 5.721.982 treballadors. D'aquests 366 van ser a la ciutat de Barcelona. El 48,5% van acabar amb el resultat d'acord. El paper de la mediació laboral és un instrument de resolució de conflictes laborals que, a més d'impulsar el diàleg, té una activitat que pot ser quantificada en termes econòmics. L'any 2017 es van desconvocar a Catalunya 22 vagues, amb un total de 50.855 hores, el valor de les quals és de 762.316,45 euros.

Qualitat de vida

Població

La dada oficial de població de Barcelona a 1 de gener del 2017 és de 1.620.809 habitants, un 0,7% més el 2016, lleugerament superior al creixement poblacional de Catalunya i d'Espanya. Les dades evolutives mostren una tendència a l'estabilització de la població des de l'any 2008, si bé des de l'any 2000 l'augment en termes absoluts ha estat de més de 120.000 persones.

La lectura del padró continu a 1 de gener de 2017 dona un total de 288.675 residents estrangers a la ciutat, amb un pes del 17,8% sobre el total de la població, 1,2 punts percentuals per sobre del seu pes de 2016. La distribució de la població estrangera per districtes no és homogènia ja que Ciutat Vella, l'Eixample, Sants-Montjuïc i Sant Martí concentren més del 60% dels estrangers i als tres primers el pes dels estrangers sobre el total de població és superior a la mitjana de la ciutat, especialment a Ciutat Vella, amb més del 45%.

A partir de la dècada dels 2000 les pautes migratòries produeixen canvis molt significatius en l'estructura de la població per edats. En la base de la piràmide contrasta l'augment del nombre d'infants (0-14) amb la reducció, pràcticament simètrica, del nombre de joves (15-24). Les franges de l'edat adulta guanyen cert pes i les de l'edat avançada augmenten moderadament, tot i que perden pes sobre el total de la població. Els districtes amb major aflluència d'immigrants són els que mostren una tendència més accentuada en el rejuveniment de la seva població. Cal destacar el cas de Ciutat Vella, que l'any 2000 era el districte amb major pes relatiu de gent gran (24,6%) i actualment ha passat a ser el de menor pes de la ciutat, amb tan sols el 13,7%.

La població en edat de treballar de la ciutat presenta una reducció de gairebé 30.000 persones en el període 2008-2017. Aquesta reducció es centra en el col·lectiu jove, de 16 a 29 anys, que cau en quasi 38.000 persones, mentre que el grup de 30 a 64 anys augmenta lleugerament, en unes 8.500 persones. Paral·lelament, la població en edat no laboral s'incrementa en gairebé 34.000 persones. El total de menors de 16 anys augmenta un 7,3%, mentre que el grup de més de 65 anys ho fa en un 5,8%.

L'esperança de vida en néixer augmenta quasi cinc anys en el període 2000-2017. Una de les repercussions és l'increment de l'índex de solitud, que ha crescut en tots els districtes i augmenta a mesura que ho fa l'edat, fins al punt d'arribar al 31% en la població més gran de 75 anys. Cal aprofundir en els serveis adreçats a la gent gran i redimensionar-los per fer front a l'augment de la demanda que, sens dubte, es produirà.

Renda familiar disponible (2016)

Al llarg de 2016, la renda familiar disponible (RFD) per càpita a Barcelona va mantenir el to lleugerament expansiu que havia manifestat el 2015 i es va situar en 20.800 euros, un 3,1% més que un any enrere. Per segon any consecutiu, l'augment de la renda es va recolzar en la consolidació de la trajectòria econòmica expansiva i en el fort dinamisme del mercat de treball.

La distribució de la renda per districtes és molt semblant a la d'anys anteriors. Els districtes mantenen una estabilitat total en la posició jeràrquica per tercer any consecutiu. Sarrià-Sant

Gervasi –per la banda alta- i Nou Barris –per la baixa- ocupen les posicions extremes. Per sobre de la mitjana se situen les Corts, l'Eixample i Gràcia, mentre que la resta de districtes se situen per sota. L'agrupació de les dades dels residents segons els tres grans estrats de renda (alta, mitjana i baixa) permet seguir considerant Barcelona com una ciutat de rendes mitjanes, amb un 47,9% de la població ubicada en aquest segment. Si al llarg de 2015 s'havia produït un lleu desplaçament de població del segment intermedi cap a les rendes baixes, al 2016 la remuntada de la situació econòmica ha afavorit que el segment de renda mitjana guanyi pes lentament; de fet, una part de la població que havia caigut cap al segment baix ha tornat a pujar cap al mitjà, mentre que les rendes altes han mantingut un pes relatiu similar al del bienni anterior.

La distribució de la renda per barris també presenta un to general d'estabilitat amb relació a anys anteriors. Una gran majoria de barris es situa en valors pròxims als assolits el 2015. Les dades revelen que la interrupció del creixement de les desigualtats (mesurada com a distància entre els extrems) que es va detectar el 2015 ha tingut continuïtat el 2016. És un nou índex de fre de la polarització que havia avançat de forma ininterrompuda des de 2007 fins a 2015. El 2016 la distància entre el valor màxim (Pedralbes, de Les Corts, amb un valor de 242,4) i mínim (Ciutat Meridiana, de Nou Barris, amb un valor de 34,3) continua sent molt elevada, però és dues dècimes inferior a la d'un any abans. La concentració dels barris amb renda baixa és molt acusada: vuit dels deu barris de menys renda de la ciutat pertanyen a Nou Barris.

Malgrat la millora dels dos darrers anys, des del començament de la crisi ha augmentat la desigualtat entre els barris de Barcelona. L'any 2008, el barri amb renda familiar disponible més alta tenia una renda 4,3 vegades més elevada que la del barri amb la renda familiar disponible més baixa. L'any 2016, aquesta proporció, en aquest cas entre els barris de Pedralbes i Ciutat Meridiana, havia pujat fins a 7,1 vegades. No obstant, s'ha de dir que al 2016 aquesta diferència s'ha reduït lleugerament, ja que els anys 2014 i 2015 la proporció era de 7,3. Així mateix s'ha incrementat el nombre de barris que només arriben fins al 60% de la Renda familiar disponible mitjana de la ciutat, un percentatge que es considera determinant per a parlar d'àrees en risc de pobresa. Si l'any 2008 només 5 barris es situaven per sota d'aquest nivell, l'any 2016 eren 16. L'impacte d'aquesta evolució és evident: si l'any 2008 només l'1,6% de la població de Barcelona vivia en barris amb una Renda familiar disponible inferior al 60% de la mitjana de ciutat, l'any 2016 aquest percentatge pujava al 13%. S'ha de dir novament que l'any 2016 ha suposat una certa millora en aquest sentit, ja que al 2015 la població que vivia en aquests barris representava el 13,8% del total.

Educació i formació

Des del curs 2002-2003 el nombre d'escoles bressol a la ciutat s'ha duplicat i el nombre de places s'ha triplicat. El curs 2017-2018 és el primer en el qual **l'Ajuntament de Barcelona ha implantat un sistema de tarifació social en el pagament de les quotes de les escoles bressol municipals, per tal d'ajustar millor la quota que cada família paga amb la renda familiar de què disposa, una opció que el CESB valora positivament.** Els

ensenyaments de règim general en el curs 2016-17 han comptat amb 237.652 alumnes, xifra molt similar a la del curs anterior. L'augment relatiu més important s'ha donat entre l'alumnat d'ensenyament secundari obligatori i de batxillerat. Per contra, cau el nombre d'alumnes dels graus mitjà i superior de formació professional.

Millorar l'oferta formativa i combatre l'abandonament escolar és imprescindible per garantir una societat cohesionada i millorar la qualitat de vida de les persones. En aquest sentit, el CESB considera preocupant l'augment de la taxa d'abandonament escolar de la població entre 18 i 24 anys, un punt més que al 2016, i les notables diferències per districtes en les taxes de graduats. Ciutat Vella presenta mínims en tots els cursos escolars, encara que la situació evoluciona positivament en els quatre darrers anys, mentre que Sarrià-Sant Gervasi presenta les taxes màximes, amb diferències de gairebé 20 punts respecte a les de Ciutat Vella.

El CESB valora molt positivament l'augment que l'Ajuntament de Barcelona ha fet de la dotació pressupostària per a beques de menjador, atès que aquest pressupost addicional ha permès cobrir el 80% de les sol·licituds totals de la ciutat.

Cal destacar el bon posicionament internacional de les universitats de la ciutat ja que, segons el rànquing QS WUR 2018, la Universitat de Barcelona se situa com la millor universitat d'Espanya i la UAB com la tercera, pujant posicions ambdues en el rànquing europeu i mundial al darrer any.

Cultura, lleure i esport

Barcelona és una ciutat amb una gran activitat cultural, disposa d'un nombre important de grans equipaments i una gran xarxa d'equipaments de barri que, en conjunt, formen un sistema complementari de més de 300 centres: més de 50 museus i grans centres d'exposicions, espais d'interès arquitectònic, 40 biblioteques, 52 centres cívics, més de 50 sales de teatre i tres grans auditoris, sense oblidar la xarxa de fàbriques de creació i altres espais de creació privats, a més de sales de música en viu i galeries d'art. Un sistema cultural ric i dinàmic que comprèn tots els àmbits de la creació i on també s'han d'incloure altres centres culturals de barri.

Segons les dades de la darrera enquesta Òmnibus Municipal de setembre de 2017, el 92,6% de la població havia assistit a alguna activitat cultural a la ciutat durant els últims sis mesos, de forma semblant al setembre de 2016 (92,1%). L'enquesta també ens diu que gairebé totes les activitats culturals presenten un augment de l'assistència de públic respecte a les dades d'un any enrere. Durant el 2017 s'incrementa el nombre d'espectadors als grans auditoris i als festivals musicals, mentre que es redueix el nombre d'espectadors de cinema i arts escèniques i el nombre de visitants als museus i centres d'exposicions i ciències municipals i consorciats.

Cal recordar que la cultura no només és un producte de consum sinó allò que defineix una societat i la seva manera d'interpretar i construir les relacions socials, econòmiques i interpersonals. Una societat culta és una societat que progressa. **Fomentar la cultura i posar a l'abast de la ciutadania totes les seves formes d'expressió és posar la llavor de la creativitat i de la innovació** en tots i cadascun dels aspectes de la vida social i econòmica.

Finalment, en l'àmbit esportiu, cal assenyalar un augment de l'assistència ciutadana als esdeveniments celebrats, així com de la participació en curses esportives i altres activitats.

La pràctica esportiva ha de ser entesa com un hàbit saludable i de benestar i qualitat de vida, de manera que **facilitar l'accés de la gent gran i de les persones amb pocs recursos a les instal·lacions esportives hauria de formar part de les polítiques de benestar social.**

Medi ambient i sostenibilitat

El volum de tones de residus generades a la ciutat durant el 2017 ha estat un 1,2% superior a la xifra del any 2016. Continua així la tendència a l'augment de la generació de residus iniciada el 2014, després d'anys de disminució continua. La recollida selectiva de residus també puja en valors absoluts i assoleix un percentatge del 36,4%, cinc dècimes per sobre de l'any anterior, encara que la ràtio es manté força estable des de l'any 2011.

Pel que fa a la qualitat de l'aire, cal destacar que durant el 2017 els nivells dels principals contaminats de l'aire registrats a les estacions de trànsit, han superat els límits establerts per la UE i l'OMS. La tendència a la disminució que es registrava des del 2010 es va frenar a partir del 2015 i des d'aleshores ha anat augmentant, fins el punt de que durant el 2016 es van haver d'activar els protocols per episodis de contaminació atmosfèrica. **En aquest sentit, considereu que s'han de potenciar les mesures per reduir l'emissió de gasos a la ciutat, amb especial atenció a les produïdes en les operacions de trànsit marítim, en activitats de càrrega i descàrrega i les degudes a l'ús de vehicles privats.**

Per fer front a aquestes situacions, instem de nou l'Ajuntament a estudiar la possibilitat d'instal·lar un sistema d'alimentació elèctrica per als vaixells al port i reordenar els horaris de càrrega i descàrrega dessincronitzant-los d'altres com els escolars.

Mobilitat

Els indicadors de mobilitat disponibles per l'any 2017 refermen el canvi en les pautes de mobilitat iniciat el 2014 com a conseqüència de la recuperació econòmica. Creixen els desplaçaments en tots els modes de transport segons les enquestes de mobilitat i ho confirmen les dades de passatge del transport públic, de matriculacions de vehicles, de densitat de trànsit o inclús d'accidentalitat. Des de l'any 2013 s'incrementa notablement l'ús de mitjans no motoritzats, en detriment del transport privat, mentre que el transport puja lleugerament al llarg del període.

L'any 2017 el nombre d'usuaris del transport públic va augmentar un 3,2% i torna a ser el mitjà de transport preponderant, malgrat la recuperació del transport privat, que ha estat el mitjà de transport més afectat des del principi de la crisi, sobretot amb l'exterior de la ciutat.

El sistema de transport públic col·lectiu metropolità va tancar el 2017 amb 985 milions de viatges, 30 milions més que el 2016, amb augments molt significatius a tots els modes de transport públic. Aquest augment obeeix a la millora de l'activitat econòmica i del mercat de treball, a millores en l'oferta, que ha vist un increment de la flota d'autobusos, metros i ferrocarrils, així com una recuperació de la fiabilitat de rodalies.

La intensitat mitjana diària de vehicles també s'ha incrementat durant el 2016 i 2017 tant a les principals vies de la trama urbana de la ciutat com als accessos a la ciutat i a les rondes.

Cal incentivar l'ús del transport públic i adoptar mesures de racionalització del trànsit intern, amb especial atenció a la millora de les vies d'accés a la ciutat, com la xarxa de rodalies, i acabar altres infraestructures com la línia L9 del metro.

Habitatge

Després d'un procés de fort ajust de l'activitat, a partir de mitjan 2015 es va iniciar un lleu procés de recuperació, que es va fer molt intens durant el 2017. El nombre d'empreses del sector de la construcció i dels serveis immobiliaris presenta xifres a l'alça per quart any consecutiu, amb un ritme d'augment (3% anual) superior al del conjunt de Catalunya.

Durant l'any 2017, la millora del mercat de treball i la generació d'ocupació gràcies al creixement de l'activitat econòmica, juntament amb el manteniment dels tipus d'interès en nivells baixos, han continuat incidint en l'augment de la demanda i el revifament del sector immobiliar, sense oblidar la pressió que els inversors estrangers exerceixen en el mercat, malgrat que **durant l'any 2017 s'aprecia cert estancament, sobretot concentrat a l'últim trimestre**.

Pel que fa a l'evolució dels preus d'oferta en el segment dominant del mercat, el de segona mà, 2017 suposa el quart any consecutiu de taxes de variació positives. **Els increments del darrer any han estat generalitzats a tots els districtes**, però les diferències territorials en el segment de compravenda d'habitatge usat són encara més intenses. Entre les ciutats més grans d'Espanya, Barcelona també és la que té els preus de venda més alts del segment de segona mà i on més han augmentat el darrer any.

Tanmateix, Barcelona és una de les ciutats espanyoles amb major pes del règim de lloguer, que representa més del 31% dels habitatges familiars segons les darreres estimacions. Aquest segment del mercat va ser, durant els anys de crisi, l'única opció per a les famílies de rendes baixes sense accés al crèdit i en l'actual context la demanda no deixa de créixer i es diversifica atès l'atractiu que presenta entre la població que hi resideix de forma temporal, per motius professionals o d'estudis. Durant el darrer quinquenni, per cada operació de compravenda d'habitatges es van signar de mitjana 3,6 contractes de lloguer. Tot i que aquesta ràtio ha retrocedit el 2017 a causa del fort increment de les compravendes, el lloguer ha acaparat el 77% de les operacions al mercat residencial de la ciutat.

L'increment sostingut de les operacions de compravenda dels darrers anys ha exercit pressió en l'oferta i en els preus de lloguer, per la qual cosa **Barcelona és, entre les grans ciutats espanyoles, la que requereix destinar una quantitat més gran d'ingressos per pagar l'arrendament, una situació que s'hauria de revertir amb polítiques públiques adequades** com ara l'ampliació del parc d'habitatge públic de lloguer assequible, entre d'altres. Els preus van experimentar un notable repunt el 2015 i el ritme de creixement s'ha mantingut al llarg del 2016 i 2017, amb un preu mensual mitjà situat en els 877 €/mes i un increment en termes reals del 7%. L'evolució a l'alça s'ha estès per tota la ciutat, ja que tots els districtes re-

gistren valors mitjans superiors als del 2016, però es mantenen fortes diferències territorials.

Els ajustos pressupostaris de les administracions públiques i les repercussions socials de la crisi han donat lloc a una prioritització de l'atenció a les situacions d'emergència. Tenint en compte que al voltant del 85% dels desnonaments són de pisos de lloguer, les mesures per prevenir-los van lligades a l'augment del nombre d'habitatges públics i dels ajuts de lloguer. En aquest sentit, **el CESB valora positivament les mesures incloses en el Pla del dret a l'habitatge 2016-2025**, posat en marxa durant el 2016, que inclou l'ampliació del parc d'habitatge assequible per destinar-lo principalment a lloguer, o les mesures lligades a l'augment dels ajuts per al pagament del lloguer.

Considerem que s'han d'impulsar les ajudes destinades a la rehabilitació d'edificis, una política que té diversos impactes positius: en l'ocupació, en la seguretat dels edificis i en la qualitat de vida. El CESB considera que, a més d'augmentar el parc d'habitatges, **la rehabilitació genera ocupació i permet potenciar l'estratègia de promoure l'eficiència energètica i les energies renovables.**

Percepció de la ciutat

La relativa bona evolució de la conjuntura econòmica del 2017 unida a la tensió i la incertesa política viscuda a Catalunya a partir del mes d'octubre, s'ha traduït en un canvi important en la valoració dels principals problemes de la ciutat. Al Baròmetre del mes de desembre de 2017 l'encaix polític entre Catalunya i Espanya apareix com el problema més important de Barcelona, seguit pels aspectes polítics considerats de manera general. L'atur i les condicions de treball passen d'ocupar el primer lloc en l'escala dels problemes durant els últims anys, a situar-se en quarta posició. I el turisme, que ocupava el segon lloc el 2016, passa a ocupar el cinquè lloc. També creixen com a preocupació de ciutat els temes relacionats amb la contaminació i el medi ambient i els problemes associats a l'accés a l'habitatge i al transport i les infraestructures. Cauen, en relació a les preocupacions, els temes de circulació i trànsit, inseguretat, neteja i especialment els relacionats amb la pobresa i desigualtat i els associats a la immigració, que anys enrere havien estat més rellevants.

A nivell de Catalunya es segueixen pautes similars a les de la ciutat, ja que les preocupacions relacionades amb temes polítics i d'encaix de Catalunya a Espanya prenen especial rellevància i s'intensifiquen com a preocupació dels ciutadans. També la gestió política estatal, que anys enrere es situava com a preocupació menor, apareix com a problema per a un 1,8% dels enquestats. L'atur i les condicions econòmiques perden pes en relació a l'any anterior i es situen en tercera i quarta posició, respectivament.

Salut

L'any 2014 (últimes dades disponibles) l'esperança de vida en néixer va ser de 83,9 anys (80,8 anys en els homes i 86,6 anys en les dones), gairebé cinc anys més que la de l'any 2000. Aquestes xifres situen l'esperança de vida de les persones residents a Barcelona una mica per sobre

de la de Catalunya i la de l'Estat espanyol. **Hi ha diferències importants entre districtes i barris a l'hora d'analitzar l'esperança de vida:** l'any 2014 l'esperança de vida més curta es registrava a Ciutat Vella, amb 81,5 anys i la més alta a les Corts, amb 85,9 anys. Més de quatre anys de diferència. A més, Les Corts destaca també com el districte que experimenta el major augment de l'esperança de vida en aquest període, amb 6 anys, seguit de Ciutat Vella, Sants-Montjuïc, Nou Barris i Sant Andreu amb augments superiors als 5 anys.

Tot i la millora en alguns indicadors socioeconòmics agregats com ara l'atur, **una part de la ciutadania sofreix alts valors de pobresa, tant material com energètica.** Així, el 9% de les llars vivien en pobresa material severa el 2016, darrer any amb dades disponibles.

Les condicions socioeconòmiques estan fortament relacionades amb el benestar emocional i la salut mental. Les diferències en la mala salut autopercebuda de les persones desocupades en ambdós sexes han estat el doble que les de les persones ocupades. Quan es pregunta a la ciutadania per la seva salut percebuda, el 15,5% dels homes i el 22,6% de les dones declaren una salut regular o dolenta. En les classes socials més desafavorides aquests percentatges arriben al 24,7% i el 41,7%.

Si es combina la renda disponible al territori i la salut mental de les persones adultes, s'observa que **els districtes amb renda més baixa (i especialment entre les dones) tenen un percentatge més elevat de ciutadania que pateix ansietat, depressió i els trastorns crònics més prevalents, a més d'una tendència a percebre la seva salut de forma negativa.** Les desigualtats per classe social en aquest aspecte s'han incrementat entre 2006 i 2016, tant en homes com entre les dones. Aquest fet ha de condicionar i determinar la correcta planificació de l'oferta de serveis sanitaris a la ciutat.

És evident que **l'entorn socioeconòmic determina la salut de les persones**, un entorn que presenta diferències rellevants a nivell territorial en la ciutat. En aquest sentit, hem de ressaltar la importància de un instrument com l'Urban HEART Barcelona, gestionat per l'Agència de Salut Pública de Barcelona, consistent en una matriu d'indicadors de salut i dels seus determinants pels 73 barris de Barcelona, indicadors que analitzen la situació dels diferents barris en qüestions com salut, entorn físic i infraestructura, desenvolupament humà i social, economia i governança.

Les darreres dades mostren que **els barris de Barcelona que sistemàticament presenten pitjors resultats a la majoria d'indicadors estan situats al sud-est i al nord de la ciutat** (la majoria situats als districtes de Ciutat Vella i Nou Barris, i una part de Sants-Montjuïc i Sant Andreu). A l'altre extrem, hi ha barris on la majoria d'indicadors són favorables, principalment aquells dels districtes de Sarrà-Sant Gervasi i Les Corts.

El CESB coincideix amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona que posar en evidència l'existència de desigualtats socials en salut és cabdal per incloure-les al debat públic i a l'agenda política i, per tant, també considerem l'Urban HEART com una eina adequada per visualitzar les desigualtats socials en salut. I també creiem que la posada en marxa d'intervencions orientades a reduir les desigualtats no depèn només del coneixement d'aquestes desigualtats, sinó sobre-

tot de la voluntat política per a reduir-les i de que es destinin suficients recursos econòmics que calguin per implementar les intervencions necessàries.

Població en risc d'exclusió social

Seguint la tendència a l'alça dels darrers anys, a Barcelona la població atesa l'any 2017 als 40 centres de serveis socials municipals ha augmentat fins a 81.638 persones, el que representa un 5% més respecte a 2016. El 5% de la població barcelonina ha estat atesa pels centres de serveis socials l'any 2017. El districte que concentra el major nombre de població atesa és Sant Martí (un 14,5% del total de la població atesa), mentre que Ciutat Vella és el districte de la ciutat amb la major taxa de cobertura, un 8,64 persones ateses pe cada 100 persones residents.

Quant a les característiques de la població atesa als centres de serveis socials, el 36% de la població té 65 anys o més, el 64% són dones, les persones amb discapacitat representen el 15,5% del total i la població estrangera representa un 23%. Les demandes més freqüents de les persones que s'adrecen als centres de serveis socials són les d'àmbit econòmic i de necessitats bàsiques, que suposen un 26,5% del total. Els problemes relacionats amb la Dependència representen un 20% dels problemes, mentre que els problemes d'habitatge suposen un 15,3%.

Per la seva part, destacar també la tasca de les entitats socials que lluiten contra l'exclusió social i la pobresa. Així, al llarg del 2017 el **Banc dels Aliments** ha ajudat a una mitjana de més 125.000 persones al mes, repartint un total de 17.343.000 quilos, a través de 322 entitats d'iniciativa social repartides per tota la província de Barcelona. Per la seva part, el total de persones beneficiàries d'accions portades a terme per la **Creu Roja** a Barcelona durant l'any 2017 ha estat de quasi 40.000, mentre que **Càritas Diocesana de Barcelona** va atendre en el seu àmbit d'acció social 22.635 persones en 401 projectes (69 més que el 2016, la qual cosa representa un increment del 20,8%) amb un element comú: la pobresa és més intensa, és a dir, les dificultats de la població són més i són més greus.

Informe "Pobresa i desigualtat social a la ciutat de Barcelona: la configuració de l'escenari post-crisi"

Aquest document, encarregat pel Departament de Recerca i Coneixement de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona a l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), pretén analitzar si la recuperació econòmica està reduint la desigualtat social i la pobresa a Barcelona.

Amb dades de l'any 2016 es constata una diferència substancial en quant a la taxa de risc de pobresa entre la ciutat central i la primera corona metropolitana (15,4% a Barcelona i 21,3% a la resta de l'àrea metropolitana). Els resultats mostren també que des del punt de vista de la pobresa econòmica, entre 2011 i 2016 la taxa de risc de pobresa moderada i severa (entesa com el percentatge de població total que pateix aquestes situacions) s'ha reduït notablement a Barcelona i a l'agregat metropolità, mentre que a Catalunya aquestes problemàtiques es mantenen pràcticament als mateixos nivells que en el context de crisi. Tanmateix, però, la intensitat de

pobresa sí que ha augmentat darrerament. És a dir, actualment la població en risc de pobresa a la ciutat és més pobre (en termes relatius) que l'any 2011.

L'índex sintètic de pobresa o exclusió social (AROPE), que incorpora la privació material i la manca de treball com a variables d'anàlisi, evidencia que el 22,5% dels barcelonins/ines es troba en risc de pobresa o exclusió social l'any 2016: aproximadament 350.000 persones.

L'estudi identifica quins són els perfils socials més vulnerables a la ciutat de Barcelona. En primer lloc, dir que la pobresa afecta més a les dones. Tot i l'augment de l'ocupació femenina totes les sèries de dades constaten taxes de risc de pobresa de la població femenina més elevades respecte la masculina. Aquesta tendència només s'ha vist alterada per l'impacte social de la darrera crisi econòmica, quan el risc de pobresa entre ambdós sexes es va equiparar. A hores d'ara, però, es pot dir que aquesta convergència vers el risc de pobresa no es va produir com a conseqüència d'una millora de les condicions de vida de les dones, sinó que va tenir lloc en un context de degradació de les condicions de vida força generalitzat, amb grans afectacions d'atur entre els homes. De fet, una vegada s'ha iniciat la reactivació econòmica, la pobresa femenina ha tornat a emergir a la ciutat de Barcelona i ja és novament lleugerament superior a la masculina (2,6 punts percentuals per sobre). L'any 2016, aproximadament 6 de cada 10 persones en risc de pobresa de la ciutat són dones.

La lectura evolutiva de les taxes de risc de pobresa monetària mostra el pes de les rendes del treball com a principal regulador de la pobresa, constatant que la població que es troba en edats en les que es depèn més intensament de les rendes del treball són les que en surten més beneficiades en termes d'ingressos en una conjuntura de bonança econòmica. Això explicaria que la taxa de pobresa de la població de 35 a 54 anys sigui de les més baixes l'any 2016 a Barcelona, i l'increment d'aquesta taxa es produeixi entre els joves (que pateixen a més una situació de fort atur i baixos salaris) i la població adulta de 55 a 64 anys de la ciutat.

Per tant, des del punt de vista dels perfils socials i el risc de pobresa, **el més destacable del període és la important reducció que s'ha produït de la pobresa infantil a la ciutat, fins al punt que els infants han deixat de ser el col·lectiu més vulnerable** en termes socio-econòmics de Barcelona, una posició que la torna a ocupar la població de més edat, com ho era abans de la crisi econòmica. Per altra banda, si bé en el cas de la població nascuda a Espanya la tendència de la taxa de risc de pobresa ha anat a la baixa entre 2011 i 2016, en el cas de la població estrangera la tendència durant el mateix període ha estat a l'alça. L'any 2016, del conjunt de població que es troba en risc de pobresa a Barcelona, la població estrangera constitueix 1 de cada 4 persones.

Per altra banda, **el fort increment dels preus de l'habitatge de lloguer a la ciutat de Barcelona que s'ha produït durant els darrers anys està afectant particularment a la població jove emancipada**, que és precisament el segment de població que pateix actualment un nivell de privació material més elevat a la ciutat. Sens dubte, la qüestió de l'habitatge, per totes les seves implicacions i per les desigualtats que genera, s'erigeix actualment com un dels reptes més importants que ha d'entomar Barcelona en clau de cohesió social i urbana.